

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

**ПІДГОТОВКА МАЙСТРА
ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ,
ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ
ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнського науково-методичного
семінару

Глухів - 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ СУМСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА»

ПІДГОТОВКА МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ,
ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ
ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Матеріали

IV Всеукраїнського науково-методичного семінару

5 листопада 2020 року

Глухів:
Глухівський НПУ ім. О. Довженка
2020

УДК 378:377.091.12.11.3-051:62/64](477.52-21 Глухів)(063)

П

Друкується за рішенням ученої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(протокол №6 від 26 листопада 2020 року)

Відповідальні за випуск:

Ковальчук Василь Іванович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Ігнатенко Ганна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Самуць Тетяна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Опанасенко Віталій Петрович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Вовк Богдан Іванович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій :

П32 матеріали IV Всеукраїнського науково-методичного семінару (5 листопада 2020 р.) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2020. 228 с.

Тексти тез подано в авторській редакції.

У збірнику вміщено матеріали IV Всеукраїнського науково-методичного семінару «Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій».

Для майстрів виробничого навчання, викладачів професійного навчання, студентів, аспірантів, науковців та всіх, хто цікавиться проблемами сучасної професійної освіти України.

УДК 378:377.091.12.11.3-051:62/64](477.52-21 Глухів)(063)
ISBN 978-966-376-078-0

ISBN 978-966-376-078-0

©Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

ЗМІСТ

Ковальчук Василь Іванович ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ РИНКУ ПРАЦІ.....	10
Барановська Лілія Володимирівна ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	13
Грудинін Борис Олександрович ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ «КОСМІЧНОГО ПАТРУЛЯ» ЯК СКЛАДНИКА «ЄДИНОЇ МЕРЕЖІ ЧУРЮМОВА».....	15
Лаврентьєва Олена Олександрівна ФОРМУВАННЯ МАЙСТЕРНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	18
Лузан Петро Григорович МОДЕРНІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	21
Сергєєва Лариса Миколаївна МЕТОД ЛОГІСТИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ.....	24
Сидоренко Вікторія Вікторівна РОЗВИТОК SOFT SKILLS ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ: КОМПЕТЕНЦІЇ, ЦІННОСТІ, ПОВЕДІНКОВІ ІНДИКАТОРИ, РЕЗУЛЬТАТИ.....	26
Шайко-Шайковський Олександр Геннадійович, Капрош Андрій, Чорнієвич Олексій, Гросул Валерій ЗВ'ЯЗОК ТЕМАТИКИ КУРСОВИХ І ДИПЛОМНИХ РОБІТ ІЗ НЕОБХІДНІСТЮ РОЗШИРЕННЯ ЛАБОРАТОРНОЇ БАЗИ КАФЕДРИ.....	30
Бахтіярова Халідахон Шамшитдинівна, Середіна Інна Анатолівна, Романов Леонід Анатолійович ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ТРАНСПОРТ) В УМОВАХ КАРАНТИНУ, ВИКЛИКАНОГО COVID-19	32
Ваніна Наталія Миколаївна ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	36
Вовк Богдан Іванович НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ	39
Грибенко Олександр Миколайович ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	42
Єрмоленко Андрій Борисович ОМНІКАНАЛЬНА КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕРСПЕКТИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	45

Заплатинський Василь Миронович, Уряднікова Інга Вікторівна ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ БЕЗПЕКОЮ.....	48
Земка Оксана Валеріївна АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА».....	50
Кінах Неля Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ	52
Кулішов Володимир Сергійович ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ЗП(П)О.....	55
Кучма Олександр Іванович, Лукаш Василь Іванович МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	57
Лукіяничук Алла Миколаївна ЦІНІСНО-МОТИВАЦІЙНА ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗП(П)О.....	60
Масліч Світлана Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	61
Мося Ірина Анатоліївна РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	63
Олешко Петро Степанович КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	67
Опанасенко Віталій Петрович ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	69
Отамась Інна Григорівна ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ОСВІТИ В ПЕРІОД COVID-19	71
Паздрій Віталій Ярославович ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧА ЗПТО.....	73
Пашенко Тетяна Миколаївна ДИПЛОМНЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ФОРМА ОЦІНКИ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ.....	75

Погоріла Світлана Григорівна, Тимчук Інна Миколаївна ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	79
Росновський Микола Григорович, Трофименко Родіон Миколайович ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКА ПРОДУКТІВ РОСЛИНИЦТВА».....	81
Самуш Тетяна Володимирівна КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗВО.....	83
Ігнатенко Ганна Володимирівна, Безуглий Олексій Анатолійович ПРОЄКТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ УПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТЕХНОЛОГІЇ КОЛЕКТИВНОЇ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН.....	85
Ігнатенко Ганна Володимирівна, Конозобко Степан Сергійович РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ У ФАХОВОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	88
Ігнатенко Олександр Володимирович ДО ПИТАННЯ МІСЦЯ КОМП'ЮТЕРА ЯК СУЧАСНОГО ЗАСОБУ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИШУ.....	90
Туряниця Зоя Василівна ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ВМІННЯ ВИКОРИСТОВУВАТИ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ У СВОЇЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	92
Томаш Василь Васильович ТЕХНОЛОГІЯ ВЕБКВЕСТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПТНЗ.....	94
Торіна Влада Миколаївна, Філатов Сергій Валентинович МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО КОМПЛЕКСУ ANSYS У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ.....	96
Цись Олег Олександрович ПЕРЕВАГИ Й МОЖЛИВОСТІ СИСТЕМИ MOODLE В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	98
Авраменко Євгеній Володимирович СПІВПРАЦЯ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ.....	100
Антонюк Людмила Анатоліївна ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО СПЕЦІАЛІСТА.....	102

Архипов Ігор Олександрович, Карпенко Оксана Валеріївна, Курбак Наталія Сергіївна	
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	104
Гуменна Лідія Сергіївна	
СУЧАСНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ (ТЕХНІКО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	106
Сорока Валерій Вікторович	
ОСВІТА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	109
Буц Людмила Вікторівна	
ТЕХНОЛОГІЯ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ	112
Гаркавіна Сергій Михайлович	
ЗМІСТ І СТРУКТУРА ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ У ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	114
Герашенко Неля Миколаївна	
ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ	117
Горелій Руслан Петрович	
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	118
Григор'їчев Сергій Миколайович	
ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТОМ.....	122
Дворянова Тетяна Олександрівна	
ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ (BLENDED LEARNING) ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ІНОЗЕМНА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)».....	124
Дехтярьова Світлана Василівна	
ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	127
Зайка Олексій Михайлович	
ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ВИКЛАДАЧА У ВИКОРИСТАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	129
Залюбівець Марина Вікторівна	
УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	131
Капоріна Ольга Вікторівна	
ОСОБЛИВОСТІ МІЖСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ У СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ».....	133

Ковальова Ольга Іванівна ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОГРАМ ДИНАМІЧНОЇ ГЕОМЕТРІЇ.....	135
Корзюкова Людмила Петрівна ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)».....	137
Кривошей Марина Олександрівна ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	139
Крученко Світлана Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ – ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД» .	140
Кучер Ігор Миколайович НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКА.....	143
Малишева Неля Вікторівна ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ	147
Микитюк Світлана Миколаївна, Лакатуш Анна Вікторівна ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	149
Мінченко Сергій Іванович УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРАКТИЧНОГО ВОДИННЯ АВТОМОБІЛЯ.....	152
Москаленко Ігор Миколайович УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	155
Приходько Наталія Анатоліївна ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ГЕОГРАФІЇ	158
Севрюкова Валентина Єгорівна ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТРУЮВАННЯ І МОДЕЛЮВАННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ».....	160
Сидоренко Оксана Миколаївна ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО ТА МУЛЬТИМЕДІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.....	162
Синиця Дмитро Олександрович ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	163

Сорока Оксана Леонідівна	
СТОРИТЕЛІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ЛІТЕРАТУРИ	165
Усок Олена Вячеславівна	
ОНЛАЙН-СЕРВІС ЯК ОДИН ІЗ УНІКАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ПОКРАЩЕННЯ РІВНЯ МОВНОЇ ПИСЕМНОЇ ГРАМОТНОСТІ В МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	168
Федотенко Людмила Григорівна	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ ПРОЄКТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	170
Фокін Олександр Володимирович	
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ..	172
Шевченко Людмила Миколаївна	
УПРОВАДЖЕННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ... 174	
Шилко Сергій Олексійович	
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРАКТОРИ» В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	176
Шутко Олександр Георгійович	
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	177
Щипська Тетяна Петрівна	
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗП(ПТ)О ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	180
Базиль Сергій Михайлович	
ВИКОРИСТАННЯ SMATH STUDIO У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	183
Бикова Тетяна Борисівна	
ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ: НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ	185
Добруха Марина Миколаївна	
ПРОБЛЕМИ НА ШЛЯХУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	187
Дорогань Андрій Андрійович	
МОНІТОРИНГ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ.....	190
Заїка Артем Олексійович	
ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ЦІЛІСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ.....	192
Максимович Олександр Миколайович	
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МАЙСТРОМ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	195

Однорог Галина Володимирівна ПОСДАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ...	197
Карась Олена Дмитрівна ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	200
Філатенко Тетяна Іванівна МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	202
Чорнобай Богдан Володимирович ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	203
Акопян Руслан Гарнікович ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ	205
Бірюков Ярослав Геннадійович, Ігнатенко Ганна Володимирівна ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД УПРОВАДЖЕННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	208
Демченко Михайло Сергійович РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	210
Матвієнко Дмитро Євгенович ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ.....	214
Новик Артем Сергійович РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	215
Онопрійча Сергій Вікторович, Росновський Микола Григорович ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ ДЛЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	218
Реї Алькорн Олександрович РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ.....	219
Чендакова Лариса Степанівна ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	222
Гевко Богдан Ярославович МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	225

Ковальчук Василь Іванович,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
професійної освіти та технологій сільськогосподарського
виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ РИНКУ ПРАЦІ

У сучасних умовах ринку праці якість освіти є однією з найважливіших характеристик, яка визначає конкурентоздатність не тільки окремих закладів освіти, а й системи освіти загалом. Саме тому завдання забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців є пріоритетом для закладів освіти й кожного педагога зокрема.

Зазвичай якість вищої освіти розглядають як збалансовану відповідність усіх аспектів вищої освіти певним цілям, вимогам, потребам, нормам та стандартам.

У законі України «Про вищу освіту» якість вищої освіти визначається як відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам зацікавлених сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості [1].

Особливості розвитку вищої освіти потребують певних змін у змісті та організації процесу навчання. Зміни та новації є неодмінним складником прогресу, оскільки технічні нововведення супроводжуються зміною технологічних процесів і механізмів управління ними, а також змінами в підготовці фахівців. Сьогодні запити роботодавців зосереджені не тільки на наявності в молодого фахівця високого інтелектуального рівня, але й на його потенційних можливостях як професіонала у сфері діяльності.

Урахування в професійній підготовці тенденцій розвитку ринку праці дозволяє випускникові бути конкурентоспроможним. Щоб забезпечити актуальні компетентності випускника освітні програми мають бути гнучкими, а програмні результати навчання мають переглядатися. Основним джерелом інформації про ринок праці для ЗВО є роботодавці та випускники програми. Випускники, особливо останніх років, є корисним джерелом інформації, оскільки вони можуть об'єктивно оцінити, наскільки рівень підготовки відповідає вимогам ринку праці.

Якість підготовки майбутніх педагогів професійного навчання залежить від ступеня залучення представників роботодавців до освітнього процесу. Ідеальним варіантом є співпраця з такими фахівцями на постійній основі, через надання їм статусу викладачів. Важливо урізноманітнити спілкування з практиками, ознайомлювати студентів із досвідом роботи різних закладів освіти, виробничих підприємств та представників різних посад. Іншим аспектом є забезпечення практичної підготовки, оскільки отримані

здобувачами під час практик компетентності будуть корисними в їхній подальшій професійній діяльності. Заклад освіти має ретельно підходити до визначення змісту практик.

Забезпеченню якості професійної підготовки сприятиме також запровадження дуальної освіти. Дуальна освіта ґрунтується на таких формах організації освітнього процесу, що поєднують, з одного боку, навчання на території та за правилами ЗВО, а з іншого – безпосередньо на робочому місці: на виробництві, в установі, організації тощо. Дуальна освіта передбачає активну участь працеводців, насамперед у наданні можливостей здобувачам вищої освіти опанувати практичні навички, залученні викладачів-практиків, розробленні нових методичних підходів. Дуальна освіта має на меті розвивати у здобувачів вищої освіти практичне розуміння особливостей своєї професії, адаптувати освітній процес у ЗВО до вимог ринку праці.

Серед затребуваних на ринку є *soft skills* (соціальні навички, «м'які навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»), які дозволяють випускникам ЗВО бути успішними на своєму робочому місці. До *soft skills* зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше. ЗВО повинен мати свою політику щодо розвитку *soft skills* у своїх здобувачів вищої освіти та викладачів (через систему професійного розвитку/підвищення кваліфікації). Ця політика також зумовлює співпрацю з працеводцями та випускниками, впливає на репутаційний капітал ЗВО [2].

Безпосередній вплив на формування і розвиток особистості майбутніх педагогів професійного навчання має освітнє середовище. Сприятливе освітнє середовище – це таке середовище, у якому результатом взаємодії всіх суб'єктів педагогічного процесу є їх духовне, інтелектуальне, моральне, естетичне, фізичне взаємозбагачення. Таке середовище сприяє розвитку творчого потенціалу, самореалізації особистості, формує готовність до особистісного самовдосконалення, забезпечує реалізацію співтворчості в рамках гуманістичної парадигми. Елементами такого середовища є: сприятливий психологічний клімат; зміст освіти, технології навчання; просторове оточення; можливості розвитку [3]. Освітнє середовище має бути безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти та задовольняти їхні потреби та інтереси.

Освітнє середовище є чимось більшим за просту сукупність матеріальних умов, у яких відбувається діяльність ЗВО. Воно містить також цінності академічної спільноти, практики соціальних взаємодій (зокрема взаємоповага та взаємна вимогливість), суб'єктивний досвід усіх учасників освітнього процесу. Освітнє середовище стосується освітньої діяльності (матеріальні умови навчання, взаємовідносини з викладачами тощо) і позаосвітньої діяльності (можливості для соціальних активностей у межах ЗВО, гуртожитки, студентські сервіси тощо). Безпечність для здоров'я має оцінюватися не лише в контексті безпечності для фізичного здоров'я (дотримання санітарних норм,

охорона публічного порядку), але і психічного здоров'я здобувачів вищої освіти. ЗВО має серйозно сприймати факт, що студенти стикаються з проблемами в цій сфері, і пропонувати власні рішення. У контексті спроможності освітнього середовища задовольнити потреби та інтереси здобувачів ЗВО під час організації освітнього середовища має враховувати потреби та інтереси студентів. Надзвичайно важливою в цьому аспекті є співпраця ЗВО з органами студентського самоврядування.

Забезпеченням студентоцентрованого підходу є також підтримка здобувачів вищої освіти щодо питань, що безпосередньо стосуються організації навчання і викладання, індивідуальної взаємодії викладачів зі студентами, взаємовідносин студентів із ЗВО з адміністративних питань, а також наявність зручної та ефективної системи інформування здобувачів освіти як з освітніх, так і позаосвітніх питань. Консультативна і соціальна підтримка стосується насамперед сервісів, які надає ЗВО у відповідних сферах (консультування щодо працевлаштування, психологічна підтримка і т. ін.) Якість підтримки здобувачів вищої освіти оцінюється з урахуванням їхньої зручності та корисності для здобувачів, задоволеності останніх. Додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі потребують особи з особливими освітніми потребами. Особливі потреби не зводяться тільки до інвалідності. Додаткової підтримки можуть потребувати, наприклад, студенти, які мають дітей, або талановиті студенти.

Сучасна парадигма освіти розглядає студента як суб'єкта із власними унікальними інтересами, потребами, досвідом та бекграундом, і який спроможний бути автономним і відповідальним учасником освітнього процесу. ЗВО має розвивати студентоцентрований підхід в освітньому процесі. Методи навчання і викладання мають базуватися на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів [2].

Сьогодні існує великий розрив між тим, чого здобувачі вищої освіти повинні навчатися, і тим, чого і як їх навчають педагоги. Навчальні програми в постіндустріальну епоху повинні бути спрямовані на розвиток критичного мислення, комунікативних навичок, творчої винахідливості й навичок взаємодії, оскільки найбільш необхідними в новітню епоху виявляються здібності до проєктування творення взаємостосунків. Підхід до навчання має змінитися від передачі знань до створення умов для їх активного засвоєння та отримання практичного досвіду. Педагогам необхідно опанувати методики, які стимулюють конструктивно-критичне мислення, розвивають творчі здібності.

Беззаперечним критерієм якості освіти є дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти. Механізми дотримання академічної доброчесності реалізуються через перевірку письмових робіт з метою виявлення текстових та інших запозичень без коректних посилань, експертна оцінка наукових текстів перед публікацією, анонімне опитування здобувачів вищої освіти щодо наявності/відсутності порушень академічної доброчесності, а також дієві, зрозумілі та прозорі процедури реагування на такі порушення і

притягнення до академічної відповідальності. У ЗВО має бути сформована культура дотримання академічної доброчесності [2].

Якість підготовки майбутніх педагогів професійного навчання характеризується відповідністю кваліфікації випускників вимогам робочого місця та стандарту вищої освіти або дескрипторів Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти розробило Критерії оцінювання якості освітньої програми, що є своєрідним мірилом якості й утілюють певний ідеал. Застосування Критеріїв передбачає встановлення того, до якої міри ОП і практика її реалізації відповідає цій ідеальній ситуації.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Методичні рекомендації для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96CC%88_%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf

3. Kovalchuk V., Marynchenko I., Yashchuk S. Создание благоприятной образовательной среды в учреждениях высшего образования Украины. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I. Higher Education.* May 22th 23th. 2020. С. 465-480.

Барановська Лілія Володимирівна,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології професійної освіти Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (*SOFT SKILLS*) У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У сучасних закладах вищої освіти непедагогічного профілю впродовж крайнього десятиліття особливої актуальності набуває підготовка майбутніх викладачів за освітньо-професійними програмами другого (магістерського) ступеня. Специфіка цієї підготовки полягає в тому, що магістрантів освітніх, педагогічних наук готують до роботи з інноваційними об'єктами (інноваційними програмами і проектами, новими знаннями та інтелектуальними продуктами), до генерування організаційних, змістових і методичних рішень, які поліпшують якість надання освітніх послуг; до трансформації досвіду інноваційної діяльності задля вирішення стратегічних

завдань удосконалення вітчизняної галузі вищої освіти. Це відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту» та положенням Міжнародної рамки кваліфікацій. З огляду на зазначене логічним і педагогічно доцільним у роботі з ними є використання інноваційних педагогічних технологій.

Педагогічний фах належить до типу професій «Людина – людина», що зумовлює потребу застосування людиноцентричних технологій у процесі підготовки таких фахівців у ЗВО. Вони необхідні для формування особистісної, соціальної, комунікативної, лідерської компетентностей майбутнього викладача. Так, зокрема, особистісна компетентність виявляється у здатності до самовираження, саморозвитку, протистояння професійній деформації, що базується на наявності позитивної Я – концепції, розумінні власної місії, стійкій професійній мотивації, поглибленому інтересі до педагогічного фаху. Соціальна компетентність є здатністю до адекватного сприйняття та оцінювання оточення на основі повноти інформації про нього, створення й реалізації таких моделей поведінки в соціумі, які б забезпечували комунікативну рівновагу, базовану на балансі вимог, очікувань особистості, сенсу її життя та вимогами соціальної дійсності; здатність до адаптивної взаємодії з різними видами оточення, прояву толерантності до індивідуально-психологічної та соціальної інакшості, до виховання здобувачів вищої освіти на засадах конструктивної та безконфліктної взаємодії. Під комунікативною компетентністю розуміємо здатність до психологічної особистісної та професійно-ділової взаємодії зі студентами на основі знань про методику використання паритетного діалогу в освітній діяльності, морально-етичні принципи ефективного спілкування, лідерські моделі педагогічної взаємодії; здатність бути відкритим у спілкуванні, динамічним і креативним щодо використання метамови педагогічної професії та ефективною невербаліки.

Складником усіх зазначених компетентностей є соціальні вміння та навички (*soft skills*). Їхньому виробленню найбільше сприяють такі інноваційні педагогічні технології, як технологія особистісно зорієнтованого навчання, технологія проблемного (дослідницького, евристичного) навчання, ігрові технології, дискусійні технології, технології ситуаційного навчання (кейс-технології). Їхня реалізація відбувається шляхом добору інтерактивних методів (мозкового штурму, евристичних запитань, Сократового методу, мікровикладання, ділової гри, інтерв'ювання). Виробленню соціальних навичок найбільше сприяють практичні заняття з дисциплін, що мають спрямованість на формування вмінь успішної діяльності, лідерських якостей, комунікативних умінь, умінь попереджувати конфлікти й керувати ними без шкоди психічному здоров'ю (це обов'язкові курси: «Комунікативні процеси в освітній діяльності», «Педагогічна та професійна психологія»; вибіркові курси: «Психологія успіху в освітній діяльності», «Лідерство та інновації в освіті», «Управління конфліктами у сфері освіти, базові навички медіації», «Психологія професійного вигорання і професійна деформація», «Психологічна та педагогічна майстерність викладача ЗВТО»).

Грудинін Борис Олександрович,
доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійної
освіти та комп'ютерних технологій, декан факультету технологічної і
професійної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ «КОСМІЧНОГО ПАТРУЛЯ» ЯК СКЛАДНИКА «ЄДИНОЇ МЕРЕЖІ ЧУРЬОМОВА»

Дослідження метеорних тіл та їхньої взаємодії з атмосферою Землі для сучасної науки має велике значення при вирішенні цілого ряду астрономічних, геофізичних і прикладних задач, серед яких: вивчення походження та еволюції Сонячної системи, оцінка впливу метеоритної речовини на Землю, використання розсіяння радіохвиль на іонізованих метеорних слідах для потреб радіозв'язку, безпека польотів космічних апаратів.

Оптичні спостереження метеороїдів дають досить вичерпну інформацію про метеорні явища, а тому відродження роботи «космічних патрулів» при обсерваторіях та інших установах стало нагальною потребою нашого часу. Особливо інтерес до даної проблеми з'явився після серії подій: падіння знаменитого Челябінського метеорита (лютий 2013 р.); яскравого метеоритного вторгнення над Одесою (вересень 2013 р.) і т. ін.

Проблема організації роботи по спостереженню вторгнень об'єктів космосу в земну атмосферу була однією з пріоритетних проблем, якою переймався видатний астроном, першовідкривач комет 67P/Чурюмова-Герасименко (1969 р.) та С/1986 N1/Чурюмова-Солодовнікова (1986 р.), член-кореспондент НАН України Клим Чурюмов.

У 2013 р. група вчених під керівництвом К. Чурюмова (В. Кручиненко, А. Відмаченко, О. Стеклов, Е. Стеклов та ін.) виступила з пропозицією про необхідність створення служби наземного аерокосмічного моніторингу під назвою «Єдина Мережа Чурюмова». Того ж року в Українському молодіжному аерокосмічному об'єднанні «Сузір'я» під керівництвом Е. Стеклова була створена перша молодіжна група фотомисливців на сутінкові боліди.

Сьогодні до «Єдиної Мережі Чурюмова» входять окремі регіональні центри, у яких «космічні патрулі» накопичують, зберігають і обробляють інформацію про аерокосмічні вторгнення в зоні своєї відповідальності, а також обмінюються даними з подібними центрами інших регіонів України. На кінець 2018 р. бази даних «Єдиної Мережі Чурюмова» містять вже понад сорок тисяч знімків сутінкових і денних слідів всіх видів небезпечних вторгнень. У забезпеченні робіт «Єдиної Мережі Чурюмова» бере участь більше сотні фотомисливців. Особливістю роботи окремих пунктів «Єдиної Мережі Чурюмова» є обмеження погодними умовами, звичайним везінням, вольовими якостями спостерігача, а також вмінням вдало підібрати місця для моніторингових зйомок.

У жовтні 2016 р. у м. Глухів Сумської області у ході проведення в І Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасної астрономії та методики її викладання», присвяченій 100-річчю від дня

народження Йосипа Шкловського розпочато роботу щодо створення в м. Глухів регіонального центру спостережень космічних вторгнень, як складника «Єдиної Мережі Чурюмова». Сьогодні в роботі регіонального центру спостережень задіяно декілька «космічних патрулів» до складу яких входять учні й учителі фізики і астрономії закладів загальної середньої освіти, а також студенти Глухівського НПУ ім. О. Довженка.

Особливу увагу приділено організації «космічних патрулів» в початковій школі. Практика роботи з учнями молодших класів показала, що вони з ентузіазмом беруться за справу і відповідально ставляться до спостережень. Використовуючи фотокамери власних мобільних телефонів, юні спостерігачі доволі часто стають свідками цікавих космічних подій. У багатьох випадках до фотофіксації метеоритних вторгнень у земну атмосферу долучаються й батьки. Фотоархів «космічного патруля» постійно поповнюється новими знімками. Так, на початок 2019 року «космічний патруль» 4-Б класу Глухівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2 Глухівської міської ради Сумської області (вчитель Н. В. Грудиніна) у своєму доробку вже має близько 20 фотознімків космічних вторгнень (фото 1). Усі фотознімки передаються з метою подальшого аналізу до архівної бази «Єдиної Мережі Чурюмова».

Фото 1. Залишок вторгнення космічного об'єкта в атмосферу Землі

У процесі вторгнень космічних об'єктів у атмосферу Землі члени «космічного патруля» дотримуються таких правил: 1) реєстрацію здебільшого проводять в денний і сутінковий часи, що робить можливим спостереження в радіусі 50–100 км); 2) виконують максимально можливу кількість фотознімків з метою вивчення динаміки об'єкта по кожному конкретному випадку

вторгнення; 3) за відсутності слідів вторгнень фотографують усі підозрілі хмарні або інші атмосферні утворення в радіусі спостереження.

На даний час триває робота по організації «космічних патрулів» в навчальних закладах м. Глухів і Глухівського району. Систематично результати роботи оприлюднюються на Всеукраїнських конференціях і методичних семінарах учителів.

Література

1. Грудинін Б. О. Організація астрономічних спостережень у процесі професійної підготовки вчителів природничо-математичних дисциплін. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27-29 травня*. Мелітополь, 2020. С. 41–43.

2. Грудинін Б. Реєстрація відлунь радіохвиль від іонізованих слідів метеороїдів в радіодіапазоні. *Актуальні науково-методичні проблеми фізики та математики у закладах вищої освіти. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції, присвячена 90-річчю заснування кафедри фізики та кафедри вищої математики ім. проф. Можжара В. І.* 26–27 травня. Київ НУХТ, 2020. С. 122–125.

3. Кручиненко В. Г. Математико-фізичний аналіз метеорного явища. Київ. 2012. 294 с.

4. Стеклов О.Ф., Відьмаченко А.П., Грудинін Б. О., Жиляєв Б.Ю., Мозговий О.В. Астрономія, біологія та математична фізика: стандартизація та уніфікація обсерваторій в наших університетах та в інших вищих навчальних закладах. *II Шкловські читання «Проблеми сучасних природничо-математичних наук та методик їх викладання». Збірник тез II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28–29 жовтня 2020 року*. Глухів, 2020. С. 31–33.

5. Чурюмов К. И., Відьмаченко А. П., Стеклов А. Ф., Кручиненко В. Г., Стеклов Е. А. Явление трех ярких болидов над Киевом 29 марта 2013 года. *Azerbaijani astronomical journal*. 2013. V. 3. No 3. P. 85–86.

6. Чурюмов К. І., Кручиненко В. Г., Чурюмова Т. К. Космічна загроза і кінець світу: реальність і міфи. Київ. 2012. 48 с.

7. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 1. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 1. С. 16–24.

8. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 2. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 2. С. 20–26.

9. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 3. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 3. С. 17–25.

10. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 4. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 4. С. 15–23.

11. Churjumov K.I., Vidmachenko A.P., Steklov A.F., Steklov E.A. Three bright

bolides in Kiev sky on 29 March 2013 // Conference «Meteoroids 2013». Program and abstracts. 26-30 Aug. 2013, Poznań, Poland P. 77.

12. Churyumov K. I., Steklov O. F., Vidmachenko A. P., Steklov E. A. Activity Aviation in the fall of fireballs in 2014. *16 International scientific conference Astronomical School of Young Scientists*. Kirovohrad. 2014. P. 77.

13. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Observations of fragments of cometary nuclei in the atmosphere over Kiev in the summer of 2014. *International scientific conference Astronomical School of Young Scientists*. 2015. P. 84–85.

14. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Observations of fragment of cometary nuclei in the atmosphere over Kiev. *Astronomical School's Report*. 2015. Vol. 11, no. 2, p. 99–102.

15. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Observations of twilight fireballs over Kiev in 2013–2015. *Interregional Scientific and Practical Conference «Astronomy and present»*. 2016. Vinnitsa, p. 2.

16. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Several twilight bolides over Kiev in 2013–2015 – fragments of comets nuclei. *International conference Meteoroids 2016, at the European Space Research and Technology Centre (ESTEC). Noordwijk, the Netherlands*. 2016. P. 63.

17. Churyumov K.I., Vidmachenko A.P., Steklov A.F., Steklov E.A. Three bright bolides in Kiev sky on 29 March 2013. *8th Conference «Meteoroids 2013»*. 2013. Poznań. P. 77.

18. Kruchynenko V.G. The collision of the comet Shoemaker-Levy 9 with Jupiter. *Astron. and Astrophys. Transactions*. 1997. Vol. 13, p. 191–197.

19. Vidmachenko A. P. Settling of dust in Jupiter's atmosphere after the impact of fragments of comet Shoemaker-Levy 9. *Kinematics and Physics of Celestial Bodies*. 1995. Vol. 11, no. 4, p. 14–16.

20. Vidmachenko A. P., Steklov A. F. The study of cometary material on the surface of the Earth. *Astronomical School's Report*. 2013. Vol. 9, no 2, p. 146–148.

Лаврентьєва Олена Олександрівна,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри
інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної
роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»

ФОРМУВАННЯ МАЙСТЕРНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

Педагогічна майстерність і майстерність фахівця промислової галузі є достатньо вивченими науковими поняттями. Щодо специфіки майстерності інженера-педагога дослідники (Є. Барбіна, І. Васильєв, О. Коваленко, В. Ковальчук, В. Радкевич, Л. Сергєєва, Л. Шевчук та ін.) зважають на поліаспектність, багатофункціональність та полівалентність його професійної діяльності. Сьогодні інженер-педагог повинен бути здатним творчо реалізувати себе як на виробництві, так і в педагогічній сфері – у закладах професійно-

технічної освіти та в системі навчання й перепідготовки кваліфікованих робітників промислової галузі, відповідної до його спеціальності. В умовах розширення міжкультурних зв'язків, розвитку світового виробництва висока професійна майстерність гарантує інженеру-педагогу освоєння більш високих стандартів професії, що означає широку професійну мобільність, безпосередню залученість до освітніх інновацій, зокрема систем дуальної, неформальної та інформальної освіти, проектної й грантової діяльності. Ці напрями швидко розвиваються та потребують не так професійних інженерів-педагогів, здатних виконувати свої обов'язки на високому рівні, як майстерних фахівців, для яких характерним є налаштованість на створення нових еталонів, завдань і способів професійної діяльності.

Професійна майстерність співвідноситься, проте не тотожна низці досить важливих понять, серед яких: професіоналізм, професійна компетентність, професійна культура тощо. Водночас професіоналізм як результат цілеспрямовано організованої продуктивної професійної діяльності віддзеркалює професійну компетентність і здатність продуктивно вирішувати соціальні, професійні й особистісні завдання, що акумулює в собі життєву й професійну зрілість особистості фахівця. Зі свого боку професійна майстерність є якістю високого гатунку, вона слугує насамперед джерелом професійної творчості. Її показниками є висока продуктивність і творчий характер, самостійність і культура праці.

І. Зязюн розглядав сутність професійної майстерності в різних аспектах: з позиції якості результатів професійної діяльності та з позиції психологічних механізмів її забезпечення [2]. Із цієї точки зору професійна майстерність є змістовою характеристикою найвищого рівня професійної діяльності та виявом творчої активності особистості працівника. Отже, сутністю професійної майстерності є комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі.

Останній аспект дозволяє виявити компоненти професійної майстерності. До них належать: професійна спрямованість, що в проєкції на професійну діяльність інженера-педагога означає гуманістичну спрямованість його особистості; професійна компетентність та її складник, але такий, що має самостійне значення, це – педагогічні здібності та здатність до роботи в виробничій сфері; а також професійна техніка як сплав мистецтва, майстерності та вмінь [2].

Досліджуючи напрями формування професійної майстерності інженера-педагога, доцільно орієнтуватися на модель його діяльності, що охоплює провідні функції й функціональні ролі, вимоги до спеціаліста, прописані мовою компетентностей; інтегративні професійно значущі якості особистості та будувати цей процес із використанням певних методологічних підходів.

Передусім необхідно акцентувати на необхідності запровадження *гуманістичного, аксіологічного й акмеологічного підходів* до формування майстерності професійної діяльності інженера-педагога. Це означає орієнтацію всієї системи його професійної підготовки на образ сучасного педагога-

гуманіста, репрезентанта національної й духовної культури, представника людинотворчої інтелігентної професії. Це охоплює також ідею формування в майбутніх фахівців спрямованості на досягнення вершин у професії, на активну життєдіяльність, самостійність, безперервний саморозвиток, налаштованість на постійний пошук нових ідей у реалізації навчально-виробничого процесу в закладах професійно-технічної освіти на основі вивчення ринку праці, виробництва, педагогічних інновацій.

Не менш важливим є *контекстний підхід* в організації професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. Він має забезпечити формування в них здатності до моделювання освітнього процесу в закладі професійної освіти з урахуванням особистісного та професійного контекстів, свідомо формувати в здобувачів освіти цих закладів індивідуальну систему ціннісних і професійних орієнтацій, забезпечити їх професійну самоактуалізацію та мотивацію.

Першоосновою професійної майстерності є професійна компетентність інженера-педагога. Професійна компетентність із сучасних позицій розглядається як складна якість, що інтегрує кілька різноспрямованих компетентностей, які структуровані в інваріантні та варіативні блоки. Компетентності інваріантної частини базуються на системі макро-, міди- та мінівмінь, необхідних для здійснення провідних видів професійної діяльності. Варіативна ж частина охоплює спеціалізовані та вузькоспеціалізовані компетентності, що характеризують профіль підготовки та специфічні професійно значущі якості особистості інженера-педагога.

Процес формування професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів доцільно будувати на основі *компетентнісного й особистісно-діяльнісного підходів*. Це потребує цілісного й системного бачення структури його діяльності та її головних складників – особистісного, функціонального й предметного. Маємо на увазі, що інженер-педагог у ЗПТО здійснює два види професійної діяльності – педагогічну й виробничу, які взаємодіють один із одним, та реалізують низку специфічних функцій. Відповідно до них професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів має ґрунтуватися на *інтегративному підході* та містити два рівноцінні складники. Серед них – педагогічний (гуманітарно-соціальний) і виробничий (технологічний, інженерний, спеціальний, галузевий) зі засвоєнням компетентностей – предметних, соціально-психологічних, дидактичних, методичних і професійно-комунікативних та специфіку їх формування шляхом залучення студентів до відповідних видів навчально-професійної діяльності [1].

Сформована в межах професійної підготовки фахова майстерність дозволяє говорити про фахівця, у якому закладений певний потенціал (кваліфікаційний, освітній, психофізіологічний, творчий, комунікативний, морально-етичний), що може бути активізований під час здійснення ним професійної діяльності.

До критеріїв професійної майстерності науковці відносять доцільність (за спрямованістю), продуктивність (за результатом), діалогічність (за характером комунікації), оптимальність (за вибором засобів) і творчість (за змістом діяльності) [2].

В оволодінні професійною майстерністю можна виокремити кілька рівнів,

що слугують орієнтиром для дескрипторів освітньої підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю 015 Професійна освіта. Проте лише в процесі безпосередньої професійної діяльності, залучаючись до професійного співтовариства, людина стає фахівцем і професіоналом. Тільки з досвідом приходять професійна майстерність і особистісна зрілість. Водночас основи професійної майстерності закладаються під час навчання в закладі освіти, серед пріоритетних завдань якого є формування конкурентоздатного фахівця шляхом ефективного поєднання теоретичного й практичного навчання, науково-дослідницької діяльності й професійного виховання.

Література

1. Каньковський І.Є. Інженерно-педагогічна діяльність та її складові. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2008. Вип. 21. С. 53–62.
2. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
3. Радкевич В. Професійно-педагогічна майстерність педагогів сучасної педагогічної освіти. *Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна: зб. наук. праць*. Київ: СПД Богданова А.М., 2013. С. 252-257.

Лузан Петро Григорович,

доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

МОДЕРНІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Вимоги до випускників у вигляді результатів навчання (компетентностей) формуються на основі освітніх стандартів, відповідно до яких заклад фахової передвищої освіти розробляє освітньо-професійну програму, навчальний план та ін. І вже зміст кожної навчальної дисципліни (обов'язкової чи варіативної) сприяє формуванню відповідних інтегративних здатностей студента, які, у свою чергу, є підґрунтям, базисом набуття майбутніми техніками, технологіями професійної компетентності.

Природно, основна особливість формування професійної компетентності фахівця пов'язана з його майбутньою професійною діяльністю, з тими функціями, задачами, які має виконувати випускник закладу фахової передвищої освіти. Йдеться про рівні професійної діяльності – характеристики, що виокремлюють за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків, які виконує фахівець.

Варто вказати, що у сфері праці розрізняють п'ять рівнів професійної діяльності: стереотипний (виконавчий); операторський; експлуатаційний; технологічний; дослідницький. Як учені, так і практики демонструють єдність думок у тому, що здобувач фахової передвищої освіти готується для виконання операторського рівня діяльності: випускник має демонструвати здатність

готувати (налаштовувати) систему та управляти нею під час виконання певних задач діяльності та знання принципів (основних особливостей) побудови та дії системи на структурно-функціональному рівні. Звісно, майбутній фахівець середньої управлінської ланки повинен ґрунтовно володіти і стереотипним (виконавчим) рівнем професійної діяльності – за період навчання в коледжі чи технікумі здобути низку робітничих професій. Наприклад, майбутні техніки-механіки сільськогосподарського виробництва відповідно до вимог освітніх стандартів мають отримати робітничі професії тракториста-машиніста, водія автотранспорту тощо, оскільки випускники повинні демонструвати вміння «керувати тракторами, автомобілями та сільськогосподарськими машинами», «виконувати слюсарні, верстатні, зварювальні, ковальські та контрольні операції (роботи)» тощо.

Натомість сьогодні невпинно зростає попит на випускників закладів фахової передвищої освіти, які не тільки забезпечують роботу складних технологічних виробництв, а й здатні професійно розв'язувати інтегровані виробничі задачі, виконувати не передбачені кваліфікаційними характеристиками додаткові організаційні та управлінські функції. В умовах виробництва ці фахівці мають постійно оновлювати набуті в коледжі компетентності, оволодівати багатофункціональними вміннями, відповідати за роботу відділів, ланок, бригад та інше.

З огляду на вказані вимоги до професійної діяльності техніків, технологів, менеджерів можемо стверджувати, що цих фахівців необхідно готувати й до технолого-експлуатаційного рівня професійної діяльності, а не обмежуватися, як це повсякчас рекомендують учені, операторським рівнем. Проте зазначена проблема потребує наукового розроблення, зокрема в напрямі оптимізації освітньо-професійних програм.

Отже, до прогностичних напрямів і завдань модернізації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти маємо віднести такі:

- дієву стандартизацію фахової передвищої освіти як процедуру розроблення, затвердження та впровадження системи кваліфікаційних стандартів – професійних, освітніх, стандартів оцінювання кваліфікацій;
- розбудову в закладах фахової передвищої освіти матеріально-технічної бази такого рівня, що інструментально забезпечує інноваційну підготовку майбутніх техніків, технологів, менеджерів виробництва до роботи з сучасним виробничим обладнанням;
- проектування змісту фахової передвищої освіти за принципами випереджувального навчання з орієнтуванням освітньо-професійних програм на вимоги майбутньої інноваційної діяльності;
- активну взаємодію закладів фахової передвищої освіти, центральних і місцевих органів виконавчої влади, роботодавців задля організації продуктивної практичної підготовки студентів – від визначення дієвих баз практик до працевлаштування випускників;
- багатоканальну державну фінансову підтримку студентів, які успішно оволодівають освітньо-професійною програмою та потребують матеріальної допомоги;

– індивідуалізоване та диференційоване навчання майбутніх фахівців середньої ланки на основі індивідуальних навчальних планів в умовах створення в закладах фахової передвищої освіти продуктивного інформаційно-освітнього середовища.

Для досягнення цілей модернізації фахової передвищої освіти необхідно чітко дотримуватися заходів внутрішньої системи забезпечення якості цієї освітньої ланки, що охоплює:

– забезпечення відповідності змісту освітньо-професійних програм заявленим цілям, чітке визначення кваліфікацій, що присвоюються, які мають відповідати вимогам, встановленим Національною рамкою кваліфікацій;

– здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітньо-професійних програм з метою гарантованого досягнення встановлених для них цілей і відповідності потребам студентів і суспільства;

– заохочення здобувачів фахової передвищої освіти до активної участі в розвитку освітнього процесу, відображення цього підходу в процесі їх оцінювання;

– послідовне застосовування напередвизначених та опублікованих нормативних документів, що охоплюють усі стадії освітньої траєкторії здобувача освіти, зокрема, зарахування, прогрес, визнання результатів та атестацію;

– забезпечення публічної, зрозумілої, точної, об'єктивної, своєчасної та легкодоступної інформації про діяльність закладу та всі освітньо-професійні програми, умови і процедури присвоєння ступеня фахової передвищої освіти та кваліфікацій;

– залучення здобувачів фахової передвищої освіти та роботодавців як повноправних партнерів до процедур і заходів забезпечення якості;

– забезпечення дотримання студентоорієнтованого підходу в освітньому процесі.

Вартує додати, що вкрай важливим напрямом реформування системи фахової передвищої освіти є системно-послідовний розвиток професійної компетентності педагогічних працівників – викладачів, майстрів виробничого навчання, інструкторів та ін., які в технікумах, коледжах провадять навчальну, методичну, інноваційну та організаційну діяльність, пов'язану з наданням освітніх послуг як у формальній, так і в неформальній освіті. Саме від рівня педагогічної діяльності викладачів, майстрів виробничого навчання закладу фахової передвищої освіти залежить сформованість активної життєвої позиції випускників, їх здатність продуктивно долучитися до суспільної, культурної, політичної та ін. сфер життя суспільства. Наразі простежуємо дисбаланс між суспільним запитом на висококваліфікованих викладачів, майстрів виробничого навчання та наявною системою підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти, і, як наслідок, рівнем готовності педагогів до сприйняття та реалізації освітніх реформ.

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язуємо з обґрунтуванням та розробленням системи розвитку готовності педагогічних працівників до оцінювання якості підготовки фахівців у закладі фахової передвищої освіти.

Сергєєва Лариса Миколаївна,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
професійної і вищої освіти ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» НАПН України

МЕТОД ЛОГІСТИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Сучасна освітня парадигма основана на формуванні конкурентоспроможного освітнього середовища і забезпечення високої якості освіти, показники якої мають бути вимірюваними, вірогідними та заздалегідь визначеними в чітких результатах її досягнення. Українська система професійної (професійно-технічної) освіти опинилася перед низкою викликів, яких раніше не було в практиці: 1) глобалізація, що спонукає до жорсткої конкуренції за ресурси, у тому числі за кваліфіковані кадри; 2) інформатизація суспільства, що забезпечує швидкі темпи діяльності та розвитку; 3) демографічні зміни, що потребують швидкої адаптації до діяльності в нових демографічних та соціальних реаліях.

Екстраполювання принципів і функцій логістики на педагогічний процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) дозволяє перейти від відомих механізмів управління (планування і контролю) до створення та запровадження в процес управлінського циклу, що визначає ефективність функціонування системи управління освітньою діяльністю, структурно-функціональних зв'язків між суб'єктом і об'єктом управління; методів організації освітнього процесу, що охоплюють усіх суб'єктів управління (керівників, викладачів, здобувачів освітніх послуг, роботодавців), організації взаємодії дидактичної, методичної, виховної, інформаційної та матеріально-технічної підсистем [1].

Мета нашого дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності впровадження методу педагогічної логістики в зміст професійної освіти з метою відповідності стандартам освітнього менеджменту і забезпечення довгострокових конкурентних переваг ЗП(ПТ)О на ринку освітніх послуг.

Педагогічна логістика пропонує набір функцій, механізмів і алгоритмів, що дозволяють проводити оцінку ефективності функціонування професійного освітнього середовища, і виробляє баланс матеріальних і нематеріальних ресурсів, потреб професійної освіти та промисловості. Метод логістики в педагогіці націлений на проектування професійного освітнього середовища, характеризується специфікою взаємозв'язків логістичних потоків в педагогіці з позиції інформаційного освітнього середовища. Ця специфіка полягає в тому, що провідними потоками з позиції інформаційного середовища є інформаційні потоки, які керують всіма іншими потоками в педагогіці.

Метод педагогічної логістики характеризується сукупністю інформаційно-педагогічних вимог до організації інформаційних потоків; вимогами передбачуваних результатів, досяжних під час орієнтації на виділені інформаційні потоки, а саме: *адекватність* професійної освіти динамічно мінливим потребам ринку праці за рахунок посилення мобільності змісту

освіти; *націленість* професійної школи на задоволення зростаючих потреб у підготовці фахівців не тільки населення, а й роботодавця; *ефективність* проектування професійної інфраструктури інформаційного освітнього середовища; сукупність структурованих завдань і способів їх вирішення, які ранжовані з позиції їх потреби в проектуванні інформаційного освітнього середовища.

Освітні послуги відносяться до дорогих товарів, оскільки система знань, інформації, вмінь, навичок використовується з метою задоволення потреб людини і суспільства; освітні послуги – це продукт, що у процесі реалізації трансформується в робочу силу, якість якої залежить не тільки від сукупності отриманих послуг, а й від якості та кількості власної праці, витраченої в процесі споживання; це продукт спільної праці викладачів та тих, хто навчається.

Створення єдиного освітнього простору. *Потік знань* охоплює такі ланки як виробництво знань, видалення застарілих і дистрибуцію (розподіл) знань по всьому освітньому простору. *Психологічний потік* спрямований на необхідність цілеспрямованого виховного впливу за принципом логістики «точно в строк». *Потік здоров'я* спрямований на розвиток і реалізацію творчого потенціалу та тривалість активної діяльності. *Потік інформації* працює за принципами інформаційної логістики, які заклав Білл Гейтс. Педагогічна логістика синхронізує ці потоки з метою знаходження оптимальних умов підготовки сучасного фахівця для регіонального ринку праці в інформаційному освітньому середовищі.

Ураховуючи особливості такої складної системи як професійно-технічна освіта, застосування методу логістики має передбачати такі цілі, як: високі стандарти якості професійної освіти, ефективне використання фінансових ресурсів, швидке реагування на зміну попиту на освітньому ринку, короткий термін оновлення освітніх програм і навчальних планів. Ключовими елементами реалізації логістичної концепції має стати: «тягнуча» інформаційна система; постійне оновлення змісту та форм навчання в системі професійної освіти; раціональне використання фінансових ресурсів; партнерство із закладами освіти; контроль за освітнім процесом тощо.

Результати опитування засвідчили недостатній рівень системного розуміння педагогами компонентів концепції педагогічної логістики та процесу їх практичної реалізації. Результати анкетного опитування показали, що більшість педагогів (73,5 %) оцінюють потребу в інноваціях, що пов'язані з логістичними потоками для свого закладу освіти як високу, 24,2 % – як посередню, 2,3 % – не визнають необхідності таких інновацій. Такі результати засвідчують достатньо високу вмотивованість педагогів до реалізації інновацій і водночас нерозуміння їх сутності, яка пов'язана з концепціями педагогічної логістики.

Література

1. Управління розвитком професійного навчального закладу: праксеологічні засади : навч. посібн. / За наук. ред. Л. М. Сергєєвої, Т.О.Лукіної. / Л. М. Сергєєва, Т. О. Лукіна, Ю. С. Красильник, О. В. Пашенко, Т. І. Стойчик, В. О. Купрієвич. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 124 с.

Сидоренко Вікторія Вікторівна,
доктор педагогічних наук, доцент, директор Білоцерківського
інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет
менеджменту» НАПН України

РОЗВИТОК SOFT SKILLS ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ: КОМПЕТЕНЦІЇ, ЦІННОСТІ, ПОВЕДІНКОВІ ІНДИКАТОРИ, РЕЗУЛЬТАТИ

Безперервний професійний розвиток фахівців у суспільстві знань є своєрідним викликом його інформаційним параметрам, відповідно на нестабільність у сфері зайнятості і професій. Упровадження у виробництво нового обладнання, цифрових технологій вимагає від педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти нового осмислення діяльності, нетрадиційних підходів, уміння навчатися впродовж життя.

В умовах діджиталізації, тобто інтеграції цифрових технологій в усі види діяльності, спостерігається розрив у навичках сучасного фахівця (про це детальніше див: [1, с. 6, 20-24]). За результатами сучасних досліджень, вже до 2022 року частка нових спеціальностей зростає до 27%. До цього ж часу через автоматизацію прогнозується зникнення близько 75 млн. робочих місць, а мінімум 54% співробітників у світі повинні будуть пройти перенавчання, аби бути конкурентоздатними й затребуваними на ринку праці. Високий рівень безробіття серед молоді зумовлений тим, що більшість молодих людей не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи. Роботодавці вважають рівень підготовки в закладах професійної (професійно-технічної) освіти низьким, що не відповідає вимогам сучасного виробництва. Не задовольняє не лише якість підготовки, а й рівень кваліфікації значної кількості випускників. Окрім того, важливим чинником забезпечення оновлення змісту освіти є створення умов щодо безперервного фахового розвитку фахівця, який би відповідав умовам сучасного виробництва. На цьому етапі неможливо обмежувати підвищення кваліфікації працівників психолого-педагогічним і методичним спрямуванням. Нова модель розвитку суспільства знань потребує від педагога професійної (професійно-технічної) освіти широкого спектра навичок і компетенцій для успішного виконання своїх професійних функцій, забезпечення всебічного і сталого розвитку освіти і науки України, соціальної єдності й подальшого розвитку демократичної культури. Окрім оволодіння цифровими навичками, роботодавці мають робити ставку на кросфункціональність персоналу, розвиток у них надпрофесійних, наскрізних навичок soft skills, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність. Ефективність змін залежить від своєчасного вивчення попиту на нові компетентності кваліфікованих працівників на ринку праці, інноваційного, організаційно-методичного та наукового забезпечення професійної підготовки кваліфікованих робітників, ефективної взаємодії виробництва та закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Мета полягає в аналізі soft skills як необхідного складника безперервного професійного розвитку педагога професійної (професійно-технічної) освіти впродовж життя.

Дослідження, проведені Гарвардським університетом, Фондом Карнегі та Науково-дослідним центром Стенфорда, прийшли до висновку, що 85% успішності в роботі відбувається завдяки добре розвиненим м'яким та людським навичкам, і лише 15% успіху в роботі – технічним навичкам та знанням (тверді навички) [4]. Ці статистичні дані були екстрапольовані з дослідження американського фізика, інженера і педагога Чарльза Ріборга Манна «A study of engineering education», опублікованого в 1918 році Фондом Карнегі. Отже, необхідність навчання м'яких навичок у школах та на робочих місцях була обґрунтована ще в 1918 році в дослідженні Чарльза Манна з інженерної освіти. Зокрема у звіті «State of the Industry: Increased Commitment to Workplace Learning» результати більш ніж 400 організацій усіх основних галузей засвідчують, що навчання та розвиток мають вирішальне значення для зростання та збереження конкурентних переваг. Проте за даними Американського товариства з підготовки та розвитку (ASTD) американські роботодавці й досі витрачають $\frac{3}{4}$ на навчання твердим навичкам. За оцінками ASTD, американські організації витратили близько 171,5 млрд доларів на співробітників у 2010 році, лише 27,6% пішли на навчання м'яким навичкам [2].

За переконанням National Soft Skills Association (NASSA), припущення про те, що м'які навички не ґрунтуються на знаннях і не можуть бути оцінені та навчені, призвели до кризи освіти та навчання, яку ми простежуємо сьогодні в наших школах та на робочих місцях [3]. Національна асоціація м'яких навичок (NASSA) була створена для розповсюдження досліджень та найкращих практик оцінювання та викладання м'яких навичок. М'які навички охоплюють такі особисті якості, як: позитивне ставлення, спілкування, планування та організація, критичне мислення, робота в команді тощо.

Термін «soft skills» не новий, проте в основному був предметом досліджень у військовій сфері, психології, бізнесі, а останнім часом – в освіті, на ринку освітніх послуг.

Soft skills (надпрофесійні, гнучкі або м'які навички) – це комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних, наскрізних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність та не пов'язані з конкретною професійною сферою.

Аналіз джерельної бази дослідження дає можливість подати узагальнювальну характеристику soft skills:

- набуті соціально-психологічні навички, які фахівець отримує шляхом неформальної й інформальної освіти та використовує для розвитку в професійній галузі;
- не мають сертифікації, важко відстежити, виміряти кількісними показниками, перевірити їх рівень розвитку, наочно продемонструвати;
- за їх розвиток відповідає права півкуля головного мозку, EQ – емоційний інтелект;
- мінливі та ситуативні, що залежать від конкретної спеціальності та підприємства зокрема;

- допомагають фахівцям знаходити оптимальні рішення в широкому спектрі завдань, які не описані в посадових обов'язках;
- передбачають постановку цілей, лідерство, мотивацію, емоційний інтелект, комунікацію, прийняття рішень, планування, управління конфліктами, критичне мислення, креативність, опірність стресам;
- особисті якості, які дають можливість ефективно й гармонійно взаємодіяти з іншими людьми, використовувати різні моделі поведінки;
- мають мало спільного з професійним знаннями, але натомість тісно пов'язані з характером людини;
- охоплюють соціальні, інтелектуальні, комунікативні, вольові тощо компетенції.

Soft-skills педагога професійної (професійно-технічної) освіти поділяємо на декілька блоків, зокрема комунікативні навички, навички self-менеджменту, або персонального менеджменту, професійна гнучкість та адаптивність, емоційний інтелект, лідерство й командна робота, соціальна згуртованість і соціальна взаємодія.

I. Комунікативні навички. Про комунікативний потенціал сучасного фахівця, що визначає ефективність комунікації в різних сферах життєдіяльності, засвідчує його комунікативна ерудиція, комунікативний досвід, професійно-комунікативні здібності, уміння, настанови, комунікативна техніка, комунікативний стиль.

II. Навички self-менеджменту (self-managment), або персонального менеджменту, передбачають набір навичок, стратегій і тактик, які допомагають фахівцеві досягти особистих і професійно значущих результатів, управляти власним життям, професійною кар'єрою, віднаходити шляхи індивідуального професійного саморозвитку, гармонійної самореалізації і самовдосконалення шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Ці навички охоплюють три основні аспекти самоменеджменту: управління часом (тайм-менеджмент), управління життям і управління собою.

III. Професійна гнучкість та адаптивність. Професійна гнучкість допомагає сучасному фахівцеві успішно вирішувати широкий спектр професійних завдань, змінювати наявні способи їх вирішення на більш ефективні, віднаходити нові оригінальні підходи до розв'язання проблемних ситуацій. Розвинуті адаптаційні навички фахівця дають йому можливість успішно пристосовуватися до різноманітних нових вимог життєдіяльності, виробництва, ефективно ліквідувати або компенсувати вплив несприятливих чинників навколишнього середовища шляхом перебудови зв'язків і стосунків між суб'єктами, видів діяльності в умовах нестабільності, під час зміни ситуації коригувати, перебудовувати свій робочий процес. Ці навички забезпечують високу працездатність, витривалість, стресотолерантність, психічну й фізичну гармонійність.

IV. Емоційний інтелект (Emotional intelligence, EQ), який відноситься до соціальних навичок, виявляється в реальній взаємодії з колегами, керівництвом, замовниками послуг, ключовими стейкхолдерами. Здатність виявляти, пояснювати й розуміти емоції, наміри й мотивацію інших людей і

свої власні, а також уміння управляти своїми емоціями та емоціями інших, почуттям такту і своєчасності реакції.

V. Лідерство і командна робота. Лідерство містить вияв ініціативи, координацію зусиль між членами колективу, команди, наставництво, менторство та супервізію. Лідерську поведінку визначає впевненість у собі, особиста відповідальність, цілеспрямованість, емоційний інтелект, стресостійкість, навички комунікації та самопрезентації, мотивації й самомотивації, креативність і здатність до інновацій, набуття досвіду розв'язання проблем як професійних, так і міжособистісних, стратегічне мислення, здатність впливати на навколишніх, переконувати їх, формувати та розвивати ефективні команди.

VI. Соціальна згуртованість і соціальна взаємодія. За визначенням Світового банку, соціальна згуртованість – це такий стан, за якого група людей у межах певної території – країни демонструє здатність до співпраці, що, у свою чергу, створює інституційну можливість для продуктивних змін. Соціальна згуртованість – це можливість без втрати індивідуальних відмінностей забезпечити координацію, співпрацю заради реалізації критично важливих цілей суспільства. Навичка соціальної взаємодії реалізується в обміні професійною діяльністю, інформацією, перспективним професійним досвідом, здібностями, уміннями, взаємному впливі людей, соціальних спільнот; система взаємообумовлених соціальних дій, зв'язаних циклічною залежністю, за якої дія одного суб'єкта є одночасно причиною і наслідком у відповідь на дії інших суб'єктів. Соціальна взаємодія – це, мабуть, найнеобхідніша навичка на робочому місці для якісного, інноваційного виконання професійних завдань.

Отже, ринкова економіка чітко визначає орієнтири професійної (професійно-технічної) освіти, робить очевидним, що головна мета всіх суб'єктів освітнього процесу полягає в необхідності врахування сучасних соціально-економічних реалій ринку праці та трансформування їх в інноваційні освітні програми підвищення кваліфікації і перепідготовки. Практично в будь-якій галузі вимоги до умінь і навичок працівників змінюватимуться. Підприємствам, які мають намір відповідати вимогам четвертої промислової революції, доведеться допомогти виробничому персоналу адаптуватися до нових умов. Саме *soft skills* на сьогодні є необхідним складником професійного саморозвитку і самореалізації педагога професійної освіти впродовж життя, показником рівня його конкурентоспроможності на вітчизняному та міжнародному ринку праці.

Література

1. Сидоренко В. Професійний розвиток фахівців в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти: ключові компетентності і ресурси : електронний курс. Київ: ДУ «НМЦ «Агроосвіта», 2019. 130 с.
2. Green Michael, McGill Erin. The 2011 State of the Industry: Increased Commitment to Workplace Learning/ Learning Ecosystems by Daniel S. Christian, M.S.Ed. 11.02.2011. URL: <http://danielschristian.com/learning-ecosystems/2011/11/02/the-2011-state-of-the-industry-increased-commitment-to-workplace-learning-green-mcgill/>

3. National Soft Skills Association (NASSA). URL: <https://www.nationalsoftskills.org/>

4. The Soft Skills Disconnect. National Soft Skills Association. February 13, 2015. Retrieved from: <https://www.nationalsoftskills.org/the-soft-skills-disconnect/>

Шайко-Шайковський Олександр Геннадійович,
заслужений діяч науки і техніки України, доктор технічних наук,
професор, професор кафедри професійної та технологічної освіти
і загальної фізики Інституту фізико-технічних та комп'ютерних
наук Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича;

Капрош Андрій, Чорнівч Олексій, Гросул Валерій,
магістранти Інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

ЗВ'ЯЗОК ТЕМАТИКИ КУРСОВИХ І ДИПЛОМНИХ РОБІТ ІЗ НЕОБХІДНІСТЮ РОЗШИРЕННЯ ЛАБОРАТОРНОЇ БАЗИ КАФЕДРИ

Підвищення вимог до якості підготовки сучасних спеціалістів зумовлює необхідність постійної модернізації та вдосконалення матеріальної й лабораторної бази кафедр. Наявність морально та фізично застарілого обладнання, його реальний стан і можливості вимагають пошуку шляхів до заміни відповідних установок, модернізації обладнання, переходу на прилади із сучасними можливостями, використання устаткування, яке дозволяє повноцінно готувати спеціалістів ХХІ століття. На жаль, придбання такого обладнання в наш час пов'язано з багатьма труднощами, основними з яких є брак коштів у навчальних закладах, а також відсутність підприємств, які б випускали відповідне обладнання та прилади. Закордонні виробники встановлюють непомірно високі ціни, які є недоступними для навчальних закладів. Тому в ЧНУ ім. Ю. Федьковича на кафедрі професійної та технологічної освіти і загальної фізики вже декілька років практикується й успішно впроваджується виконання тем курсових, а в подальшому і дипломних, магістерських робіт, які безпосередньо пов'язані з проєктуванням конструкцій відповідних установок, їх розрахунком, розробленням технології виготовлення, підготовкою конструкторської та технологічної документації. Сюди входить обґрунтування вибору матеріалів елементів конструкції, розрахунків на міцність та жорсткість її окремих деталей та елементів.

Необхідним та невіддільним складником роботи є також виготовлення окремих вузлів і деталей, приладів та установок, їх збирання в єдину діючу модель або конструкцію. Після оздоблення й збирання окремих деталей та елементів, вузлів у єдиний механізм розробляється також методика проведення вимірювань на спроектованій та виготовленій установці. Розроблений механізм або установка повинні задовольняти всі сучасні вимоги до таких лабораторних і демонстраційних установок. На студентських наукових семінарах і

конференціях розроблені проекти та конструкції проходять своєрідну апробацію й обговорення, до них вносяться відповідні покращення та вдосконалення.

Створене таким чином обладнання, установки та вимірювальні прилади в подальшому використовуються в лабораторіях кафедри для виконання лабораторного практикуму, а також – для проведення наукових досліджень студентів, для виконання нових курсових робіт і проектів. Такий підхід дозволяє підвищити науковий, технічний рівень студентів, підготувати майбутніх спеціалістів відповідного профілю, а найголовніше – покращити матеріально-технічну та лабораторну базу кафедри, зробити її більш сучасною, універсальною. Крім того, поява таких установок і механізмів, виготовлених та спроектованих студентами, стають стимулом та прикладом для інших здобувачів освіти, дозволяє залучити нових зацікавлених виконавців до цього важливого та актуального завдання.

Такий підхід, як засвідчує практика, дозволяє суттєво активізувати пізнавальну діяльність студентів, викликати зацікавленість в інженерно-дослідницькій діяльності, а також виховати та сформувати в них впевненість у власних силах і можливостях. Починає простежуватися навіть своєрідний дух та атмосфера змагання, кожний зі студентів, причому не тільки випускних курсів, намагається проявити себе з найкращого, творчого боку. Спонування до творчості, розкриття творчого потенціалу кожного студента – найбільш важливе й актуальне завдання, яке стоїть перед викладачем та науковим керівником майбутнього спеціаліста.

Література

1. Опір матеріалів з основами теорії пружності й пластичності : навч. посіб. для студ. буд. і транспорт. спец. вузів, У 2 ч., 5 кн. Ч. 2. Кн. 5 : Розрахунково-проектувальні та лабораторні роботи / [В. Г. Піскунов, В.Д. Шевченко, М. М. Рубан та ін.] ; за ред. В. Г. Піскунова. Київ : Вища шк., 1995. 207 с.
2. Гурняк Л.І. Опір матеріалів : навч. посіб. для вивч. курсу при кредит.-модул. системі навчання / Гурняк Л. І., Гуцуляк Ю. В., Юзьків Т. Б. Львів : Новий світ-2000, 2006. 362 с.
3. Корнілов О.А. Опір матеріалів : Підручник для техн. спец. вищ. навч. закл. / О.А. Корнілов. – 3-тє вид., пепероб. і допов. Київ : Логос, 2003. 551 с.
4. Писаренко Г.С. Опір матеріалів : підруч. для студ. мех. спец. вищ. навч. закл. / Г.С. Писаренко, О.Л. Квітка, Є. С. Уманський ; за ред. Г. С. Писаренка. – 2-ге вид. Київ: Вища шк., 2004. 654 с.
5. Опір матеріалів. Визначення переміщень у балках способом Верещагіна : Метод. вказівки та контрол. завдання до практ. занять / М-во освіти і науки України, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича ; Уклад. О.Г. Шайко-Шайковський, Т.О. Царик. Чернівці : Рута, 2004. 14 с.
6. Опір матеріалів з основами теорії пружності й пластичності : навч. посіб. для студ. буд. і транспорт. спец. вузів, У 2 ч., 5 кн. Ч. 2. Кн. 4 : Приклади і задачі / [В. Г. Піскунов, В. Д. Шевченко, М. М. Рубан та ін.] ; за ред. В. Г. Піскунова. Київ: Вища шк., 1995. 303 с.

Бахтіярова Халідахон Шамшитдинівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри філософії та педагогіки Національного транспортного університету
Середіна Інна Анатолівна,
завідувач навчальної лабораторії кафедри філософії та педагогіки Національного транспортного університету, аспірантка ІПТО НАПН України
Романов Леонід Анатолійович,
старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій, ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ТРАНСПОРТ) В УМОВАХ КАРАНТИНУ, ВИКЛИКАНОГО COVID-19

В усьому світі пандемія коронавірусу COVID-19 поставила заклади освіти в тяжкі умови, змушує у стислі строки адаптуватися до існуючої реальності, витрачати значні кошти задля прискореної діджиталізації, приймати відповідальні рішення, щоб своєчасно усувати організаційні, методичні проблеми і не зупиняти безперервний освітній процес. Розв'язання проблем, що виникли в освіті, не можливе без поєднання традиційних методик навчання та сучасних інноваційних технологій, які охоплюють коло організаційних, теоретичних та практичних питань запровадження в освітньо-науковому процесі «мобільного навчання», нерозривно пов'язаного з on-line навчанням, тобто дистанційним [1].

On-line навчання стрімко входить в освітній простір будь-якого закладу освіти, адже процеси інформатизації та технологізації світового масштабу актуалізують потребу у підготовці конкурентноспроможних на ринку праці фахівців. Ця потреба не обминула вищу педагогічну освіту, що спрямована на підготовку інженерно-педагогічних кадрів (у нашому випадку спеціальність 015.38 «Професійна освіта (транспорт)»). Підготовка таких фахівців здійснюється як в педагогічних, так і галузевих університетах України.

Оскільки в процесі підготовки майбутніх інженерів-педагогів найголовнішим завданням є формування фахівця, який поєднує в собі інженерно-педагогічні вміння, виникає необхідність формування всебічно підготовленого здобувача освіти, здатного до миттєвого і неперервного прийняття самостійних відповідальних рішень. Найбільшої ваги ця проблема набуває для викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, адже сучасний інженер-педагог має формуватися як духовно багата і культурно розвинена особистість при високому рівні професіоналізму. Здобувач освіти повинен поєднувати в собі інженерно-педагогічні вміння, пов'язані зі здатністю розв'язувати технічні завдання, системно мислити, проектувати та конструювати технічні об'єкти, орієнтуватися в питаннях охорони праці автомобільної галузі, організовувати освітньо-науковий процес у закладі освіти, де буде працювати, виховувати молодь, бути керівником і фасилітатором.

Продуктивність діяльності такого фахівця, передусім у професійній сфері, сьогодні неможливо уявити без інформаційних компетентностей, впровадження інноваційних педагогічних технологій, створення нової системи методичного й інформаційного забезпечення. Це, безсумнівно, підіймає навчання на якісно новий рівень за рахунок забезпечення можливості одночасно задіяти всі органи чуття, підключити різні аналізатори, тобто на практиці реалізувати «золоте правило дидактики», яке діє ще за часів Яна Амоса Каменського. Ще з давніх давен було відомо, що найефективніший вплив на людину здійснює та інформація, яка подразнює одночасно декілька органів чуттів і запам'ятовується тим краще і міцніше, чим більше каналів буде активізовано. Цю думку підтверджує та підсилює засновник вітчизняної дидактики, видатний вчений К.Д. Ушинський. Він радив педагогам дбати про те, щоб: «якомога більше органів чуття – око, вухо, голос, якщо можливо нюх та смак, взяли участь в акті запам'ятовування. За такого дружнього сприяння всіх органів в акті засвоєння Ви переможете найлінійшу пам'ять. Саме ці настанови можуть бути успішно реалізовані в сучасних умовах за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій, які забезпечують комбінування різних форм представлення інформації на одному носіїві.

Саме тому поряд з методологічною, проектувальною, креативною, комунікативною, менеджерською та науково-дослідною компетентностями у студентів, які навчаються за спеціальністю 015.38 «Професійна освіта(транспорт)», повинна бути достатньо сформованою цифрова компетентність, яка дозволяє розрізняти й самостійно складати технологічні схеми, конструювати схеми діяльності по усуненню певних недоліків технічних пристроїв, креслити різні схеми, проводити експертизу дорожньо-транспортних пригод, тощо.

Сучасною запорукою цьому стає Smart-освіта (smart-education) як здійснення освітньої діяльності в глобальній мережі Інтернет на базі спільних стандартів, технологій і відносин, що встановлені між мережею навчального закладу та колективом викладачів і студентів [2]. Smart-освіту розглядають як нову філософію освіти, що дає можливість гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з всього світу. За допомогою Smart-навчання створюються умови для реалізації проголошеного ЮНЕСКО провідного принципу освіти XXI століття «освіта для всіх» і «освіта через усе життя» – « Life Long Learning» [3]. Smart-навчання дозволить підвищити доступність освіти «завжди, скрізь і в будь-який час».

Відповідно освіта, якщо вона не лише хоче йти в ногу з потребами часу, а й мати випереджувальний характер, має використовувати Smart-технології, зокрема такі, як Smart Classroom, Flipped Classroom та ін [4].

За таких умов студенти мають можливість самостійно або за технологією «змішаного» навчання вивчати навчальні дисципліни, користуючись електронними матеріалами, дивитись лекції в on-line, тестуватися, брати участь у телекомунікаційних проєктах. Що стосується викладачів, то smart-освіта відкриває нові можливості сприймати зарубіжний досвід, брати участь у

міжнародних проектах, підвищувати свій професійний рівень, більше займатися наукою, економити час, постійно розробляти контент та ін.

Сьогодні важко передбачити перебіг розвитку пандемії COVID-19 та пов'язаних з нею незручностей в освітньому процесі. Тим не менш, необхідно діяти на випередження та бути готовим до нових викликів, які очікують нас попереду.

Залучення до дистанційного навчання не викликало широкого ентузіазму серед студентів та викладачів, в більшості випадків були незадоволені батьки студентів, особливо тих, які навчаються за контрактом. Серед основних причин – відсутність необхідної інформації про дистанційні програми, традиційно низький рівень довіри до освітніх нововведень, недостатньо налагоджений зв'язок в мережі Інтернет, необхідність оновлення застарілих електронних пристроїв (смартфонів, планшетів, ноутбуків).

Але, незважаючи на це, викладачі в цих умовах повинні забезпечувати якість освіти, підтримувати мотивацію студентів до навчання, залучати їх до творчої навчальної та наукової діяльності. При цьому Smart-освіта ставить нові завдання перед викладачами. Вони повинні бути не тільки добре обізнані у своїй професійній області, але й мати велику кількість інформації, знань, ресурсів, використовувати різні методики для роботи із студентами, адже є суттєві розбіжності при дистанційній та традиційній формах навчання. Окрім цього дистанційна форма навчання передбачає роботу викладача з кожним студентом окремо – у цьому перевага і специфіка такого навчання.

Якщо розглядати переваги дистанційного навчання, то варто згадати, що завдяки такій системі можна навчатися:

- у будь-який час та у будь-якому місті;
- без відриву від додаткової діяльності;
- у зручному для студента темпі;
- як в індивідуальному, так і в груповому режимі.

До переваг електронної освіти треба додати економію часу, збільшення швидкості запам'ятовування навчального матеріалу на 15-25% порівняно з денною формою навчання, доступність навчання для всіх категорій студентів, можливість повернення до матеріалу, який був незрозумілим.

Також помітною перевагою дистанційної освіти є те, що вона передбачає можливість залучення до освітньо-наукового процесу стейкхолдерів, які можуть розробляти пропозиції щодо складання освітніх програм, надавати пропозиції для корегування змісту професійної підготовки майбутніх фахівців, що полегшує процес працевлаштування й адаптації їх до професійного середовища.

Але з іншого боку, дистанційне навчання не позбавлено і ряду недоліків, серед них:

- складність в ідентифікації особистості студента у віддаленому електронному навчанні;
- неможливість об'єктивно оцінити знання студентів;
- важко формувати навички комунікабельності, роботи в команді, впевненості;
- втрачається мотиваційна спрямованість навчання.

З початком карантинних обмежень на весні 2020 року в Національному транспортному університеті на дистанційну форму навчання були переведені всі студенти очної та заочної форми навчання.

Це був непростий період адаптації до нових умов віддаленого навчання. Університету довелося у короткий термін вирішувати багато гострих питань: в яких формах проводити дистанційне навчання; які пристрої краще використовувати; у який спосіб проводити захист дипломних та магістерських робіт, випускових іспитів та яким чином здійснювати набір абітурієнтів на наступний академічний рік навчання. В цих умовах праці викладачі використовували різні платформи Інтернет ресурсів. Накопичений за цей час досвід дав змогу порівняти можливості різних електронних систем навчання, враховуючи специфіку підготовки на різних факультетах та за різними спеціальностями. Виявилось, що найбільш придатною та більш уніфікованою для освітньої діяльності система Google Meet. Безкоштовна версія платформи дозволяє створювати відеоконференції до 100 учасників без обмеження в часі, особливо в порівнянні з платформою Zoom, ліміт якої триває лише 40 хвилин. Окрім того, Google слідкує за безпекою своєї платформи. Записи відео зустрічей на Google Диску шифруються, а для участі у відео конференції необхідно авторизуватися через аккаунт Google. Система дозволяє відслідковувати заплановані в Google Календарі заняття за розкладом та заздалегідь повідомляти про них.

Практика роботи в умовах карантину скорегувала деякі зміни в таксономії цілей; мета розумного навчання спрямувала зусилля викладачів робити процес навчання ефективним за рахунок переносу освітнього процесу в електронне середовище, а це, в свою чергу, надає можливість кожному студенту здійснити перехід від книжкового до електронного контенту, розміщати його у власному репозитарії, доповнювати за необхідності додатковою інформацією, робити його привабливим та активним, що спонукає його до самостійної роботи та самовдосконалення.

Нові вимоги висуваються і до навчальних курсів. Вони повинні мати стислий, реферативний характер, не перевантажений зайвою інформацією, містити якісний науковий виклад професійних знань, забезпечувати мотивацію студентів, залучати їх до творчої, навчальної і наукової діяльності. Навчальні курси мають бути інтегрованими, включати мультимедійні фрагменти, зовнішні електронні ресурси. При цьому бажано дотримуватися таких вимог: гнучкість, інтеграція, індивідуальна траєкторія, мобільність та ін. Цим властивостям відповідатиме електронний курс, а також електронний підручник. Для створення смарт-підручника необхідно використовувати: хмарні технології, мультимедійні засоби, автоматичну фільтрацію за рейтингом знань, інтерактивність, спільну роботу в Інтернеті ін. [5].

Smart-освіта має всі передумови для того, щоб стати найбільш ефективною інноваційною моделлю здійснення освітньої діяльності в умовах глобального інформаційного суспільства. Головною ознакою цієї освітньої моделі є система гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі, тим самим дозволяє здійснити перенесення частини освітньо-наукового процесу в

електронне середовище [6], що цілком відповідає реальному стану, в якому опинилося суспільство в умовах карантину. Вже сьогодні заклади вищої освіти впритул підійшли до розробки нової парадигми Smart-освіти, побудованої на використанні інформаційно-комунікаційних, мобільних, сенсорних та інших технологій, в основі яких лежать технологічні, організаційні та педагогічні складові.

Література

1. Василенко А. SMART-освіта як чинник інноваційного розвитку суспільства [Електронний ресурс] / А. Василенко // Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. «SMART-освіта. Ресурси та перспективи», (Київ, 16–17 жовтня 2014 р.). – Режим доступу: <https://knteu.kiev.ua/file/MTc=/27c76eed8882ee254a932fe741d16af7.pdf>.
2. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/>
3. Ушинский К. Д. Педагогические сочинения [Текст]: в 6-ти т. Т. 1 / К. Д. Ушинский; сост. С. Ф. Егоров. – М.: Педагогика, 1988. – 414 с.
4. European Investment Bank. JESSICA for Smart and Sustainable Cities // Horizontal Study Smart Technology based Education and Training // Smart Digital Futures. - Amsterdam: IOS Press BV, 2014.
5. Розумна освіта для розумного суспільства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smarteducatoin.blogspot.com/2016/06/smart-education.htm>
6. Гуревич Р. С. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2016. –№ 4. – С. 71-78. № 4. С. 71- 78.

Ваніна Наталія Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент,
науковий співробітник лабораторії науково-методичного
супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасна система фахової передвищої освіти безпосередньо залежить від розвитку промисловості як в Україні, так і у світі. Для вирішення проблем трансформації освітнього простору професійна школа змушена розробляти відповідно до сучасних вимог відповідні механізми і технології викладання.

Традиційні освітні технології та методи спрямовані на отримання нових знань і вмінь епізодично, в основному під час проходження виробничих практик або виконання курсового проектування і не дають випускникові можливості стати конкурентоспроможним, гнучко орієнтуватися на ринку праці та продовжувати навчання у вищій школі [1].

Застосування інновацій в освіті є основою підвищення її якості й доступності, закладених у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [2].

Г.А. Пухальська стверджує, що «інноваційна освітня діяльність передбачає ... не лише створення та поширення новизни, а і зміни в способі діяльності, стилі мислення учасників навчально-виховного процесу. Основною характеристикою інноваційної педагогічної діяльності вищого навчального закладу є підвищення результативності освітнього процесу» [3].

У нашій системі освіти склалися три основні форми взаємодії учнів і викладачів:

- пасивний метод, де викладач спілкується зі студентом в односторонньому порядку;
- активний метод: двосторонній зв'язок між студентом і викладачем;
- інтерактивний метод: багатосторонній зв'язок між учасниками освітнього простору.

Педагог може аналізувати й класифікувати проблему незацікавленості молодого покоління в навчанні, прагнути трансформувати наявну систему освіти і сприяти тому, щоб учні виявляли інтерес до навчання.

Сучасна модель фахової передвищої освіти повинна розроблятися з урахуванням семи основних принципів інноваційного навчання:

1. Студенти повинні бути в центрі того, що відбувається в аудиторії, здійснювати діяльність, спрямовану на зростання їх зусиль на здобуття нових знань. Вони повинні активно брати участь у навчанні, щоб стати самостійними, здатними контролювати свої емоції й мотивації в процесі навчання, ставити цілі та контролювати власний процес навчання.

2. Навчання є соціальною практикою і не може проходити самотужки. За своєю природою ми – соціально активні громадяни і вчимося взаємодіяти, підштовхувати один одного до вирішення проблем. Структурована спільна групова робота корисна для всіх здобувачів освіти.

3. Емоції є невіддільним складником навчання. Студенти краще сприймають ідеї, коли вони взаємодіють між собою, мотивуючи один одного і пізнаючи запропонований матеріал. Роль емоцій і мотивації на занятті ґрунтовно проаналізовані в педагогічній науці, проте іноді не враховується те, що ці складники навчання є «гнучкими», вони можуть як підвищуватися, так і знижуватися у зв'язку з різними обставинами. Більшість викладачів знають, якщо студент чимось засмучений, щось сталося в сім'ї або в групі, він не буде добре сприймати матеріал. Підтримка мотивації студентів має бути початком навчання. Якщо студенти розуміють, для чого їм необхідно навчання, воно стає для них більш значущим.

4. Ті, хто навчаються, відрізняються один від одного, а інноваційне середовище навчання відображає різний досвід і попередні знання, з якими студент приходить на заняття.

5. Студенти повинні бути завантажені, але раціонально. Дуже важливо знайти «золоту середину» для кожного. Викладачам не варто допускати

перевантажень. Студенти повинні відчувати як академічні успіхи, так і проблеми під час занять.

6. Оцінка повинна оцінювати якість заняття. Вона дуже важлива, але тільки для того, щоб оцінити, як структурувати поточне заняття, щоб отримати максимальну ефективність на наступному занятті, яке повинно бути осмисленим, змістовним і формувати середовище навчання.

7. Навчання повинно проходити таким чином, щоб здійснювався зв'язок між дисциплінами, воно повинно також охоплювати реальний світ майбутньої професії. Навчання не може бути значущим, якщо студенти не розуміють, для чого можуть бути корисні знання, як їх можна застосувати в професійній діяльності. Розуміння зв'язків між дисциплінами дозволяє сформувати комплексне уявлення про спеціальність.

Викладач має дотримуватися цих принципів, але їх досить важко досягти в межах наявних моделей освіти, які є статичними, бюрократичними і нездатними до змін. Ці бар'єри необхідно долати для досягнення цілей, поставлених перед нашою країною і системою освіти.

Для створення інноваційного освітнього середовища та сприяння позитивній динаміці освітнього процесу пропонується проводити щорічне анкетування студентів усіх курсів за п'ятьма критеріями:

1. Зацікавленість студентів у навчанні.
2. Задоволеність студентів емоційним фоном заняття.
3. Розуміння зв'язку навчання з майбутньою професійною діяльністю.
4. Перевантаженість студентів.
5. Задоволеність студентів успішністю.

Зацікавленість у навчанні та задоволеність усіх учасників освітнього процесу своїми успіхами сприяє підвищенню кваліфікації та конкурентоспроможності випускників, готових працювати на сучасному ринку праці.

Інноваційне освітнє середовище в коледжі дозволить розвинути міждисциплінарне оволодіння професійними знаннями і вміннями, стійкість комунікації всередині групи й, відповідно, готовність випускників до прийняття управлінських рішень та роботи в умовах інноваційних методів сучасного виробництва. Отже, студенти мають набути ті якості, що необхідні в процесі професійного становлення в століття стрімкого технічного прогресу.

Література

1. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. Київ : НТУ, 2017. 172 с.

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>

3. Пухальська Г.А. Інноваційні педагогічні технології. URL: <http://mood.glau.kr.ua/course/info.php?id=280>

Вовк Богдан Іванович,
кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Тваринництво і агропромисловість забезпечують нас продуктами харчування, косметичними та іншими засобами. За цих умов зростання чисельності населення збільшує потребу в підвищенні темпів виробництва, заради якого впроваджуються новітні розробки й технології.

Рис. 1 Приклад роботи сканера тварини

Система розпізнавання обличчя знайшла своє застосування в найрізноманітніших сферах. Проте використання цієї технології ми звикли розглядати лише з людським обличчям. Китайські ж учені вирішили впровадити цю інновацію у фермерську галузь для більш якісного розподілу кількості їжі для кожної тварини залежно від її віку та ваги, з метою збереження ресурсів. Також використання цієї системи дає змогу постійно відстежувати тварин щодо їх зростання і виявлення захворювань.

Face recognition можна застосовувати практично до всіх тварин, зокрема свиней, курей, корів, овець тощо. Ця технологія реалізовується за допомогою мобільного додатку, який задіює камеру телефону для збору інформації з метою подальшого аналізу.

Gene engineering

Рис. 2 Бельгійська блакитна корова

Із кожним днем у сфері генної інженерії з'являються нові відкриття, і для людини далеко не новим є комбінування і перебудова генів тварин. Щораз більший попит на м'ясну продукцію спонукає вчених до виведення особливих порід корів і свиней, наділених значною мускулатурою і великими розмірами. Бельгійська блакитна корова і камбоджійська свиня – це деякі результати впровадження цієї технології. Після відкриття речовини, що кодує білок міостатин, який стимулює постійний ріст м'язової тканини тварин, почалося штучне розмноження представників нововиведених порід, які не виявляють агресивність. У тілі такої тварини 80% становлять сухі м'язи, тобто ті, що практично не вміщують жирової тканини [1].

Fartpacks

Рис. 3 Рюкзак для збору газу, продуктів життєдіяльності корів

Дослідники в галузі екології постійно привертають увагу до проблеми забруднення повітря в результаті тваринницької діяльності. З метою зменшення шкоди, завданої викидами метану, національним інститутом сільськогосподарських технологій США був створений спеціальний рюкзак

для збору газу, продуктів життєдіяльності корів. Резервуар розміщується на спині корови й акумулює метан за допомогою трубки, введеної прямо до травної системи корови. Дослідники стверджують, що цей пристрій абсолютно не шкодить тварині та здатний вміщувати до 300 літрів метану за день, якого досить для забезпечення роботи холодильника ємністю 100 літрів при температурі від 2 до 6 градусів протягом усього дня [2].

De Laval Rotary E100

Рис. 4 Карусель De Laval Rotary E100

Нині доїння корів є виснажливим і трудомістким процесом, який значно полегшується із винайденням **De Laval Rotary E100**. Цей пристрій працює за принципом каруселі й забезпечує оператору контроль за всім процесом доїння. Призначена для збільшення ефективності та темпів збору молока машина є унікальною, забезпечуючи спокійну безстресову процедуру для тварин. Повна автоматизація процесу ліквідує потребу в багатьох працівниках, а система, яка обертається, зовсім не шкодить коровам і не викликає в них запаморочення або поганого самопочуття [3].

Cow cannulating

Рис. 5 Канюлі на спині корови

Контроль виробництва молочної продукції на всіх його етапах – це основа виготовлення якісних продуктів харчування. Процес травлення корів відіграє в цьому не останню роль. Із метою моніторингу складу та якості раціону тварин була розроблена система щодо впровадження спеціального ліюмінаторного пристрою – канюлей у бік тварини, що дозволяє отримати доступ до її шлунку та проводити дослідження й аналіз травної системи. Загалом ця технологія дає змогу виявити збої в раціоні або навіть причину хвороби корів і водночас не завдає тварині ніякого болю. Упровадження системи здійснюється в процесі спеціальної операції, після чого отвір закривається спеціальною заглушкою, забезпечуючи доступ у разі потреби [4].

Література

1. SCIENTISTS have been breeding gigantic genetically modified pigs with monstrous muscles in a bid to avert a future bacon shortage crisis. URL: <https://www.thesun.co.uk/news/4516824/korean-scientists-pig-genetic-engineering-mutant-pig/> (дата звернення: 05.10.2020).
2. Cows wear BACKPACKS to capture their ‘emissions’ and become miniature power stations URL: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2606956/Now-THATS-wind-power-Cows-wear-BACKPACKS-capture-emissions-miniature-power-stations.html> (дата звернення: 05.10.2020).
3. DeLaval Rotary E100 URL: <https://www.delaval.com/en-gb/your-challenges/gb/BodrachFarm> (дата звернення: 05.10.2020).
4. Holey cow! URL: http://www.the-standard.org/life/campus_life/holey-cow/article_dc6aba08-a0b7-11e2-a2db-0019bb30f31a.html (дата звернення: 05.10.2020).
5. Росновський М.Г. Створення та функціонування фермерських господарств в Україні: педагогічний аспект. Зб.наукових праць ГНПУ ім. О. Довженка, «Педагогічні науки» Вип. 27. Глухів, 2015 р.

Грибенко Олександр Миколайович,

кандидат історичних наук, викладач історії

Відокремленого структурного підрозділу

«Професійно-педагогічний фаховий коледж

Глухівського національного педагогічного університету

імені Олександра Довженка»

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Нинішнє суспільство називають інформаційним. У ньому головним продуктом виробництва є інформація та знання. Інформаційне суспільство розглядають як орієнтир, тенденцію змін у сучасному світі, воно асоціюється з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, їх засобів.

Значної ролі набуває робота викладача, методиста над науково-методичним забезпеченням навчання. Для цього необхідно розв'язати низку проблем:

а) визначення змісту навчання відповідно до дидактичних властивостей і можливостей глобальної мережі Інтернет;

б) прогнозування можливого впливу глобальної мережі Інтернет на учасників освітнього процесу;

в) вибір способів інтеграції глобальної мережі Інтернет із традиційними засобами навчання;

г) забезпечення відповідних дидактичних умов навчання.

Надання різноманітних освітніх послуг, навчальної інформації, відкриття широких можливостей використання різноманітних ресурсів мережі Інтернет, зокрема навчальні дистанційні курси, бібліотеки, прийом «Фішбоун» у підготовці майбутнього фахівця. Розглянемо окремі освітні ресурси, які нині набули найбільшого поширення.

Дистанційне навчання (ДН) – форма організації та реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально (В. Биков).

Нині найбільшого розвитку набуло дистанційне навчання з використанням Інтернет-технологій, що носить назву Е-ДН та надає можливість здійснювати:

- вільний запис на дистанційні навчальні курси. У більшості випадків для початку навчання або вивчення певного навчального курсу відсутні будь-які умови та вимоги;

- самостійне планування навчання. Кожний має можливість вибору під час вивчення питань, тем і розділів, самостійного визначення послідовності їх вивчення шляхом вибору можливих курсів;

- надання свободи в часі, швидкості навчання, відсутності обмеженості в часі, вивчення окремих питань та тем, самостійний вибір часу вивчення навчального матеріалу, складання тестів, контрольних і залікових робіт;

- свобода у виборі місця навчання.

Віртуальні бібліотеки забезпечують організацію за допомогою засобів навігації та пошуку сховищ різноманітних електронних документів. Вони надають своїм користувачам практично ті ж основні послуги, що й традиційні бібліотеки:

- доступ до каталогів бібліотеки з організацією пошуку та формування переліку замовлень;

- організація доступу до бібліотечного фонду, що представлений електронними аналогами різних видань (книг, журналів, газет та ін.).

Віртуальні бібліотеки можуть бути універсальної спрямованості або містити видання з конкретної тематики. Більшість електронних бібліотек створюється на основі традиційних із відповідним переведенням їх в електронний формат та організації дистанційного доступу до них.

Нині активно розробляється методика і форми використання Інтернет-ресурсів у навчальному процесі. Відповідні матеріали можна знайти в Інтернет-виданнях, наприклад, «Вопросы Интернет-образования» (<http://centre.fio.ru/vi>) та ін., а також у багатьох навчальних посібниках, матеріалах конференцій.

Наведемо список ресурсів Інтернет, які можна використовувати в навчальному процесі.

Інформаційні освітні ресурси Інтернет в Україні:

<http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. Г. Вернадського, Київ. Містить інформацію про інформаційні ресурси; інтернет-путівники; національні доповіді НАН України; державні закупівлі.

Приєм «Фішбоун».

Одним із ефективних і цікавих для учнів методичних прийомів, який використовую в групах під час викладання історії, є прийом «Фішбоун». Дослівно він перекладається з англійської мови як «скелет риби» чи «рибна кістка» і спрямований на розвиток критичного мислення учнів у наочно-змістовній формі. Суть цього методичного прийому – встановлення причинно-наслідкових взаємозв'язків між об'єктом аналізу і впливовими на нього факторами, здійснення обґрунтованого вибору. Додатково метод дозволяє розвивати в учнів навички роботи з інформацією, вміння ставити і вирішувати проблеми.

Схеми «Фішбоун» дають можливість:

- організувати роботу учнів у парах чи групах;
- розвивати критичне мислення;
- візуалізувати взаємозв'язок між причинами і наслідками;
- розділяти ознаки за ступенем їх значущості.

Основою для виконання роботи за схемою є проблема, яка є в тексті або в розповіді викладача. Її записують в «голові» скелету, а висновки, які робляться в процесі роботи, записуються у «хвості». Отже, голова – питання теми, верхні кісточки – основні поняття теми, нижні кісточки – зміст понять, хвіст – відповідь на питання (висновки).

В основі «Фішбоуна» – схематична діаграма у формі рибного скелета. У світі ця діаграма широко відома під іменем Ішікави (Ісікави) – японського професора, який запропонував метод структурного аналізу причинно-наслідкових зв'язків. Схема «Фішбоун» є графічним зображенням, що дає змогу наочно продемонструвати визначені в процесі аналізу причини конкретних дій, проблеми та відповідні висновки чи результати обговорення. Схема Фішбоун може бути складена завчасно. А з використання комп'ютера її можна зробити кольоровою. Схема може мати горизонтальний чи вертикальний вигляд. Вона містить 4 основні блоки, що представлені у вигляді голови, хвоста, верхніх і нижніх кісточок. Зв'яже це все основна кістка.

- Голова – проблема, питання чи тема, які необхідно аналізувати.
- Верхні кісточки (розміщені справа при вертикальній формі схеми чи під кутом 45 градусів зверху при горизонтальній) теми, причини, які зумовили проблему.
- Нижні кісточки (зображуються напроти) наявність сформульованих причин чи суть понять, указаних на схемі.
- Хвіст – відповідь на поставлене запитання, висновки, узагальнення. Записи повинні бути лаконічними, сформульованими у вигляді ключових фраз або слів, які відображають зміст.

Схема «Фішбоун» може бути використана як окремий методичний прийом для аналізу конкретної ситуації чи бути стратегією цілого уроку. Найкраще застосовувати її під час узагальнення й систематизації знань, коли матеріал уже вивчений і необхідно привести все засвоєне до єдиної цілісної системи, що передбачає розкриття й засвоєння зв'язку між її елементами. Наприклад, учням пропонується інформація (текст, відеофільм, слайд-шоу) для систематизації цього матеріалу. Роботу із заповнення схеми можна проводити в індивідуальній чи груповій формі. Важливим етапом застосування технології Фішбоун є презентація отриманих результатів. Вона повинна підтвердити комплексний характер проблеми у взаємозв'язку всіх її причин і наслідків.

Єрмоленко Андрій Борисович,

кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри
методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

ОМНІКАНАЛЬНА КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕРСПЕКТИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

На сьогодні розвиток вітчизняної системи освіти характеризується оновленням традиційних вимог та формуванням перспективних запитів до освітнього середовища України. Трансформації соціокультурного й економіко-правового простору на глобальному та локальному рівнях обумовлюють зміну запитів як стейкхолдерів ринку праці, так і здобувачів освіти. Сучасність вимагає багаторівневого та всебічного оновлення освітніх інституцій.

Пропонується розглянути одну із сфер сучасної національної освіти – взаємодію закладу та здобувачів освіти. Відповідно Закону України «Про освіту» вона спрямована на розвиток особистості шляхом формування та застосування компетентностей, а результатом є досягнення особою очікуваних результатів навчання [2].

Ефективність такої взаємодії ґрунтується на реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти через активізацію пізнавальної діяльності та мотивацію до компетентнісного розвитку в освітньому середовищі. Однією з основних вимог сучасності є побудова індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду здобувача освіти. Це обумовлено новою парадигмою професіоналізму – освіта впродовж життя, яка спрямована на реалізацію права кожної особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних та економічних потреб, пріоритетів суспільного розвитку.

Урахування зазначеного та розвиток ринку освітніх послуг в Україні формує нові вимоги до інституцій освіти, зокрема до закладів професійно-технічної освіти. Конкурентне освітнє середовище та оновлена нормативно-правова база обумовлюють розширення можливостей останніх щодо

задоволення запитів особистості в сфері професійного розвитку. Сьогодні заклад освіти має перспективу реалізувати значний сегмент, а за певних обставин здійснювати постійний супровід реалізації особистістю її індивідуальної освітньої траєкторії [5].

Реалізація такої можливості не обмежується лише якістю освітніх послуг, конкуренція породжує нові вимоги до інформаційної діяльності закладу професійної освіти – залучення контингенту та здійснення ефективної комунікації з кожним окремим здобувачем освіти. З іншого боку, соціокультурні трансформації сучасності, такі, як ціннісні орієнтири та культурні особливості сучасної молоді, обумовлюють побудову новітньої комунікативної стратегії. Як варіант вирішення таких завдань пропонується розглянути «Оmnіканальну стратегію комунікації».

Одним із найбільших і перспективних сегментів категорії здобувачів освіти відповідно до «Теорії поколінь» убачається Покоління Z. Розглянемо лише окремі їх особливості. Це покоління виросло в digital-середовищі, більшість із них вважає його простором своєї свободи та життя. Територія життєдіяльності хоумлендерів, як ще називають це покоління, обмежується старшими поколіннями з метою їх безпеки. Відповідно, «Z-ки» розширюють її засобами digital-простору. Сучасні підлітки одночасно використовують декілька різнопланових гаджетів для створення власного комфортного повсякденного середовища. Вони ефективно вибудовують свою комунікацію, що відрізняється своїми акцентами від старших поколінь. Їх уподобання – соціальні мережі та месенджери, форма комунікації – повідомлення (звуківі, відео, смайлики тощо). За цих умов їх стиль життя: бути залученими до процесу «тут і зараз», головні пріоритети – емоції [1; 3; 5].

Покоління, яке народилося після 2003 року, усвідомлює необхідність освіти, проте з певними вимогами: відповідність рівня освіти професійній необхідності, про що говорить старше покоління. Приклад «Покоління Y» демонструє необхідність навчатися дозовано, але безперервно [1; 3]. Цим самим формується запит молодого покоління до моделі освітніх послуг закладу, зокрема каналів обміну інформацією.

Узагальнення наукових досліджень та практичного досвіду дає змогу розглядати omnіканальність як інтегровану цифрову систему каналів комунікації, складники якої використовуються узгоджено та логічно доповнюють одна одну. Таким чином досягається основна мета digital-маркетингу – користувач отримує потрібний йому контент та найцікавіші пропозиції зручним для нього способом і в найкращій для нього формі [4; 6]. Це визначення розкриває модель комплексного вирішення низки проблемних питань реалізації комунікації закладу професійної освіти.

По-перше, реалізація будь-якого потенціалу закладу не можлива без наявності визначеної кількості контингенту здобувачів освіти. Ця стратегія дозволяє не лише налагодити оптимальну комбінацію каналів комунікації з ними, а й зібрати максимум інформації про їх запити та комунікаційні вподобання. Такий підхід дозволить максимально ефективно популяризувати заклад П(ПТ)О. У подальшому зібрана інформація сприятиме забезпеченню

оптимального супроводу компетентнісного професійного розвитку та реалізації особистісної освітньої траєкторії протягом життя здобувача освіти.

З іншого боку, побудова сучасного освітнього середовища базується на студентоорієнтованому підході до організації освітнього процесу. Це формує оновлені вимоги до методики та технологій навчання з урахуванням оптимальної результативності будь-яких форм занять. Базовим складником такого процесу є побудова ефективної взаємодії зі здобувачем освіти з урахуванням його можливостей та пріоритетів. Значення використання омніканальної стратегії підкреслює нинішня ситуація, обумовлена пандемією коронавірусу COVID-19, у контексті використання засобів дистанційного навчання та цифровізації освіти.

Отже, використання закладом професійної освіти в процесі формування та розвитку унікального освітнього середовища стратегії омніканальної комунікації створить підґрунтя для ефективної реалізації його перспективних завдань. Такими можуть бути: пошук та приєднання до закладу певного контингенту здобувачів освіти; реалізація стійкої та взаємовигідної взаємодії з ними на різних стадіях реалізації особистісної освітньої траєкторії; оптимізація комунікації з учнями в процесі їх навчання; отримання зворотного зв'язку з метою розвитку власного унікального освітнього середовища.

Література

1. Єрмоленко А.Б. Вплив глобальних цивілізаційних трансформацій на формування вимог до післядипломної освіти в Україні. *Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць. Серія «Педагогічні науки»*, 2019. №10 (39). С. 57-73
2. Верховна Рада України. (2017, верес. 05). *Закон № 38–39, ст. 380 «Про освіту»*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Михальченко І. Цінності та орієнтири українського «покоління Z»: нове дослідження/ URL: <https://pon.org.ua/novyny/5980-cnnost-ta-oryentiri-ukrayinskogo-pokolnnya-z-nove-doslidzhennya.html>
4. Ушаков М. Що таке мультиканальність, омніканальність, крос-канальність, крос-девайс/ MARKETER.UA, 27.09.2019. URL: <https://marketer.ua/ua/multichannel-omnichannel-cross-channel-cross-device/>
5. Майбутнє ринку праці: Протиборство тенденцій, які будуть формувати робоче середовище в 2030 році / [Д. Уільямс, К. Стаббінгз, Д. Зарубіна та ін.] // PwC Україна, 2017. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/workforce-of-the-future.html>.
6. Зозульов О.В., Левченко М. Формування омніканальної збутової стратегії підприємства. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2016. № 13. С. 361-368. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2016_13_54

Заплатинський Василь Миронович,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент, почесний професор,
доцент кафедри екології та економіки довілля Технічного
університету «Метінвест політехніка».

Уряднікова Інга Вікторівна,
кандидат технічних наук, доцент, почесний професор,
доцент кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну
Білоцерківського ІНПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ БЕЗПЕКОЮ

Однією з найбільш важливих загальних компетенцій для кожного рівня вищої освіти відповідно до переліку Проекту ЄС TUNING є «здатність здійснювати безпечну діяльність». Варто зазначити, що низку інших загальних компетенцій прямо чи опосередковано теж можна розглядати з позиції забезпечення та формування власної безпеки та безпеки навколишнього середовища, зокрема здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; до застосування знань у практичних ситуаціях; до критики і самокритики; до адаптації та дії в новій ситуації; до виявлення та вирішення проблеми; до прийняття обґрунтованих рішень; до прагнення зберегти навколишнє середовище [1].

Актуальним питанням у зв'язку зі специфікою формування компетенцій, пов'язаних із забезпеченням безпеки, є неможливість відтворення реальних небезпечних ситуацій, а тому необхідність використання специфічних методів навчання. Традиційними методами навчання (лекції, семінари і т. ін.) не варто нехтувати. Вони ефективні насамперед для формування теоретичних знань, зокрема про причини виникнення небезпек, загальні принципи формування безпеки, для набуття навичок роботи з документацією тощо. Ефективність формування компетенцій, пов'язаних із швидким реагуванням на небезпеки в умовах кризової ситуації, психологічного тиску, браку часу та інформації підвищеної відповідальності за життя, вимагає особливих методів навчання, які, з одного боку, дозволять ефективно сформувані відповідні навички, а з іншого – не будуть створювати загрози для життя і здоров'я здобувачів освіти.

Активні методи навчання охоплюють досить широкий арсенал, зокрема обговорення, «мозковий штурм», демонстрацію та скеровану практику, рольові ігри, роботу в малих групах, освітні ігри та моделювання ситуацій, вивчення ситуацій, розповідь історій, дебати, аудіовізуальну діяльність, створення карти рішення або дерева проблеми, практичне відпрацювання життєвих навичок у межах відповідного контексту з іншими учасниками, кейс-метод, тренінги.

Активні методи навчання є своєрідним полігоном, на якому студенти можуть відпрацьовувати професійні навички в умовах, наближених до реальних [2].

Водночас застосування окремих із вищеназваних методів не завжди забезпечує досягнення необхідного результату під час підготовки питань з

безпеки. Це дозволяє надати відповідні знання та сформувати в здобувача освіти вміння, але все-таки не забезпечує можливості реалізації цього вміння в екстремальних умовах чи ситуаціях.

Найбільш перспективними щодо формування компетенцій, реалізація яких у практичній діяльності пов'язана з підвищеним ризиком, є методи, які основані на моделюванні. Метод моделювання або імітації (симуляції) повинен бути органічним складником навчання з питань безпеки, особливо для відпрацювання практичних навичок і психологічної підготовки [3].

Упровадження імітаційних технологій у навчальний процес вимагає аналізу можливості й доцільності їх застосування для тих чи інших дисциплін, під час вивчення яких формуються навички безпечної поведінки та створення безпечного середовища. З метою підвищення ефективності використання активних методів навчання необхідно з усіх дисциплін, у процесі вивчення яких формуються компетенції, пов'язані з безпекою, виділити дві групи. Перша група охоплює дисципліни, які формують компетенції для роботи в умовах виникнення загрози або безпосередньо, в екстремальних ситуаціях; друга група – дисципліни, які формують компетенції, практична реалізація яких не пов'язана з безпосереднім ризиком для фахівця. Такий же аналіз необхідно провести в змістовній частині кожної з дисциплін.

Імітаційні технології або технології моделювання можна розподілити на кілька груп:

1. Жива (реальна) імітаційна технологія.
2. Комп'ютерна імітаційна технологія.
3. Віртуальна імітаційна технологія, яка передбачає використання моделі обладнання.
4. Інтерактивна імітаційна технологія, у якій використовуються моделі обладнання в комплексі з комп'ютерними моделями.

У процесі використання імітаційних методів здобувач освіти виконує або моделює власні дії або дії підлеглих чи присутніх людей, що аналогічні тим, що можуть мати місце в його реальній діяльності. За цих умов є можливість «прискорити» або «уповільнити» час перебігу реального процесу, зупинитися в будь-який момент із метою пояснення ситуації. Аналіз помилок після імітації ситуації дозволяє розкрити причини їх виникнення та зменшити вірогідність їх повтору в реальному житті. Імітаційні методи дають можливість «пройти» необхідну ситуацію кількістю разів з метою визначення найбільш оптимального шляху вирішення або поведінки й отримати стійкі навички діяльності в конкретній ситуації. Головною перевагою імітаційних технологій є їх безпечність для здобувачів освіти та їх найближчого оточення. Помилка в реальному житті, особливо в питаннях попередження та протидії небезпекам, може мати катастрофічні наслідки, тимчасом як імітаційні методи дозволяють здійснювати навчання безпечно. Необхідно відзначити, що імітаційні технології (крім реальної імітації) не можуть створити психологічні стани стресу, страху, розгубленості та ін., які характерні для реальних небезпечних ситуацій, що знижує їх ефективність, проте використання систем віртуальної реальності вже сьогодні здатне певною мірою наблизити психологічний стан

здобувача освіти до реального.

Застосування імітаційних технологій в освітньому процесі дозволить інтенсифікувати його й підвищити якість навчання. Особливе місце імітаційні технології повинні посісти в процесі підготовки фахівців, чия професійна діяльність пов'язана з підвищеним ризиком, а також зі значними негативними наслідками помилкових рішень, зокрема рятувальників, фахівців військово-прикладної спрямованості, операторів складних систем (транспортних, ядерних тощо), медичних працівників, спеціалістів авіакосмічної галузі та ін.

Література

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584. Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 06.02.2020 р. № 7.

2. Вонсович В. П. Використання імітаційних технологій і прийомів у навчально-професійній діяльності студентів. *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки*. 2008. № 126. С. 40-43.

3. Заплатинський В., Гайда В. Застосування інноваційних методів навчання у підготовці фахівців з питань безпеки у відомчих навчальних закладах. *Кримінально-виконавча політика України та Європейського Союзу: розвиток та інтеграція*: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27 листоп. 2015 р.). Київ: Ін-т крим.-викон. служби, 2015. С. 400-402.

Земка Оксана Валеріївна,

кандидат педагогічних наук, викладач економічних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу

«Професійно-педагогічний фаховий коледж

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА»

В умовах сучасних трансформаційних перетворень у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства пріоритетним завданням системи освіти є формування активної, самостійної, ініціативної особистості, здатної усвідомлено й цілеспрямовано застосовувати сформовані у процесі навчання знання та здатності для успішного виконання виробничих завдань.

Пізнавальна діяльність здобувачів освіти спрямована на формування наукової знанневої бази та практичного досвіду, що має гарантувати успішну соціалізацію молоді в майбутньому. Правильна її організація безпосередньо впливає на результат роботи педагога і студентів. Уміння викладача активізувати навчально-пізнавальну діяльність студентського колективу є одним із основних показників його педагогічної майстерності.

Формування пізнавального інтересу відбувається як через зміст навчальних дисциплін, так і шляхом вдалого застосування методів, прийомів, технологій

викладання, що дозволять досягти поставлених освітніх цілей. І якщо у процесі роботи студент активно долучився до пошуку нових аспектів у предметі наукового пізнання, почав встановлювати більш глибокі зв'язки й відношення між складниками досліджуваного явища чи процесу, з'явилися старання і прагнення детальніше вивчити об'єкт, то педагогу вдалося сформувати в нього пізнавальні інтереси.

Навчити поведінки тільки за допомогою передачі релевантної інформації неможливо. Для сприйняття навколишньої дійсності через призму базових економічних знань, що формуються під час вивчення дисципліни «Економіка виробництва», майбутні майстри виробничого навчання повинні не лише прослуховувати пропонований матеріал, а й учитися застосовувати отримані знання для вирішення широкого кола економічних питань, безпосередньо пов'язаних з їхнім життям. Досягненню цієї мети в контексті професійної освіти сприяє застосування особистісно-орієнтованого підходу, що забезпечує максимальне задоволення освітніх потреб кожного здобувача освіти відповідно до його схильностей, інтересів і можливостей. Студенти стають рівноправними суб'єктами освітнього процесу, а роль викладача зокрема полягає у створенні сприятливих умов для формування їхнього пізнавального інтересу як вияву розумової й емоційної активності.

Провідним чинником підвищення пізнавальної активності студентів є позитивна мотивація, що може компенсувати не надто високі здібності або недостатній запас знань, умінь і навичок. Мотиви діяльності суттєво впливають як на сам процес, так і на результативність навчання. Серед мотивів навчання виокремлюємо такі, як підвищений інтерес до змісту освітнього компонента; інтерес до характеру тієї розумової діяльності, що вимагає вивчення дисципліни; інтерес, оснований на успіхах в опануванні нових знань, здатності до їх засвоєння; опосередкований інтерес, викликаний зв'язком дисципліни з майбутньою діяльністю; інтерес, що базується на позитивному впливі особистості викладача, його якостей.

Мотивування майбутніх майстрів виробничого навчання до набуття економічних знань і здатностей розуміємо як цілеспрямований систематизований педагогічний вплив із метою формування інтересу до вирішення виробничих завдань, усвідомлення особистісної та професійної значущості економічних знань та вмінь.

Формування мотиваційно-сислової настанови студентів відбувається в процесі реалізації освітньої програми та під час позанавчальної виховної роботи. Досягненню успіху сприяє використання особистісно орієнтованих інтерактивних методів та прийомів освітньої діяльності, як-от: диспутів, дискусій, мозкових штурмів, обговорення українських та світових бізнес-новин, художніх та документальних фільмів на економічну тематику.

Активізації пізнавальної діяльності сприяє актуалізація особистісного досвіду здобувачів освіти, що в процесі навчання коригується та збагачується новими, продуктивнішими моделями поведінки під час поглибленого занурення в ситуацію. Ситуативне навчання полягає у виявленні характерних життєвих ситуацій і побудові таких оптимальних моделей поведінки, що

відображають особливості конкретного середовища й комплекс доцільних та ефективних дій у ньому за певних обставин. Вибір ситуації залежить від їх адекватності віку студентів, якості їхнього поведінкового й комунікативного досвіду. Необхідно створювати ситуації включення, що вимагають аналізу й оцінки вихідних даних, проєктування власної системи поетапного прийняття економічних рішень.

Обов'язковим компонентом процесу активізації пізнавальної діяльності під час вивчення дисципліни «Економіка виробництва» є систематична пошукова діяльність дослідницького характеру, спрямована на виконання проєктних завдань. Пізнавальна активність на лекціях забезпечується шляхом широкого використання наочності, демонстрування презентацій, відеороликів.

З метою підвищення інтересу до опанування економічної дисципліни й мотивації до самоосвіти на практичних заняттях необхідно створювати ситуації успіху, що надає впевненості у власних силах, формує в майбутніх фахівців позитивні очікування. Важливо також підтримувати ділову, доброзичливу і творчу атмосферу, максимально наближену до цивілізованих соціально-економічних відносин.

Отже, активізація пізнавальної діяльності студентів коледжу в процесі опанування дисципліни «Економіка виробництва» безпосередньо залежить від створення сприятливої робочої атмосфери в колективі на партнерських засадах, удосконалення методів й організаційних форм навчальної роботи. Удало дібрані методи активізації пізнавальної діяльності дають змогу ефективно формувати науковий світогляд, знання та здатності, сприяють вихованню моральних й етичних якостей особистості майбутнього майстра виробничого навчання.

Кінах Неля Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології
Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Закриття закладів освіти через поширення пандемії COVID-19 у 191 країні світу призвело до того, що 1,57 млрд здобувачів освітніх послуг (90 % світового контингенту) були змушені навчатися дистанційно. З одного боку, така ситуація була цілком виправданою, тому що давала змогу убезпечити людей від ризику захворіти на COVID-19. З іншого, карантин поставив нові виклики перед закладами освіти, а також органами управління освітою на місцевому й національному рівнях. Організація ефективного дистанційного або змішаного навчання, адаптація освітньої політики до вимог сьогодення, посилення фінансового забезпечення закладів професійної (професійно-технічної) освіти, модернізація їх матеріально-технічної бази – це не повний

перелік тих труднощів, які мають здолати управлінці та освітяни в системі професійної освіти вже на початку нового 2020–2021 навчального року.

Для організації дистанційного навчання заклади професійної (професійно-технічної) освіти (далі ЗП(ПТ)О) використовують сучасні цифрові технології та мережевий зв'язок. Водночас зберігаються всі компоненти освітнього процесу: цілі, зміст, методи навчання, оцінка результату тощо, зокрема система управління освітнім процесом. Для повноцінного дистанційного навчання, крім якісного доступу до інтернету, потрібні відповідна технічна та програмна оснащеність для всіх учасників освітнього процесу. Дистанційне навчання на основі електронних форматів може здійснюватися у двох форматах: синхронному й асинхронному. На практиці співвідношення застосування цих режимів залежить від об'єктивних технічних умов забезпечення учасників освітнього процесу. Але, незалежно від пропорції їх застосування (50 % на 50 %; 30 % на 70%, 20% на 80 % тощо), для організації освітнього процесу ЗП(ПТ)О обов'язково потрібно використовувати освітню платформу (або освітній сайт, репозиторій, хмарні сервіси тощо), що забезпечить персоналізований доступ всіх учасників освітнього процесу для виконання своїх освітніх ролей виконання професійних завдань. Наприклад, учителям – для розміщення навчальних і дидактичних матеріалів в електронному форматі, учням – для отримання навчальних матеріалів та розміщення власних виконаних завдань, адміністрації – для моніторингу процесу та результатів навчальної діяльності. Така освітня платформа (або програмний застосунок), яку також називають LMS (Learning Management System, система управління навчанням), призначена для інтеграції цифрових інструментів навчання, а також адміністрування, управління та поширення навчальних програм, формування аналітики звітності процесу навчання. Метою застосування освітньої платформи є організація такої взаємодії учасників освітнього процесу з навчальним контентом і між собою, яка дозволить досягти освітньої мети. Здебільшого ЗП(ПТ)О не мали на власних серверах встановленої освітньої платформи, та під час карантину нашвидкуруч намагалися знайти її замісників, використовуючи хмарні рішення. Освітню платформу, наповнену змістом, можна використовувати у двох форматах – асинхронному та синхронному, кожен із яких має свої переваги та обмеження. Варто зазначити, що педагогічні працівники, окрім авторських навчально-методичних і дидактичних матеріалів, під час роботи з освітніми платформами можуть використовувати готові матеріали з різних джерел, створені спеціально для дистанційного навчання, наприклад, масові відкриті онлайн-курси, матеріали е-підручників, матеріали репозиторіїв, відеолекції на науково-освітніх каналах YouTube. Як засвідчує аналіз практики, в Україні найпопулярнішими освітніми платформами є такі: Moodle, Google Classroom, WebTutor, iSpring, Collaborator, SAP LSO, Edmodo, Мій клас (українська платформа), ClassDojo та ін. Варто зазначити, що ті педагогічно-практики, які працюють із освітніми платформами, найчастіше використовують Moodle і Google Classroom. На нашу думку, це пов'язано з тим, що в Україні напрацьовано певний досвід використання зазначених освітніх платформ,

наявні окремі методичні рекомендації щодо їх використання тощо. Цікаво, що відповідно до результатів опитування учасники освітнього процесу в цілому позитивно оцінюють якість навчання за допомогою освітніх платформ. Так, 36,7 % респондентів зазначають, що якість відмінна, 40,8 % – добра. Це, безсумнівно, вказує на професіоналізм і достатній рівень цифрової компетентності тих педагогів, які використовують освітні платформи на практиці. Водночас зауважимо, що на сьогодні таких педагогів небагато, використання освітніх платформ у системі професійної освіти не є масовим явищем, бо їх використання потребує технічної підтримки від обізнаних спеціалістів, які здійснюватимуть встановлення та налагодження потрібних параметрів освітньої платформи та в будь-який час зможуть надати вчителю потрібну допомогу.

До цифрових інструментів та сервісів, які допомагають педагогічним працівникам вирішувати навчальні завдання під час організації дистанційного навчання, відносяться: організації вебінарів (сервіси для проведення відеоконференцій); спілкування через месенджери (месенджери, групи в соціальних мережах); управління навчальною групою (сервіси для організації групової роботи, взаємодії); залучення та проведення опитувань (інструменти для проведення онлайн-анкетування, опитування, тести); організація спільної роботи з документами (спільні документи/презентації та хмарні сховища). За результатами опитування, найбільш популярними програмами серед освітян є Google Meet, Zoom. На думку респондентів, це пов'язано з перевагами цих програм, серед яких виділимо найголовніші: значна кількість учасників у безкоштовному пакеті; доступний вибір платформ (Android, iOS, браузері Chrome, Mozilla, Firefox, Apple, Safari, Microsoft Internet Explorer, Microsoft Edge); широкі можливості для приєднання (через браузер, мобільний додаток, Google Календар, за допомогою URL або коду зустрічі тощо); можливість запису відеозустрічі, демонстрації документів та вікон програми, перегляд контенту з високою роздільною здатністю, підтримка масштабування в мобільному додатку тощо.

Отже, правильно підібрані цифрові інструменти для організації дистанційного навчання дозволяють зробити освітній процес максимально комфортним і ефективним, водночас як неухвага до них призводить до роздратування й витрати зайвих ресурсів (сил, енергії та часу) усіх учасників освітнього процесу. Головні складності полягають у тому, що єдино правильних рішень не існує. Усе залежить від конкретних запитів: кількості здобувачів освітніх послуг, бюджету, технічних можливостей і підготовки всіх учасників освітнього процесу.

Література

1. Khoruzha L., Proshkin V. Distance Learning: on the Way to Developing a New Didactic Model of University Education. *Innovative Educational Technologies, Tools and Methods for E-learning*. 2020.
2. Цифрова грамотність населення України// Міністерство та Комітет цифрової трансформації України 111 с. 2019. URL: <https://thedigital.gov.ua/>.

Кулішов Володимир Сергійович,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики
професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін
Білоцерківського Інституту неперервної професійної освіти ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» НАПН України.

ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ЗП(ПТ)О

Системні зміни у вітчизняній професійній освіті останніх років продукують нові виклики до професійної компетентності педагога ЗП(ПТ)О. Динаміка сучасного життя і виробництва ще більше активізує цей процес. Професійна діяльність педагога у таких умовах потребує постійного самовдосконалення, активної роботи над собою, розширення горизонтів професійних знань і вмінь та спонукає шукати нові підходи й форми організації освітнього процесу в ЗП(ПТ)О. Одним із способів організації продуктивного навчання в закладах системи П(ПТ)О є, на нашу думку, активне впровадження проєктних технологій на всіх рівнях, а отже – розвиток проєктних умінь педагогів ЗП(ПТ)О.

Проблемі впровадження проєктних технологій навчання в освітній процес ЗП(ПТ)О присвячено не один десяток наукових і методичних праць. Але здебільшого зазначені дослідження висвітлюють питання організації проєктної діяльності учнів ЗП(ПТ)О, особливостей реалізації проєктів різних видів, ролі педагога в організації освітніх проєктів тощо. На нашу думку, до проблеми розвитку проєктних умінь педагогів ЗП(ПТ)О сьогодні варто підійти ширше.

Вивчення спеціальних наукових джерел та практичного досвіду дало змогу зробити висновок, що для ефективного професійного функціонування в системі П(ПТ)О сучасний педагог обов'язково має володіти низкою проєктних умінь, а саме:

- проєктувати освітній процес відповідно до вимог сьогодення (проєктування на рівні дисципліни, курсу, спецкурсу, модуля, теми, конкретного заняття);
- організовувати освітній процес із застосуванням проєктних технологій навчання в межах урочної та позаурочної діяльності учнів ЗП(ПТ)О;
- володіти основами конструкторсько-технологічної (проєктно-технологічної) діяльності для організації освітньо-продуктивного процесу проєктування предметів і об'єктів виробництва та сфери послуг.

Кожен із напрямів освітнього проєктування в ЗП(ПТ)О спробуємо висвітлити більш детально.

Упровадження компетентнісного підходу в сучасній освіті зумовило нові вимоги до планування й організації освітнього процесу в ЗП(ПТ)О. Поряд із плануванням активно почало застосовуватися дидактичне проєктування, що розглядається як попереднє розроблення основних складників майбутньої діяльності педагога й учнів, а саме – педагогічних об'єктів і моделей їх ефективної взаємодії. Уміння проєктувати навчальний процес через

обґрунтований вибір дидактичних цілей, змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання та адекватних їм методів контролю відповідно до поставлених цілей проєктування з урахуванням рівня засвоєння знань, умінь і навичок, індивідуальних особливостей учнів, є одним із продуктивних показників сучасного педагога ЗП(ПТ)О [2, с. 20].

Активне застосування проєктних технологій навчання в професійній підготовці кваліфікованих робітників – ще один важливий аспект розвитку проєктних умінь педагогів ЗП(ПТ)О. Популярність використання проєктної технології серед фахівців забезпечується можливістю поєднання в роботі з учнями теоретичних знань та їх практичного застосування для вирішення конкретних навчальних проблем [1, с. 18]. Для педагогів ЗП(ПТ)О під час організації такого типу навчання важливо оволодіти теоретичними знаннями і практичними вміннями реалізації проєктів:

- як правильно обрати тему проєкту;
- як краще і за якими критеріями об'єднати учнів у команди;
- як спланувати структуру проєкту та алгоритм проєктної діяльності учнів;
- якою має бути роль педагога під час реалізації проєкту;
- як організувати захист проєктів;
- як правильно оцінити виконання проєкту тощо.

Володіння такого типу знаннями та вміннями забезпечить ефективну діяльність педагога з планування та реалізації учнівських проєктів у межах урочної та позаурочної роботи в ЗП(ПТ)О.

Третім важливим аспектом розвитку проєктних умінь педагогів ЗП(ПТ)О є їх здатність долучатися до процесу конструювання об'єктів і предметів виробництва та сфери послуг. Як відомо, педагог ЗП(ПТ)О – перший і основний авторитет для своїх учнів, який має у всьому подавати приклад, зокрема в здатності конструювати певні об'єкти та предмети. Наприклад, для кравців важливо вміти спроєктувати майбутню сукню чи сорочку, для будівельників – макет майбутніх виконуваних робіт, для перукарів – дизайн майбутньої зачіски, для зварників – конструкцію майбутнього виробу тощо. Отже, сучасний педагог ЗП(ПТ)О має також володіти вміннями з проєктування об'єктів і предметів на рівні трьох складників: технічного (типологія виробу, розмір, характеристика матеріалу для виготовлення, засоби створення виробу тощо); художнього (кольорова гама виробу, практична зручність та естетична привабливість виробу, відповідність сучасним тенденціям тощо); автоматизованого (ІТ-складової проєктування) (комп'ютеризована система проєктування виробу з урахуванням його технічних і художніх характеристик).

Зазначені вище підходи до розвитку проєктних умінь педагога ЗП(ПТ)О, а отже до вдосконалення таким чином його професійної компетентності, уможливають професійну діяльність викладачів професійно-теоретичної підготовки та майстрів виробничого навчання на абсолютно новому продуктивному рівні.

Інше питання – науково-методична підтримка та супровід освітнього проєктування в ЗП(ПТ)О. Сьогодні, на жаль, на рівні обласних науково-

методичних центрів, які зазвичай здійснюють процес методичного супроводу професійної підготовки в ЗП(ПТ)О, не завжди вистачає фіхівців-методистів, які повною мірою володіють основами навчального проектування. Єдиний вихід – залучити науково-педагогічних працівників інститутів підвищення кваліфікації кадрів системи ПТО, спеціальних відділень та кафедр при технологічних факультетах педагогічних закладів вищої освіти до науково-методичного супроводу впровадження систем освітнього проектування у вітчизняні ЗП(ПТ)О.

Отже, освітнє проектування є досить перспективним напрямом удосконалення вітчизняної системи підготовки кваліфікованих робітників, що на сьогодні потребує як наукових обґрунтувань його реалізації, так і методичного супроводу для його практичного впровадження в освітній процес ЗП(ПТ)О.

Література

1. Бондаренко Н.В. Розвиток готовності педагогів закладів професійної освіти Донецької області до впровадження методу проектів у освітній процес. *Проектні технології навчання у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників* : тези наук.-практ. семінару, м. Київ, 25 жовт. 2017 р. Київ : ІПТО НАПН України, 2017. С. 17–23.
2. Методика професійного навчання: методичний посібник / І.Є. Сілаєва, С.С. Шевчук, С.О. Заславська. Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2013. 292 с.

Кучма Олександр Іванович,

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник,
доцент, доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін та професійного навчання Криворізького державного педагогічного університету;

Лукаш Василь Іванович,

старший викладач кафедри загальнотехнічних дисциплін та професійного навчання Криворізького державного педагогічного університету.

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Застосування засобів візуалізації в навчальному процесі засноване на важливих психологічних механізмах управління пізнавальною діяльністю. На думку Г. Костюка, Б. Ломова, О. Леонтєва, С. Рубінштейна та ін., мислення охоплює оперування не тільки абстрактними поняттями й логічними схемами, але й образами – наочними презентаціями понять, висновків, узагальнень. Як указує С. Рубінштейн, «зір дає нам найбільш досконале, справжнє сприйняття предметів» [3, с. 210].

Твердження про те, що інформація краще засвоюється, якщо має наочне підкріплення, покладено в основу дидактичного принципу наочності,

розробленого Я. А. Коменським. Сьогодні цей принцип, в епоху значного поширення комп'ютерних технологій, дістає подальшого розвитку й формулюється як принцип візуалізації – подання інформаційного контенту в його образному (візуальному) форматі, такому, як рисунок, схема, таблиця, діаграма, графік, граф, фрейм, інфографіка, інтелект-картка тощо, що сприяє структуруванню навчального матеріалу у вигляді наочного образу й дозволяє швидше й якісніше засвоювати знання й способи діяльності [4].

Термін «візуалізація» походить від латинського *visualis* – «той, що сприймається очима, наочний». Візуалізація, за оцінками фахівців, дозволяє перенести мисленнєві образи з внутрішнього плану до зовнішнього, замінити текст зображенням або наочним образом, що надалі буде сприйнятим, розгорнутим і слугувати опорою адекватних розумових дій (А. Вербицький) [1].

Ураховуючи ці важливі психологічні механізми, у практиці організації освітнього процесу широко використовуються різноманітні засоби наочності й візуалізації знань, серед яких: схемо-знакові моделі – аркуші опорних конспектів, таблиці, схеми, структурно-логічні схеми, інфографіки, інтелект-картки, а також натуральні та імітаційні моделі й муляжі. Під час вивчення загальнотехнічних дисциплін вони можуть мати форму навчальних стендів, таблиць, динамічних і статичних транспарантів, і до того ж – натуральних моделей, що демонструють головні закономірності, принципи дії та застосування технічних об'єктів і процесів.

Застосування візуалізації сприяє інтенсифікації навчання. У процесі вивчення загальнотехнічних дисциплін засоби візуалізації виконують передусім інформаційну й пізнавальну функції: ознайомлюють із явищами і процесами, які не можуть бути відтворені; із зовнішнім виглядом предмета в його поточному вигляді й у ретроспективі; створюють наочне уявлення про порівняння або зміну характеристик явища; ознайомлюють із будовою окремих технічних об'єктів, сутністю технологічних процесів, технікою безпеки тощо [2].

До того ж засоби візуалізації дозволяють компактно подати навчальний матеріал, підвищують його інформаційну насиченість. Їм притаманна семантична повнота щодо феномену, який вони презентують, структурованість, згорнутість, логічність і впорядкованість елементів знань. Візуалізація значно зменшує витрати ресурсів студента на сприйняття й розуміння значного за обсягом навчального матеріалу, оскільки грамотно створений засіб візуалізації повною мірою забезпечує відповідність форми подання навчального матеріалу психофізіологічним особливостям студента і водночас підтримує високий темп навчання. Побудована на основі візуалізації навчально-пізнавальна діяльність уможливорює більш раціональний характер організації учіння та викладання за умови алгоритмізації навчального процесу [2].

Групуючись навколо мови викладача й взаємодіючи з нею, засоби візуалізації покликані забезпечити формування в студентів образного уявлення, повноцінне розкриття навчального матеріалу, проілюструвати ту чи ту залежність. До засобів, що використовуються в процесі навчання

загальнотехнічних дисциплін, висуваються такі вимоги [4]:

- 1) точна відповідність реальному технічному об'єкту, явищу або процесу;
- 2) чітке усвідомлення викладачем мети, часу й місця використання;
- 3) відповідність естетичним вимогам;
- 4) адекватність об'єкта його зображенню;
- 5) урахування рівня розвитку й навченості студентів;
- 6) міра у використанні наочного засобу на одному занятті;
- 7) семантична точність, повнота й достатність наведеної інформації, яка не повинна створювати побічних асоціацій у студентів.

Компактність і структурованість засобів візуалізації, їх наочність дає можливість чітко організувати протягом заняття навчально-пізнавальну діяльність студентів, починаючи від первісного ознайомлення з темою, для контролю знань, повторення й систематизації знань, організації практичних і лабораторних робіт, самостійної роботи.

У створенні засобів візуалізації важливого значення набуває вибір графічних елементів, кольорних рішень, способу композиційного об'єднання елементів та зв'язку між ними (стрілочки, лінії, виноски, блоки тощо), шляхи розстановки акцентів на головних змістових позиціях (вибір шрифту, його розміру, тип кеглю, тіні й напівтіні, штрихування тощо). Наприклад, під час вивчення загальнотехнічних дисциплін статичні засоби візуалізації зазвичай можуть доповнюватися як графічними зображеннями, так і їхніми матеріальними відповідниками, а змістові акценти підкреслюватися світлодіодними елементами. Досить прогресивним є напрям, коли засіб візуалізації (стенд, плакат, таблиця тощо) містить елементи доповненої реальності, що дозволяють студентам отримати швидкий доступ до навчального контенту, який цей засіб наочності підтримує.

У практиці навчання використовуються засоби візуалізації як готових промислових рішень, так і підготовлених викладачем, а також студентами відповідно до специфічних потреб навчальної дисципліни. Незважаючи на те, що сьогодні за допомогою комп'ютерів процес підготовки засобів візуалізації став доступним будь-кому, принципи й методика роботи базуються на вже доведених закономірностях навчально-пізнавальної діяльності.

Література

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. Москва: Высшая школа, 1999. 207 с.
2. Манько Н.Н. Когнитивная визуализация педагогических объектов в современных технологиях обучения. *Образование и наука*. 2009. № 8 (65). С. 78-88.
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург: ЗАО Изд-во «Питер», 1999. 720 с.
4. Чайка В. М. Основы дидактики: тексты лекцій та завдання для самоконтролю : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2002. 244 с.

Лукіянчук Алла Миколаївна,
кандидат психологічних наук, вчений секретар Білоцерківського
інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет
менеджменту» НАПН України.

ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНА ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗП(П)О

Удосконалення системи неперервної професійної освіти є одним із найважливіших завдань сучасного суспільства. Дослідження, що проводяться з метою створення такої системи, і відповідні концептуальні розробки створюють необхідні передумови для визначення її якісної специфіки як основного елемента в цілісній сукупності освітніх структур професійної освіти. Водночас реалізація теоретичних ідей безперервної освіти, реальна практика підготовки професійних кадрів у нашій країні й за кордоном актуалізує коло проблем, із вирішенням яких суспільство пов'язує перспективи свого розвитку. У професійній діяльності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах оновлення освіти в Україні неможливо не враховувати зміни, що відбуваються в ціннісно-мотиваційній сфері особистості сучасного педагога.

Специфіка дослідження ціннісно-мотиваційної сфери особистості полягає в тому, що незважаючи на підвищений інтерес до мотивації поведінки й діяльності серед психологів (О.Г. Асмолов, В.Г. Асеев, К.О. Абульханова-Славська, Є.П. Ільїн, В.Г. Леонтьєв, А.К. Маркова, В.Д. Шадриков та ін.), на сьогодні залишається актуальним питання психологічної природи цього феномену та потребує більш глибокого й детального теоретико-методологічного аналізу. У ситуації трансформаційних процесів у суспільстві та оновлення парадигми освіти виникають нові фактори, умови й засоби, що суттєво впливають на формування мотиваційної сфери особистості педагога в процесі підготовки конкурентоздатного фахівця. Потребнісно-мотиваційна сфера особистості була й залишається об'єктом уваги дослідників у різних галузях знань ще від давньогрецької філософії до сьогодення (Арістотель, М.О. Бердяєв, Р. Декарт, І. Кант, М. Монтень, Платон), емпіричної психології (К. Бюлер, К. Левін, Е. Торндайк, Е. Шпрингер, З. Фройд), вітчизняної психології (І.А. Зязюн, С.С. Занюк, Л.М. Карамушка, С.Д. Максименко, Н.Г. Ничкало, В.А. Семиченко, В.М. Сич, Т.В. Панчук, О.І. Бондарчук, Н.Ю. Худякова, К.О. Кальницька та ін.), зарубіжної психології (А. Маслоу, Г. Оллпорт, К. Роджерс).

Особливості ціннісно-сміислової, мотиваційної сфери педагога вивчаються в численних дослідженнях (К. Замфір, С.І. Маслаков, Л.Г. Матяш, О.С. Руденко і ін.). Серед цінностей-цілей педагогічних працівників визначаються такі, як можливість творчої діяльності, інтелектуальний, духовний розвиток, ставлення до професії як до цінності, освіченість, відповідальність. Отже, ціннісно-мотиваційний компонент визначається як

детермінанта професійного зростання педагога, його самовдосконалення та самореалізації.

Дослідження мотиваційно-ціннісної сфери особистості педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти відбувалося в межах дослідження сутності й уточнення структурних компонентів психолого-педагогічної компетентності, яке здійснювалося протягом 2019 року під час проведення курсів підвищення кваліфікації в Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДВНЗ УМО. Респондентами були майстри виробничого навчання – 164 особи, викладачі професійно-теоретичної підготовки – 206 осіб. Одним із структурних елементів психолого-педагогічної компетентності є мотиваційний компонент, який за результати дослідження характеризується такими показниками: ставлення до професії як цінності; розуміння й переживання її значущості як для суспільства, так і для власного розвитку; інтерес до викладання дисципліни й питань освіти в цілому; захопленість наукою і прагнення до самовдосконалення.

У результаті досліджень можна зазначити, що в процесі професійного розвитку особистості проблема ціннісно-мотиваційної сфери є актуальною в контексті сучасної акмеології. Ціннісні орієнтації як змістовний компонент психолого-педагогічної компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти є регулювальною функцією самовдосконалення. На нашу думку, саме цінності структурують системноутворювальне ядро як у професійній діяльності, так і у внутрішньому світі особистості. У процесі професійного розвитку структура та зміст ціннісно-мотиваційної сфери перевіряються, доповнюються, набувають дедалі особистісного значення.

Масліч Світлана Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, методист ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВИТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Одним із викликів сучасного освітнього процесу є необхідність упровадження дистанційного навчання. Це означає, що кожний педагогічний працівник, незалежно від типу закладу освіти, наразі повинен володіти навичками роботи з цифровими ресурсами, мати високий рівень інформаційної грамотності. Якщо говорити про заклади професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), то впровадження дистанційного навчання має свої особливості, адже саме в них значна роль відводиться не лише урокам теоретичного навчання, а й виробничому навчанню як важливому складнику професійної освіти. Від правильної та ефективної організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання залежить якість отриманих знань й сформованих умінь та навичок майбутніх кваліфікованих робітників.

Для визначення суті поняття «дистанційне навчання» скористаємося чинним Положенням про дистанційне навчання, у якому зазначається, що метою дистанційного навчання є «надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу в навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників» [1]. Отож, як нами було вже зауважено вище, дистанційне навчання базується на використанні інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій та вимагає відповідних знань, умінь і навичок роботи з цифровими ресурсами.

Зважаючи на те, що всі учасники освітнього процесу перебувають у тісній взаємодії (рис. 1), основні принципи ефективного партнерства залишаються дієвими і в умовах дистанційного навчання.

Рис. 1. Структурно-логічна схема взаємодії учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання

Зауважимо, що освітнє середовище повинно сприяти:

- опануванню необхідними навичками з базових і профільних предметів;
- розвитку критичного мислення;
- взаємоузгодженню зовнішніх потреб і внутрішніх мотивів до саморозвитку та самореалізації всіх учасників освітнього процесу [2].

Як засвідчує практика, спілкування між учасниками освітнього процесу під час дистанційного навчання зазвичай відбувається через Viber, Skype, Zoom, Google Meet, електронну пошту, телефонний зв'язок, а основними ресурсами для розміщення навчальних матеріалів є Google-сайти, блоги, Google Classroom.

Важливе значення у професійній підготовці відіграє контроль знань та вмінь здобувачів освіти. Під час дистанційного навчання організація такого контролю має свої особливості, зокрема широкого вжитку набуває електронний тестовий контроль (Google Forms, Майстер-Тест, LearningApps тощо).

Ураховуючи, що окреме місце в освітньому процесі ЗП(ПТ)О посідають уроки виробничого навчання, у процесі дистанційного навчання їх проведенню має передувати ретельна підготовка, зокрема для вступного інструктажу доцільно відзняти відеоматеріали з презентацією трудових прийомів, а під час підсумкових інструктажів організувати онлайн-зустрічі з учнями в синхронному режимі. Однак варто зауважити, що не кожний урок виробничого навчання можна провести в умовах дистанційного навчання. Окремі теми вимагають формату безпосереднього спілкування з учнями в лабораторних приміщеннях.

На сьогодні дистанційне навчання є альтернативою традиційної освіти. Його ефективність залежить від багатьох чинників, серед яких можна виокремити такі: рівень цифрової грамотності як педагогічних працівників, так і учнів; технічні можливості учасників освітнього процесу; самосвідомість учнів щодо необхідності опанування знань і навичок.

Література

1. Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки від 25.04.2013 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 12.10.2020).
2. Запорожцева Ю.С. Основні принципи та критерії ефективного партнерства учасників освітнього процесу. *Збірник науково-методичних матеріалів конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах нової української школи»*. 2019. URL: <https://conf.zippo.net.ua/?p=77> (дата звернення: 14.10.2020).

Мося Ірина Анатоліївна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Варто зосередити увагу на тому, що основним критерієм результативності фахової передвищої освіти сьогодення є її якість, тобто відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартів фахової передвищої освіти, професійних та/або міжнародних стандартів (за наявності), а також потребам зацікавлених сторін і суспільства (*Закон України «Про фахову передвищу освіту»*). Варто зазначити, що ця технологія, незважаючи на її прагматичність, досить гнучка і варіативна. Педагогічна практика нині використовує різноманітні проєкти, що задовольняють соціальні, регіональні, професійно-педагогічні та інші вимоги

до підготовки фахівців. У сучасній педагогіці проекти поділяють за комплексністю й характером контактів (монопроект, міжпредметний проект), за тривалістю виконання (мініпроекти, короткотермінові проекти, річні), за кількістю учасників виконання проекту – індивідуальні, парні, групові.

Метод проектів як технологія навчання, раціонально поєднуючи теоретичне й практичне навчання, ґрунтується на таких положеннях:

- метод проектів завжди зорієнтований на самостійну діяльність студентів;
- в основу методу проектів покладено ідею, яка відображає сутність поняття «проект», його прагматичну спрямованість на результат;
- в основі проекту лежить певна проблема, що має дослідницький характер та потребує інтегрованих знань і вмінь із різних сфер науки, техніки й технології для її вирішення;
- структурування змістової частини проекту (з визначеними результатами окремих етапів);
- виконання проекту має передбачати всі етапи навчального дослідження (визначення проблеми, формулювання дослідницьких завдань, висування гіпотез, визначення методів дослідження, проведення дослідження, аналіз й оформлення отриманих висновків і результатів);
- за умов реалізації методу проектів однаковою мірою застосовуються різні форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, але робота має бути самостійною та практично значущою для кожного;
- результат проектної діяльності повинен мати практичне, теоретичне або пізнавальне значення, його можна побачити, осмислити, застосувати; він має бути певним чином матеріалізованим.

Отже, навчальний проект – це комплекс пошукових, розрахункових, дослідницьких, графічних та інших видів робіт, що виконуються студентами самостійно за організаційно-консультативної підтримки викладача з метою практичного чи теоретичного розв’язання проблеми. Технологія навчального проектування може бути з успіхом застосована в процесі оволодіння студентами предметами як природничо-математичної, так і суспільно-гуманітарної підготовки на будь-яких етапах оволодіння програмою та під час вивчення матеріалу різного ступеня складності.

Суттєво, що в технології навчального проектування викладачеві відводиться роль помічника, консультанта, причому консультації студентам щодо виконання проекту мають бути евристичними, проблемними. Інакше кажучи, необхідно спонукати студента самостійно знайти відповідь на питання, лише вказати йому напрям пошуку, створити таку суперечність, щоб він сам, своїми розумовими зусиллями її розв’язав. Прикладом можуть бути такі відповіді викладача у звертаннях до нього розробників проекту: *А ви врахували, що... Ви переконалися, що ці результати отримані за валідною методикою? Ви не всі фактори визначили. Спробуйте... Це треба довести... Я б вам поради прочитати статтю (монографію, художню книгу)... Треба підкріпити результати опитування викладачів (студентів, бібліотекарів,*

фахівців тощо) результатами реальної практики... Зверніть увагу на вихідні дані... А як ця проблема розв'язується в теорії? ...тощо.

У табл 1.1 виписано особливості діяльності студентів і викладача в процесі проєктування.

Таблиця 1.1

Зміст та характер діяльності учасників виконання проєкту

Стадії проєктування	Зміст роботи	Діяльність студентів	Діяльність викладача
1. Запуск проєкту	Визначення теми й мети проєкту. Підбір робочих груп. Пошук ідей, проблем. Формулювання головної проблеми проєкту. Визначення цілей дослідження. Формулювання підтем (проблем): визначення підтем і проблем, кола питань в групах. Планування роботи: обговорення в групах (парах) плану роботи, головних питань, методів збирання й опрацювання даних, форми подання результату. Доведення до студентів критеріїв оцінки результатів проєкту.	Розподіляються на групи (пари). Обговорюють тему з викладачем, дискутують, визначають цілі, завдання проєктування. Розробляють план дій, визначають методи збирання й опрацювання даних. Розподіляють обов'язки щодо виконання завдань проєктування. Чітко визначають форми подання результатів кожним студентом та командою в цілому.	Ознайомлює з методикою проєктування. Умотивовує учнів на творчу роботу. Допомагає визначити мету, завдання для кожної групи (пари). Висловлює пропозиції, радить ідеї. Допомагає провести мозковий штурм. Проводить евристичне консультування. Спрямує дискусію на прийняття оптимальних варіантів рішень. Спостерігає, оцінює активність і результативність роботи кожного студента.
2. Виконання	Організація виконання робіт. Збір необхідних даних (аналіз джерел, пошук інформації в Інтернет, інтерв'ю, тести, анкетування, експерименти тощо). Аналіз результатів та відбір оптимальних варіантів розв'язання проблем.	Кожен студент виконує власне завдання проєкту, збирає необхідні дані, оброблює інформацію, ознайомлює колеґ з його результатами. Обговорення результатів.	Проводить консультації, спостерігає за виконанням плану дослідження, оцінює результати діяльності студентів на кожному етапі, бере участь у дискусії, дає поради щодо оформлення

	Формулювання понять, узагальнень, висновків. Оформлення результатів проєктування.	Спільне формулювання узагальнень, висновків проєкту. Оформлення результатів.	результатів, оприлюднює оцінки за етапами, визначає групи-лідери, кращих «дослідників».
3. Захист	Захист проєктів. Оцінка результатів проєктування Підведення підсумків. Успіхи і невдачі студентів. Вибір нових напрямів проєктної діяльності.	Кожен член групи доповідає свою визначену частину доповіді. Обговорює результати, оцінює власну та групову роботу.	Організовує взаєморецензії проєктів. Заслуховує доповіді. Оприлюднює кінцеві оцінки. Організовує підсумкову дискусію.

Доведено, що в процесі проєктної діяльності підвищується рівень зацікавленості студентів конкретним предметом, посилюється їхній інтерес до навчання. Адже, виконуючи проєкт, студенти залучаються до пошуку вирішення проблеми та способів її дослідження, їм надається можливість демонстрації реальних результатів у процесі роботи над навчальним проєктом. Здобувачі освіти навчаються не лише розробляти й виконувати проєкт згідно з поставленим завданням, а й презентації його результатів для широкої аудиторії; привчаються до використання підходів щодо раціонального розподілу й управління часом; розкривають власні творчі здібності та креативне мислення. Саме ці результати навчального проєктування і є тими критеріями, що оцінюють якість підготовки майбутніх техніків, технологів, менеджерів у коледжах.

Отже, беручи до уваги вищезазначене, можна дійти висновку, що застосування проєктів у навчальному процесі підвищує ефективність і якість засвоєння знань студентами, сприяє формуванню вмінь працювати з інформацією, аналізувати, систематизувати, узагальнювати, робити висновки, висувати ідеї, знаходити варіанти розв'язання проблеми, передбачати можливі наслідки рішень, обґрунтовувати власну думку, знаходити компроміс, прогнозувати результати власної діяльності. А оцінювання педагогічними працівниками результатів навчального проєктування дає відповідь на запитання: на скільки якісно здійснюється професійна підготовка фахівців у коледжі.

Перспективи подальших наукових пошуків пов'язуємо з обґрунтуванням та розробленням системи оцінювання компетентнісних досягнень студентів у коледжі.

Олешко Петро Степанович,

кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри професійної та вищої освіти Центрального інституту післядипломної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Упродовж останніх років розвиток кластерів стає одним із пріоритетів освітньої, економічної, соціальної політики в регіонах України. Створення та розвиток кластерів визнано одним із найважливіших напрямів у стратегіях розвитку багатьох регіонів, у яких уже розпочато реалізацію кластерних ініціатив спільними зусиллями облдержадміністрацій, закладів освіти, бізнесу, міжнародних та неурядових організацій. На зміну застарілим стратегіям регіонального розвитку створюються нові, побудовані на кластерному підході, що стимулюють продуктивні людські, матеріальні, інтелектуальні інвестиції до інноваційно-зорієнтованих освітніх регіональних комплексів.

Проблематику кластерного підходу досліджували і продовжують розвивати багато вітчизняних і зарубіжних учених, а саме: О. Анненкова, І. Брижань, Н. Волкова, Ю. Іванов, В. Лизунов, С. Метелев, М. Портер, С. Соколенко, А. Соловйов, В. Чевганова, Г. П'ятницька, Т. Фадина, О. Яворський та ін. Варто зазначити, що в сучасній вітчизняній науковій літературі проблематику кластеризації в системі професійної освіти висвітлено недостатньо, незважаючи на її актуальність.

Професійну освіту потрібно розглядати як комплексний складник регіональної діяльності, яка охоплює різні функціональні елементи, у якому задіяні послуги багатьох суб'єктів регіональної інфраструктури тому, що забезпечити розвиток професійної освіти за допомогою одного суб'єкта (ЗП(ПТ)О) замало. Потрібні комплексні зусилля, що досягаються кластерним підходом. Кластер в освіті можна визначити як систему взаємопов'язаних закладів професійної освіти, промислових, бізнесових структур, громадських та інших організацій, значущість яких як цілого перевищує сукупність складників. Освітній кластер – система навчання, взаємонавчання та інструментів самонавчання в інноваційному ланцюжку *освіта – технології – виробництво*, основана переважно на горизонтальних зв'язках усередині ланцюжка (побудова цілісної системи багаторівневої підготовки фахівців для підприємств на основі інтеграції освітньої установи і підприємств – роботодавців, які забезпечують підвищення якості, скорочення термінів підготовки, закріплення випускників на підприємствах, створення гнучкої системи підвищення кваліфікації фахівців для підприємств із урахуванням поточних і прогностичних вимог виробництва) [3]. Освітній кластер – сукупність взаємопов'язаних установ професійної освіти, об'єднаних за галузевою ознакою і партнерськими відносинами з підприємствами галузі [1].

Саме кластерний підхід, заснований на конструюванні взаємодії нового типу соціального діалогу та соціального партнерства, є одним із напрямів

реалізації партнерських відносин у системі професійної освіти. Інтеграційні процеси забезпечують тісний взаємозв'язок кадрового, виробничого, освітнього потенціалу для вирішення завдань, спрямованих на підготовку майбутнього конкурентоспроможного фахівця. Механізм взаємодії основних елементів регіонального освітнього кластеру повинен відображатися з точки зору соціального партнерства в професійній освіті. Кластерний підхід сприяє зниженню сукупних витрат на розвиток професійної освіти, розроблення новацій шляхом підвищення ефективності освітньої структури, оптимізації наявних ресурсів, що дозволяє учасникам кластера стабільно здійснювати інноваційну діяльність протягом тривалого часу. Основними принципами кластерного підходу до розвитку ринку освітніх послуг є такі:

- удосконалення змісту професійної освіти на основі впровадження інноваційних технологій, системи ступеневої підготовки фахівців за наскрізними навчальними планами і програмами;
- забезпечення узгодженої дії органів влади, виробництва та професійної освіти шляхом вільного обміну інформацією та різноманітними технологіями, практичної підготовки фахівців в умовах реального підприємства, формування єдиної інформаційно-технологічної інфраструктури;
- визначення пріоритетів інноваційного освітнього розвитку ЗП(ПТ)О;
- створення умов для збереження, розвитку і використання науково-освітнього й інноваційного потенціалу в системі професійної освіти;
- оптимізація мережі ЗП(ПТ)О з урахуванням демографічної та економічної ситуації та необхідності підвищення якості освіти;
- забезпечення взаємодії професійної освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери в розвитку інноваційної діяльності. Здійснюючи кластерні взаємодії, усі учасники отримують відчутні вигоди шляхом доступу до кадрових ресурсів, інноваційної та науково-технологічної інфраструктури, матеріально-технічної і виробничої баз, створення єдиного інформаційного простору, обміну досвідом.

Отже, кластерний підхід до розвитку ринку освітніх послуг суттєво впливає на процес модернізації системи професійної освіти, створення нових сучасних професійних закладів освіти та вдосконалення їхньої структури, що створює сприятливі умови для підготовки конкурентоздатних фахівців.

Література

1. Куценко Е. Феномен образовательного кластера. URL: <http://evgko.livejournal.com/5992.html>
2. П'ятницька Г. Т. Класифікація кластерів у системі інформаційного забезпечення стратегії кластеризації. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 4. С. 187–208.
3. Українські кластери. URL: <http://ucluster.org>
4. Education Innovation clusters. URL: <http://www.educause.edu/ero/article/innovation-clusters>

Опанасенко Віталій Петрович,
кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
професійної освіти та технологій сільськогосподарського
виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Залучення студентів до навчально- та науково-дослідної роботи спонукає їх до самоосвіти протягом усього періоду навчання в закладі вищої освіти, охоплюючи цим процесом усі форми організації освітньої діяльності.

Одним із видів самостійної дослідницької роботи студентів під час освітньої діяльності є розв'язування індивідуальних дослідницьких та розрахункових завдань із фахових інженерних дисциплін. Виконання таких завдань як під час аудиторних занять, так і в позааудиторний час, сприяє більш ефективному формуванню в студентів професійних компетентностей, що дозволяють вирішувати творчі проблемні завдання. Сучасні педагогічно-дослідники [1; 2; 4] надають особливого значення саме самостійній діяльності студентів в освітньому процесі: будь-яка навчальна діяльність містить елемент самостійної роботи; самостійна робота передбачає різноманітні форми діяльності здобувачів освіти, забезпечуючи найвищий рівень засвоєння навчального матеріалу; самостійна робота над вивченням навчального матеріалу дає знання та формує переконання; самостійна робота є основою самоосвіти студентів, формує мотивацію та навички самоосвіти; самостійна робота є головним компонентом готовності до пізнавально-дослідницької діяльності, тому остаточне формування дослідницьких умінь відбувається власне під час самостійних спроб розв'язувати дослідницькі завдання.

Проведений нами аналіз різних підходів до формування в студентів дослідницької компетентності засвідчив, що досягнення кінцевої мети самостійного пізнання може бути забезпечено за умови, якщо в цілісній системі освітнього процесу матиме право на існування підсистема, спеціально орієнтована на формування дослідницьких здібностей особистості, що становлять готовність майбутнього фахівця до творчої професійної діяльності.

Організація самостійної роботи студентів потребує від викладача ґрунтовної підготовки. Якщо викладач ставить завдання сформувати в студентів компетентність для здійснення самостійної роботи, то йому потрібно продумати й визначити мету, час, характер цієї роботи та вміння і навички, що будуть формуватися. Він повинен передбачити способи повторення того мінімуму знань і вмінь, що необхідні для здійснення самостійної освітньої діяльності. Виокремивши основні поняття та ідеї, необхідно визначити, які з них мають засвоюватися в готовому вигляді, а які студенти повинні отримати в результаті самостійної роботи.

Організація самостійної роботи в різних типологічних студентських групах передбачає особистісно-орієнтований підхід: для слабких студентів потрібно створювати спеціальні ситуації успіху шляхом добору таких завдань, які вони

на цей момент зможуть виконати, й активного заохочення. Для сильних – важливо забезпечити можливість отримувати радість подолання особливих ускладнень у процесі розв’язання завдань підвищеної складності, тобто досягти відповідності рівня складності навчального завдання рівню можливостей тієї чи іншої типологічної групи. Ці положення знаходять підтвердження в дослідженнях Ю. Бабанського [2, с. 34]. Важливим в організації самостійної роботи є систематичний контроль за її результатами з боку викладача, який забезпечує оцінювання результатів навчання і дає змогу здійснювати корекцію знань. Водночас необхідно дотримуватися педагогічних вимог до контролю, а саме: об’єктивності під час перевірки та оцінювання рівня знань, умінь і навичок; систематичності; необхідності в організації самоконтролю.

Отже, діяльність викладача під час організації самостійної роботи студентів в умовах особистісно-орієнтованого та дослідницького підходів має охоплювати такі дії, як: розроблення системи нових завдань із навчальної дисципліни різних рівнів складності; індивідуалізацію навчальних завдань; розроблення проблемних питань, ситуацій, завдань; зміну рівнів складності навчальних завдань для студентів різних типологічних груп для того, щоб ступінь самостійності в процесі їх виконання постійно зростає; створення позитивного емоційного фону аудиторного заняття з орієнтацією на дослідницьку діяльність студентів; оптимальне поєднання фронтальної, групової та індивідуальної форм роботи з урахуванням специфічних відмінностей кожної з типологічних груп; надання викладачем консультативної допомоги залежно від індивідуальних особливостей студентів і рівня складності індивідуального завдання; регулювання частоти і глибини контролю за продуктивністю виконання самостійної роботи.

Створюючи проблемну ситуацію, яка буде залучати студента до самостійної дослідницької роботи, викладач може використати три можливі підходи: узагальнення та визначення проблеми самим педагогом; залучення студента до ситуації, за якої він самостійно узагальнить та сформулює проблеми; залучення здобувача освіти до ситуації з вираженою проблемою, яка в процесі вирішення породжує суперечності й, як наслідок, наступну проблему.

З огляду на це доцільним є дотримання алгоритму самостійної роботи [3, с. 124]: постановка мети – виявлення вихідних даних, їх аналіз – вибір способу досягнення мети, виконання дії проведення самоконтролю – коригування способу досягнення мети – коригування виконання дії. Виконання самостійної роботи за таким алгоритмом сприятиме розвитку розумових здібностей студента, і за таких умов викладач здатний до керування процесом формування професійних якостей майбутнього фахівця.

Література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник. Київ, 1998. 560 с.
2. Бабанский Ю. К. Рациональная организация учебной деятельности. Москва, 1981. 96 с.
3. Бендера І. М. Організація самостійної роботи студентів агроінженерних спеціальностей у вищих навчальних закладах : навч. посібник. Кам'янець-Подільський, 2009. 384 с.

4. Журавська А. С. Організація самостійної роботи студентів в сільськогосптехнікумі (на матеріалі предметів агрохімічного циклу) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – професійна педагогіка. Київ, 1996. 24 с.

Отамась Інна Григорівна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри професійної та вищої освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ОСВІТИ В ПЕРІОД COVID-19

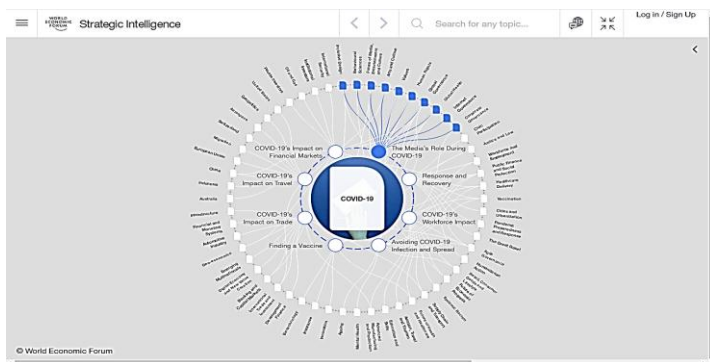
Необхідність реформування системи освіти та формування цілісної ефективної освітньо-наукової системи, що повною мірою відповідає вимогам часу, зумовлюється низкою чинників внутрішнього і зовнішнього характеру.

Потрібно відзначити, що саме щодо розбудови повнофункціональної сучасної освіти дорослих як складника освіти протягом життя актуальним для українських реалій є поняття «відкрита освіта» у своєму широкому тлумаченні – як освіта без бар'єрів, доступна усім охочим навчатися. Більша застосованість у національному контексті дещо вужчої інтерпретації поняття «відкрита освіта» для вітчизняної середньої та вищої освіти пов'язана з тим, що проблема доступності цих компонентів освіти в цілому має для нашої країни меншу значущість порівняно з гострими проблемами недостатньої якості та відповідності вимогам часу й соціально-економічним (у тому числі глобальним) реаліям і тенденціям.

Рішення щодо дистанційного навчання є відповідь ЮНЕСКО на COVID-19 у сфері освіти:

- Ресурси для надання психосоціальної підтримки;
- InterAgency Standing Committee guidelines to protect and improve people's mental health and psychosocial well-being in the midst of an emergency;
- WHO mental health and psychosocial guidance during the COVID-19 outbreak;
- UNICEF guidance on how teachers should talk to children about COVID-19;
- UNICEF guidance on how parents and caregivers can talk children about COVID-19;
- Dingtalk – Communication platform that supports video conferencing, task and calendar management, attendance tracking and instant messaging;
- Lark – Collaboration suite of interconnected tools, including chat, calendar, creation and cloud storage, in Japanese, Korean, Italian and English;
- Hangouts Meet – Video calls integrated with other Google's G-Suite tools;
- Teams – Chat, meet, call and collaboration features integrated with Microsoft Office software;
- Skype – Video and audio calls with talk, chat and collaboration features;
- WeChat Work – Messaging, content sharing and video/audio-conferencing tool with the possibility of including max. 300 participants, available in English and Chinese;

- WhatsApp – Video and audio calls, messaging and content sharing mobile application;
- Zoom – Cloud platform for video and audio conferencing, collaboration, chat and webinars.

В Україні значну увагу цьому питанню приділяють Міністерство та Комітет цифрової трансформації України, Міністерство освіти та науки України, заклади післядипломної освіти тощо. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України реалізує проект «Цифрова освіта» (<https://thedigital.gov.ua/projects/osvita>). Мета проєкту – за 3 роки навчити цифрової грамотності 6 млн українців. Проєкт має онлайн-складову – платформу, де розміщені безкоштовні курси з цифрової грамотності, і офлайн-складову – мережу партнерських хабів цифрової освіти по всій країні, де можна отримати доступ до інтернету та цифрових гаджетів. Створено канал Міністерства освіти України (<https://www.youtube.com/c/MONUKRAINE>), курси платформ Prometheus (<https://prometheus.org.ua/>) тощо. ДЗВО «УМО» створено сайт «Українського відкритого університету післядипломної освіти».

Частково дистанційне професійне навчання різними способами та з використанням різних методів залежить від матеріально-технічних можливостей закладів, рівня засвоєння викладачами ІТ-інструментів та веб-технологій. Більшість педагогів визнають перспективний характер і доцільність упровадження системи дистанційної технології в процесі конкретних предметів. Водночас проблеми у використанні дистанційної професійної підготовки пов'язані з технічним та матеріальним становищем суспільства, що спричиняє труднощі в дистанційному навчанні, якісному функціональному використанні електронних майданчиків; проєктуванні дистанційних курсів.

Література

1. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo_organizaciyi_osvitnogo_procesu_v_zakladah_profesijnoy_profesijno_tehnichnoy_osviti_na_period_karantinu

2. Guidelines on Distance Education during COVID-19. Commonwealth of Learning, 2020. URL: http://oasis.col.org/bitstream/handle/11599/3576/2020_CO_L_Guidelines_Distance_Ed_COVID19.pdf?sequence=4&isAllowed=y

3. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>

Паздрій Віталій Ярославич,

кандидат економічних наук, доцент кафедри професійної та вищої освіти Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧА ЗПТО

Процеси ХХІ століття постійно зумовлюють нові виклики в підготовці й професійному становленні вчителя та викладача середньої, професійної і вищої освіти. Серед них варто відзначити формування комп'ютерних, цифрових компетентностей, освоєння нової техніки і нових технологій навчання, зміна ролі викладача в аудиторії в епоху безмежної доступності інформації, переважання дистанційної форми над очною в епоху природних, техногенних та інших зовнішніх викликів. У такій ситуації варто шукати й упроваджувати інноваційні, нетрадиційні інструменти підготовки і перепідготовки викладачів, щоб завжди бути обізнаним та актуальним для своїх учнів/студентів.

У таких умовах в Україні поступово стає актуальними й затребуваними інноваційні симулятивні технології, які в розвинутих країнах-лідерах уже використовуються більше 50 років. Для системи ЗПТО також відомі симулятори залізничної, автомобільної, авіаційної техніки (у більшості випадків для підготовки машиністів/водіїв/пілотів) [3], хімічних, фізичних, технічних/виробничих процесів, у сфері готельно-ресторанного бізнесу. Але симулятивні технології можна використовувати й для викладачів підприємницьких дисциплін, гуманітарного циклу [4, с.8].

В Україні є вже достатньо досвіду щодо впровадження симуляторів для формування практичних умінь і навичок у закладах освіти. Дослідження ефективності симулятивних методів навчання засвідчують, що рівень внутрішніх мотивацій до подальшої самоосвіти стає набагато вищим, ніж рівень зовнішніх мотивацій, тому що форма організації такого навчання практично відтворює реальну професійну діяльність. Молодь реагує на симулятори так, начебто вони перебувають у реальних життєвих обставинах. Симуляційні технології навчання можуть бути використані на різних етапах освітньої діяльності.

Перевагами використання симуляційних технологій для підготовки викладачів є:

- розвиток загальнокультурних і професійних компетенцій;
- можливість у короткий термін підвищити практичний досвід і розуміння окремих аспектів діяльності, які не завжди можна отримати під час стажувань;

- можливість повторів для відпрацювань навичок належних умінь та ліквідації помилок;
- додаткове самостійне навчання в зручний час із метою підвищення рівня знань та обізнаності про інновації у своїй професії;
- розвиток як індивідуальних умінь і навичок, так і відпрацювання взаємодій під час командної роботи;
- можливість об'єктивної оцінки досягнутого рівня майстерності;
- контроль рівня підготовленості через систему симуляції навчання: екзаменатори можуть використовувати симулятори для оцінювання компетентності здобувачів;
- симуляційне навчання охоплює психотравматичну компоненту, що значно покращує засвоєння навчального матеріалу;
- передбачає використання різноманітного навчального обладнання, зокрема й високотехнологічного, що підвищує комп'ютерну, математичну компетентність [4].

Для перевірки ефективності використання бізнес-симуляторів в освітньому процесі з 2016-го року реалізується Дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня за темою: «Розвиток бізнес-освіти в Україні як елемент державної політики сприяння розвитку підприємництва» (Наказ МОН України № 1221 від 07.10.2016) [1; 5]. Було розроблено й запроваджено факультативи з підприємництва для 8-10 класів. А у 2020 році започатковано експеримент всеукраїнського рівня за темою «Формування підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг у процесі професійної підготовки» (січень 2020 – грудень 2023 року) під науковим керівництвом проф., д.п.н. Сергєєвої Л.М.

Програмою всеукраїнського експерименту також передбачено щорічне проведення Всеукраїнських дистанційних бізнес-турнірів «Стратегія фірми», сутність яких полягає в змаганні з управління віртуальними компаніями в середовищі симулятора підприємства ViAL+. Бізнес-симуляція – це інтерактивна модель реального ділового середовища у вигляді комп'ютерної програми. Учасник водночас виступає в ролі ТОП-менеджера тренінгового підприємства та організатора діяльності його структурних підрозділів. Бізнес-середовище створюється самими учасниками, що максимально наближає ринок програми-симулятора до реальних умов підприємництва. До завершення чергового періоду участі в симуляції кожне управлінське рішення гравця може коригуватися – це дає можливість пробувати всі варіанти, застосовувати й оцінювати різноманітні бізнес-стратегії. За весь період у турнірі взяли участь 10890 учнів, студентів та викладачів. У процесі підготовки було проведено 79 тренінгів і семінарів для 3097 педагогів, керівників закладів освіти [6].

Участь педагогів у подібних тренінгах і турнірах сприяє розширенню особистих і професійних горизонтів, стимулює до нових ідей, підходів до освітньої діяльності. А також значно зростає мотивація у проведенні уроків і практичних занять.

Література

1. Наказ МОН України №1221 від 07.10.2016 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розвиток бізнес-освіти в Україні як елемент державної політики сприяння розвитку підприємництва». URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/52491/
2. Банщиків П.Г., Грищенко О.В., Паздрій В.Я. Моделювання ринкового середовища компаній у навчально-тренінгових технологіях (на прикладі бізнес-симуляції «ViAl+»). *Проблеми освіти*. №65. 2011. С. 7-12.
3. Бізнес-симуляція як метод навчання персоналу. *Українські залізниці*. № 3–4 (21–22). 2015. С.43-47.
4. Дослідження, аналіз та апробація серйозних ігор і симуляцій. «. URL: https://kneu.edu.ua/ua/dosl_glot/s_games_simul/.
5. Паздрій В.Я. Початок дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розвиток бізнес-освіти в Україні як елемент державної політики сприяння розвитку підприємництва». Міжнародна науково-практична конференція Інновації в бізнес-освіті. URL: <http://ibe.kneu.org/uk/pazdrij-v-ya-pochatok-doslidno-eksperymentalnoyi-roboty-vseukrayinskogo-rivnya-za-temoyu-rozvytok-biznes-osvity-v-ukrayini-yak-element-derzhavnoyi-polityky-spryyannya-rozvytku-pidpryyemnytstva/>
6. Паздрій В. ViAL+ – інтерактивна бізнес-симуляція для ефективної економічної освіти. *Інформаційний збірник для директора школи та завідуючого дитячим садком*. №5-6 (34). 2015. С.143-145.

Пащенко Тетяна Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту
професійно-технічної освіти НАПН України

ДИПЛОМНЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ФОРМА ОЦІНКИ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ

Подолання наслідків кризових явищ у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства все більш пов'язується з необхідністю підвищення якості професійної діяльності людини. Особливої актуальності ця проблема набула для закладів фахової освіти, оскільки саме в цій сфері зосередилися суперечності між інтересами ринку праці та застарілою структурою професійної підготовки молодших спеціалістів і фахівців робітничих професій [1].

В останні роки професійна освіта змінила свій характер – стала безперервною, багаторівневою. У такому контексті уточнюється роль і значення контролю як компонента педагогічної системи й засоби управління якістю освіти.

Найважливішою умовою підвищення якості освітнього процесу є правильно організований контроль, який є самостійною ланкою педагогічної

системи і засобом діагностування її результатів.

Пріоритетною орієнтацією контролю якості освіти є компетентнісний підхід, що дозволяє визначати якість підготовки фахівців на основі базових компетентностей і ключових кваліфікацій як метапрофесіональних конструктів.

Після закінчення теоретичних курсів, виконання розрахунково-графічних робіт, проходження навчальних і виробничих практик студенти будівельних коледжів розпочинають виконання дипломних проєктів. Під час дипломного проєктування використовують набуті знання: з архітектури будівель – під час виконання планів, фасадів, розрізів будівель, а також схем розташування фундаменту, каркаса, плит покриттів і перекриттів, вузлів тощо; з геодезії – під час креслення генерального плану; з розрахунку і конструювання будівельних конструкцій – у процесі розрахунку й виконання опалубних і арматурних креслень; з технології та організації будівельного виробництва – під час виконання технологічних карт і побудови календарного й будівельного генерального планів; з нормування і ціноутворення в будівництві – під час виконання локальних кошторисів.

Захист дипломних проєктів дозволяє найбільш повно й ефективно контролювати знання студентів, отримані на практичних заняттях і на заняттях курсового проєктування.

Серед вимог до компетентностей молодшого спеціаліста-будівельника щодо вирішення проблем і завдань соціальної діяльності, інструментальних, професійних завдань є такі, що формуються й розвиваються під час підготовки до дипломного проєкту: креативність, здатність до системного мислення; дослідницькі навички; базові знання в галузі будівництва й сучасних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння використовувати Інтернет-ресурси; навички роботи з комп'ютером.

Проєктування – самостійна робота студента, основною метою якої є розвиток та закріплення теоретичних знань і розрахунково-графічних навичок під час вирішення практичних інженерних проблем із використанням останніх досягнень науки і техніки, зокрема нових інформаційних технологій. Проєктування як одна з форм навчально-пізнавальної діяльності студентів має низку особливостей, урахування яких дозволяє сформувати в студентів необхідний соціальним замовленням рівень готовності до проєктування технічних систем.

Навчальне проєктування, як ніяка інша форма навчання, сприяє формуванню готовності студентів до здійснення професійних функцій у зв'язку з комплексним характером завдань, близькістю його до структури реальної проєктної діяльності. У зв'язку з досить великою кількістю та обсягом проєктів і відповідно кількістю годин, що відводиться в навчальних планах будівельних спеціальностей на консультації і самостійну роботу, студент може опанувати проєктування різних ієрархічних рівнів технічних об'єктів – від окремих вузлів до технічних систем. У процесі навчального проєктування має

місце одночасно перевірка теоретичних знань, що супроводжується їх повторенням, поглибленням, систематизацією, так і розвиток умінь застосовувати отримані теоретичні знання для вирішення конкретних інженерних завдань, розвиток і закріплення в студентів навичок прийняття рішень та їх практичної реалізації у вигляді відповідної проектно-конструкторської документації.

У процесі дипломного проектування студент має продемонструвати свою практичну й теоретичну підготовленість до виконання завдань професійної діяльності техника-будівельника, установлену державним освітнім стандартом. Оскільки професійна діяльність неможлива без творчості, дипломник повинен відобразити в проєкті новизну прийнятого ним рішення.

Урахування викладачами індивідуальних особливостей кожного студента під час визначення структурно-змістовного й організаційно-процесуального складників навчального проєктування дозволяє забезпечити оптимізацію процесу оволодіння професійною діяльністю, формування мотиваційного, когнітивного, операційного, інформаційного й емоційно-вольового компонентів готовності до неї.

Сучасні темпи розвитку науки і техніки вимагають від фахівця постійно знаходити нові ідеї, створювати нові проєкти. Виконуючи дипломний проєкт, майбутні фахівці змушені вирішувати різного роду творчі завдання. Сутність творчого завдання полягає в тому, що в процесі його розв'язання виникає суперечність між ресурсами «я» й унікальністю умов і вимог ситуації завдання. Самостійне подолання цього протиріччя і є творчим відкриттям принципу вирішення завдання й одночасно – особистісним та інтелектуальним розвитком, що виражається в активній самоперебудові особистості й реорганізації мислення [2]. Будь-який об'єкт і суб'єкт виходять з акту творчої діяльності іншими, ніж вони увійшли в нього. У такій ситуації студентові доводиться вчитися відстоювати свою точку зору, наполягати на своєму варіанті вирішення і знаходити порозуміння.

Під час оцінювання якості дипломного проєкту враховують актуальність теми, реальність проєкту, ступінь самостійності роботи студентів, глибину та тривалість знань і умінь із загальнотехнічних та спеціальних предметів, повноту розкриття теми, обґрунтованість запропонованих рішень, ступінь використання в дипломному проєкті наукової й технічної літератури, виробничої документації, дотримання державних стандартів.

Важливим складником дипломного проєкту випускника вишу є публічний виступ перед комісією. Захист диплома відбувається на відкритому засіданні Державної кваліфікаційної комісії (ДКК). Ця комісія на підставі аналізу виконання дипломного проєкту (пояснювальної записки та графічної частини), відгуку керівника проєкту, рецензії на проєкт, результатів захисту дає об'єктивну оцінку рівню знань, умінь дипломника й готовність молодого фахівця до самостійної роботи. По суті використовується метод експертного оцінювання.

Важливий момент під час експертного оцінювання – відбір експертів

передусім за рівнем їх компетентності (рівень занять, стаж діяльності за профілем, характер освіти, досвід, вік). Продуктивним способом організації групової експертної оцінки є колективне обговорення індивідуальної думки. Експертне оцінювання – це не просто формулювання, відбір і оброблення висновків експертів. Воно визначається насамперед роботою експертів щодо забезпечення аргументації висновків, їх мотивації.

Оцінювання якості навчання студентів членами ДКК проводиться шляхом якісного аналізу їх відповідей за такими критеріями та показниками:

- 1) повнота – здатність виділити всі ознаки поняття та їх зв'язки один з одним;
- 2) оперативність – здатність застосувати наявні знання в варіативних ситуаціях;
- 3) глибина – здатність виділити кількість істотних ознак того чи іншого поняття в їх взаємозв'язку;
- 4) гнучкість – здатність самостійно застосувати або сконструювати кілька способів вирішення одного й того ж завдання або розробити нестандартний підхід до розв'язання подібних завдань;
- 5) конкретність і узагальненість – здатність виділити узагальнені знання, підводити конкретні завдання під узагальнені;
- 6) згорнутість і розгорнення – здатність викладати свої знання компактно, вміння розгорнути свої знання в ряд послідовних кроків;
- 7) систематичність – вміння визначити ієрархію понять у їх послідовності, взаємозв'язку;
- 8) усвідомленість – вміння перегрупувати й перетворити матеріал, творчо застосувати опис явищ, законів і т.д.

Дипломне проєктування як завершальний етап навчання і підсумкова форма контролю забезпечує глибоку й систематичну перевірку підготовленості студентів до професійної діяльності. Необхідно відзначити, що формування творчого мислення здобувача освіти сприяє більш повному отождженню його з майбутньою професією і вибору ним стратегії професійного розвитку.

Література

1. Стандартизація професійної освіти: теорія і практика; монографія / А.А. Каленський, П.Г. Лузан, Н.М. Ваніна, Т.М. Пашенко, та ін. За наук. ред. А.А. Каленського. Житомир: «Полісся», 2018. 256 с.
2. Пашенко Т.М. Методика самостійної роботи студентів аграрного коледжу в процесі вивчення спеціальних дисциплін. дис. ... канд. пед. наук.: К., 2005. 222 с.

Погоріла Світлана Григорівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри славістичної
філології, педагогіки і методики викладання Білоцерківського
національного аграрного університету

Тимчук Інна Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри славістичної
філології, педагогіки і методики викладання Білоцерківського
національного аграрного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі реформування аграрного сектору економіки особливо гостро постає питання необхідності підготовки конкурентоспроможних фахівців цієї галузі. Вимоги до підготовки студентів економічного профілю стають дедалі вищими, що, у свою чергу, висуває нові вимоги до підготовки викладача ЗВО та посилює його відповідальність за організацію освітнього процесу.

Проблеми формування професійно-педагогічної готовності в студентів ЗВО були предметом дослідження в працях В. Сластьоніна, Н. Кузьміної, А. Маркової, М. Євтуха, Л. Мітіної та інших учених. Структуру готовності майбутніх економістів до викладацької діяльності в ЗВО досліджувала Т. Приходько.

Професійна готовність, на думку К. Дурай-Новакової, є результатом у загальному значенні професійної підготовки: підсумком процесів профорієнтації, професійного спрямування, ознайомлення з вимогами та умовами професії, професійного виховання та самовиховання, професійного самовизначення; це також і якість особистості – певний регулятор педагогічної діяльності майбутнього викладача; професійна готовність до педагогічної діяльності є її різновидом установок [1, с. 28].

У своєму дослідженні професійно-педагогічну готовність студентів економічних спеціальностей ми розглядаємо як результат професійно-педагогічної підготовки, який характеризується сформованістю спеціальних професійно-педагогічних знань, умінь і навичок студентів, які виявляються в досвіді їхньої пізнавальної та практичної активності, творчого педагогічного мислення й емоційного ставлення до професії викладача вищої школи.

Спрямованість особистості на професійно-педагогічну діяльність залежить, у першу чергу, від мотивації. З огляду на це ми вважаємо мотиваційний критерій професійно-педагогічної готовності підґрунтям, на якому базуються основні якості педагога. Мотивація сприяє формуванню прагнення фахівця до професійного розвитку та зростання. Індивіди з високим рівнем мотивації більше працюють і, як правило, досягають кращих результатів [2, с. 100]. Мотиваційний критерій дає змогу з'ясувати ставлення майбутнього спеціаліста до професійно-педагогічної діяльності, виражає ступінь сформованості інтересу, позитивного емоційного ставлення до викладацької діяльності. Виявляється в

прагненні набути психолого-педагогічних знань і вмінь та сприяє саморозвитку, що є необхідною умовою професійного становлення та вдосконалення.

Сукупність науково-теоретичних і науково-практичних знань сутності професійно-педагогічної діяльності є невіддільним складником готовності до неї. Відповідно наступним критерієм готовності студентів економічних спеціальностей до професійно-педагогічної діяльності було визначено когнітивний. Когнітивний критерій спрямований на формування основ професійних знань: знань змісту нормативних документів, основних принципів навчання у вищій школі, методики організації навчально-виховної діяльності; форм навчання, засобів навчання; знань вікових і психологічних особливостей студентської молоді та сучасних інформаційних технологій.

Ефективність професійно-педагогічної діяльності визначається сформованістю діяльнісного критерію, що характеризується стійким ставленням особистості до професійної діяльності, тобто магістр з економіки і підприємництва має оволодіти системою необхідних для професійно-педагогічної діяльності умінь; у нього має бути сформована готовність застосовувати знання та набуті вміння в майбутній професійній діяльності. Результатом сформованості діяльнісного компонента професійно-педагогічної готовності є сукупність професійно-педагогічних умінь, що є основою професійно-педагогічної підготовки [3, с. 8].

У професійно-педагогічній діяльності важливою є здатність оцінити свою діяльність, її результати та індивідуальний стиль; передбачати реакції та дії присутніх; уміння бачити себе очима інших. У такій здатності й виявляється педагогічна рефлексія. Психологи трактують рефлексію як «спрямованість пізнання людини на саму себе, на свою діяльність та поведінку, свій внутрішній світ, психічні якості і стани; вміння представляти себе на місці іншої людини, мислено /в думці/ програвати ситуацію за неї» [4, с.257].

Отже, було визначено та обґрунтовано мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний критерії, сформованість яких визначає ефективність професійно-педагогічної підготовки та є показниками готовності студентів економічних спеціальностей до викладацької діяльності.

Література

1. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики». Москва, 1983. 32 с.
2. Слостенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика : инновационная деятельность. Москва : ИЧП «Издательство Магистр», 1997. 308 с.
3. Мельник А. І. Формування професійно-пізнавальної спрямованості студентів вищих медичних навчальних закладів у процесі навчання іноземних мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ, 2008. 20 с.
4. Психологічний словник/ авт.-уклад. В.В. Синавський, О.П. Сергєєнкова ; ред. Н. А. Побірченко. Київ : Науковий світ, 2007. 274 с.

Росновський Микола Григорович,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри
професійної освіти та технологій сільськогосподарського
виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка
Трофименко Родіон Миколайович,
магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКА ПРОДУКТІВ РОСЛИННИЦТВА»

Одним із найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації вищої освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Розв'язання цього завдання можливе лише за умови зміни традиційних педагогічних методик та впровадження інноваційних педагогічних технологій, адже завдання технології полягає насамперед у визначенні найбільш ефективних шляхів і засобів досягнення будь-яких цілей діяльності.

Створення нових педагогічних технологій не можливе без відмови від багатьох стереотипів традиційної освіти, але водночас необхідно зберегти найкраще, що було напрацьовано багаторічною педагогічною практикою. Тому в умовах сьогодення актуальними стають проблеми розроблення та впровадження інноваційних педагогічних технологій як одного з найважливіших напрямів підготовки майбутніх викладачів практичного навчання.

Встановлено, що в умовах оновлення та розвитку професійної освіти важливими складниками інноваційного підходу в процесі підготовки майбутніх педагогів професійної освіти під час вивчення ними дисципліни «Технологія виробництва і переробка продуктів рослинництва» є проведення комплексних навчальних екскурсій. Саме вони передбачають створення найбільш оптимальних умов для наближення змісту окремого навчального предмета до реального життя, спостереження та дослідження майбутніми педагогами професійного навчання різних виробничих процесів, розширення світогляду, формування в них необхідних компетентностей, посилення практичної та професійно-орієнтаційної спрямованості освітнього процесу.

Наші спостереження засвідчили, що в умовах сьогодення комплексні навчальні екскурсії набувають вагомого інноваційного значення, оскільки жодне майстерне слово чи найбільш точна наочність не замінить живого споглядання. Результати побаченого й отримані на екскурсіях відомості заповнюють можливі прогалини в знаннях студентів, пов'язані з вадами сприймання та уявлення; а отримані під час екскурсій враження стимулюють їх до засвоєння навчального матеріалу з професійно-орієнтованих дисциплін, пробуджують їхню допитливість та активність.

У процесі вивчення курсу «Технологія виробництва і переробка продуктів рослинництва» детально розглянуті також інноваційний аспект екологічної

компетентності підготовки майбутніх викладачів професійної освіти. Це зумовлено тим, що дисципліни, пов'язані з галуззю сільськогосподарського виробництва, мають тісний зв'язок з екологічними проблемами й педагогічні вищі повинні орієнтуватися передусім на формування компетентностей, необхідних для успішного професійного становлення майбутнього фахівця.

Проведений аналіз літературних першоджерел із проблеми інноваційної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання для закладів освіти аграрного профілю засвідчили, що одним із важливих елементів їх інноваційної підготовки можуть бути демонстраційні полігони або експерименти. На них за сучасними технологіями в різних регіонах проводиться вивчення нових сортів польових культур, випробовуються різні марки тракторів та сільськогосподарських машин, вивчаються перспективні прийоми обробітку ґрунту, нові добрива, хімічні засоби захисту рослин тощо. На вказаних ділянках сконцентровані на невеликій за розміром площі всі новітні технології, що створюються у світі в галузі сільськогосподарського виробництва. Оскільки це можна побачити на власні очі, тому цю можливість необхідно обов'язково використовувати під час інноваційного вивчення майбутніми педагогами професійного навчання дисциплін сільськогосподарського профілю, зокрема й такої, як «Технологія виробництва і переробка продуктів рослинництва».

Під час виконання магістерської роботи були зроблені спроби розробити педагогічні умови, які забезпечували б інноваційну підготовку майбутніх педагогів професійного навчання відповідно до принципів побудови інноваційної діяльності. Результати анкетування навчальних випускних груп засвідчують значну зміну їх позиції на педагогічну діяльність як на інноваційну. 17 % випускників вважають, що відкриті до змін і готові до творчого розроблення та ведення інноваційних проєктів; 23 % відзначили, що з великим бажанням готові займатися розробленням нового проєкту, виявляючи самостійність і відповідальність, а за необхідності відбирати найбільш ефективні способи його реалізації, а 35% убачають своє призначення в науково-дослідницькій діяльності й просуванні педагогічних інновацій. Більше 77 % випускників відмітили, що вирішення інноваційного завдання сприяє розвитку вмінь свідомо знаходити різноманітні ресурси й самостійно їх вивчати та використовувати.

Широке впровадження в навчальний процес закладів вищої освіти сучасних комп'ютерних технологій дозволяє розширити арсенал методичних прийомів, що підвищує ефективність педагогічної праці з точки зору застосування інноваційних технологій, що суттєво стимулює пізнавальну діяльність студентів. Водночас з'являється можливість створення видовищних ситуацій за допомогою мультимедійної системи. Це істотно підвищує методичний рівень вивчення навчальної дисципліни «Технологія виробництва і переробка продуктів рослинництва», підсилює наочність досліджуваного матеріалу, рівень його доступності для студентів відповідної спеціальності. Підвищується ефективність лекцій, економиться час навчального процесу, а естетичність і образність викликає додатковий інтерес у майбутніх викладачів професійної освіти.

Самусь Тетяна Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
професійної освіти та технологій сільськогосподарського
виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗВО

У процесі модернізації системи освіти України в рамках її інтеграції в загальноєвропейський освітній простір особливої актуальності набуває проблема збереження й зміцнення здоров'я молодого покоління. Її розв'язання тісно пов'язано з перезавантаженням підходів до формування в здобувачів освіти закладу вищої освіти (ЗВО) загальнолюдських цінностей збереження й зміцнення здоров'я, здорового способу життя; готовності до здійснення пошуку нових механізмів і форм здоров'язбереження здобувачів освіти та впровадження в освітній процес здоров'язбережувальних технологій.

Нормативна база професійної педагогічної підготовки визначена Законом України «Про освіту» (2017 р.), Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.), Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Концепцією розвитку педагогічної освіти (2018 р.), Концепцією розвитку освіти України на період 2015–2025рр. (2015 р.) та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують діяльність закладу вищої освіти. Окрім того, на необхідності посилення вимог у сфері здоров'язбереження й відповідальності за власне здоров'я зацентовано в Концепції Державної національної соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки (2015 р.), законопроекті «Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я–2020: український вимір» (2013 р.), Концепції формування нової системи охорони здоров'я (2014 р.), Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016 р.) та ін.

Питання підготовки освітян до професійної діяльності в цілому та до формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності (ЗЗК) як одного з її аспектів в умовах сучасної освіти відображено в працях О. Л. Богиніч, Т. С. Бойченко, О. М. Іонової, О. М. Коберника, В. М. Оржеховської та ін.

У процесі наукового пошуку визначено структуру здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання як поєднання ціннісно-мотиваційного, когнітивного, операційно-діяльнісного та рефлексивного компонентів.

Зміст ціннісно-мотиваційного компонента передбачає розуміння важливості та місця здоров'язбережувальних технологій у майбутній професійній діяльності викладача професійного навчання, потреби в оволодінні знаннями про здоров'язбережувальні технології, орієнтування на відновлення та збереження здоров'я учнів професійно (професійно-технічного) закладу освіти (П(ПТ)ЗО). Когнітивний компонент пов'язаний із системою знань про закономірності дотримання здорового способу життя, сучасні

здоров'язбережувальні технології, засоби, форми і методи здоров'язбережувальної роботи з учнями П(ПТ)ЗО. Операційно-діяльнісний компонент передбачає наявність у майбутніх педагогів професійного навчання змінь дотримуватися здорового способу життя та формувати мотивацію до здорового способу життя в учнів П(ПТ)ЗО, планувати та реалізовувати в навчальній роботі з учнями П(ПТ)ЗО профілактично-оздоровчі заходи, здоров'язбережувальні технології. Рефлексивний компонент орієнтований на оптимізацію здоров'язбережувальної діяльності майбутніх педагогів професійного навчання через здатності до самоаналізу щодо здорового способу життя, саморефлексії, самоконтролю та коригування зазначеної діяльності.

На підставі аналізу літературних джерел та власних досліджень ми здійснили систематизацію та виокремили педагогічні умови, що сприяють формуванню здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання у фаховій підготовці.

Перша педагогічна умова – створення і реалізація цілісного навчально-методичного супроводу шляхом доповнення змісту дисциплін циклу професійної підготовки й практики здоров'язбережувальним компонентом – передбачає доповнення й розширення змісту дисциплін циклу професійної підготовки, а саме: введення змістового модуля «Основи здоров'я та здоров'язбереження» до програми дисципліни «Основи охорони праці», змістового модуля «Організація освітнього процесу із застосуванням здоров'язбережувальних технологій навчання» до програми дисципліни «Методика професійного навчання», доповнення програми педагогічної практики завданнями здоров'язбережувального спрямування.

Друга педагогічна умова – формування потреби в самоосвіті, самовихованні, розвитку здатності до самоконтролю та професійного самооцінювання здоров'язбережувальної компетентності – реалізується через органічне поєднання виконання індивідуальних і самостійних завдань здоров'язбережувального змісту, активну творчу роботу здобувачів освіти із застосуванням самостійно набутих знань, оволодіння ними практичними вміннями в процесі розв'язання професійних ситуацій, спрямованих на реалізацію здоров'язбережувальних технологій та самооцінювання.

Третя педагогічна умова – створення здоров'язбережувального освітнього середовища, що містить екологічний, емоційно-поведінковий, вербальний, культурологічний компоненти – передбачає залучення до освітнього процесу органічно поєднаних частин: екологічної (гігієнічний, ароматичний, екологічний складники), емоційно-поведінкової (комунікативна культура, психологічний клімат, стиль і характер поведінки), вербальної (культура мовлення, чіткість формулювань, зменшення авторитарної тональності в спілкуванні, відсутність слів-паразитів та ненормативної лексики), культурологічної (арттерапія, бібліотерапія, музикотерапія, ізотерапія).

Доцільним є впровадження не тільки запропонованих педагогічних умов в освітній процес ЗВО, але й відпрацювання методики формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання.

Ігнатенко Ганна Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка,
Безуглий Олексій Анатолійович,
магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ПРОЄКТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ УПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТЕХНОЛОГІЙ КОЛЕКТИВНОЇ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

Історично обумовлено підхід, за яким формування особистості майбутнього фахівця проєктується відповідно до завдань, які поставлені суспільством.

Наразі відбувається процес перезавантаження системи професійної (професійно-технічної) освіти на тлі корінних змін практично в усіх галузях виробництва, де змінюються засоби праці, оновлюються технології тощо. Економіка країни потребує робітників більш високої кваліфікації. Заклади П(ПТ)О мають надавати здобувачам робітничої професії ту кваліфікацію, яка б забезпечувала їхню успішну конкуренцію на ринку праці [1].

Обґрунтованим є твердження, що однією із ключових проблем в умовах сучасності є питання оновлення підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання з урахуванням спрямованості освітнього процесу на особистісний розвиток кожного здобувача освіти. Науковці зазначають, що це необхідна умова модернізації галузі професійної освіти та її інтеграції в європейський і світовий освітянський простір.

Чільне місце в цьому процесі належить саме професійно-орієнтованим навчальним дисциплінам, зокрема під час підготовки педагогів професійного навчання, професійній педагогіці.

Водночас якість набуття компетентностей певним чином обумовлюється педагогічними технологіями, які впроваджуються в освітньому середовищі ЗВО.

Дослідження засвідчило, що технологія колективної розумової діяльності недостатньо використовується у фаховій підготовці майбутніх педагогів професійного навчання.

Узагальнюючи позиції науковців щодо технології колективної розумової діяльності, зазначимо, що передусім ця технологія спрямована на розвиток креативності, самостійності, активності, комунікабельності, здатності до спільної діяльності та співробітництва, що відповідає сучасним вимогам до компетентності педагога професійного навчання. Зазначена технологія є інтерактивною за своєю суттю [2].

Актуальною є проблема визначення та обґрунтування педагогічних умов упровадження в педагогічну практику технології колективної розумової діяльності.

Уважаємо, що категорія «умови» – це складник будь-якого процесу, зокрема й процесу впровадження технології колективної розумової діяльності під час вивчення професійної педагогіки.

У своєму дослідженні під педагогічними умовами впровадження технології колективної розумової діяльності в процес вивчення професійної педагогіки ми розуміли таку низку факторів, що ефективно впливають на якісне формування окреслених навчальною програмою дисципліни компетентностей у майбутніх педагогів професійного навчання.

На основі проведеного дослідження виокремлені педагогічні умови впровадження в процес вивчення професійної педагогіки технології колективної розумової діяльності:

1. формування у здобувачів освіти мотивації до колективної розумової діяльності в процесі вивчення професійної педагогіки;
2. внесення до навчально-методичного комплексу з професійної педагогіки методичних розробок із упровадження технології колективної розумової діяльності на всіх видах занять;
3. набуття студентами досвіду колективної розумової діяльності на всіх видах занять вивчення професійної педагогіки.

Для реалізації окреслених умов необхідне впровадження до освітнього процесу під час вивчення професійної педагогіки нетрадиційних видів занять.

Нами апробоване проведення нетрадиційних лекцій: лекції-прес-конференції, бінарної лекції, лекції-провокації тощо.

Лекції, які відносять до нетрадиційних за характером подання матеріалу, є проблемними. Під час класичної лекції педагог сам висвітлює навчальний матеріал, а у процесі проблемної він, як правило, проєктує проблемну ситуацію, а потім колективно відшукуються найбільш ефективні шляхи розв'язання окреслених завдань. За таких умов необхідно акцентувати увагу студентів на протиріччях, на основі яких формуються гіпотези.

Уважаємо, що використання такого підходу до подання лекційного матеріалу розкриває можливості щодо максимальної активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, пробуджує в них мотивацію до колективного обговорення проблемних питань, а також вони набувають досвіду колективної розумової діяльності.

Ураховуючи зміст професійної педагогіки, нами виокремлені підходи впровадження колективної розумової діяльності й під час організації освітнього процесу за іншими організаційними формами [3, 4, 5].

Практичне заняття-диспут передбачає колективне обговорення проблеми з метою встановлення шляхів її достовірного вирішення. Водночас передбачається висока розумова активність здобувачів освіти, прищеплюється інтерес до діалогу, обговорення певної проблеми, формуються вміння обґрунтовувати власні погляди та переконання.

Під час аналізу проблемних ситуацій, коли необхідно дати просту й однозначну відповідь на запитання, але передбачаються й альтернативні відповіді, ефективним є залучення студентів до дискусії. Для цього можливо

використати поетапне залучення здобувачів освіти до обговорення проблемних питань: спочатку в малих групах, а потім усі разом.

Важливим є визначення ціннісно-мотиваційного складника мети до занять, пов'язаної з формуванням позитивного ставлення студентів до засвоєння технології колективної розумової діяльності; стимулюванням бажання застосовувати зазначену технологію в майбутній фаховій діяльності.

Обґрунтованим є залучення студентів до розроблення проєктів, пов'язаних із технологією колективної розумової діяльності під час написання курсової роботи з професійної педагогіки.

Проєктування технології колективної розумової діяльності – це творча діяльність педагогів щодо забезпечення гарантованого досягнення результатів навчання й розвитку тих, хто навчається, на основі врахування їхніх індивідуально-психологічних та соціально-психологічних особливостей, що охоплює створення й реалізацію алгоритмів спільної навчальної діяльності її суб'єктів, відповідну організацію навчального змісту й вибір організаційних форм і методичних прийомів [5].

Систематичне залучення здобувачів освіти до нетрадиційних видів занять, вкраплення методів активізації є не тільки етапом пробудження в студентів інтересу до колективної розумової діяльності, але й формування в них здатностей упроваджувати технологію колективної розумової діяльності під час підготовки кваліфікованих робітників.

Література

1. Радкевич В.О. Вітчизняна професійна освіта і навчання в Європі майбутнього: відповіді на виклики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр.* Випуск 44. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. 414 с.
2. Ковальчук В. І. Сутність та структура педагогічної майстерності вчителя. *Вища освіта України. Тематичний випуск Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.* Додаток 2. № 3, том II (27). Київ, 2011. С. 210–223.
3. Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання на засадах компетентнісного підходу : кол. монографія / за наук. ред. В.І. Ковальчука. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 194 с.
4. Ігнатенко Г., Ігнатенко О. Методичні засади активізації пізнавальної діяльності майбутніх педагогів під час вивчення дисциплін циклу професійної підготовки. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти: збірник наукових праць* / за заг. ред. Л.В. Барановської. Київ : НАУ, 2020. 209 с.
5. Ігнатенко Г.В., Ігнатенко О.В. Формування творчої особистості майбутнього педагога в умовах вищого навчального закладу. *Transformations in Contemporary Society: Humanitarian Aspects. Monograph.* Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017.
6. Романова Г. М., Артюшина М. В., Слатвінська О.А. Педагогічні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників: довідник. Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. 87 с.

Ігнатенко Ганна Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та
технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка,
Конозобко Степан Сергійович,
магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ У ФАХОВОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання в умовах вишу охоплює різні види діяльності. Одним із видів цієї діяльності є науково-дослідна робота. В умовах перебудови системи вищої педагогічної освіти саме науково-дослідна робота студентів набуває все більшої ваги і стає одним із основних компонентів професійної компетентності майбутнього фахівця.

Науково-дослідна робота сприяє розширенню кругозору студентів, стимулює їх пізнавальний інтерес в різних галузях знань, а також надає додаткові можливості для самореалізації, розвиває творчі здібності [1, 2].

Серед основних завдань науково-дослідної роботи в освітньому середовищі науковці акцентують увагу на:

- розвиток у здобувачів освіти навичок самостійного виконання науково-дослідної роботи;
- сприяння публікацій кращих учнівських (студентських) робіт;
- упровадження результатів наукових досліджень у практику;
- залучення здобувачів освіти до роботи в науково-дослідних групах і гуртках;
- залучення до участі в науково-практичних конференціях, олімпіадах, конкурсах різних рівнів тощо.

Науково-дослідна робота є продовженням і поглибленням навчальних здобутків студентів в освітньому процесі. Вона організовується безпосередньо на кафедрах вишу [3].

Науково-дослідна робота студентів дозволяє найбільш повно розкривати їх індивідуальність, творчі здібності, готовність до самореалізації в професії педагога. Варто відзначити, що сам процес дослідження є суто індивідуальним і демонструє здатності та цінності як в освітньому, так і в особистісному сенсі. Майбутній педагог має бути готовим до виконання науково-дослідної роботи, що, у свою чергу, дозволить у подальшій діяльності розв'язувати професійні завдання на науковому рівні.

Необхідно спрямувати освітній процес підготовки педагогів професійного навчання на розвиток у здобувачів освіти мотивації до науково-дослідної роботи, розуміння ними її важливості для майбутньої професійної діяльності; на забезпечення набуття студентами знань про шляхи здійснення науково-дослідної роботи з урахуванням особливостей галузей виробництва; на

формування і майбутніх педагогів професійного навчання досвіду науково-дослідної роботи [4].

Особливістю науково-дослідної роботи майбутніх фахівців напряму 015.17 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продукції сільськогосподарського виробництва полягає в тому, що вона має бути спрямована на ознайомлення із інноваціями не тільки в системі освіти, але й в сільському господарстві.

Аналіз освітніх програм, робочих навчальних планів, навчальних програм дисциплін підготовки фахівців за зазначеним напрямом дозволив виокремити дисципліни, вивчення яких дозволяє акцентувати увагу здобувачів освіти на інноваціях у сільськогосподарському виробництві: «Трактори та автомобілі», «Технологія виробництва і переробка продуктів рослинництва», «Сільськогосподарські та меліоративні машини», «Експлуатація машино-тракторного парку» та ін.

За нашими дослідженнями, студенти активно запам'ятовують науково-технічну інформацію під час виконання індивідуальних завдань, а саме написання рефератів. Важливе місце в організації науково-дослідної роботи здобувачів освіти належить колоквиуму (лат. *colloquium* – розмова, бесіда), який організовується в позанавчальний час. У процесі колоквиуму можна з'ясувати рівень підготовки студентів до науково-дослідної роботи з певної проблематики [5].

Окреме місце в організації науково-дослідної роботи під час підготовки педагогів професійного навчання є залучення студентів до написання курсових робіт із професійної педагогіки, методики професійного навчання, із дисциплін, що відповідають певній спеціалізації. Саме в курсових роботах здобувачі освіти мають обґрунтувати теоретичні та практичні результати, наукові положення, які виносяться ними для публічного захисту.

Метою курсових робіт є систематизація, закріплення та поглиблення професійно-теоретичних знань, ознайомлення з найновішими науковими методиками, напрацьованими іншими дослідниками в певній галузі.

Зазначимо, що в науково-дослідній роботі майбутніх педагогів професійного навчання чільне місце має посісти вивчення педагогічного досвіду шляхом участі в науково-практичних конференціях, аналізу статей у фахових журналах, спостереження за роботою викладачів і майстрів виробничого навчання, вивчення організації освітнього процесу в конкретному професійному (професійно-технічному) закладі тощо.

Проаналізована наукова інформація в студентських наукових роботах викладається в повному обсязі, обов'язково має розкриватися хід та результати дослідження з детальним описом методики експериментальної роботи.

Виконання здобувачами освіти наукових робіт потребує тісної співпраці з науковими керівниками. Це планомірна робота, що передбачає низку етапів від визначення теми, конкретизації методів дослідження, пошуку й систематизації наукової інформації до проведення дослідно-експериментальної роботи, узагальнення матеріалів у висновках тощо.

У процесі написання наукових робіт реалізуються такі завдання: закріплення вмінь самостійно працювати з літературою та творчо розв'язувати конкретні педагогічні проблеми; формування навичок наукового дослідження та оформлення отриманих результатів відповідно до сучасних вимог. Усе зазначене є необхідними складниками формування педагогічної компетентності, потрібної для успішної професійно-педагогічної діяльності педагога професійного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти та його подальшого професійного саморозвитку, для розвитку професійно-педагогічних здатностей майбутнього фахівця [6].

Вимоги щодо постійного особистісного та професійного зростання є чи не найважливішими в професії педагога професійного навчання, а науково-дослідна робота – це дороговказ до самовдосконалення.

Література

1. Навчально-дослідна робота у вищих педагогічних навчальних закладах: Навчально-методичний посібник / Укл. В. П. Зінченко, В. Б. Харламенко, І. М. Коренева. Глухів, 2006. 78 с.
2. Науково-дослідна робота в технологічній освіті: навчальний посібник для студентів спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) / Укладачі В. П. Курок, Г. О. Воїтелева, Г. В. Ігнатенко / за ред. В. П. Курок. Глухів, 2016. 188 с.
3. Беляєв Ю.І. Стеценко Н.М. Науково-дослідна діяльність студентів у структурі роботи університету. *Педагогічний альманах*. 2010. Випуск 188-191.
4. Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання на засадах компетентнісного підходу : кол. монографія / за наук. ред. В. І. Ковальчука. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 194 с.
5. Вовк Б.І. Організація самостійної роботи майбутніх викладачів практичного навчання ПТНЗ: методичні рекомендації. Суми. 2017. 122 с.
6. Ігнатенко Г.В., Вовк Б.І., Маринченко Є.О. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з професійної педагогіки. Суми, 2018. 52 с.

Ігнатенко Олександр Володимирович,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики початкової освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ДО ПИТАННЯ МІСЦЯ КОМП'ЮТЕРА ЯК СУЧАСНОГО ЗАСОБУ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИШУ

В умовах широкого використання засобів сучасної комп'ютерної техніки в освітньому процесі значно зростають вимоги до професійної підготовки майбутнього педагога.

Окрім базових знань, потрібних для здійснення педагогічної діяльності, педагогу необхідно оволодіти основами роботи з сучасним комп'ютером, уміти застосовувати інформаційно-телекомунікаційні технології та можливості мережі Internet для досягнення визначених навчально-виховних цілей, освоїти нові організаційні форми навчальної діяльності. З огляду на це перед

педагогічними закладами освіти постає необхідність введення спеціальних дисциплін для реалізації поставлених завдань, а також застосування можливостей сучасного комп'ютера в процесі викладання всіх дисциплін. Упровадження комп'ютера як засобу в освітній процес вищої школи дає можливість майбутнім фахівцям розширювати свої знання, спонукає до активного навчання, є дієвим засобом активізації пізнавальної діяльності, пробуджує інтерес до вивчення фахових дисциплін.

Психолого-педагогічні та методичні основи проблеми застосування комп'ютера як засобу навчання та перспективи використання інформаційних технологій для підвищення ефективності освітнього процесу розкриті в дослідженнях низки вчених (В. Беспалько, В. Болтянський, Б. Гершунський, Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Кадемія, Н. Морзе, В. Монахов, Ю. Рамський, В. Розумовський, Н. Тализіна та ін).

Засоби навчання – дуже важливий складник організації освітнього процесу. Засоби навчання – це матеріальні чи віртуальні об'єкти, які «знаходяться» між тим, хто навчає, і тими, хто навчається. Головне їх призначення в умовах освітнього процесу педагогічного вишу – формування компетентного педагога [1].

В умовах пандемії зроблено акцент на цифровій компетентності майбутніх освітян. Адже, з одного боку, це умова отримання якісної фахової освіти за дистанційною чи змішаною формами, а з іншого – готовність упровадження цифрових технологій на майбутньому робочому місці. За окреслених умов важливості набуває питання впровадження в освітній процес вишу сучасних засобів навчання [2].

Організація пізнавального процесу базується на дидактичних принципах як основних вихідних положеннях теорії навчання, що є визначальними не тільки для змісту, організаційних форм, методів, але й засобів.

Застосування комп'ютера як сучасного засобу навчання дозволяє впроваджувати в навчальний процес елементи сучасного мультимедіа контенту. Мультимедійним контентом вважатимемо електронні комбінації інформації, що містять текст, відеодані, нерухомі зображення, аудіопотоки, які доступні в інтерактивному режимі. На Web-сайтах, у додатках до друкованих видань сьогодні більшість інформації подається у вигляді саме мультимедійних ресурсів [3, 4].

Аналіз особливостей упровадження комп'ютера як засобу навчання в підготовку майбутніх педагогів дозволив виокремити такі ключові положення:

- застосування викладачами етапності методичної підготовки до заняття з використанням комп'ютера;
- урахування викладачами функцій процесу навчання (навчальної, виховної, розвивальної) під час застосування комп'ютера;
- введення комп'ютерно-орієнтованих навчальних комплексів у практику навчання під керівництвом викладача з урахуванням психологічного, педагогічного, методичного та організаційного аспектів;
- формування психологічної готовності та зміцнення мотивації майбутніх педагогів до використання комп'ютера;

- орієнтація майбутніх педагогів на особливості розвитку психічних процесів (сприймання, уваги, мислення) студентів під час використання комп'ютера як засобу навчання;
- добір адекватних методів і форм застосування комп'ютера як засобу навчання.

Отже, підготовка майбутніх освітян потребує використання на всіх етапах комп'ютера як сучасного засобу навчання, що є умовою формування їхньої професійної компетентності.

Література

1. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко С. В., Ігнатенко О. В. Єрмоленко С. І. Загальні засади методики професійного навчання. Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2016. 76 с.
2. Ігнатенко О. В., Ігнатенко Г. В. Інформаційні джерела як засіб проектної технології у педагогічній діяльності вчителя/ О. В. Ігнатенко, Г. В. Ігнатенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки; Реалії і перспективи» - Випуск 30. Збірник наукових праць за ред. проф. М. С. Корця. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 254 с.
3. Малиновський О.Б. Мультимедійний контент: стан та перспективи. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19891/1/13-Malynovsky-114-121.pdf>
4. Наукова освіта як основа формування інноваційної компетентності в умовах цифрової трансформації суспільства. LM Hrynevych, NV Morze, MA Boiko - Information Technologies and Learning Tools, 2020.

Туряниця Зоя Василівна,

кандидат педагогічних наук, заступник директора з НР
Відокремленого структурного підрозділу
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ВМІННЯ ВИКОРИСТОВУВАТИ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ У СВОЇЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Успіх виробничого навчання залежить не тільки від правильного визначення його мети і змісту, а й від засобів її досягнення, тобто від методів навчання, що використовуються майстрами в різних навчально-виробничих умовах, – у майстернях і лабораторіях закладу професійної (професійно-технічної) освіти, на підприємствах.

Урок виробничого навчання – це заняття, що проводиться в навчальних майстернях і забезпечує формування первинних професійних навичок, необхідних для продуктивної праці в умовах виробництва. На уроках виробничого навчання відбувається інтеграція знань та їх комплексне застосування в процесі практичної діяльності учнів. Це визначає структуру

уроку виробничого навчання, його зміст і методи навчання, а також тривалість занять – 6 навчальних годин.

Метод навчання – це взаємопов'язана діяльність педагога та учнів, спрямована на засвоєння системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток. Тлумачення цього поняття великою мірою залежить від точки зору конкретного педагога-дослідника. Методами виробничого навчання називаються основні способи спільної діяльності майстра та учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти, завдяки яким учні оволодівають знаннями, вміннями і навичками, професійною майстерністю, розвивають творчі здібності, розумові та фізичні сили.

Успіх діяльності майстра багато в чому залежить від уміння організувати цілеспрямоване, диференційоване спостереження за роботою всієї групи та кожного учня. Активізація групи досягається шляхом введення елементів змагання, ігрових моментів, поетапного оцінювання виконання окремих операцій, результатів праці в цілому.

Основними ознаками групової роботи учнів на уроці виробничого навчання є:

- розподіл учнів на групи для вирішення конкретних навчальних завдань;
- отримання кожною групою певного завдання (однакове або диференційоване) і виконання його спільно під безпосереднім керівництвом лідера групи або майстра;
- виконання завдань у групі таким способом, який дозволяє враховувати й оцінювати індивідуальний внесок кожного члена групи;
- непостійний склад групи, який добирається з урахуванням того, щоб з максимальною ефективністю для колективу могли реалізуватися навчальні можливості кожного члена групи.

На практичних заняттях із дисципліни «Організація та методика професійного навчання» практикується виконання завдань однорідними групами, де передбачається виконання невеликими групами однакового для всіх завдання; диференційованими групами, де різні групи виконують різні завдання. Під час роботи членам групи дозволяється спільне обговорення ходу й результатів роботи, звернення за порадою один до одного. Склад груп непостійний, змінюється в залежності від теми заняття та практичних завдань, але не менше її половини повинні складати студенти, здатні успішно займатися самостійною роботою. У групі не повинно бути негативно налаштованих один до одного студентів. Члени групи допомагають один одному, несуть колективну відповідальність за результат кожного, а це мотивує до самостійного отримання знань.

Навички роботи в групах, отримані в процесі навчання, студенти використовують під час педагогічних практик, використовуючи в конспектах уроків виробничого навчання групові методи як традиційні, так й інноваційні.

Традиційне навчання ґрунтується здебільшого на репродуктивній діяльності студентів (учнів), забезпечує формування виконавських здібностей, розвиток уваги і пам'яті. Інноваційне навчання орієнтоване на формування готовності особистості до змін у соціумі та сприяє підвищенню соціально адаптаційних можливостей студентів (учнів).

Результати спільної роботи студентів (учнів) у групах зазвичай завжди значно вище порівняно з виконанням того ж завдання індивідуально, значно зростає індивідуальна допомога кожному як з боку педагога, так і студентів (учнів)-консультантів.

Томаш Василь Васильович,
кандидат педагогічних наук, асистент кафедри професійної та технологічної освіти і загальної фізики Інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ТЕХНОЛОГІЯ ВЕБКВЕСТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПТНЗ

Стрімкий розвиток технологій в інформаційному суспільстві змінює смислове наповнення виробничої діяльності людини. Найістотнішою тенденцією є зміна змісту праці, яка полягає в акцентуванні на компонентах інтелектуальної діяльності, – інтелектуалізації праці. Економісти під інтелектуалізацією праці розуміють «збільшення питомої ваги розумових функцій (управління, контроль, налагодження) у структурі трудових зусиль працівника на основі науково-технічного прогресу, підвищення кваліфікації та культурно-освітнього рівня» [4]. Відповідно сучасний роботодавець висуває більш високі вимоги до робітників різних галузей виробництва, що формує принципово нові завдання перед професійною освітою.

Перед майстром виробничого навчання постає питання, яким чином забезпечити якість підготовки майбутніх кваліфікованих робітників відповідно до потреб сучасного світового ринку праці. Для якісного формування вмінь і навичок кваліфікованого робітника необхідно вміло поєднувати методи виробничого навчання з цифровими технологіями.

Вебквест є одним із найпопулярніших і сучасних видів освітніх Інтернет-технологій. Проблемам упровадження вебквестів у професійній підготовці майбутніх фахівців присвячені роботи М. Кадемії, Р. Гуревича, І. Петухова, А. Новікова, О. Федорова, Г. Шамотонової, Т. Герляндт, Г. Романової. Проведений аналіз цих досліджень засвідчує, що необхідно приділити більше уваги питанням підготовки викладачів професійної освіти до використання інформаційних технологій і вебквестів зокрема.

Освітні квест-технології широкому загалу представив професор університету Сан-Дієго Берні Додж у 1995 році. Він розробив концепцію вебквестів, тобто освітніх ігор із використанням мережевих комунікаційних технологій. Б. Додж створив мережеві додатки, які інтерпретував під навчальний процес, для викладання навчальних предметів на різних навчальних етапах. Цією концепцією визначено, що вебквести, призначені для учнів та вчителів, здатні розвинути в них уміння аналізу, синтезу та оцінки інформації [2, с. 380].

Вебквести як освітня технологія базується на конструктивному підході до навчання, відповідно до якого вчитель-конструктивіст – не урокодавець, а консультант, організатор і координатор проблемноорієнтованої, дослідницької, навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Він створює умови, проєктує самостійну діяльність та підтримує їхню ініціативу. Водночас вони стають співучасниками навчального процесу, розділяючи з вчителем відповідальність за процес і результати навчання [1, с. 30].

Ефективність вебквестів у контексті технології проєктного навчання як виду Інтернет-проєкту в професійно-технічних навчальних закладах підтверджено результатами дослідження [3].

На уроках, де використовують ці технології, майбутні фахівці почувають себе впевнено, вільно висловлюють власні думки. Проведення вебквестів із різними типами завдань робить можливим видозмінювати навчальний процес, у процесі якого учні стають активними його учасниками, виконують завдання і приймають рішення відповідно до їх ролей. Така модель особистісно зорієнтованого навчання дозволяє інтенсифікувати заняття, підвищити значення самостійної підготовки учнів, що, у свою чергу, сприяє розвитку ініціативності, упевненості в собі, умінні мислити творчо, критично, самостійно приймати відповідальні рішення, відстоювати власну точку зору.

Ураховуючи вище зазначене, підготовка педагогічних кадрів для професійної освіти повинна передбачати формування цифрової компетентності. У Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича здобувачі кваліфікації магістр за спеціальністю 015.11 Професійна освіта (машинобудування) отримують відповідні навички під час вивчення таких дисциплін: «Інтернет-технології в освіті» та «Цифрові технології в освіті». На формування навичок використання технології вебквест виділяється 4 години лекційних і 8 годин лабораторних занять. На лекціях студенти ознайомлюються з класифікацією та структурою освітнього вебквесту, способами формулювання проблемного завдання, визначенням ролей для груп, розробкою критеріїв оцінювання та формами представлення кінцевого результату навчальної діяльності учнів. На лабораторних заняттях студенти набувають навичок роботи з конструкторами вебсайтів та розробляють власний вебквест на тему, узгоджену з викладачем.

Отже, процес підготовки висококваліфікованих робітників повинен супроводжуватися сучасними педагогічними та інформаційними технологіями. Саме тому в закладах вищої освіти під час підготовки майбутніх педагогів необхідно передбачити вивчення навчальних дисциплін, спрямованих на формування цифрової компетентності.

Література

1. Кадемія М. Ю., Шестоपालюк О. В. Веб-квест у підготовці майбутніх учителів : навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ Фірма «Планер», 2013. 155 с.

2. Кадемія М. Ю. Сутність і зміст технології веб-квест. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці*

фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2012. Вип. 29. С. 380-387. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2012_29_70 (дата звернення: 07.10.2020).

3. Романова Г.М., Романов Л.А. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до застосування веб-квестів. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : збірник наук. праць.* Частина 2. Львів : Видво ЛДУ БЖД, 2015. С. 105–109.

4. Словопедія. Словник іншомовних слів Мельничука. URL: <http://slovopedia.org.ua/42/53383/283038.html> (дата звернення: 07.10.2020).

Торіна Влада Миколаївна,

аспірантка 1-го року навчання кафедри загальнотехнічних
дисциплін та професійного навчання

Криворізького державного педагогічного університету;

Філатов Сергій Валентинович,

кандидат технічних наук, доцент кафедри загальнотехнічних
дисциплін та професійного навчання

Криворізького державного педагогічного університету

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО КОМПЛЕКСУ ANSYS У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ

Характерною рисою техногенного суспільства є активне впровадження процесів інформатизації в різні сфери людської діяльності. Використання цифрових технологій призвело до формування певної інфраструктури та розроблення різноманітного програмного забезпечення (ПЗ) для опрацювання суспільної, економічної, освітньої інформації тощо. На сьогодні одним із найпоширеніших видів програмного забезпечення, що зберігає та обробляє великі потоки інформації, є інформаційні системи. Більшість із них використовуються на підприємствах із метою покращення їхньої рентабельності та конкурентоспроможності.

Інформатизація суспільства сприяла виникненню принципово нових підходів до навчання, спілкування та життя в цілому. Значним фактором підвищення якості освіти в умовах інформаційного суспільства є не тільки її оснащення мультимедійними проекторами, комп'ютерами, іншими технічними засобами навчання, а й упровадження якісних програмних засобів навчального призначення [3].

Теоретичні положення щодо використання інформаційних систем розроблялися А.М. Березою, Ю.А. Ізбачковим, В.Н. Петровим, Н.А. Гайдамакіним та ін. Різноманітні аспекти впровадження та використання саме програмного комплексу ANSYS у навчальному процесі вищої школи висвітлені в працях таких відомих науковців, як М. Жалдак, Ю. Рамський, О. Співаковський, О. Спірін, В. Беспалько та ін. Водночас існує незначна

кількість програмних засобів, які можна використовувати під час вивчення та дослідження студентами в напрямі технічного та конструкторського проектування вузлів та агрегатів автомобіля.

ANSYS – це спеціалізований інструмент для проектування електричних машин і швидкого міждисциплінарного аналізу у всьому робочому діапазоні крутного моменту і швидкості. ANSYS допомагає оцінювати типології і концепції двигунів у всьому робочому діапазоні, розробляти конструкції, оптимізовані за продуктивністю, ефективністю та розмірами.

ANSYS Motor-CAD представлений чотирма інтегрованими модулями – EMag, Them, Lab, Mech, які дозволяють проводити міждисциплінарні розрахунки, завдяки чому користувачі можуть швидше перейти від концепції до остаточного проекту. Шаблонно-орієнтоване налаштування розрахункових моделей в ANSYS спрощує та автоматизує процес створення моделей, а вбудовані електромагнітний, тепловий і механічний розв'язувальники визначають мультифізичний стан конструкції двигуна. ANSYS дозволяє студентам виготовляти оптимізовані конструкції електродвигунів та генераторів, допомагає знайти рішення, які відповідають розмірам, вазі, енергоефективності, вартості та іншим заданим специфікаціям.

Для глибокого аналізу і перевірки конструкції двигуна модель ANSYS Motor-CAD може бути передана в ANSYS Maxwell, ANSYS Icepak та ANSYS Fluent. Поєднання передових розв'язувальників з ANSYS забезпечує високу точність, можливість 2D/3D аналізу, дозволяючи студентам аналізувати крайові тривимірні ефекти, розмагнічування постійних магнітів, втрати в осерді, гістерезис та інші електромагнітні явища, проектувати цілі системи охолодження двигуна [4].

Під час оволодіння основами кінцево-елементного аналізу під час розв'язування задач студентами доцільно застосовувати таку активну форму навчання, як самостійна робота студентів під керівництвом викладача [1].

Отже, одним із напрямів застосування інформаційно-комунікативних технологій у процесі навчання студентів транспортного профілю вважається використання програмного комплексу ANSYS [2].

Дидактична доцільність використання зазначеного програмного комплексу в навчальній діяльності пояснюється такими перевагами: підвищення пізнавального інтересу шляхом різних способів сприйняття інформації студентами; забезпечення індивідуалізації та диференціації процесу навчання.

Література

1. Норри Д., де Фриз Ж. Введение в метод конечных элементов. Москва: Мир., 1981.304 с.
2. Нещерет О.С. Організація індивідуальних освітніх траєкторій навчання в університеті. *Фізико-математична освіта*. 2017. №3(13). С. 116-119.
3. Олексенко Р.І. Філософія розвитку інформаційного суспільства в епоху глобалізації. *Гілея: науковий вісник*, 2015. №98. С. 230-232.
4. Солодов В.Г. Применение пакета прикладных программ ANSYS для решения задач гидродинамики: учебное пособие. Харьков: ХНАДУ, 2017. 72 с.

Цись Олег Олександрович,
кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри
загальнотехнічних дисциплін та професійного навчання
Криворізького державного педагогічного університету

ПЕРЕВАГИ Й МОЖЛИВОСТІ СИСТЕМИ MOODLE В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

У навчальному процесі сьогодні активно використовуються різноманітні платформи для управління навчальними курсами, зокрема Moodle, Claronline, ATutor, SharePointLMS, Live@EDU, eFront, «Прометей», Dokeos тощо. Відомо, що застосування ІКТ в організації навчальної діяльності спочатку базувалося на сервісах загального призначення. Потім з'явилися спеціальні сервіси, які інтегрували окремі функції електронного навчання. Їх еволюція призвела до створення концепції віртуальних навчальних середовищ (Virtual Learning Environments – VLE) [2].

Головними представниками таких середовищ є:

1) LCMS (Learning Content Management System) – системи управління навчальним контентом, що вможливають розміщення електронних навчальних матеріалів у різних форматах і маніпулювання ними. Ця система є зручною за умови, якщо створювана система освітніх курсів використовує чимало спільних фрагментів навчальної інформації.

2) LMS (Learning Management System) – системи управління навчання. Ці системи переважно використовують в дистанційній освіті.

3-поміж розмаїття платформ в умовах дистанційного навчання найбільш вдалою, на наш погляд, є платформа LMS Moodle. Основними її перевагами є: безкоштовність; відкритий вихідний код і ліцензія GPL, що сприяє постійному оновленню; висока продуктивність; повнота в охопленні всіх видів навчальної діяльності; підтримка більш ніж 70-ти мов світу, зокрема української; розроблені й широко розповсюджені методичні рекомендації й цілісні технології на основі платформи; можливість працювати з кодуванням UTF-8; відповідність вимогам CSS і XHTML 1.0 Transitional; кросплатформене програмне забезпечення. Варто зауважити, що станом на 2011 р. платформа вже містила понад 37 тис. зареєстрованих web-сайтів, 1,6 млн. розроблених дистанційних курсів [3, с. 151].

Одним із основних принципів, покладених в основу проєкту LMS Moodle є навчальне середовище, яке повинне бути гнучким і забезпечувати учасникам освітнього процесу простий інструмент для реалізації їхніх навчальних потреб [1]. Це, звісно, робить LMS Moodle досить потужним засобом організації самостійної навчальної діяльності студентів.

Розглянемо основні модулі об'єктно-орієнтованої навчальної системи Moodle з точки зору організації самостійної навчальної діяльності студентів (див. табл. 1). [4, с 106].

Функціональні можливості модулів Moodle в організації самостійної навчальної діяльності студентів

Модулі-призначення	Інтерактивні модулі-складники	Функціональні можливості
Розроблення та представлення навчальної інформації в системі	«Урок» – покрокова самостійна робота	Опрацювання студентом самостійно структурованого обсягу навчального матеріалу
	«Глосарій» – звід категорій, понять курсу	Додання коментарів визначенням, автоматична зв'язка слів у текстах, самостійна переробка та осмислення інформації
Розроблення тестів	«Тест» – тести і база питань різних форматів	Контроль навчальних досягнень студентів; установлюється рівень складності, час на відповідь, накопичуються результати тестування, визначається рейтинг кожного студента
Контроль	Журнал реєстрації активності користувачів (студентів) в блоці «Управління»	Визначення систематичності виконання самостійної роботи студентом; для цього є такі параметри фільтрації журналу – день, назва курсу, група, учасник, виконане завдання
	«Портфоліо» – всі виконані види робіт, оцінки та коментарі викладача, повідомлення студента на форумі	Моніторинг навчальних досягнень студента
Організація навчальної діяльності	«Завдання» – текст, реферат, відеоматеріал, презентація, таблиця тощо	Реалізація задачного підходу до організації самостійної навчальної діяльності студентів
	«Робочий зошит»	Різновид виконання «Завдання» у вигляді редагування тексту
Інтерактивна взаємодія	«Форум», «Чат», «Обмін повідомленнями», «Анкета», «Семинар»	Установлення зворотного зв'язку між студентами, викладачами в асинхронному та синхронному режимах; організація та проведення наукових конференцій
	«Wiki»	Коллективне обговорення проблеми, редагування та створення навчальних текстів як різновиду самостійної навчальної діяльності

Експорт-імпорт навчальних матеріалів	«Scorm», «Ресурс»	Розв'язання різних типів завдань із інших систем, використання хмарних сервісів (програмні системи, редактори, гіперпосилання), недоступних у автономному режимі
--------------------------------------	-------------------	--

Аналіз функціональних можливості інтерактивних модулів платформи Moodle дає змогу виявити сутнісні переваги цього продукту для організації самостійної навчальної діяльності студентів у всіх її формах – самостійної й науково-дослідницької, різновидів консультацій та побудувати на його основі функціональний електронний ресурс, що віддзеркалює й підтримує навчальну дисципліну.

Література

1. Вишнівський В. В., Гніденко М. П., Гайдур Г. І., Ільїн О. О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2014. 140 с.
2. Соловов А. В. Электронное обучение: проблематика, дидактика, технология. Самара: Новая техника, 2006. 464 с.
3. Томашевський В., Новиков Ю., Камінська П. Огляд сучасного стану систем дистанційного навчання. *Наукові праці: Науково-методичний журнал*. Черкаси: ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. № 122. С. 146-157.
4. Цись О. О. Дидактичні умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій в організації самостійної навчальної діяльності студентів технологічно-педагогічних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09. Тернопіль, 2018. 300 с.

Авраменко Євгеній Володимирович,

викладач спецдисциплін, голова циклової комісії агроінженерних дисциплін Глухівського агротехнічного інституту ім. С. А. Ковпака СНАУ

СПІВПРАЦЯ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ

Для підвищення результативності та якості фахової підготовки майбутніх агроінженерів важливо виявити «точки дотику» зі стейкхолдерами для взаємодії з ними. Постійне оновлення матеріально-технічної бази підприємств сільськогосподарського виробництва створює нові вимоги до процесу освітньої діяльності та підготовки фахівців фахової передвищої освіти відповідного напрямку. Висока ціна такої техніки унеможливило купівлю її з метою використання в освітньому процесі, що в подальшому призводить до зниження якості підготовки висококваліфікованих спеціалістів та в результаті невідповідності їх вимогам ринку праці.

Постійний пошук шляхів виходу з цієї ситуації на прикладі Глухівського агротехнічного інституту імені С. А. Ковпака Сумського НАУ привів до

єдиного правильного рішення – співпраця з виробниками сучасної сільськогосподарської техніки. Майже 10 років тому було започатковано роботу над цією проблематикою. Розпочалася така співпраця з відвідування міжнародних аграрних виставок в Україні та намаганнями встановити зв'язки з виробниками сільськогосподарської техніки як вітчизняними, так і зарубіжними. Надсилалися листи з пропозиціями співпраці, де наводилися переваги використання їхньої техніки як матеріально-технічної бази під час проведення освітньо-професійної діяльності навчальних закладів вищої та фахової передвищої освіти відповідного напрямку.

Результатом проведеної роботи стало укладання договорів про співпрацю з представниками низьки підприємств виробників сучасної сільськогосподарської техніки.

На базі Глухівського агротехнічного інституту імені С. А. Ковпака Сумського НАУ компанією KUNH Ukraine було відкрито навчально-демонстраційний центр, який складається з відкритого демонстраційного майданчика й аудиторно-лабораторного приміщення для проведення процесу освітньої діяльності здобувачів освіти. Також на демонстраційному майданчику згідно з договором про співпрацю з ДП ЛЕМКЕН-Україна представлена сільськогосподарська техніка фірми Lemken.

Представниками компанії New Holland Agriculture проводяться лекції, як для викладачів, так і студентів. Метою даних лекцій є підвищення рівня знань даної категорії слухачів з будови, принципу роботи, налаштувань та особливостей сучасної сільськогосподарської техніки. В рамках співпраці компанія New Holland Agriculture надала навчальному закладу два сучасні двигуни внутрішнього згорання. У результаті будуть створені один стенд двигуна в розрізі та другий – для зняття технічних параметрів із двигуна в роботі.

Загалом на майданчику представлено техніку за двома напрямками – для господарств, які займаються вирощуванням продукції рослинництва та тваринництвом.

Безпосередньо з техніки для тваринництва на демонстраційному майданчику представлені для господарств, які мають 300-400 дійного стада, видувач-роздавальник соломи PRIMOR 4260M, машини для заготівлі кормів, граблі-валкоутворювачі FC 3160 TCR та косарка FC 3561 TCD з плющенням для скошування люцерни під трактори від 100 к.с. виробництва фірми KUNH.

Техніка для вирощування продукції рослинництва представлена такими фірмами виробниками сучасної сільськогосподарської техніки, як Lemken та KUNH.

Від компанії ЛЕМКЕН-Україна на майданчику представлені машини для передпосівного обробітку ґрунту Kogund 8 і Komractor, сівалка для органічного вирощування сільськогосподарських культур Solitair 9.

Компанією KUNH Ukraine ґрунтообробна техніка представлена плугом Multi-Master 123 5T 80/120. Також надано дві сівалки точного висіву для посіву кукурудзи, соняшнику, цукрового буряку, ріпаку та інших культур. А саме – Planter 3 TRS 16-рядкова та 5-метрова Planter 3 під трактори потужністю 150 к.с. Також є розкидач мінеральних добрив Axis 30.2 K, яким вносяться

мінеральні добрива перед оранкою або для підживлення рослин. Техніка зеленої лінії представлена такими машинами: триточкова навісна ворущилка GF 8702, прес-підбирач зі змінною камерою VB 2160.

На сьогодні досягнуто домовленості з генеральним директором компанії KUNN Ukraine Асадом Лапшем, що техніка буде додаватися та оновлюватися. Це надає студентам можливості отримати якомога більше потрібних знань і навичок.

Було досягнуто домовленості з представниками компанії KUNN Ukraine, що вони будуть проводити майстер-класи, тренінги та демонстрації техніки в польових умовах, що надасть можливість значною мірою підвищити якість навчального процесу.

Отже, така співпраця значною мірою розв'язує проблему фахової передвищої освіти відповідного напрямку для підготовки спеціалістів; надає доступ до сучасної сільськогосподарської техніки без витрат на її придбання, що в результаті дозволить підготувати висококваліфікованих фахівців.

Антонюк Людмила Анатоліївна,
старший викладач кафедри професійної та вищої освіти
Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО СПЕЦІАЛІСТА

Сучасні науково-технологічні та соціальні процеси швидко і кардинально змінюють умови праці та зміст діяльності людини. Змінюється характер тих знань, навичок і засобів діяльності, якими повинен оволодіти фахівець. У зв'язку з цим надзвичайно гостро постає проблема цілей, змісту та технології професійної підготовки фахівців пріоритетних галузей, які є локомотивом технологічного розвитку національної економіки. Тому сьогодні розвиток освіти потребує використання інноваційних педагогічних технологій, творчого пошуку нових або вдосконалення вже наявних концепцій, принципів, форм і методів навчання, виховання, управління педагогічним процесом.

Відомо, що технологія – це усталений спосіб, процес розв'язання різноманітних інженерних задач, найчастіше, технічного виготовлення різних потрібних і корисних виробів. Кожен такий виріб має відповідати заздалегідь визначеним (бажано, високим) показникам якості та потребувати оптимальних (бажано, мінімальних) витрат. Здавалося б, що це жодного відношення до сфери освіти не має. Але праця викладача, як і праця інженера чи ремісника, теж процес, що має певну мету – отримати хороший результат, а саме – підготувати для суспільства освіченого й компетентного фахівця. А це можливо лише за умови, якщо цей процес грамотно й творчо організований, якщо ним правильно й ефективно управлятимуть.

Термін «інновація» увійшов до вжитку в 1940-ві роки, закріпивши одну з найважливіших рис науково-технічної революції в суспільстві. Спершу його використовували німецькі та австрійські науковці під час аналізу соціально-

економічних і технологічних процесів. Згодом поняття «інновація» почали використовувати і в педагогічних дослідженнях для позначення нововведень в системі освіти.

М.В. Кларін, аналізуючи наявні на сьогодні інноваційні підходи до навчання, розподіляє їх на два типи:

1) *інновації-модернізації*, які модернізують навчальний процес та спрямовані на досягнення гарантованих результатів у межах його традиційної репродуктивної орієнтації;

2) *інновації-трансформації*, які перетворюють традиційний навчальний процес та спрямовані на забезпечення його дослідницького характеру, організацію пошукової навчально-пізнавальної діяльності [2].

Принципова розбіжність цих двох підходів полягає в ролі тих, хто навчається, у реалізації навчальної діяльності. За умов традиційного підходу студент залишається пасивним отримувачем наданої навчальної інформації, натомість нові інноваційні технології спрямовані на вдосконалення активного процесу засвоєння знань та вмій.

Перспективнішим на сьогодні вважають саме другий тип освітніх інновацій, що дає змогу не тільки оновити процес навчання, але й навчити студентів самостійно реалізовувати інноваційну діяльність. За такого підходу необхідно використовувати й інші інноваційні технології – такі, що заохочують продуктивну навчальну діяльність студентів, розвивають їхнє творче мислення, актуалізують цінність пошуку нових рішень, запровадження нових ідей тощо. Принциповою відмінністю цього підходу є також його гуманістичний характер, оскільки в центрі уваги педагога постає не навчальний процес як педагогічна форма, а особистість того, хто навчається, як зміст навчання.

Немає єдиного погляду на таке поняття, як «інноваційні технології». Найбільш значущими, на наш погляд, є такі його визначення [1, с. 27]:

– систематичне і послідовне практичне втілення заздалегідь спроектованого навчально-виховного процесу; проект певної педагогічної системи, реалізованої на практиці (В.П. Безпалько);

– системна сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів, що їх використовують для досягнення педагогічної мети (М.В. Кларін);

– технологічно розроблена навчальна система; система методів та прийомів професійної роботи вчителя; методика та окремі методи виховання (П.І. Підкасистий);

– частина педагогічної науки, що вивчає і розробляє мету, зміст та методи навчання, а також проектує педагогічні процеси; опис (алгоритм) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення запланованих цілей навчання; здійснення педагогічного процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і педагогічних засобів; технологія окремої частини навчально-виховного процесу (Г.К. Селевко);

– послідовна взаємозалежна система дій педагога, спрямована на розв'язання педагогічних завдань; планомірне і послідовне втілення на практиці заздалегідь спроектованого педагогічного процесу (В.А. Сластьонін).

Кожний із цих підходів має право на існування, бо охоплює різні складники навчального процесу. Тому існує велика кількість педагогічних технологій.

Носіями педагогічних інноваційних технологій є творчі енергійні люди, які фахово здатні, морально й матеріально зацікавлені щодо проведення інноваційних змін.

Сучасному суспільству потрібен фахівець з новою структурою особистості, який був би спроможний до саморозвитку та самовизначення в різноманітних складних ситуаціях, міг би чітко визначати свою роль у професійній діяльності, бути відкритим до набуття професійного досвіду інших, психологічно готовим до використання освітніх нововведень. Сьогодні потрібна підготовка фахівців, яким доведеться працювати в інших соціальних та економічних умовах, і не зважати на це не можна. Шлях до досягнення цієї мети торує викладач, здатний до розроблення та впровадження сучасних інноваційних технологій.

Література

1. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В. Київ: НТУ, 2017. 172 с.
2. Кларин М.В. Инновации в обучении: цели, формы и модели. Москва : Наука, 1997. 224 с.

Архипов Ігор Олександрович,

асистент кафедри загальнотехнічних
дисциплін та професійного навчання

Криворізького державного педагогічного університету

Карпенко Оксана Валеріївна,

викладач професійно-теоретичної підготовки,

відповідальна за освіту дорослих Центру підготовки і
перепідготовки робітничих кадрів № 1 м. Кривий Ріг

Курбак Наталія Сергіївна,

навчальний майстер кафедри загальнотехнічних
дисциплін та професійного навчання

Криворізького державного педагогічного університету

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ

З метою формування пізнавальної самостійності студентів відповідно до потреб інформатизації освіти та комп'ютеризації навчання постає необхідність модернізації змісту й цілей професійної підготовки інженерів-педагогів, зокрема формування комп'ютерної грамотності, а саме: знань основних понять інформатики та комп'ютерної техніки; способів функціонування й використання засобів віртуальної та доповненої реальності, методики організації роботи в системі електронного навчання, способів пошуку, оброблення й використання інформації в просторі віртуальної та доповненої реальності.

Майбутній педагог має творчо реалізовувати переваги ІКТ для збагачення освітнього процесу, формувати пізнавальні інтереси й самостійність здобувачів освіти. Найбільш актуальною для педагогів професійного навчання є професійноспрямована пізнавальна самостійність, яка зумовлюється потребою та здатністю до розширення знань саме в обраній професійній сфері, що в подальшому сприятиме успішній професійній самореалізації майбутнього фахівця, забезпечує його професійну самоактуалізацію, сприяє кар'єрному зростанню, формує звичку до постійного професійного самооновлення [1].

Застосування різного роду технічних пристроїв та обладнання, їх матеріальних і віртуальних моделей із використанням ІКТ дає можливість покращити навчальний процес та зацікавити майбутніх інженерів-педагогів.

Результатом упровадження в навчальний процес таких інтерактивних систем, як доповнена, віртуальна реальність, є зацікавленість здобувачів освіти у використанні своїх смартфонів задля покращення професійних навичок навіть у дистанційному режимі, навчатися будь-де і будь-коли.

Використовуючи доповнену та віртуальну реальність за допомогою мобільних додатків можливо передати значний обсяг знань про новітні технології в різних галузях промисловості. Саме в цьому напрямі Криворізький державний педагогічний університет співпрацює з ЦППРК №1 м. Кривий Ріг. У результаті створено методичні рекомендації з предмета «Будівельні машини та механізми», зокрема система уроків теоретичного навчання.

Розкриємо їх зміст на прикладі уроку на тему: «Віртуальна екскурсія кар'єрами Криворіжжя». Окрім установлених навчальних, розвивальних, виховних та професійних цілей, серед завдань уроку є: зацікавити здобувачів освіти, розкрити пізнавальні можливості мобільних технологій. Під час віртуальної екскурсії учні ознайомилися з гірничодобувною галуззю нашого міста та інноваційними розробками виробників будівельної та гірничодобувної техніки, використовуючи відеоматеріали, теоретичний матеріал, доповнену та віртуальну реальність, що передавалася через QR-код.

Проаналізувавши ринок мобільних додатків із доповненою реальністю, було розроблено та запроваджено заняття зі спеціальних дисциплін для майбутніх педагогів професійного навчання транспортного профілю Криворізького державного педагогічного університету.

Розроблене методичне забезпечення занять мало вигляд роздавального матеріалу або інформаційного інтерактивного стенду, який містить маркер-посилання на відеоінструкцію роботи з віртуальним гідом, тестову перевірку знань за допомогою мобільного додатка з доповненою реальністю. На основі технологій доповненої реальності організовувалися ігрові форми роботи (вебквести, конкурси, турніри).

На заняттях зі студентами та учнями закладів професійно-технічної освіти широко використовуються інтерактивні мобільні додатки, створені автотранспортними брендами світу – *Cat® VR Learning* від Caterpillar, *AR Stories* від Volvo Trucks Corporation, *Hyundai Virtual Guide*.

Дуже широко AR та VR технології використовують у зварювальному виробництві та навчанні кваліфікованих фахівців такі фірми, як Fronius, Miller

Electric, MIMBUS, Seabery, Tech-Labs. Використовуючи широкодоступний Play-маркет, легко знайти, наприклад, додаток для перевірки теоретичних знань з професії зварник Soldamatic AR. Фірма Fronius створила свій додаток Welducation basic, у якому використовуються тестове завдання та ігровий віртуальний зварювальний тренажер [2].

Як засвідчує досвід, використання інтерактивних технологій доповненої реальності дозволяє покращити освітній процес, прискорити передачу знань і досвіду, а також підвищити якість навчання й освіти. Візуалізація навчального матеріалу полегшує його сприйняття та засвоєння.

Література

1. Малихіна С. В. Питання формування пізнавальної самостійності студентів у навчально-виховному процесі. *Вісник Черкаського університету: зб. наук. пр.* Серія : Педагогічні науки. 2009. Вип. 166. С. 95–97.

2. Lavrentieva O.O., Arkhyrov I.O., Kuchma O.I., Uchitel A.D. Use of simulators together with virtual and augmented reality in the system of welders' vocational training: past, present, and future. *Proceedings of the 2nd International Workshop on Augmented Reality in Education (AREdu 2019)*. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2547/paper15.pdf>.

Гуменна Лідія Сергіївна,

молодший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

СУЧАСНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ (ТЕХНІКО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Аналіз нормативно-правової бази розвитку системи професійно-технічної освіти в Україні, інформаційно-аналітичних матеріалів Міністерства освіти і науки України, Державної служби статистики України, експертного середовища дає змогу визначити найістотніші проблеми, що ускладнюють збалансування попиту та пропозиції на національному, регіональних та місцевих ринках праці [1]: 1) неефективне багаторівневе управління професійно-технічною освітою, що виявляється через недостатньо чіткий розподіл обов'язків та повноважень щодо управління цією системою; 2) невідповідність якості підготовки випускників закладів професійно-технічної освіти вимогам роботодавців; 3) невисокий рівень престижності професійної (професійно-технічної) освіти в Україні; 4) недостатнє фінансування галузі та незначні інвестиції в модернізацію матеріально-технічної бази закладів професійної (професійно-технічної) освіти; 5) невідповідність змісту освіти і методики викладання вимогам ринку праці та потребам особистості; 6) нерозвиненість державно-приватного партнерства у сфері професійно-технічної освіти. В Україні переважають ознаки першого та частково другого типу інноваційного розвитку [2]. На забезпечення ефективної децентралізації управління та фінансування у сфері професійної (професійно-

технічної) освіти; підвищення її якості, розвитку державно-приватного партнерства для ефективного взаємозв'язку системи професійної освіти з ринком праці була затверджена Концепція «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. За визначенням науковців [3], розвиток – це процес економічних і соціальних перетворень, який ґрунтується на складних культурних і екологічних чинниках та їх взаємодії. Визнаними міжнародними цінностями розвитку є свобода, рівність, солідарність, толерантність, повага до природи, спільна відповідальність. У свою чергу, чинник (фактор) – рушійна сила процесу, що відбувається, і необхідна умова його здійснення. Чинники – це ті загальні, глибинні, тісні зв'язки й тенденції, які визначають розвиток професійної (професійно-технічної) освіти країни та її місце в міжнародному розподілі. *Чинниками* – причинами для розвитку професійної (професійно-технічної) освіти – є інтенсивний пошук нових моделей розвитку освіти; нетрадиційні підходи до їх упровадження на основі інформаційних і телекомунікаційних технологій; взаємозв'язок освітніх систем, що розвиваються на різних континентах; взаємне визнання освітнянського продукту – конкретної людини, підготовленої до активної високопрофесійної діяльності в різних галузях промислового, сільськогосподарського виробництва та сфери послуг; динамічні зміни в умовах інформаційно-технологічного суспільства; вимоги ринку праці до компетентності фахівців, їхньої швидкої професійної адаптації; необхідність постійного навчання, підвищення кваліфікаційного рівня; зниження престижності професійної освіти в суспільстві через відсутність інвестицій у модернізацію системи професійної освіти; невідповідність між попитом і пропозицією, якістю підготовки кадрів і потребами ринку праці в професійних кваліфікаціях; недосконалість системи професійної орієнтації та кар'єрного консультування молоді і дорослих. Для розроблення ідеології змін у сфері професійної освіти і навчання та консолідування мети, завдань, шляхів розвитку та ключових компонентів сучасної професійної освіти у 2018 році був розроблений проєкт концептуальних засад розвитку професійної освіти «Сучасна професійна освіта», що пройшов громадське обговорення.

Установлено, що процес розвитку професійної (професійно-технічної) освіти перебуває під впливом багатьох чинників. До зовнішніх чинників можна, насамперед, віднести:

1. Політичні, економічні, технологічні та соціально-демографічні, які принципово змінили вимоги споживачів – працедавців, а також студентів як майбутніх працівників – до структури підготовки кадрів у системі професійно-технічної освіти. Деталізуємо їх.

Політичний фактор. Політика впливає на розроблення навчальних програм по-різному. Вплив на розроблення навчальних програм системи професійної освіти починається із фінансування. Як приватні, так і державні навчальні заклади покладаються на фінансування найму персоналу, будівництва та обслуговування приміщень й обладнання. Усі аспекти навчальних програм залежать від місцевих, державних і національних політичних стандартів.

Соціальний фактор. Суспільство має власні очікування щодо цілей та завдань, які необхідно враховувати в процесі розроблення навчальних програм ЗП(ПТ)О. Тому розробникам навчальних програм необхідно враховувати соціальне замовлення.

Економічний фактор. Економіка впливає на розроблення навчальної програми. Держава, фінансуючи професійну освіту, очікує на економічну віддачу від конкурентоспроможних майбутніх фахівців, що підсилюватиме економіку країни в технічній галузі. Скорочення бюджетного фінансування, що зумовило зміну структури й механізму фінансування системи професійно-технічної освіти, пошук шляхів підвищення ефективності видатків.

Технологічний фактор. Розроблення навчальної програми, керована технологіями, є нормою 21 століття. Комп'ютерні технології 21 століття впливають на розроблення навчальних програм на всіх рівнях навчання в закладах П(ПТ)О. Використання технологічного мультимедіа впливає на освітні цілі та навчальний досвід серед студентів, сприяє розвитку їхньої інформаційної культури.

2. Гібрид централізованої системи та децентралізованої системи професійної освіти між державними і місцевими органами влади розподіляє адміністративні й контрольні обов'язки закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Серед найважливіших внутрішніх чинників можна виокремити:

Інформаційна грамотність. Професійна освіта вступає в цифрову еру. Майбутнім фахівцям потрібна інформаційна грамотність як здатність осмислювати інформацію і дані. Учні ЗП(ПТ)О мають навчитися бачити світ із різних точок зору за допомогою різних видів ресурсів, а також уміти оцінювати різні способи мислення. Вони також повинні мати змогу вибрати правильну відповідь із 20 000 результатів, запропонованих Google.

Застосування талантів. Таланти та навички – це лише одна частина рівняння. Дуже важливо створювати умови для отримання цінностей із навичок. Набагато простіше змінити наявні національні інституції, щоб отримати користь від навичок, а не навчитися «будувати» таланти.

Краще менше, але глибше. Зміст професійної освіти можна було б сприймати як маленьку скриньку, у яку ми намагаємося вмістити якомога більше інформації. Тому в Україні «глибина» освіти послаблюється, тоді як її «ширина» зростає. Як результат, учні професійних навчальних закладів можуть ефективно копіювати дані чи інформацію, але в більшості своїй вони не здатні мислити як дослідники, аналізувати процеси та факти чи проводити експерименти.

Обмін досвідом між викладачами. У сучасному суспільстві педагогічні працівники мають бути не тільки незалежними, але й учитися в кращих своїх колег. Результати нашого дослідження демонструють, що чим більше викладачів співпрацюють між собою, тим ефективнішими є наслідки їхньої праці. Важливо в Україні устаткувати, що співпраця між викладачами – це обов'язковий складник їхньої освітньої системи.

Індивідуалізація освіти. Педагогічні працівники повинні персоналізувати свій освітній підхід залежно від потреб кожного учня. З цією метою навчальні курси повинні бути розроблені по-іншому: від самих викладачів не треба вимагати дотримання єдиних стандартів та впровадження відверто стандартизованих підходів. У процесі навчання потрібно частіше застосовувати проєктний, а не предметно-орієнтований підхід.

Література

1. L. S. Lisogor, Social policy, Analytical note, 15, (2020). URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/analitlisogor-social-policy-15-2020_1.pdf/ . Accessed 8 Jan 2020.
2. V. P. Andryushchenko. Continuing professional education: philosophy, pedagogical paradigms, forecast, 853, (2003).
3. Development: Businessdictionary. URL: <http://www.businessdictionary.com/definition/development>. Accessed 16 Mar 2020

Сорока Валерій Вікторович,

викладач української мови і літератури Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ОСВІТА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Інтенсивний розвиток цифрових технологій прискорив їх глобальне проникнення не тільки в повсякденне життя, але й у сферу освіти. Сьогодні активно обговорюються теоретичні та прикладні аспекти використання цифрових технологій у педагогічній практиці.

Події останнього часу, а саме всесвітня пандемія, стали справжнім випробуванням для системи освіти. Розгляд цифрових технологій як якогось доповнення до традиційних форм навчання виявився недостатнім.

Стрімкий перехід закладів освіти на дистанційну форму навчання також засвідчив деякі проблеми та неготовність цифрових технологій запропонувати адекватні інструменти, ресурси та сервіси для організації зручної та продуктивної роботи в цифровому середовищі, забезпечити в ній реалізацію повноцінного освітнього процесу. Але попри це великі компанії оперативного вдосконалили наявні та розробили нові програмні продукти, які здатні покращити цю ситуацію.

Також у більшості випадків виникає ще ціла низка загальних проблем: відмінності в доступності каналів зв'язку, недолік обладнання та програмного забезпечення, висока вартість телекомунікаційних послуг та освітніх платформ.

У таких умовах уряд та заклади освіти об'єднують зусилля для вибудовування освітнього процесу за допомогою всіх доступних засобів, водночас з'являються практики переміщення очного навчання в онлайн-середовище, а дистанційні освітні формати можна звести до кількох напрямів:

- організація навчання з використанням освітніх онлайн-платформ;
- передача освітнього контенту по теле- і радіоканалам;
- проведення занять за допомогою соціальних мереж, месенджерів та електронної пошти.

Саме мережа Інтернет гостинно відкрила безмежний простір комунікації, забезпечила швидке становлення нових форм соціальної взаємодії та розвиток дистанційного навчання, яке безпосередньо передбачає використання передових цифрових технологій.

Доцільно буде розподілити цифрові освітні платформи за категоріями, що надають можливості дистанційного навчання, за такими ознаками:

Контентні проєкти. Під ними розуміється освітня платформа, основним призначенням якої є надання здобувачеві цифрових навчальних матеріалів, тобто цифрового контенту: електронні підручники та конспекти, відео- та анімаційні ролики, вебінари, мультимедійне програмне забезпечення й т.п.

Тренажери. Освітні платформи, де переважає не зміст, а колекції інтерактивних завдань з автоматичною перевіркою відповідей. Сюди можуть входити як звичайні тести, так і завдання з вільним вибором відповіді, адаптивні завдання, віртуальні тренажери й т.п. Тобто платформа являє собою цифровий збірник завдань для самостійного навчання або для використання в закладі освіти.

Дистанційні школи повного циклу. Подібні платформи пропонують повноцінне дистанційне навчання, що повністю покриває освітню програму та передбачає можливість зміни форми навчання. Їх використання можливе для самостійних занять до традиційного навчання або для повноцінного переходу на домашнє навчання.

У системі дистанційного навчання важливими є три компоненти: зв'язок, спосіб передачі інформації та отримання зворотної відповіді [1].

1. Зв'язок. Цей компонент потрібний, щоб зібрати групу слухачів та скоординувати їх роботу (повідомити їм час трансляції заняття, назву платформи, на якій вона відбуватиметься, відправити посилання й т.п.). Здійснювати її можна через соціальні мережі та популярні месенджери, які необхідно обирати з урахуванням аудиторії (Viber, Facebook Messenger, WhatsApp, Telegram і т.п.).

2. Спосіб передачі інформації. Залишившись сам на сам з підручником або іншим текстовим матеріалом, навіть здібний здобувач освіти не завжди зможе якісно засвоїти нову інформацію та розвинути необхідні вміння. Уважається, що ключовим недоліком дистанційної освіти є відсутність безпосереднього контакту між педагогом і здобувачем. Але саме сучасні цифрові технології дозволяють не переривати цей зв'язок. Для цих цілей можна використовувати будь-який ресурс, що забезпечить конференцзв'язок (Zoom, youtube.com, Google Meet, Discord і т.п.).

3. Зворотний зв'язок і оцінювання. Цей етап є дуже важливим і без якого неможливо обійтися під час дистанційного навчання. За це відповідають два основні чинники: по-перше, оцінки повинні виставлятися вчасно, по-друге, якщо здобувачі не будуть відправляти свої роботи, то після закінчення перерви

в традиційному навчанні на викладача ляже величезне навантаження щодо перевірки результатів. Для дистанційної перевірки знань та виставлення оцінок існує велика кількість платформ, на яких також можна створювати цілі курси з різних дисциплін та різним наповненням (Google Classroom, Source LMS, Moodle, D2L і т.п.). Але з'являється проблема ідентифікації користувача. Педагог не завжди може перевірити, чи сам здобувач освіти виконував завдання або контрольну та чи не користувався він сторонньою допомогою.

Також важливим є той факт, що не кожному викладачеві відразу під силу вивчити широкий спектр цифрових технологій, які застосовуються в сфері освіти. Тому важливо вивчати їх можливості не тоді, коли безпосередньо процес навчання переходить в дистанційний формат, а заздалегідь, щоб у кожного учасника була вироблена стратегія подібної роботи [2].

У розрізі негативної ситуації, пов'язаної зі всесвітньою пандемією, перспективним для освіти є створення єдиної освітньої онлайн-платформи, яка буде підтримувати всі наявні можливості розрізаних сервісів, які задіяні в дистанційному навчальному процесі.

На сьогодні процес дистанційного навчання несе велике навантаження як для здобувачів освіти, так і для педагогів через те, що необхідно контролювати велику кількість пов'язаних із цим аспектів.

Для сучасного освітнього процесу потрібний ресурс, який одночасно дозволить створювати різні курси дисциплін, наповнювати їх сучасним медіаконтентом (підручниками, відеороликами, анімаціями, презентаціями), мати у своєму складі потужні системи контролю знань із можливістю ідентифікації особистості, надавати можливість комунікації через створення конференцв'язку між учасниками освітнього процесу.

Вже давно відомо, що для успішного навчання потрібен індивідуальний підхід до кожного здобувача, а для успішної соціалізації – спілкування в колективі. Тому й освітня платформа повинна мати можливість спілкування за схожою структурою, як в соціальних мережах.

І важливо, що всі описані функції повинні бути доступними для всіх учасників освітнього процесу з використанням або персонального комп'ютера, або мобільного пристрою.

Отже, дискусії про нову освіту в цифровому середовищі та трансформаціях соціальної сфери йдуть вже досить давно, проте саме зараз ці зміни відчуються з найбільшою гостротою. Швидкими темпами відбувається переосмислення навчання як важливої соціальної практики, а прискорена цифровізація стає свого роду перевіркою на міцність педагогів, закладів освіти, освітніх систем і найважливіше – здатності людства до кооперації в умовах великих викликів.

Література

1. Гевко І., Невмержицька О. Роль інформаційно-комунікаційних технологій в сучасній концепції дистанційного навчання. *Молодь і ринок*. 2019. №2 (169). С. 41-45.
2. Ковальчук В. І., Воротникова І. П. Моделі використання елементів дистанційного навчання в школі. *Інформаційні технології і засоби навчання*.

2017. №4. С. 58–76.

3. Ковальчук В. І. Тенденції розвитку освіти в епоху інформаційного суспільства. *Стратегії інтенсифікації вищої гуманітарної освіти в Україні та країнах ЄС: монографія* / О. В. Малихін, В.І. Ковальчук, Н. О. Арістова, Р. А. Попов, І.С. Гриценко. Київ: НУБіП України, 2017. С. 7–134.

Буц Людмила Вікторівна,

викладач біології та психології першої кваліфікаційної категорії
Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

Сучасний період розвитку суспільства, оновлення всіх сфер його соціального та духовного життя потребують від вищої школи якісно нового рівня підготовки спеціалістів. Якість підготовки фахівців значною мірою залежить від змісту освіти, методів і прийомів навчання, а також організації пізнавальної діяльності. Ефективність найсучасніших засобів, методів, педагогічних технологій залежить від власної активності студентів у процесі формування в них знань, умінь, навичок [3].

Використання в педагогічній практиці проблемно-пошукового методу – один із найефективніших шляхів розвитку пізнавальної активності студентів на заняттях, реалізації їх можливостей, отримання задоволення від заняття. Він допомагає студентам повірити в себе, викликає зацікавленість, натхнення і захоплення, підтверджуючи слова В. О. Сухомлинського: «Без захоплення та натхнення, без осмислення розумової праці як процесу пошуків та знахідок, навчання перетворюється на зубріння: з нього випадає головна мета школи – загальний розумовий розвиток, формування допитливого розуму, виховання жаги до знань».

Проблемне навчання ґрунтується на тенденції посилення ролі учнів в освіті, розумінні необхідності їх особистісного розвитку. Теорією застосування проблемних методів навчання займалися й займається багато вчених і практиків: М. М. Скаткін, І. Я. Лернер, В. Оконь, Н. А. Менчинська, М. А. Данилов, Ю. К. Бабанський, М. І. Махмутов, А. М. Матюшкін, А. В. Хуторський та багато ін. У педагогічній літературі вживаються різні дефініції проблемного навчання, які в загальному відображають ставлення автора до педагогічного процесу й відповідну ієрархію освітніх цінностей. У проблемного навчання є своя історія розвитку. Педагог І. Я. Лернер, який стояв біля витоків популяризації проблемного навчання, під проблемним навчанням розумів розв'язання нових пізнавальних і практичних проблем учнями під

керівництвом вчителя в системі, що відповідає освітньо-виховним цілям школи [2, с. 11].

В основу технології проблемного навчання покладено послідовне й цілеспрямоване створення проблемних ситуацій, які мобілізують увагу й активність студентів. Завдання може бути проблемним залежно від рівня їхнього розвитку, і стає проблемним, якщо має пізнавальний аспект, а не тільки призначений закріпити. Усе це і визначає характер проблемного навчання. Якщо використовувати термінологію Л. С. Виготського, то проблемна ситуація може знаходитися в зоні найближчого розвитку, коли учень може вирішити її тільки на межі своїх можливостей, за умови максимальної активації свого інтелектуального, творчого й мотиваційного потенціалу [1, с. 17].

Педагогічний досвід обґрунтовує алгоритм дій при проблемному навчанні, який полягає в постановці проблеми – визначенні шляхів її розв'язання – виборі оптимального шляху – розв'язання самої проблеми. Під час спостережень за навколишнім середовищем у студентів зазвичай виникає багато запитань. Використовуючи цю допитливість, потрібно створити на занятті проблемну ситуацію, допомогти у визначенні шляхів її розв'язання, а далі студенти самостійно працюватимуть над розв'язанням проблеми. Проблемну технологію навчання можна розподілити на три види залежно від характеру й ступеня залучення творчого початку студентів: наукова творчість – постановка і вирішення теоретичних навчальних проблем, практична творчість – постановка і розв'язання практичних навчальних проблем, і навіть художня творчість – відображення дійсності на основі винятково творчої уяви.

Ефективність проблемної технології залежить від репродукції та вмільої уніфікації таких етапів проблемного навчання, як: постановка проблемного завдання; створення проблемної ситуації; висунення гіпотез; перевірка та доведення припущень; висновки. Надзвичайно важливі точні й правильні постановка завдання, формулювання запитання. Від цього залежить успішність їх виконання.

Отже, проблемне навчання є необхідним, оскільки воно формує гармонійно розвинену творчу особистість, здатну до логічного мислення, знаходження рішення в різних проблемних ситуаціях, систематизації та накопичення знань, а також до самоаналізу, саморозвитку й самокорекції.

Література

1. Горбачева О. В. Проблемное обучение на уроках биологии как средство активизации познавательной деятельности учащихся. *Биология*. 2013. № 14. С. 17–19.
2. Лернер И. Я. Проблемное обучение. М.: Знание. 1974. 64 с.
3. Садова Т.А. Активізація пізнавальної діяльності студентів як умова підвищення якості навчального процесу. *Наука і освіта*. 2008. №1 – 2.

Гаркавіна Сергій Михайлович,
викладач фізичного виховання Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ У ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Аналізуючи процес фізичного виховання на основі загальнодидактичних принципів, виділяють дві пов'язані між собою аспекти: діяльність учителя і діяльність учнів. Ураховуючи те, що від ефективності фізичного виховання значно залежить стан здоров'я, рівень працездатності й навіть професійне майбутнє учнів, можна стверджувати, що якісне навчання з цього предмета є важливою умовою ефективності навчального процесу загалом. Від майстерності вчителя залежить рівень сформованості потреб школярів до систематичних занять фізичною культурою і спортом. Саме тому потрібно створювати можливості для вдосконалення процесу з фізичного виховання в школах шляхом, з одного боку, оптимізації діяльності учнів, а з іншого – підвищення результативності роботи вчителів.

Варто зауважити, що головною умовою навчання студентів у закладах вищої освіти є формування їх готовності до професійної діяльності [4].

Педагогічна діяльність учителів фізичної культури, що значною мірою забезпечує відтворення інтелектуального потенціалу та здоров'я нашого суспільства, є соціально формувальною, творчою, конструктивною, організаторською, діагностичною тощо. З огляду на це соціально-педагогічні завдання цієї категорії педагогічних працівників постійно розширюються й ускладнюються, охоплюючи функції вихователя, організатора, дослідника, новатора [2].

Професія викладача, учителя фізичного виховання, тренера з певного виду спорту належить до професій, у яких людина, не маючи покликання до цієї діяльності, не може працювати творчо, продуктивно, стати майстром своєї справи [1].

Система вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту призначена готувати висококваліфікованих фахівців для навчальної, виховної та оздоровчої діяльності з різними групами населення. Нині в Україні підготовку фахівців у галузі фізичної культури і спорту здійснює близько 40 закладів вищої освіти. Проте питання формування й зміцнення здоров'я школярів залишається актуальним, про що зазначено в рекомендаціях парламентських слухань про фізичний стан молоді в Україні «Молодь за здоровий спосіб життя».

Інформаційно-комунікаційні технології впевнено ввійшли в діяльність фахівців із фізичної культури і спорту, зокрема застосовуються для біомеханічного аналізу техніки руху спортсменів, проектування тактичних

схем ведення спортивної боротьби, дослідження функціонального стану спортсменів, оцінювання адаптаційних можливостей особистості до фізичного навантаження тощо.

Розроблено доволі широкий спектр комп'ютерних програм для фахівців різних напрямів ФКіС, що мають оздоровчу, навчальну, тренувальну спрямованість. Їх апробація доводить, що застосування ІКТ в галузі фізичної культури і спорту оптимізує тренувальний процес, діяльність педагогів і спортсменів, сприяє їхній взаємодії, що свідчить про формування готовності майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності [3].

Водночас сучасний рівень інформатизації освіти пов'язаний із розробленням і впровадженням уже не фрагментів ІКТ, а електронних навчально-методичних комплексів дидактичного забезпечення на основі новітніх технологій та електронних освітніх ресурсів.

Серед основних цілей, що досягаються в процесі інформатизації, виокремлюють такі:

- покращення якості навчання завдяки більш повному використанню доступної інформації та полегшенню її пошуку;
- підвищення ефективності освітнього процесу завдяки його індивідуалізації та інтенсифікації;
- реалізація перспективних форм, методів навчання із орієнтацією на інноваційні технології в галузі ФКіС;
- підвищення продуктивності підготовки з різних дисциплін завдяки можливостям візуалізації та мультимедійності навчальної інформації;
- інтегрування всіх видів освітньої діяльності під час вивчення дисциплін у межах єдиної методології, що базується на застосуванні ІКТ;
- підготовка студентів до оптимального виконання інформатичного складника майбутньої професійної діяльності та життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Підготовка майбутніх учителів фізичної культури в ЗВО має базуватися на застосуванні засобів ІКТ у навчальній діяльності та передбачати:

- усвідомлення студентами сучасних технологій як важливого засобу успішної професійної діяльності;
- формування інформаційно-освітнього середовища ЗВО;
- систематичне залучення студентів до активної педагогічної діяльності із застосуванням ІКТ;
- спрямування студентів до творчої самореалізації засобами ІКТ.

Також поряд з інформатизацією варто відзначити активне поширення електронних освітніх ресурсів як засобів професійної підготовки вчителів фізичної культури. Нині у вищій школі актуальним є питання комплексного забезпечення всіх навчальних дисциплін електронними освітніми ресурсами. Це дозволить:

- ефективно управляти діяльністю із самостійного вивчення навчальної дисципліни;

- стимулювати навчально-пізнавальну діяльність з опанування інноваційних видів дій;
- забезпечувати раціональне поєднання різноманітних видів навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням дидактичних можливостей кожного з них відповідно до рівня засвоєння навчального матеріалу;
- раціонально поєднувати різноманітні технології представлення навчального матеріалу (текст, графіку, аудіо, відео, анімацію);
- використовувати розміщені матеріали для проведення віртуальних семінарів, ділових ігор, роботі в проєктах тощо.

Ми погоджуємося з думкою вчених, що завдяки використанню Інтернет-ресурсів, що забезпечують доступ до практично необмеженого обсягу інформації та його аналітичного опрацювання, у галузі фізичної культури і спорту створюються нові навчальні та наукові можливості, що сприяє формуванню готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності.

Аналіз провідних напрямів педагогічних досліджень щодо професійної підготовки вчителів фізичної культури засвідчив, що забезпечення студентів у процесі навчання комплексом педагогічних компетентностей є однією з основних вимог підвищення якості професійної підготовки випускників ЗВО галузі ФКіС.

Оскільки підготовка вчителів у ЗВО відбувається шляхом засвоєння багатьох видів діяльності (навчальної, наукової, методичної, виховної тощо), необхідно, щоб вона була орієнтована на реалізацію потенційних можливостей особистості, її творчих задатків, необхідних для ефективної педагогічної роботи вчителя фізичної культури.

Література

1. Ажиппо О. Ю. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах (теоретичний і методичний аспекти). Харків : Цифрова друкарня № 1, 2012. 423 с.
2. Однолеток Т. В., Лянной М. О. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури як педагогічна проблема. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання*, 2009. № 9. С. 107 – 109.
3. Рибалко П. Ф. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища у закладах середньої освіти : монографія. Суми, 2019. 378 с.
4. Рибалко П.Ф. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до подальшої фахової діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук. журнал. Суми, 2019. № 9 (93). С. 235 – 245.

Геращенко Неля Миколаївна,
викладач фахових дисциплін вищої кваліфікаційної категорії, старший
викладач Відокремленого структурного підрозділу
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ

Відповідно до Програми розвитку освіти в Україні на XXI століття одним із стратегічних завдань професійної освіти є досягнення якісно нового рівня професійно-практичної підготовки фахівців та мобільності.

Термін *«innovation»* з англійської перекладається як нововведення. Щодо навчального процесу, то це насамперед – зміни в викладанні дисциплін із метою покращення, вдосконалення [1].

Ефективність навчання та формування навчально-пізнавальних умінь у студентської молоді може бути покращена завдяки впровадженню інноваційних освітніх технологій та методів.

Сучасний педагог має бути не лише джерелом знань та суб'єктом контролю, а в основному організатором активної самостійної пошукової і дослідницької діяльності здобувачів освіти, бути для них консультантом і помічником. Необхідність в оновленні освітнього процесу викликала розроблення й поширення нових підходів до організації навчально-виховного процесу, методів та технологій навчання та виховання.

Різноманітні аспекти професійної підготовки майбутніх спеціалістів досліджувалися в працях таких педагогів, як А. В. Коржуєв, Д.Л. Опрощенко, В.А. Попков. Теоретичне й практичне використання інтерактивних методів навчання представлено в дослідженнях І.В. Вачкова, Ю.М. Ємельянова, С.Г. Крамаренко, А.М. Мартинець, Н.Г. Оганесян, Л.В. Пироженко, О.І. Пометун, Т.С. Яценко.

Упровадження сучасних інноваційних технологій навчання в професійну освіту має вагомe значення для реалізації міжнародних освітніх програм і проєктів. Зокрема, упровадження програми Intel® «Навчання для майбутнього» в систему професійно-технічної освіти надало змогу навчити педагогів ефективному використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виробничому процесі з професійної підготовки [3].

У зарубіжних навчальних закладах професійної освіти останнім часом з'явилися так звані гібридні курси (hybrid courses). Це специфічна форма поєднання очного й дистанційного навчання (змішане навчання), за якої окремі курси здобувач освіти самостійно вивчає дистанційно (в електронному форматі), що не виключає його безпосередніх контактів із педагогом. Інтегрування дистанційного навчання в очне базується на новому трактуванні змісту поняття «дистанціювання студента від викладача», у якому визначається не фізичний, а педагогічний аспект цього феномену. Останнє пояснюється як

можливість забезпечення за допомогою дистанційного навчання більшої автономності студента, що дозволяє суттєво покращити організацію його самостійної роботи.

Діяльність педагога за інноваційними технологіями характеризується творчою активністю, особистісною готовністю до перегляду й перебудови системи власної діяльності з урахуванням: 1) змін його статусу від спеціаліста-виконавця – до професіонала-дослідника; 2) розвинутої рефлексії в діяльності; 3) спрямованістю на позитивний результат, саморозвивальної організації праці [2, с. 90-91].

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с
2. Паутова Л. Є. Акмеологическая продуктивность инновационной позиции преподавателя в развитии творческой готовности студентов к профессиональной деятельности : автореф. дис. на соискание науч. звания канд. псих. наук. Шуя. : «Полиграфия-Центр», 2004. С. 90–91.
3. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія /за ред. С. О.Сисоевої. Київ: ВІПОЛ, 2001. 502 с.

Горєлий Руслан Петрович,

викладач фахових дисциплін вищої кваліфікаційної категорії
Відокремленого структурного підрозділу
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Інноваційні технології – цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. «Педагогічні технології» пов'язані з ідеями й досвідом психології, соціології, системного аналізу тощо. Життя не стоїть на місці, час вимагає руху вперед. І ми повинні вчити жити завтрашнім днем, а не сьогоднішнім чи вчорашнім, а тим паче позавчорашнім. Інформатика завтрашнього дня буде, звичайно, істотно відрізнятися від сьогоднішнього. Сьогоднішня засвідчує збільшення впливу медіатехнологій на людину. Особливо це впливає на підлітка, який із задоволенням подивиться телевизор, попрацює на комп'ютері, ніж прочитає книгу. Потужний потік нової інформації, реклами, застосування комп'ютерних технологій на телебаченні, розповсюдження ігрових приставок, комп'ютерів достатньо впливає на виховання підлітка, сприйняття ним навколишнього світу. Раніше інформацію з будь-якої теми студент отримував із різних джерел: підручника, довідникової літератури, лекції викладача, конспекту заняття, демонстрування практичних

прийомів. Сьогодні з огляду на сучасні реалії викладач та майстер виробничого навчання повинен вносити в навчальний процес новітні методи подання інформації. Виникає запитання: навіщо це потрібно? Тому, що мозок підлітка налаштований на отримання знань у формі розважальних програм по монітору, набагато легше сприйме запропоновану на уроці інформацію за допомогою медіазасобів. Наразі з використанням комп'ютерних мереж й онлайн-ових засобів профтехосвіта отримала можливість надавати інформацію таким чином, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного студента. Проблему становить недостатність комп'ютерної техніки, обмеженість підключення до Інтернету. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб здобувач освіти активно, з цікавістю, захопленням працював на занятті з теорії та виробництва й бачив результати власної праці, робив самооцінювання. Вирішити проблему навчання викладач або майстер виробничого навчання можуть швидше та якісніше шляхом поєднання традиційних форм і методів навчання з інформаційно-комунікаційними технологіями, можуть зробити процес навчання сучасним, доступним, дистанційним, індивідуальними.

Інноваційне навчання стимулює до активної участі в проблемних ситуаціях, що виникають як перед окремою людиною, так і цілим суспільством. Усвідомлення його потреби розширює обрії дидактичних пошуків. Таке навчання пов'язане з творчим пошуком на основі досвіду.

Як відомо, процес оволодіння обраною професією розпочинається з вивчення загальнотехнічних дисциплін із поступовим переходом до професійної підготовки конкурентоспроможного робітника, що значною мірою залежить від професійної та педагогічної майстерності викладача та майстра виробничого навчання, головними якими є: оволодіння ефективними засобами передачі студентам знань і вмінь; вміння переконувати, планувати і здійснювати педагогічний вплив, установлювати правильні взаємостосунки зі студентами, організувати і спрямовувати їхню діяльність; глибоке знання свого предмета; широка ерудиція тощо.

Отже, набуття високого рівня педагогічної майстерності – процес тривалий і складний. З огляду на це неабияке значення має відмова від традиційних методів навчання.

Кожний викладач має самостійно впроваджувати ефективні форми й методи навчання. Загальновідомо, що краще засвоєння нового матеріалу відбувається в процесі активної діяльності студентів за умови внесення елементів новизни. Підкреслимо значення використання спеціальних мнемонічних засобів, тобто засобів запам'ятовування і зберігання інформації, до яких належать: смислове групування матеріалу, виділення головної думки, складання плану, конспекту, логічних схем, виділення в них основних зв'язків і відношень.

Найбільш популярними в педагогів професійної школи є такі педагогічні технології:

1. Інформаційно-розвивальні, що передбачають виклад педагогом теоретичних відомостей під час проведення лекції або семінарського заняття;

організацію самостійної роботи учнів із вивчення нових знань із теоретичних джерел, інструкцій, комп'ютерних засобів навчання.

2. Діяльнісні, спрямовані на підготовку професіонала, здатного до кваліфікованого розв'язання виробничих завдань. Ці технології передбачають проведення аналізу виробничих ситуацій, вирішення ситуативних виробничих завдань, ділові ігри, моделювання професійної діяльності в навчальному процесі, організацію професійно спрямованої дослідницько-пошукової роботи тощо.

3. Розвивальні, що спрямовані на професійний розвиток майбутнього фахівця, здатного творчо працювати, самостійно визначати способи та засоби вирішення проблемних виробничих ситуацій тощо. До цих технологій належать проблемне навчання, проблемні лекції, семінари, навчальні дискусії, лабораторно-практичні роботи з елементами дослідництва, ігри.

4. Особистісно орієнтовані, метою яких є формування активної, творчої особистості майбутнього фахівця, здатного до самостійної побудови й коригування своєї навчально-пізнавальної діяльності. Ці технології охоплюють аудиторну (незначну) і позааудиторну самостійну діяльність учнів, роботу за індивідуальним планом, дослідницьку роботу, метод проектів тощо.

Значна кількість основних методичних інновацій пов'язана сьогодні з застосуванням інтерактивних методів навчання – діалогового освітнього процесу, у ході якого студент і викладач взаємодіють. Суть його полягає в тому, що навчальний процес організований таким чином, що практично всі учні беруть участь у процесі пізнання, мають змогу розуміти й рефлексувати з приводу того, що знають і про що думають.

У своїй практичній діяльності викладачі повинні віддавати перевагу колективній методиці взаємонавчання, найбільш поширеними серед яких є «Взаємообмін темами» і «Взаємообмін завданнями». Ці методики дають змогу відпрацьовувати як теоретичний, так і практичний матеріал. Кожен студент уже на занятті не лише отримує певні теоретичні знання, а й запам'ятовує їх і передає іншому учню.

Основними принципами інноваційного розвитку освітнього процесу є:

- принцип системності інноваційного розвитку, що передбачає врахування розмірності всього комплексу змін освітнього процесу;
- принцип досягнутого результату, що відображає залежність наступних нововведень від рівня культурного засвоєння попередніх;
- принцип модульної побудови інноваційних структур освітнього процесу.

До основних завдань інноваційного розвитку освітнього процесу варто віднести:

- а) моделювання інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців;
- б) створення єдиної інноваційної системи професійного навчання, адаптованої до динаміки розвитку сучасного виробництва;
- в) розроблення інноваційних технологій навчання та їх упровадження в освітній процес.

У зв'язку із завданням інноваційних технологій навчання, системного, оптимального конструювання форм і типів уроків постає проблема розроблення чітких характеристик освітнього, виховного та розвивального потенціалу кожного типу уроку й методичних умов, дотримання яких обов'язкове для його ефективного використання. Особливе місце в процесі реалізації педагогічного підходу приділяється діагностиці процесу навчання, з якої починається планування процесу викладання, перевірки й обліку знань. Діагностика проводиться під час навчання, де обов'язково досліджуються результати навчальної діяльності. Різноманітність інноваційних технологій робить процес навчання дійсно творчим, збуджує зацікавленість студентів, поліпшує розуміння та засвоєння матеріалу.

Інформатизація передбачає використання в навчальному процесі різноманітних інноваційних комп'ютерних технологій – ефективного інструменту для розвитку нових форм і методів навчання, що підвищують якість освітніх послуг.

З упровадженням інноваційних технологій і нововведень в організації праці відбулися значні зміни. Це і комп'ютеризація виробництва, зменшення кількості робочих місць, встановлення нового сучасного обладнання. У зв'язку з цим змінилися й вимоги до робітників, які мають бути здатними до швидкого освоєння професії на виробництві та адаптації до технологічних і організаційних нововведень.

Професійна підготовка такого робітника потребує нових підходів до організації навчання, зміни процесу професійної підготовки, застосування сучасних й ефективних технологій навчання, головним результатом якого є здатність робітника до самовдосконалення, швидка адаптація до змін на виробництві.

Література

1. Никулина А. С. Активные формы и методы обучения и их применение в учебном процессе школ и ПТУЗ. Донецк: Институт последипломного образования инженерно-педагогических работников, 2002.
2. Тюнникова С. М. Использование игры в учебно-воспитательной работе мастера производственного обучения: Методическая рекомендация. Москва, 1990.
3. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шестопалюк О. В. Теорія і методика професійного навчання: навчальний посібник (видання друге, доповнене). Вінниця: ТОВ «Компанія «Зорг», 2007.

Григор'їчев Сергій Миколайович,
викладач фізичного виховання Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТОМ

Упродовж останніх років в Україні склалася тривожна ситуація – погіршилося здоров'я й фізична підготовленість дітей, учнівської та студентської молоді. Основними причинами кризи є знецінення соціального престижу фізичної культури, спорту, здорового способу життя (ЗСЖ); бюрократизація всіх ланок підготовки й перепідготовки фізичних кадрів; недооцінювання в навчальних закладах соціальної оздоровчої та виховної цінності фізичної культури; залишковий принцип фінансування розвитку фізичної культури та спорту тощо. Результатом такого стану національної системи фізичної культури є дуже низький рівень позитивної мотивації до систематичних занять фізичною культурою, спортом, ЗСЖ в учнів загальноосвітніх шкіл.

Мотив – це внутрішня рушійна сила, що спонукає людину до діяльності. Мотиви перебувають у залежності від зовнішніх спонукань, що сприяють або не сприяють активній діяльності. Спонукуванням до діяльності можуть бути матеріальні, духовні та культурні потреби, що водночас породжують інтереси, тобто спрямованість особистості на певні об'єкти з метою пізнати їх, оволодіти ними.

Мотивація діяльності буває близька (здійснити бажане й найближчим часом) та віддалена (здійснення бажаного планується на тривалий час). Розрізняють мотиви і за рівнем усвідомлення. Бувають яскраво й чітко усвідомлювані мотиви, але в багатьох випадках – неусвідомлені спонукування. Проте незалежно від ступеня усвідомлення мотив є вирішальним чинником.

Мета – це те, до чого прагне людина, для чого вона працює, за що бореться, чого хоче досягти у своїй діяльності.

Мотивація до фізичного самовдосконалення не з'являється сама по собі, її потрібно формувати в ситуаціях навчального процесу, фіксувати й закріплювати позитивні мотиви та нейтралізувати вплив негативних. У процесі експериментальної роботи доведено, що формуванню мотивації до систематичних занять фізичними вправами сприяє дотримання таких педагогічних умов:

- формування позитивного ставлення до занять фізичними вправами;
- цілеспрямоване мотивування й стимулювання до активної фізкультурної діяльності;
- прищеплення інтересу до активних занять фізичними вправами;
- озброєння знаннями з фізичної культури для самостійних занять фізичними вправами.

Основою методичних рекомендацій з формування мотивації молоді до систематичних занять фізичною культурою та спортом є формування в

школярів уміння самостійно займатися фізичними вправами; оволодіння учнями теоретичними знаннями, що відбувається в спеціальній теоретичній частині уроку; планування навчальних занять із урахуванням різних рівнів фізичної підготовленості школярів та дотримання принципу особистих рекордів; використання спеціальних тренувальних засобів у процесі самостійних занять, важливою умовою яких є проведення регулярного комплексного контролю з метою визначення позитивних зрушень, що сталися в організмі, та наочної демонстрації школярам. Якщо в учня відсутні мотиви до занять спортом і їх довго не вдається розвинути, можна використовувати стимули, що на деякий час стануть основною причиною активності. Нерідко буває в роботі з новачками, коли рушійна причина занять спортом – очікування заохочення. Природно, що учнів різного віку стимулюють різні речі, і якщо новачкам достатньо особистої похвали тренера в присутності товаришів, перспективи поїхати в літній спортивний оздоровчий табір, то для юнака стимулами є поїздки на змагання в інші міста, увага громадськості і т. п. Однак користуватися стимулом потрібно вельми обережно, оскільки, стимул як тимчасовий мотив може перетворитися на основний – мотив марнославства й користоловства. Спортсмен буде очікувати плату за свій успіх спочатку у вигляді похвали тренера й подарунків батьків, а потім у вигляді особливих привілеїв і матеріальних благ.

Є різні способи мотивувати молодь до занять фізичними вправами: демонстрація позитивних впливів від фізичних навантажень; інтерес до нової справи; цікаві форми проведення секційних занять; можливість самоствердитися в оточенні та змаганні з іншими; можливість мати красиве тіло; бути здоровим і зовнішньо привабливим; для розвитку кар'єрних можливостей; наслідування кумира; можливість спільного з друзями проведення цікавого й корисного дозвілля тощо. У формуванні мотивації школярів до фізичного вдосконалення визначальне місце посідає фахівець із фізичної культури. Багатогранність його особистості, професійної культури й педагогічної майстерності повинно забезпечувати такі прийоми і способи педагогічного впливу, що збагачують емоційний досвід молодої людини, розвивають уяву, інтерес, формують у неї ціннісне ставлення до занять фізичними вправами. Залучаючи молодь до занять і підтримуючи інтерес до них протягом тривалого часу, фахівець має постійно спостерігати за поведінкою й використовувати необхідні мотиваційно-психологічні чинники.

Література

1. Булатова М. М., Усачов Ю. А. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні. *Теорія і методика фізичного виховання* / За ред. Т. Ю. Круцевич. Київ: Олімпійська література, 2008. С. 320–354.
2. Вашук Л. М. Характеристика напрямків фітнесу та рівень популярності її серед учнів старших класів. *Инновационные направления рекреации, физической реабилитации и здоровьесберегающих технологий. Сборник статей VI Международной научной конференции, 28–29 ноября 2013 года*. Харьков-Белгород-Красноярск: ХГАФК, 2013. 284 с.

3. Глоба Г. В. Інноваційна система фізичного виховання школярів з використанням аеробних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Харків, 2007. 22 с.

4. Долженко Л. П. Фізична підготовленість і функціональні особливості студентів із різним рівнем фізичного здоров'я: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Київ, 2007. 21 с.

5. Кібальник О. Я. Застосування фітнес-технології для підвищення рухової активності та фізичної підготовленості підлітків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Львів, 2008. 18 с.

6. Мороз О. О. Корекція маси та складу тіла жінок 21–35 років засобами оздоровчого фітнесу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Київ, 2011. 19 с.

Дворянова Тетяна Олександрівна,

викладач англійської мови Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ (BLENDED LEARNING) ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ІНОЗЕМНА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

Традиційну та онлайн-освіту можна й потрібно поєднувати. Їх гармонійну взаємодію називають змішаним навчанням.

Термін «змішане навчання» (в англійській літературі – blended learning) має різні визначення. Загалом це поєднання офлайн- та онлайн-навчання у різних пропорціях. Сама концепція з'явилася ще в 1990-х як протиположна онлайн-навчання, проте вивчати та впроваджувати її почали лише з 2000-х років.

На перший погляд, основна відмінність змішаного навчання від звичайної системи – активне використання технологій з метою пошуку матеріалу та отримання нових знань. Технології стають повноцінним складником навчального процесу. Проте йдеться також і про поєднання різних підходів, способів викладу матеріалу, видів роботи. Наприклад, частина інформації розподіляється на групову роботу, частина – на самостійне вивчення. Це не залежить від того, відбувається це в аудиторії чи дистанційно.

У процесі змішаного навчання викладач організовує колективне обговорення так, щоб усі студенти були максимально залучені, а проблеми вирішувалися швидко й ефективно. Відтак, основна мета викладачів — не оцінити студентів на екзамені, а активно взаємодіяти з ними, спостерігати за прогресом та допомагати у разі потреби. Викладачі перестають бути просто спостерігачами і виконують роль менторів [3, с.11].

Наприклад, студенти можуть опрацювати теоретичну частину вдома, переглядаючи відео та вивчаючи супровідні матеріали. Після цього на занятті з викладачем виконують практичні вправи або працюють у групах над проектом. Під час роботи викладач визначає, наскільки добре розуміють тему окремі студенти, і внаслідок цього може змінювати спосіб роботи з групою.

Можемо стверджувати, що змішане навчання ефективно допомагає в опануванні студентами іноземної мови. Переваги такого формату навчання можна сформулювати кількома пунктами:

- залучення інтернет-технологій (зокрема, до корисних і цікавих ресурсів можна віднести онлайн-ігри, курси, мобільні додатки тощо);
- самостійність студента (зважаючи на використання онлайн-формату, студент сам контролює час, місце, регулярність та формат опанування матеріалу);
- економія часу (як для студента, так і для викладача, оскільки зустрічі відбуваються на стадіях обговорення матеріалу та його деталізації, а не вивчення з нуля);
- регулярність (застосовуючи інструменти змішаного навчання, студент може безперервно перебувати в процесі опанування мови);
- швидкий зворотній зв'язок для викладача (саме за умови використання подібних методик викладач може швидко побачити, чи ефективною є його робота або ж її потрібно вдосконалити);
- вища об'єктивність оцінювання (різноманітність навчання дозволяє викладачеві побачити прогалини в знаннях студента, а наприкінці навчання – краще проаналізувати його прогрес);
- результативність (покращення мотивації та застосування різноманітних технік стимулює до кращого засвоєння інформації, що є бажаним для студентів).

Можемо назвати такі компоненти моделі змішаного навчання іноземній мові професійного спрямування в коледжі:

- очне навчання (face to face classrooms), що є традиційним форматом аудиторних занять;
- самостійне навчання (self-study learning) – самостійна робота студентів: пошук, вивчення, аналіз матеріалів відповідно до складеного викладачем плану;
- спільне навчання (online collaborative learning), за якого студенти і викладач працюють з використанням онлайн-технологій.

Технологія навчання за допомогою змішаного формату будується за схемою:

- онлайн – під час першого етапу студенти опрацюють теоретичний матеріал самостійно, фіксують незрозумілі нюанси, які потребують пояснення педагога; закріплення інформації відбувається в будь-який зручний для студента час та місце;

– офлайн – студенти обговорюють пройдений матеріал в аудиторії, з'ясовують незрозуміле раніше; викладач застосовує різні методи гейміфікації для можливості відтворення інформації аудиторією.

До онлайн-інструментів, які використовуємо в процесі змішаного навчання іноземної мови (за професійним спрямуванням):

- курси (безкоштовні, тематичні та спрямовані конкретно на опанування мови);
- відеоуроки (зокрема, власні вебінари, які на своєму інтернет-порталі пропонує Британська Рада);
- аудіоподкасти (знову ж таки – доступні в будь-який зручний час);
- мобільні додатки (якісні та цікаві, більшість із яких можна завантажити безкоштовно);
- спеціалізовані портали (тут можна знайти як теоретичні ресурси, так і практичні інструменти);
- сайти для спілкування (як приємний бонус для регулярного закріплення мовних навичок).

Переваги навчання за допомогою електронних систем не викликають сумніву. Не можна заперечувати, що студенти часто ставляться безвідповідально до результатів своєї навчальної діяльності, зловживають списуванням під час письмових контрольних робіт, користуються підказками тощо. Але в умовах використання електронних навчальних систем таке навчання стає неможливим завдяки проведенню електронних тестів і контрольних робіт, які передбачають самостійне виконання всіх завдань протягом обмеженого часу [1, с.100].

Отже, змішане навчання (blended learning) дозволяє використовувати накопичений позитивний досвід здійснення класичного навчання, доповнюючи його сучасними технологічними інноваціями, оптимізувати часові витрати викладача та підвищити ефективність процесу навчання в цілому. Студент стає більш активним учасником навчального процесу і здатний до побудови індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до своїх потреб [2, с.95].

Література

1. Коваль Т.І., Щербина О.А. Реалізація технологій дистанційного навчання іноземних мов з використанням навчального середовища Moodle. *Методика навчання іноземних мов майбутніх фахівців*. Київ, 2011. №21. С. 94-104.
2. Рашевська Н.В. Змішане навчання як психолого-педагогічна проблема. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. Черкаси, 2010. Вип. 191. С. 89 – 96.
3. Чередніченко Г.А. Інноваційні технології у методиці викладання іноземних мов. *Інноваційні методи викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах : матеріали всеукр.наук.-практ. конф.* Київ, 2015. С.10-14.

Дехтярєва Світлана Василівна,
викладач фахових дисциплін Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Завдяки саме розвиткові e-learning з'явилася нова парадигма – змішане навчання (blended learning). У перекладі з англійської «blend» означає «змішувати», що дуже точно передає сутність цієї моделі навчання. Очне навчання розвиває навички спілкування, дає можливість для рефлексії та зворотного зв'язку. Електронне навчання прискорює процес здобуття знань. Ці освітні моделі з'єдналися.

Здобувач освіти отримує знання різними способами: як очно (спілкуючись безпосередньо з викладачами й іншими здобувачами освіти), так і самостійно (використовуючи різноманітні сучасні цифрові технології). Водночас це не звичайне заняття в аудиторії, тому що частину навчального матеріалу здобувач засвоює з сучасними гаджетами в руках (у зручному для себе місці, у зручний для себе час та у власному темпі).

Недоліком змішаного навчання на заняттях виробничого навчання є залежність від технічних засобів: вони повинні бути надійними, легкими у використанні, а також сучасними, інакше бажаного результату не буде. Комп'ютерна неграмотність може стати на заваді тим, хто хоче отримати доступ до матеріалів курсу. З іншого боку, необхідність отримати кращу підготовку роботи з комп'ютером може підвищити мотивацію, спонукаючи людину опанувати комп'ютерну науку.

Серед переваг змішаного навчання на заняттях виробничого навчання можна назвати можливість аналізувати зібрану інформацію; пристосувати процес навчання й оцінювання відповідно до індивідуальних особливостей кожного; можливість отримати позитивний навчальний досвід як у процесі індивідуальної роботи, так і під час спільного навчання у віртуальному класі, що дає відчуття успіху.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що перевагами змішаного навчання є індивідуалізація навчання; можливість саморозвитку, самостійного навчання; мотивація здобувачів освіти, виникнення відчуття успіху; можливість проходження тестування великою кількістю здобувачів освіти; отримання негайного зворотного зв'язку; збільшення навчального часу та кількості матеріалів; використання автентичних навчальних матеріалів; охоплення великої кількості учасників навчання; опанування як здобувачами освіти, так й іншими учасниками освітнього процесу інтерактивних навчальних програм; зменшення комп'ютерної неграмотності; навчання в командах (змішане навчання – це командний вид діяльності, що робить процес навчання соціальним і прозорим); виконання частини роботи в звичних комфортних умовах.

Змішане навчання є прогресивним винаходом суспільства. Таке навчання насамперед відповідає принципу гуманності, згідно з яким для кожного індивідуума передбачено можливість навчатися (незалежно від соціального статусу, географічної або тимчасової ізоляції, соціальної незахищеності та неможливості відвідувати освітні заклади через фізичні вади або зайнятість виробничими чи особистими справами).

Щодо принципів змішаного навчання, то в ньому мають поєднуватися як традиційні дидактичні принципи (природовідповідність, науковість, доступність, наочність, свідомість, активність, системність, зв'язок теорії з практикою, інтерактивність тощо), так і специфічні для дистанційної взаємодії: гнучкість та адаптивність (вибір зручного для себе місця й часу, засобів навчання, обсягу необхідного для засвоєння теми матеріалу тощо), можливість урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти (варіації змісту навчальних матеріалів, темпу та засобів навчання тощо), мобільність (можливість навчатися в зручний час у зручному місці, вибираючи найбільш доступні для себе засоби навчання), забезпечення захисту інформації (конфіденційність зберігання особистих даних, їх безпечна передача тощо), економічна ефективність (шляхом більш раціонального використання навчальних приміщень, матеріально-технічної бази тощо, можливості збільшення аудиторії здобувачів освіти), використання спеціалізованих технологій і засобів навчання (можливість дистанційної взаємодії передбачає необхідність доступу до мережі Інтернету, таких спеціальних пристроїв, як комп'ютер, мобільний телефон, планшет тощо, а також програмного забезпечення).

Отже, змішаний підхід до навчання є однією з найбільш актуальних освітніх технологій сьогодення, оскільки дає змогу скористатися гнучкістю й зручністю дистанційного курсу та перевагами традиційного класу. Використання змішаного навчання на заняттях виробничого навчання – це не лише використання технічних засобів, тобто механічне додавання сучасних інтерактивних технологій до традиційних, а якісно новий підхід, що трансформує структуру й зміст навчання, змінюючи традиційні ролі викладача та здобувача освіти, а водночас і навчальне середовище.

Література

1. Кадемія М. Ю., Козяр М. М., Рак Т. С. Інноваційні технології навчання: словник-госарій. Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2011 р. 156 с.
2. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, А. Л. Столяревська; за ред. В. М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. 284 с.
3. Чугай О. Ю. Змішане або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі. *Новітні освітні технології в контексті Євроінтеграції: Матеріали X міжнар. наук.-пр. конференції. 14 січня 2015 р.* Київ : ЦУЛ. С. 154-158.

Зайка Олексій Михайлович,
викладач спецдисциплін Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ВИКЛАДАЧА У ВИКОРИСТАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Новітні інноваційні технології передбачають широке використання комп'ютерної техніки та спеціального програмного забезпечення як потужного засобу навчання. Саме цю ідею покладено в основу роботи викладача коледжу під час підготовки професіонала – майстра виробничого навчання. Така діяльність відрізняється від традиційного методичного забезпечення освітнього процесу способом зберігання, представлення та подання навчального матеріалу, а також організацією роботи з ним. Використання інформаційних технологій передбачає впровадження в навчання гіпертекстових технологій, графіків, комп'ютерного моделювання, мультимедійних технологій, інтерактивного діалогу між користувачем і системою, а також викладач має можливість безперервно керувати навчально-пізнавальною діяльністю студентів й активізувати їхню самоосвіту.

Розвиток інноваційного освітнього середовища викликає необхідність формування в об'єктів та суб'єктів навчальної діяльності як базових, так і професійних компетенцій, що вносить суттєві зміни в організацію інформаційного забезпечення інноваційної діяльності педагогічних працівників, інформатизацію управління освітнім процесом, створення баз даних, програм, реалізація яких сприятиме підвищенню якості впровадження інноваційних технологій в освітніх навчальних закладах. Інноваційне навчання – альтернатива традиційному. Сьогодні основні методичні інновації пов'язані із запровадженням інтерактивних методів, де освітній процес організовується на принципах взаємодії, діалогу, у ході якого студенти навчаються критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, урахувати думки інших, ухвалювати продумані рішення, брати участь у дискусіях тощо. Під час використання інноваційних технологій у навчанні відбувається зміщення ракурсу з організаційних форм і методів на творчість та імпровізацію вчителя, на його можливість відкривати, розробляти, удосконалювати й застосовувати властиві лише йому підходи до навчання.

Важливу роль у підготовці майбутнього майстра виробничого навчання відіграє високий рівень кваліфікації та майстерності педагога, який, володіючи різноманітністю та гнучкістю методів навчання, уміє донести свої знання до кожного студента. Викладач повинен відчувати себе господарем власної професійної справи, визначати її освітню траєкторію. Використовуючи сучасні освітні технології, педагог може демонструвати власну педагогічну індивідуальність.

Особливістю сьогодення є те, що кожен викладач виконує функції інноватора, фахівця, який у щоденній праці впроваджує новітні ідеї, технології,

методики навчання й виховання. Інноваційна діяльність педагога за своїм змістом охоплює взаємодію всіх учасників освітнього процесу, скерованого на їхній взаємний розвиток. Це особливий вид творчої діяльності викладача, що об'єднує різноманітні операції та дії, спрямовані на одержання змістовної фахової освіти в підготовці майстра виробничого навчання [3, с. 87]. Готовність педагога до інноваційної діяльності може забезпечити цілісний процес професійної підготовки особистості майбутнього майстра виробничого навчання, що формує його загальну культуру, ціннісні орієнтації та морально-психологічну готовність до цього виду діяльності.

У педагогічному колективі ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського НПУ імені Олександра Довженка» творча група викладачів сконцентрувала свою увагу на проблемі підготовки сучасного майстра виробничого навчання та використанні інноваційних технологій навчання, розробивши та впровадивши в практику комплекс педагогічних технологій на засадах особистісно орієнтованого навчання: інтерактивні технології навчання на заняттях фізики; інформаційно-комунікаційні технології у формуванні особистості майстра виробничого навчання; особистісно орієнтовані технології навчання у підготовці майбутніх майстрів виробничого навчання з різним стартовим рівнем фахових знань, умінь та навичок; використання проєктних технологій на заняттях із хімії; тренінгові технології виробничого навчання в процесі підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання; інтегративні технології навчання у викладанні спеціальних дисциплін; ігрові технології з формування готовності студентів до іншомовної комунікації; технологію самостійної пошуково-дослідної роботи під час вивчення історії; проєктування проблемних ситуацій; модульні технології навчання у формуванні технічних понять у майбутніх майстрів виробничого навчання у процесі вивчення інженерних дисциплін [2, с. 157].

Безумовно, успіх упровадження інноваційних технологій в освітній процес з підготовки майстра виробничого навчання залежить від ерудиції, глибини фахових знань, педагогічної роботи, неповторних якостей характеру, творчого потенціалу педагога, розвинутих психолого-педагогічних здібностей, яви та навіть фантазії. Велике значення має не лише науково-теоретична підготовка викладача, а й володіння ним сучасними методиками викладання, рівень його загальної культури, знання особливостей педагогічного спілкування, належна професійна етика, культура поведінки, якості емпатії та ін.

Література

1. Дем'яненко Н. М. Концепція компетентнісно-професійного підходу в підготовці викладача вищого навчального закладу. *Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України: методологічний семінар*. К. : Пед. думка, 2009. С. 332.
2. Педагог професійної школи. Методичний посібник (за матеріалами Всеукраїнського науково-методичного семінару «Інноваційні методики у професійній підготовці кваліфікованих робітників (21 вересня 2009 р.)» / За заг. ред. Т. М. Герлянд. Київ: ІПТО АПН України, 2009. Вип.1. 232 с.
3. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник. Київ: А.С.К., 2006.

Залюбівець Марина Вікторівна,
викладач фізичного виховання Відокремленого
структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий
коледж Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Збільшення психоемоційних навантажень, інтенсифікація навчального процесу у закладах вищої освіти, гіподинамія та шкідливі звички гостро поставили питання про впровадження в повсякденне життя студентів фізичної культури та спорту.

Численні наукові дослідження засвідчують, що останнім часом в Україні простежується стійке погіршення стану здоров'я населення і, зокрема, студентської молоді.

Ситуація, що склалася, обумовлена і тим, що сучасний рівень рухової активності більшості студентів України не відповідає фізіологічним нормам, що забезпечують належний рівень фізичного стану молоді.

Ефективним способом підвищення інтересу й мотивації до занять з фізичного виховання є впровадження інноваційних фізкультурно-оздоровчих технологій у систему фізичного виховання студентів ЗВО, під впливом яких значно підвищуються показники всіх функціональних систем організму.

Останнім часом проведено низку досліджень, розроблено концепції з удосконалення фізкультурної освіти студентів, у яких пропонуються різні підходи, але значних змін у цій сфері так і не відбулося.

Почалося розроблення та наукове обґрунтування фінансово маловитратної моделі фізичного виховання з широким використанням фізичних вправ аеробного спрямування, процедур загартування тіла, методики формування в студентів валеологічної свідомості, позитивної мотивації до систематичних занять фізичною культурою, спортом, профілактики шкідливих звичок [1; 3; 4; 5; 6; 7].

Проблема залишається актуальною і нині, зокрема через повільне впровадження сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій у навчально-виховний процес студентів закладів вищої освіти, які б сприяли формуванню інтересу та розвитку позитивної мотивації до занять фізичними вправами.

В останні десятиліття в різних країнах світу фізичне виховання стало розглядатися як потужний засіб зміцнення здоров'я населення, забезпечення високої працездатності та якості життя. Фізичне виховання як складник системи виховання майбутніх фахівців відіграє важливу роль у збереженні й зміцненні здоров'я студентів, збільшенні тривалості життя, формуванні професійно-важливих якостей особистості.

Недостатній інтерес і мотивація до занять із фізичного виховання підтвердили необхідність оптимізації традиційної форми фізичної культури і

впровадження інноваційних фізкультурно-оздоровчих технологій у процес фізичного виховання студентів.

На сучасному етапі розвитку фізкультурно-оздоровчих технологій існує безліч різноманітних напрямів та розроблених за ними фітнес-програм і аеробних технологій.

Обов'язковою умовою реалізації різноманітних фітнес-програм є їх відповідність методиці оздоровчого тренування. Адже оздоровчий ефект занять полягає в підвищенні обміну речовин, профілактиці захворювань серцево-судинної системи та опорно-рухового апарату, корекції постави, покращенні фізичної працездатності, що є важливими передумовами міцного здоров'я.

На шляху до впровадження інноваційних технологій є й певні проблеми: практично відсутні науково-методичні розробки, які б дозволяли комплексно використовувати сучасні види рухової активності, наприклад заняття фітнесом у процесі фізкультурно-оздоровчих занять з молоддю залежно від вікових особливостей, фізичної підготовленості, статевих відмінностей у формуванні мотиваційних пріоритетів, які сприяли б розвитку позитивної мотивації до занять фізичною культурою, формували основи самостійної оздоровчої діяльності та прагнення до здорового способу життя [7].

Отже, актуальним є впровадження до змісту програм із фізичної культури студентів таких видів рухової активності, що відповідають їхнім інтересам і можливостям, зокрема це можуть бути програми на основі східних єдиноборств: тай-бо, аеро-карате, ушу-аеробіка, кік-аеробіка; програми з обтяженнями; циклічні програми; ігрові програми; напрямки аеробіки: степ-аеробіка, хай-імпект, супер-стронг, слайд-аеробіка, хіп-хоп, лоу-імпект, тер-аеробіка, фітбол-аеробіка, модерн-данс, стрит-данс, кардіофанк, сіті-джерм; аква-фітнес, шейпінг, фітнес-програми, стретчинг, сальса (латина) тощо.

Сучасна концепція розвитку фізичної культури спрямована на активізацію освітніх аспектів фізичного виховання; використання новітніх фізкультурно-оздоровчих технологій; підтримки органів державної влади, які повинні надавати програмне та фінансове забезпечення тощо.

Новітні технології в організації навчальної та виховної роботи можуть не тільки підвищити ефективність навчального процесу, але й посилити мотивацію до занять із фізичного виховання, бажання вести здоровий спосіб життя, фізично розвиватися та вдосконалюватися.

Література

1. Аэробика. Теория и методика проведения занятий / Под ред. Е.Б. Мякинченко, М.П. Шестакова. Москва: СпортАкадемПресс, 2002. 304 с.
2. Базильчук В.Б. Організаційні засади активізації спортивно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Львів, 2004. 43 с.
3. Булатова М.М., Усачов Ю. А. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні. Теорія і методика фізичного виховання; за ред. Т. Ю. Круцевич. Київ: Олімпійська література, 2008. С. 320–354.

4. Ващук Л.М. Характеристика напрямків фітнесу та рівень популярності її серед учнів старших класів. *Инновационные направления рекреации, физической реабилитации и здоровьесберегающих технологий : сборник статей VI международной научной конференции, 28–29 ноября 2013 года.* Харьков-Белгород-Красноярск : ХГАФК, 2013. 284 с.

5. Глоба Г.В. Інноваційна система фізичного виховання школярів з використанням аеробних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Харків, 2007. 22 с.

6. Долженко Л.П. Фізична підготовленість і функціональні особливості студентів із різним рівнем фізичного здоров'я : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Київ, 2007. 21 с.

7. Кібальник О.Я. Застосування фітнес-технології для підвищення рухової активності та фізичної підготовленості підлітків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Львів, 2008. 18 с.

8. Мороз О.О. Корекція маси та складу тіла жінок 21–35 років засобами оздоровчого фітнесу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Київ, 2011. 19 с.

9. Олексієнко Я.І., Курінна В.В. Впровадження сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій у процес фізичного виховання школярів. *Вісник Черкаського університету. Випуск № 3 (336). Серія: Педагогічні науки.* Черкаси, 2015. С. 118–121.

Капоріна Ольга Вікторівна,

практичний психолог Відокремленого структурного підрозділу
«Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського
національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ У СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ»

Конфлікт – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями; ситуація, у якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію, несумісну з інтересами іншої сторони [2, с.3-5].

Проблема взаємодії учасників педагогічного процесу набуває все більшого значення для сучасної освіти. Вона породжена динамічним розвитком суспільства, зміною соціальних орієнтирів, що поглиблює проблему поколінь, ускладнює стосунки викладачів і студентів. Існує дуже багато літератури з цієї теми, що засвідчує значущість конфліктів в житті людей. Але проблема

конфліктів повністю не розв'язана і тому дослідження в цій галузі здійснюються і сьогодні.

Якщо говорити про конфлікти, що виникають між викладачем і студентом, то вони є міжособистісними. Міжособистісний конфлікт у діаді «викладач-студент» – це зіткнення інтересів людей із різними поглядами, цілями і характерами, темпераментами, яким складно знаходити спільну мову одне з одним. За цих умов можуть простежуватися різні стратегії поведінки: суперництво (протиборство), співробітництво, компроміс, уникнення та пристосування до ситуації [3, с.19-37].

Причини міжособистісних конфліктів у діаді «викладач-студент» можуть слугувати критерієм для їх класифікації. Можна виокремити такі: конфлікти діяльності, зумовлені відмовою студентів виконувати пропоновані викладачем завдання або неякісним їх виконанням; конфлікти поведінки, пов'язані з порушенням студентами правил і норм поведінки на занятті, в аудиторії чи навчальному закладі та поза ним; конфлікти відносин, що виникають у сфері емоційно-особистісних відносин викладачів і студентів, у межах їх спілкування та спільної педагогічної діяльності [3, с.41-73].

Отже, конфлікт між викладачем та студентом може виникнути з різних причин, може бути вирішений конструктивно або під впливом субординації, якої має дотримуватися студент, чи авторитарного стилю спілкування, обраного викладачем під час суперечки. У будь-якому разі буде зайвим доводити, що конфлікти впливають не тільки на емоційний стан викладача і студента, їхню подальшу працездатність засвоювати матеріал, призводять до витрат часу на суперечку, зумовлюють необхідність пошуку викладачем педагогічних прийомів щодо підтримки власного авторитету перед аудиторією, але й псують загальне емоційне тло заняття, знижують його ефективність. Водночас конфлікти викликають у викладачів глибокий стресовий стан, невдоволеність своєю діяльністю, наслідком чого є професійне вигорання.

Розв'язуючи конфлікт, особистість бере на озброєння певну стратегію.

Існує три шляхи виходу з конфлікту:

1. *Переговори* – це процес, під час якого сторони намагаються розв'язати конфлікт шляхом безпосереднього обговорення між собою. Перевагами переговорного процесу є те, що все залежить від самих сторін – як процес, так і результат безпосереднього обговорення.

2. *Медіація*. Під час медіації до процесу долучається третя сторона – посередник, мета якої – допомогти опонентам домовитися. Виконуючи роль стороннього спостерігача і допомагаючи їхньому спілкуванню, медіатори намагаються сприяти пошуку сторонами рішення типу «виграш – виграв». І хоча медіатор бере на себе відповідальність за процес, все ж опоненти контролюють предмет дискусії та її результат.

3. *Арбітраж*. У цьому випадку третя сторона контролює не тільки процес, але й результат. Арбітри вирішують, що саме сторонам необхідно зробити для розв'язання конфлікту, і зазвичай наділені владою, здатною примусити сторони виконати відповідне рішення. У суперечках між дітьми арбітрами часто виступають педагоги або батьки [1, с.17-153].

Отже, конфлікт – це і руйнування, і творення водночас, оскільки суперечності, що лежать в його основі, повинні бути осмисленими, натомість мають бути створені нові відносини. Замість того, щоб боятися і прагнути уникнути конфлікту, необхідно сміливо вникати в його суть, управляти його творчою силою.

Література

1. Анцупов А.Я. Профілактика конфліктів в шкільному колективі. Москва : Владос, 2003. 452 с.
2. Баникіна С.В., Степанов Є.І. Конфлікти в сучасній школі: вивчення та управління. Москва : КомКніга, 2006. 641 с.
3. Дмитрієв А.В. Конфліктологія: навчальний посібник для студентів вузів. Москва: Гардаріки, 2005. 165 с.

Ковальова Ольга Іванівна,

викладач математики Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОГРАМ ДИНАМІЧНОЇ ГЕОМЕТРІЇ

З кожним роком освітній простір модернізується й одним із його шляхів є впровадження в навчання інноваційних технологій і методів. Інноваційні технології, або нововведення на заняттях математики – новизна форм організації навчального процесу математики та його управління, що передбачає виникнення нового напрямку діяльності викладача математики, тобто розроблення та використання інформаційних технологій навчання (прикладних педагогічних програм).

Інформатизація, а саме розвиток засобів комп'ютерної графіки, програм динамічної геометрії, розглядається як особлива форма педагогічної діяльності, що спрямована на оновлення навчального процесу. Це дуже дієво впливає на формування просторового мислення студентів.

Аналіз психолого-педагогічних праць українських учених Г.О. Балла, Г.С. Костюка, Ю.І. Машбиці засвідчив, що просторове мислення досліджувалося в різних аспектах, але недостатньо в наш інформативний час розроблені методичні рекомендації щодо використання інноваційних технологій задля формування просторового мислення в студентів у процесі вивчення геометрії [2].

Завдяки розвитку інформатизації досягнення комп'ютерної графіки надають можливість студентам плідно використовувати на заняттях математики пакети динамічної геометрії та моделюючі програми, які формують і розвивають просторове мислення. На сьогодні використовується на практиці велика кількість програм динамічної математики. Серед таких

програм на заняттях математики поширені пакети Gran (Gran1, Gran 2d, Gran 3d), DG, GeoGebra (GG), Математический конструктор (MathKit або МК), The Geometer's Sketch Pad (GS), аналоги Жива Математика (ЖМ) і Жива геометрія (ЖГ), Cabri (Cabri і Cabri3d). З 2000 року було розроблено та запроваджено в навчання пакет Gran-2d (науковий керівник академік АПН України М. І. Жалдак, програміст О. В. Вітюк, Київський національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова) та пакет DG (науковий керівник к.ф.-м.н. С.А. Раков, програміст К.О. Осенков, Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди) [3, с. 5].

Основний спосіб реалізації програм динамічної геометрії на заняттях математики – це створення моделі евклідової геометрії на площині та надання комп'ютерних аналогів циркуля і лінійки. Студенти за допомогою таких програм легко описують геометричні об'єкти на площині, взаємозалежності та зв'язки між ними й алгоритми побудови.

Традиційним матеріалом, що вивчається в курсі геометрії, є задачі на побудову. Кожне розв'язання задачі складається із знаходження алгоритму розв'язання. За допомогою програм динамічної геометрії, які застосовуються на заняттях математики, на різних етапах розв'язування задач у студентів формується й розвивається просторове мислення.

Аналіз – етап розв'язування задачі: студенти, припускаючи, що задача розв'язана, зображують шукану фігуру за допомогою пакета динамічної геометрії і намагаються з'ясувати ті співвідношення між даними задачі, які можуть звести її розв'язання до інших, відомих раніше або основних задач на побудову.

Побудова: за допомогою програм динамічної геометрії очевидна перевага – зручність самого процесу побудови, алгоритм побудови можна записати в макрос і використовувати в подальшому для розв'язування інших задач.

Дослідження – останній етап розв'язування задач: завдяки динамічності рисунка студенти легко з'ясовують, за яких умов, даних задача має розв'язок і скільки таких розв'язків існує.

Роль занять математики з використанням пакета динамічної геометрії в формуванні просторового мислення в студентів важко переоцінити. Це відбувається внаслідок того, що програми динамічної геометрії надають можливості:

- змінювати сприйняття об'єкта таким чином, щоб бачити його нові, приховані від спостереження сторони;
- відкривати нове або вдосконалене розв'язання тієї чи іншої задачі на основі відновлення послідовності дій та аналізу їх ефективності;
- стимулювати процес мислення, результатом якого є оригінальність, незвичайність, неповторність, неординарність ідей, що висловлюються;
- знаходити розв'язанням задач нове використання, розширювати функціональне застосування на практиці, побачити об'єкт під новим кутом;
- полегшувати конструювання та розв'язування задач різної складності, виконувати побудови «миттєвої комп'ютерної реалізації різноманітних

припущень», робити діяльність студентів на заняттях математики особисто-орієнтованою, цікавою та захоплюючою [3, с. 102].

Отже, заняття математики з використанням програм динамічної геометрії забезпечують підтримку конструктивного напрямку в навчанні та принципи наочності, створюючи середовище для експериментування, що, у свою чергу, формує, розвиває просторове мислення в студентів. Використання програм динамічної геометрії заохочує здобувачів освіти до самостійних відкриттів у геометрії на основі власної дослідницької діяльності (моделювання, пошук та формулювання гіпотез, дослідження, доведення).

Література

1. Биков В. Ю. ІКТ-аутсорсінг і нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів і наукових установ. Інформаційні технології і засоби навчання. 2012. №4 (30). URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.
2. Зайцева Т. В. Інформаційні технології у математиці. Методичні рекомендації до курсу. Херсон: Херсонський державний університет, 2018. URL: <http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/LibdocView.aspx?id=34740983-de63-411d-98a2-c5fa6c5fe5da>.
3. Раков С. А., Горох В. П., Осенков К. О. та інші. Відкриття геометрії через комп'ютерні експерименти в пакеті DG. Харків: ХДПУ, 2002. 134 с.

Корзюкова Людмила Петрівна,

викладач української мови і літератури та англійської мови,
спеціаліст вищої категорії Відокремленого структурного підрозділу
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНЬСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

На сучасному етапі розвитку освіти особливе місце посідає пошук досконалих методів вимірювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти. Найбільш ефективним методом є тестові завдання, оскільки цей процес передбачає об'єктивність оцінювання знань, умінь і навичок дитини в процесі практичної діяльності. Саме вони дають змогу мобільно перевірити, як здобувачі освіти засвоїли той чи інший матеріал та скоригувати прогалини в знаннях.

Педагогічний тест – це система паралельних завдань специфічної форми, які розташовані в порядку зростання складності, що дозволяє якісно й ефективно виміряти рівень і структуру підготовки екзаменованих [1].

Досить актуальним є використання тестів під час занять української мови та літератури, української мови (за професійним спрямуванням), адже такий метод педагогічної діяльності підсумовує досягнення здобувачів освіти в опануванні відповідної теми, готує їх до ДПА та ЗНО.

Використання тестових технологій здійснюється в три етапи: теоретична й практична підготовка викладача та здобувачів освіти до проведення тестування, організація тестування, аналіз і корекція результатів.

На першому етапі необхідно врахувати, що тести повинні відповідати меті навчання, бути достатньо обгрунтованими, містити кілька варіантів відповідей.

Другий етап – це власне пояснення правил виконання тестових завдань, демонстрування алгоритмів їх виконання.

Третій етап передбачає аналіз результатів виконаної роботи. Він, зазвичай, проводиться в довільній, найбільш зручній і звичайній для викладача й здобувачів освіти формі [3].

Готуючи тести для занять української мови (за професійним спрямуванням), необхідно передбачити й раціональне використання часу на їх виконання. Тестові завдання можуть бути не лише складником заняття-контролю знань, а й робочого заняття. Вони можуть бути використані як на окремому етапі заняття, так і як підсумок кожного його структурного компонента.

Доречним буде використання тестів на етапі перевірки домашнього завдання. Так, наприклад, вивчаючи на занятті української мови (за професійним спрямуванням) тему «Групи слів за вживанням», можна за допомогою тестів перевірити, як здобувачі освіти засвоїли попередню тему «Активна та пасивна лексика української мови», запропонувавши виконати завдання типу:

1. Виберіть рядок, у якому всі слова – неологізми:

- а) євробачення, нація, діаспора, квартет;
- б) роздержавлення, доленосний, солодкий, читати;
- в) смартфон, планшет, блог, сайт;**
- г) комп'ютер, шоу, спонсор, троллейбус.

Основу завдання треба формулювати переважно у формі стверджувального речення, воно має бути максимально коротким, точним і однозначним, а варіанти відповідей доступними для розуміння.

Варто звернути увагу викладача-філолога й на те, що складність тесту не можна підсилити введенням додаткових фраз у питання тестового завдання.

Добираючи тести, викладач повинен урахувувати, що запропоновані завдання мають бути різноманітними за змістом і формою, це дасть змогу забезпечити стійку мотивацію здобувачів освіти до роботи. Не варто обмежуватися тільки завданнями закритої форми, доцільно пропонувати також і відкриті завдання, у яких вони самостійно мають записати відповідь, висловити свою думку щодо порушеного питання.

Отже, тестові завдання дають можливість викладачеві-філологу постійно володіти інформацією про рівень освітніх досягнень студентів, а варіативність використання цих технологій на різних етапах заняття забезпечить якісне оволодіння здобувачами освіти програмовим матеріалом з української мови (за профспрямуванням).

Переваги тестових завдань над іншими формами контролю:

- потребують невеликих часових ресурсів для проведення та перевірки;

- порівняно нескладні в проведенні, що дає змогу спростити саму процедуру контролю від його підготовки та здійснення до перевірки й аналізу, а також вивільнити час для інших видів роботи на занятті;
- активізують пізнавальну діяльність здобувачів освіти;
- сприяють розвитку в них уміння концентруватися, робити правильний вибір;
- забезпечують для кожного з учасників освітнього процесу реально рівні умови під час контролю результатів навчання;
- знімають емоційну напруженість у дітей, характерну для проведення контрольних робіт.

Література

1. Методичні рекомендації щодо використання тестових технологій у процесі вивчення української мови: *Дивослово*. 2007. №2.
2. Методичні рекомендації щодо використання тестових технологій у процесі вивчення української літератури: *Діалоги*. 2007. №11-12.
3. Ковальчук А. Тестові технології оцінювання якості: Відкритий урок: розробки, технології, досвід. URL: Освіта.ua <http://osvita.ua/school/theory/5919/>

Кривошей Марина Олександрівна,

завідувач навчально-виробничими практиками Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Міжнародний карантин уніс свої корективи не лише в освітній процес, а й у можливості проходження практик студентами коледжу. Під час карантину перед нами постало багато проблем щодо організації практичної підготовки: направлення здобувачів освіти на проходження практик в умовах карантину, проведення якісної практичної підготовки студентів у період пандемії. Питання щодо практики майбутніх майстрів виробничого навчання під час карантину стало одним із найважливіших.

Практична підготовка – обов’язковий складник навчального процесу студентів та учнів професійно-технічних навчальних закладів, про що зазначено в Законі України [2] та Законі «Про вищу освіту» [1]. Згідно з графіком освітнього процесу на 2020–2021 навчальний рік та наказом МОН «Про організаційні заходи для запобігання поширення коронавірусу COVID-19» від 16.03.2020 № 406 у ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського НПУ ім. О. Довженка» організовано проходження практик дистанційно з використанням інформаційно-комунікаційних технологій навчання, що не передбачають відвідування студентами-практикантами баз практик.

Під час дистанційного проходження практики майбутніми майстрами виробничого навчання керівники практик частіше використовували Google Клас (Google Classroom), Google Презентації (Google Presentations) та деякі месенджери (Viber, Skype, Zoom, Whats App).

Google Клас (Google Classroom) – безкоштовний сервіс, що прискорює обмін інформацією між учасниками освітнього процесу. Ця система об'єднала найпопулярніші можливості Google: пошту, документи, сховище даних, календар.

Google Презентації (Google Presentations) – додаток, який дозволяє працювати з файлами на пристроях із операційною системою Android. У такий спосіб можна створювати та редагувати презентації, відкривати до них доступ іншим користувачам, додавати слайди, коментарі та відповідати на них, змінювати їх розташування, форматувати текст. Частково з додатком можна працювати без доступу до мережі Internet.

Месенджери Viber, Skype, Zoom, WhatsApp – для організації навчання учасників освітнього процесу в режимі реального часу [3].

В умовах карантину організація практичного навчання потребує чималих зусиль і креативного підходу керівників практики до цього питання, оскільки традиційно студенти пройти практичну підготовку не можуть. Уже проведено настановчі онлайн-конференції до навчальних практик. Були розроблені програми практик, що передбачають практичну підготовку в дистанційному режимі. Основну увагу зосереджено на актуальних формах дистанційної роботи й комунікацій під час проведення практик, підготовки і своєчасного надання звітності за її результатами. Під час онлайн-консультацій здобувачам освіти надано роз'яснення щодо питань звітності, виконання індивідуальних завдань, підготовки до захисту та інших особливостей проходження практики в умовах карантину.

Незважаючи на міжнаціональний карантин, практична підготовка майбутніх майстрів виробничого навчання має бути організована на високому рівні, адже практика студентів – це невіддільний складник освітнього процесу. Під час дистанційного навчання в період карантину наші зусилля мають бути спрямовані на збереження здоров'я студентів та становлення їх як майбутніх фахівців.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014. № 1556-VII. ст. 51.
2. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10.02.1998. № 103/98-ВР. ст. 29.
3. Лист Міністерства і науки України від 25 березня 2020 №1/9 - 177 «Щодо організації освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти на період карантину».

Крученко Світлана Володимирівна,
методист Відокремленого структурного підрозділу
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ – ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»

Необхідною умовою атестації майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання є обов'язкове підвищення кваліфікації. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14.06.2020 р. № 963 «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників» [3] майстер виробничого навчання є педагогічним працівником. Основним документом, що регламентує питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників загальної середньої та фахової передвищої освіти, на сьогодні є Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, введений в дію з 1 січня 2020 року постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. №800 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №1133 від 27.12.2019 р.) [1].

Порядком передбачено обов'язковість підвищення кваліфікації педагогічними і науково-педагогічними працівниками. Метою підвищення кваліфікації є їх професійний розвиток відповідно до державної політики в галузі освіти та забезпечення якості освіти.

Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (далі – Порядок) визначає процедуру, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти й установ усіх форм власності та сфер управління, урахуваючи механізм оплати, умови та процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації.

Порядком передбачає, що педагогічні і науково-педагогічні працівники можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами, видами. Формами підвищення кваліфікації є інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці, на виробництві тощо. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватися.

Відповідно до порядку основними видами підвищення кваліфікації визначено: навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо.

Порядком надано можливість педагогічним і науково-педагогічним працівникам самостійно обирати конкретні форми, види, напрями та суб'єкти надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації з урахуванням результатів самооцінки компетентностей і професійних потреб, змісту власної викладацької діяльності та/або посадових обов'язків.

Відповідно до Порядку загальний обсяг підвищення кваліфікації педагогічного або науково-педагогічного працівника закладу загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти не може бути менше ніж 150 годин на п'ять років.

Порядком передбачено такий алгоритм організації процесу підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників закладом освіти:

1) керівники закладів освіти після затвердження в установленому порядку кошторису закладу освіти на відповідний рік невідкладно оприлюднюють загальний обсяг коштів, передбачений на підвищення кваліфікації працівників закладу освіти, які мають право на підвищення кваліфікації за рахунок коштів державного та/або місцевого бюджетів;

2) протягом наступних 15 календарних днів з дня отримання зазначеної інформації кожен педагогічний і науково-педагогічний працівник, який має право на підвищення кваліфікації за рахунок зазначених коштів, подає керівникові відповідного закладу освіти (уповноваженій ним особі) пропозицію до плану підвищення кваліфікації на відповідний рік, що містить інформацію про тему (напрямок, найменування) відповідної програми (курсу, лекції, модуля тощо), форми, обсяг (тривалість), суб'єкта (суб'єктів) підвищення кваліфікації, вартість підвищення кваліфікації (у разі встановлення) або про безоплатний характер надання такої освітньої послуги;

3) з метою формування плану підвищення кваліфікації закладу освіти на поточний рік пропозиції педагогічних і науково-педагогічних працівників розглядаються його педагогічною радою. За згодою педагогічного або науково-педагогічного працівника його пропозиція може бути уточнена чи змінена, зокрема з урахуванням обсягу видатків, передбачених на підвищення кваліфікації. За результатами розгляду педагогічна рада закладу освіти затверджує план підвищення кваліфікації на відповідний рік в межах коштів, затверджених у кошторисі закладу освіти за всіма джерелами надходжень на підвищення кваліфікації на відповідний рік;

4) на підставі плану підвищення кваліфікації керівник закладу освіти (уповноважена ним особа) забезпечує укладання між закладом освіти та суб'єктом (суб'єктами) підвищення кваліфікації договору про надання освітніх послуг із підвищення кваліфікації на відповідний рік.

Окремі особливості атестації, підвищення кваліфікації та сертифікації педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти визначено в Законі України «Про фахову передвищу освіту» (ст. ст. 24, 59, 64) [2].

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. №800, (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №1133 від 27.12.2019 р.) «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних працівників».
2. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 № 2745-VIII
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2020 р. № 963 «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників».

Кучер Ігор Миколайович,
викладач фізичного виховання Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКА

Одне з найголовніших завдань сучасної освіти – перехід до індивідуалізації та диференціації навчання. Термін «диференціація» походить від французького *differentia* й дослівно означає розділення, розчленування цілого на різні частини, форми, ознаки. У педагогічній науці ця дефініція використовується досить широко і в різних значеннях.

Аналіз літературних джерел засвідчує, що зміст поняття «диференціація навчання» значною мірою залежить від того, яку мету, засоби й методи пропонувалося використовувати в кожному конкретному випадку. Так, Н.П. Волкова розглядає диференціацію в освіті як процес та результат створення відмінностей між частинами освітньої системи (підсистеми) [3]. І. Унт [10] під диференціацією розуміє врахування індивідуальних особливостей учнів у тій формі, коли вони групуються на основі певних особливостей для окремого навчання. Інші дослідники [6; 11] визначають диференціацію як створення оптимальних умов для розвитку особистості, найбільш повного врахування індивідуальних відмінностей учнів і специфіки регіонів країни, типів середніх навчальних закладів, соціальних та культурних чинників, властивих кожній конкретній школі та її оточенню.

Наведені вище означення диференціації навчання враховують не лише індивідуальні властивості особистості, а й соціальні, вікові, статеві фактори. Проте термін «диференціація навчання» нерідко тлумачиться й у вузькому значенні, а саме як поділ школи на потоки, іноді навіть на формування спеціальних шкіл і класів.

Термін «диференційований підхід» уживається зазвичай для вирішення проблем добору, формування та корекції розвитку особистості в обраній галузі. У сучасній педагогічній науці існує багато різноманітних визначень диференційованого підходу. Зокрема, на думку одних авторів, диференційований підхід передбачає виділення в неоднорідній сукупності учнів груп або типів підлітків, якісно однорідних за попередньо заданими психомоторними ознаками. Друга група дослідників трактує диференційований підхід у навчанні як умовний поділ класу на декілька груп залежно від навчальних можливостей [1; 8].

Дослідження засвідчують, що терміни «диференціація навчання» і «диференційований підхід до навчання» потрібно розмежовувати. У першому випадку розглядаються правові, соціально-економічні, організаційно-управлінські й дидактичні аспекти навчання. У другому – висвітлюються

організаційно-методичні основи здійснення такого навчання відповідно до групових особливостей учнів.

Труднощі у визначенні змісту понять «диференціація навчання» і «диференційований підхід до навчання» виникають ще й тому, що більшість авторів змішують поняття «диференціація» й «індивідуалізація» навчання. Інколи ці терміни вживаються як синоніми, в інших випадках їх протиставляють, пояснюючи диференційований підхід як один зі шляхів реалізації індивідуального підходу або як форму індивідуалізації навчання.

В окремих дослідженнях уживається і термін «індивідуально-диференційований підхід», під яким розуміють одночасне врахування й індивідуально-своєрідного, і диференційовані терміни «диференціація» та «індивідуалізація», які остаточно не визначені й у сучасній науковій літературі тлумачаться по-різному.

На нашу думку, диференційований підхід до навчання передбачає добір оптимальних засобів, методів і форм навчання відповідно до типових особливостей учнів. У педагогічній теорії та практиці виділяють внутрішню й зовнішню диференціації [3; 10]. Внутрішня передбачає таку організацію навчально-виховного процесу, коли врахування вікових й індивідуальних особливостей учнів реалізується в умовах класно-урочної системи, тобто це різне навчання в досить великій групі учнів, дібраній за випадковими ознаками.

Така диференціація пропонує варіативність темпу вивчення матеріалу, розподіл навчальних завдань, вибір різних форм діяльності, визначення характеру й міри дозування під час допомоги з боку викладача. Рівнева диференціація характеризується такою організацією навчання, під час якої студенти, навчаючись за однією програмою, мають право й можливість засвоїти її на різних рівнях, але не нижче рівня обов'язкових вимог. Зміст зовнішньої диференціації полягає в тому, що створюються на основі певних ознак (інтересів, схильностей, досягнутих результатів) відносно стабільні групи, у яких зміст освіти й вимоги до учнів різняться. За такою диференціацією освітній процес має специфічну спрямованість у сферу стійких інтересів, схильностей і здібностей задля їхнього максимального розвитку.

Мету диференційованого навчання необхідно розглядати з різних позицій. Із психолого-педагогічного погляду – це індивідуалізація навчання, що ґрунтується на створенні оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів і здібностей кожного учня. Із соціального – цілеспрямований вплив на формування творчого, інтелектуального, професійного потенціалу суспільства. Із дидактичного – вирішення проблем сучасної освіти шляхом створення нової методичної системи, що ґрунтується на принципово новій мотиваційній основі.

Пояснюючи диференційований підхід як засіб підвищення ефективності навчально-виховного процесу, деякі автори виділяють різні аспекти цієї проблеми. Так, у роботах диференційований підхід трактується як основний засіб оптимізації навчального процесу. Інші науковці це поняття тлумачать як своєрідний профілактичний засіб, що запобігає відставанню в навчанні.

У цих роботах пропонується враховувати фактор або комплекс факторів, що визначають неуспішність (проблеми в знаннях, дефекти в мисленні й у навчачій навчальній роботі, негативне ставлення до навчання, знижена працездатність тощо). Окремі вчені вказують на виховні можливості диференційованого навчання. Зокрема досліджено, що за допомогою такого навчання можна формувати моральні взаємовідносини, адекватну самооцінку, інтерес до професії [2; 4].

Останнім часом з'явилася ще одна група спеціалістів, які трактують диференційований підхід як механізм формування високоінтелектуальних людей. Реалізація диференційованого підходу до навчання передбачає поділ учнів на декілька рухливих груп. Найскладнішою стає проблема вибору критеріїв диференціації. Аналізуючи це питання, необхідно зазначити, що в сучасній педагогічній науці виділяють досить багато різних критеріїв диференціації навчання.

Найбільш інтенсивно проводяться наукові пошуки щодо вивчення розумових здібностей учнів. На основі цих досліджень Ю. З. Гільбух розробив тести для вивчення розумової активності й навчальної саморегуляції дошкільнят, що лягло в основу диференціації майбутніх школярів, студентів коледжів за класами.

Водночас варто зауважити, що застосування тестів інтелекту й розумового розвитку розкривають індивідуальні відмінності в здібностях та поділяють людей на більш і менш здібних. Ці обставини можуть мати далекі соціальні наслідки, пов'язані зі значними етичними проблемами, тому, поділяючи дітей на групи, необхідно дотримуватися об'єктивності й тактовності.

Значна група дослідників і практиків у процесі диференційованого навчання пропонує враховувати індивідуальні особливості мислення, що виявляються на рівні здатності до засвоєння знань. Вони характеризуються розумовими здібностями учнів, тобто «сприйнятливістю до навчання» або здатністю досягати за менший термін навчання вищого рівня знань. Критеріями здатності до засвоєння знань є швидкість навчання, гнучкість процесів мислення та зв'язок конкретних й абстрактних компонентів мислення.

Результати досліджень засвідчили, що фактори здатності до засвоєння знань мають порівняно стабільний характер, тому вони практично не піддаються розвитку, а якщо й були досягнуті певні успіхи, то під час роботи з іншим навчальним матеріалом вони знову знижуються. На думку багатьох авторів, в основі диференціації навчання має бути не здатність до навчання, а його реальні результати. Особливо багато прихильників такого підходу в фізичному вихованні [1; 7].

У науково-методичній літературі пропонуються й інші критерії диференційованого підходу, а саме: мотиви навчання, розвиток вольових зусиль, уваги, властивостей нервової системи, рівень пізнавальної активності, розвиток професійних умінь тощо. Крім цього, інколи проводять диференціацію завдань за їх формою і змістом, за дидактичними цілями та змістом.

У процесі фізичного виховання, крім цих критеріїв диференційованого підходу, широко використовуються ще деякі, специфічні. Серед них потрібно відзначити типологічні особливості нервової системи, індивідуально-соматичні

особливості дітей, частоту серцевих скорочень, частоту дихання, споживання кисню, тобто реакцію організму на фізичні навантаження, рухові вміння та навички, фізичні якості.

Значна кількість авторів використовує диференційований підхід до навчання, поділяючи учнів на групи залежно від стану їхнього здоров'я або статевого дозрівання. В основі диференціації навчання в більшості закордонних країн лежать розумові здібності, рівень пізнавальної активності. За кожним критерієм визначається рівень навчальних можливостей учнів.

Високий рівень навченості визначається в тих студентів, які в будь-якій ситуації навчального процесу демонструють високі знання раніше вивченого матеріалу, вільно ним користуються під час аналізу нового матеріалу для виділення суттєвих ознак, узагальнення, виведення нових понять, засвоєння нових знань. Ті учні, які не завжди володіють певною системою дійових знань під час аналізу нового матеріалу, відчувають труднощі, засвоюючи нові поняття, володіють середнім рівнем навченості.

Низький рівень характеризує ту молодь, яка, маючи обмежений запас дійових знань, не може успішно аналізувати новий матеріал, визначати поняття, закономірності.

Навчальна працездатність визначається сформованістю позитивного ставлення до суб'єкта навчання, наявністю інтересів і нахилів, наполегливістю в досягненні поставленої мети, дисциплінованістю.

Високим рівнем працездатності володіють ті особи, які виконують завдання швидко, чітко, тривалий час не виявляючи втоми.

Середнім – ті, які працюють успішно, але не завжди швидко, у другій половині занять допускають різні помилки як результат втомлюваності, що зростає. Низький рівень характеризує тих учнів, які часто скаржаться на втому, головний біль, виявляють розсіяність, слабо зосереджуються для роботи протягом тривалих проміжків часу.

Отже, диференційований підхід до навчання – складна соціально-дидактична система, що охоплює різні аспекти навчального процесу та діяльності учнів і передбачає добір оптимальних засобів, методів та форм навчання відповідно до типових особливостей учнів.

Література

1. Андреевко Л. И., Белякова Л. И. Дифференцированный подход. *Физическая культура в школе*. 1986. № 6. С. 9.
2. Віндюк А. В. Основи технології самостійних занять фізичними вправами учнів молодших класів : авто-реф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Львів, 2002. 17 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка. Київ : Академвидав, 2007. 616 с.
4. Гнітецький Л. В. Формування потреби займатися фізичними вправами у дітей молодшого шкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Луцьк, 2000. 23 с.
5. Головченко О. Оцінка профілю індивідуального стилю навчальної діяльності на уроці фізичної культури. *Фізичне виховання, спорт і культура*

здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. № 3 (7). С. 44–49.

6. Ишмухаметов М. П. Дифференцированный подход к учащимся на уроках физической культуры в 4–6 классах общеобразовательной школы: автореф. дис. канд. пед. наук. М., 1984. 23 с.

7. Круцевич Т. Ю. Предпосылки применения методики дифференцированного физического воспитания школьников 7–14 лет. Тез. докл. респ. науч.-практ. конф. «Социально-философские и методические аспекты массовой физической культуры и спорта». Хмельницкий, 1990. С. 61–62.

8. Самия Ш. М. Дифференцированное обучение на уроке : автореф. дис. на получ. научн. степ. канд. пед. наук. Москва, 1978. 20 с.

9. Сембрат С. В. Ігрове спрямування фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Львів, 2003. 20 с.

10. Унт Т. И. Индивидуализация и дифференциация обучения. Москва: Педагогика, 1990. 192 с.

11. Фурман А. В. Системна диференціація навчання: концепція, теорія, технологія. *Освіта і управління*, 1997. Т. 1. С. 37–67.

Малишева Неля Вікторівна,

викладач фахових дисциплін вищої кваліфікаційної категорії Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ

Конкуренція на ринку праці та підвищення якості продуктивності виробництва вимагає від робітників високих професійних знань, технічної грамотності та високого рівня культури своєї професійної діяльності.

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти повинен гарантувати рівень підготовки, що відповідає міжнародним вимогам, інтересам розвитку України й регіональним потребам. На вирішення зазначених проблем спрямована діяльність педагогів і майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти.

Реалізація навчально-виховного процесу може бути ефективною лише за умови поповнення форм, методів здійснення навчального й виховного процесу. В еволюції навчально-виробничої діяльності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти важливу роль відіграють зміст навчально-виробничої діяльності, форми й методи її реалізації. Осмислення проблеми формування висококваліфікованого працівника неможливе без вивчення й

утілення в навчально-виробничий процес інноваційних технологій виконання слюсарних, малярних, швейних або інших робіт.

Практика організації уроків виробничого навчання, що існує, дозволяє розподілити їх на три великі групи відповідно до поставлених цілей: 1) уроки, на яких основний критерій навчання – досягнення певного рівня сформованості вмінь і навичок; 2) уроки, де основні критерії навчання – задоволення потреб особистості в саморозвитку, процес формування особистих якостей фахівця; 3) уроки, на яких основний критерій навчання – паралельне оволодіння фахом і процес формування особистісних якостей фахівця.

Упровадження інноваційних педагогічних технологій навчання з метою реалізації компетентного підходу (вони стосуються другого і третього типів уроків виробничого навчання) передбачає новий рівень відносин між його учасниками – учнем і педагогом професійної освіти.

Успіх навчально-виробничого процесу, ефективність кожного уроку багато в чому залежить від майстра виробничого навчання, його рівня підготовленості, кваліфікації та педагогічної готовності. За мету педагогічної діяльності, спрямованої на здійснення головних завдань навчально-виробничого процесу, необхідно взяти саме розвиток власних професійних умінь і навичок, поліпшення ефективності та якості своєї праці як майстра виробничого навчання та як педагога.

Конкуренція на сучасному ринку праці вимагає від робітника не лише глибоких теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а й швидкої модернізації, креативності, постійного оновлення власного досвіду у виробничій сфері. Саме тому майстрам виробничого навчання необхідно постійно опановувати нові технології, розвивати власне мислення, удосконалювати вміння та навички, щоб заохочувати до активної виробничої діяльності учнів – не як виконавців поставлених завдань, а як творчих особистостей, здатних до активного пошуку й утілення інноваційних технологій виробництва.

У нормативних документах наголошується на необхідності випереджального розвитку професійної освіти з метою підготовки кваліфікованих фахівців, конкурентоздатних на ринку праці, таких, які вільно володіють своєю професією, й орієнтованих у суміжних галузях діяльності, готових до постійного професійного зростання, соціальної й професійної мобільності. Реалізація цієї мети спрямована насамперед на підвищення якості освіти. Вирішення цієї проблеми багатопланове, оскільки якість освіти визначається сукупністю показників, що характеризують різні аспекти навчальної діяльності: зміст освіти, технології навчання, матеріально-технічне забезпечення, кадровий потенціал тощо.

Отже, особливої актуальності набуває проблема створення умов, які дозволять забезпечити якісні зміни закладів професійної (професійно-технічної) освіти, що сприятимуть засвоєнню учнями не лише базових знань і професійних умінь, але й сформованості в них готовності до активного самостійного отримання нових знань, набуття багатofункціональних умінь і навичок, освоєння інформаційних й інших технологій навчання, а також підвищення рівня їх культури, соціальної активності.

Література

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року від 12.06.2019 р. № 419.
2. Ніколаєнко С. М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. Київ: Книга, 2007.
3. Сисоєва С. О. Педагогічні технології у неперервній освіті. Київ : Віпол, 2001.

Микитюк Світлана Миколаївна,

директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Чернівецькій області

Лакатуш Анна Вікторівна,

заступник директора з навчально-виробничої роботи ДПТНЗ «Чернівецький професійний ліцей сфери послуг»

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Останні десятиліття професійна (професійно-технічна освіта) зазнає кардинальних змін і трансформації, адже орієнтована на входження в європейський освітній простір. Численні реформи у сфері освіти поки що не мають особливих успіхів, оскільки проголошені цілі ще й до сьогодні не підкріплені дієвими механізмами їх реалізації. Проте сучасна економіка щодня висуває нові вимоги до професійної освіти: урахування соціально-економічних реалій ринку праці, підвищення вимог до рівня кваліфікації та професійної компетентності робітників, освоєння новітніх технологій виробництва тощо. Тому перед закладами професійної (професійно-технічної) освіти постають нові завдання: створення освітніх програм професійної підготовки робітників, які б задовольняли роботодавців та соціальних партнерів, підвищення якості надання освітніх послуг, задоволення індивідуальних потреб молоді в здобутті сучасних і затребуваних на ринку праці кваліфікацій, професійний розвиток і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, оновлення матеріально-технічної бази закладів, відкриття підготовок за новими професіями тощо. Отже, розуміємо, що система управління професійними освітніми закладами потребує модернізації, ураховуючи також суттєві зміни в педагогічній теорії і практиці, впровадження нових категорій, понять.

Завдання, які потрібно вирішувати закладам системи професійно-технічної освіти сьогодні, спонукають, у першу чергу, змінювати усталені підходи до управління розвитком закладів, орієнтуючись передусім на потреби споживачів та вимоги ринку праці. Такі виклики сучасного суспільства, як зменшення контингенту через зниження престижу робітничих професій, низька оплата праці, небажання роботодавців брати активну участь у розвитку закладів професійно-технічної освіти, відсутність кваліфікованих педагогів для якісної професійної підготовки робітничих кадрів, потребують швидкого

реагування на динамічні та інтеграційні зміни, щоб заклад міг залишатися конкурентоспроможним на ринку надання освітніх послуг. Очевидно, це й зумовлює інтерес керівників до застосування принципів менеджменту, маркетингу, логістики в сучасній практиці управління освітнім закладом.

Педагогічна логістика як окремий напрям розпочала формуватися на початку нинішнього століття. Визначенням, класифікацією й взаємодією логістичних систем в управлінні різними галузями економіки займалися багато закордонних учених, серед яких можна виділити Дж. Р. Стока, Д.М. Ламберта, Д. Уотерса та ін. Сьогодні проблемами педагогічної логістики переймається чимало вітчизняних дослідників: А.Л. Носов, В.А. Денисенко, М.О. Мельникова, В.Л. Лівшиць, В.Г. Гриценко, Н. Волкова, М.В. Руда та ін. Упровадження логістичних підходів у вищій школі висвітлено в працях А. Беляєва, О. Грішної, Н. Дробнохота, В. Куценко, Н. Протасової та ін. На думку В. Лівшиця, педагогічна логістика – це наука управління багатопотоковою системою розвитку освіти. Вона дає змогу синхронізувати педагогічну систему, керуючи потоками знання, навчання, психології, здоров'я, інформації та обладнання. Логістика у сфері освіти – це інтегрований процес планування, отримання, накопичення та руху освітніх послуг та інформації, зокрема освітньої статистики, зі свого боку, є методологічною основою для аналізу стану систем, пошуку і схвалення обґрунтованих управлінських рішень. Основні аспекти логістичного підходу до управління розвитком закладу професійної освіти висвітлено в працях Л.М. Сергеевої.

Загальноживаного терміна в освітній галузі наразі не сформовано, оскільки паралельно вживаються терміни «освітня логістика», «навчальна логістика» тощо. Найбільш прийнятним для системи освіти вважаємо таке визначення освітньої логістики: наука про планування, контроль і регулювання руху матеріальних та інформаційних потоків у просторі і часі від їх первинного джерела до кінцевого споживача (А.Л. Носов, 2012).

Активне використання можливостей логістики в багатьох галузях стало поштовхом до того, що її методологія може бути впроваджена в освітні процеси, зокрема в реалізації принципів управління розвитком закладу освіти. Тому у 2019 році ДПТНЗ «Чернівецький професійний ліцей сфери послуг» приєднався до Всеукраїнського експериментального майданчика спільно з Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти в Чернівецькій області з вивчення проблеми «Управління розвитком закладу освіти на засадах педагогічної логістики».

У рамках констатувального етапу педагогічний колектив ознайомився з основними теоретичними поняттями та аспектами педагогічної, або як її ще називають, освітньої логістики; принципами логістичного підходу до управління системою професійної освіти. Зокрема, цьому питанню було присвячено круглий стіл на тему «Теоретичні аспекти впровадження педагогічної логістики в сучасний освітній процес». Також проведено анкетування педагогів ліцею щодо готовності впровадження логістичного підходу в освітній процес. Проведені заходи вже окреслили певні бачення щодо подальшої діяльності в управлінні розвитком закладу освіти.

На сучасному етапі маємо окреслити специфіку логістики у сфері освіти, в управлінні якістю ЗПО, розглядаючи управління потоками (матеріальний, фінансовий, інформаційний, сервісний, педагогічний), проектуючи логістичну модель управління ЗПО, визначаючи її структурні компоненти та учасників.

Говорячи сьогодні про інформаційне освітнє середовище, заклад вирішив розпочати впровадження логістичного підходу до управління розвитком закладу саме через забезпечення якісного наповнення інформаційних потоків. Наразі йдеться про активне й продуктивне використання інформаційних навчальних ресурсів: підручників, посібників, конспектів із основних професійних дисциплін, особливо в часи, коли актуальна новітня навчальна література відсутня взагалі. Сучасні технології виробництва настільки швидко змінюються, що оновлення навчальної літератури мало б відбуватися мінімум 1 раз на 2 роки. Тоді ми можемо говорити про якісне інформаційне наповнення змісту освітнього процесу. На жаль, про нові підручники для окремих освітніх компонентів (навчальних предметів) заклади професійної освіти можуть тільки мріяти, тому педагогам доводиться щоразу вивчати чималі потоки наявної технічної літератури, опрацюовувати та фільтрувати великі обсяги інформації, аби підготуватися якісно до викладання нового матеріалу, а тим паче, провести практичне заняття, лабораторно-практичну роботу тощо.

Педагогічний колектив ліцею, який ставить якість професійної підготовки робітників на найвищій шабель, вдався до власного розроблення проєктів навчальних посібників. Зокрема, кілька з них вже апробовані в освітньому процесі, оскільки пройшли погодження навчально-методичною радою ліцею та навчально-методичною радою НМЦ ПТО у Чернівецькій області.

Говорячи про вміст інформаційних потоків, ми сьогодні не розкриваємо повністю всіх компонентів інформаційного потоку, а наголошуємо тільки на запровадженні власної навчальної літератури як однієї з багатьох складників інформаційного потоку педагогічної логістики в рамках підготовки викладачів спеціальних дисциплін та майстрів виробничого навчання до якісного проведення навчальних занять. Проте педагоги ліцею чітко дотримуються основних правил логістики під час розроблення навчальних матеріалів для конкретного навчального предмета, розуміючи, що потрібен освітній продукт необхідної якості, у необхідній кількості, у потрібний час, у потрібному місці, для конкретних здобувачів освіти, з необхідним рівнем витрат (тобто повинен своєчасно оновлюватися). Тому створені та розроблені навчальні матеріали, як правило, періодично переглядаються, оновлюються, доповнюються новим навчальним матеріалом або ж на їх заміну приходять нові, що є також однією з вимог логістики (*контроль, управління якістю*). Обов'язковим елементом є наявність електронного варіанта того чи іншого розробленого навчального продукту в бібліотеці ліцею, який здобувачі освіти можуть встановити на будь-який власний гаджет та користуватися під час підготовки до занять, самостійно опановувати навчальний матеріал у разі відсутності на заняттях.

Серед перспектив подальшої роботи перед закладом стоїть завдання забезпечення інформаційного складника через якісний продукт засобів навчання реалізації електронної бази навчальних матеріалів для всіх освітніх

компонентів (навчальних предметів), із яких відсутні спеціальні підручники, у бібліотеці закладу. Іншими пріоритетними завданнями на майбутнє є забезпечення наповнення матеріальних та кадрових потоків, а також реалізація своєчасного моніторингу з метою забезпечення якості освітнього процесу.

Упровадження логістичного підходу до управління розвитком закладу освіти дає можливість оптимізувати всі освітні процеси, підвищити конкурентоспроможність закладу на ринку освітніх послуг, а найголовніше, досягти основних цілей педагогічної логістики: ефективна організація освітнього процесу з урахуванням управлінських функцій та методів; зниження витрат в цілому на організацію освітнього процесу; залучення додаткового контингенту; безперервність освіти протягом життя; упровадження нових освітніх програм, що забезпечують індивідуалізацію освіти, особистісно орієнтоване навчання; активне використання інформаційних технологій в освіті, академічна мобільність здобувачів освітніх послуг; підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних до професійного росту і мобільності.

Література

1. Волкова Н., Руденко Н. Застосування логістичного підходу до управління інноваціями в навчальному процесі. *Директор школи*. 2016. № 15/16. С. 32-34.
2. Руда М.В. Перспективи впровадження освітньої логістики в Україні. URL : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25854/1/15-71-77.pdf>
3. Сергеева Л. М. Управління розвитком професійного навчального ладу: праксеологічні засади : навч. посібн. / За наук. ред. М. Сергеевої, Т.О. Лукиної. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 124 с.
4. Смирнов І.Г. Логістика освіти як складова логістики послуг. URL : http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/19351.doc.htm

Мінченко Сергій Іванович,

майстер виробничого навчання Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРАКТИЧНОГО ВОДИННЯ АВТОМОБІЛЯ

За сучасних умов від творчого підходу до вирішення складних багатогранних завдань, які стоять сьогодні перед майстром виробничого навчання, значною мірою залежить ефективність педагогічної праці, якість навчального процесу, пошук нових форм і методів навчання. Творчість у пошуку виявляється в удосконаленні вже відомих методів і засобів педагогічної праці, а також в освоєнні нових методів і технологій, які не лише охоплюють окремі аспекти педагогічної діяльності, а й поширюються на всю роботу майстра виробничого навчання.

Оскільки процес навчання практичному водінню автомобіля має характерні особливості, що стосуються цілепокладання, навчальних принципів, організаційних форм, методів і засобів навчання, то для досягнення основної мети отримання спеціальності потрібно правильно впроваджувати відповідні технології навчання. Кожна з інноваційних технологій має не тільки певну логіку, структуру, змістову цілісність, але й повинна відповідати особистісним особливостям здобувачів освіти.

Виведення освіти в Україні на рівень розвинутих країн світу можливе лише за умов відходу від авторитарної педагогіки до впровадження у навчання інноваційних технологій. Якщо новація – це потенційно можлива зміна, то інновація – це зміна реалізована, яка за можливості стає реальністю. Інноваційні технології – це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. «Інноваційне навчання» – процес і результат такої навчальної та освітньої діяльності, яка заохочує введення інноваційних змін в культуру, соціальне середовище [2, с. 57].

Для сучасного суспільства впровадження інноваційних технологій в освіту має не стільки теоретичне, скільки практичне значення, оскільки в умовах глобалізації воно пов'язано з його історичним розвитком та перспектив. Сьогодні освітяни користуються так званими «високими технологіями»:

- інтерактивне навчання;
- особистісно орієнтоване навчання;
- модульна система навчання;
- модульно-блочна технологія;
- мережеві технології;
- ігрові технології навчання;
- проблемне навчання;

Основні завдання, які ставить у своїй роботі майстер виробничого навчання – це оптимізація проведення практичних занять з водіння автомобіля; застосування інноваційних технологій навчання.

Результатом діяльності впровадження інноваційних технологій у підготовку майбутнього майстра виробничого навчання на заняттях з практичного водіння автомобіля є особистісно орієнтоване навчання. Це не просто отримання знань, а творче ставлення до них, що сприяє формуванню й вихованню освіченого, творчого, професійно здібного фахівця. На заняттях з практичного водіння автомобілів деталізуються отримані під час теоретичного навчання знання про роботу й експлуатацію обладнання, механізмів, будову автомобіля, правил дорожнього руху тощо. З практичного досвіду можна встановити, що найбільш прийнятними для навчання автосправі є використання інформаційно-комп'ютерних технологій, а саме:

- 1) програми-тренажери, призначені для відпрацювання і закріплення знань, умінь і навичок;
- 2) контролюючі програми, призначені для контролю знань і вмінь;

3) програми, що моделюють процеси і явища, пов'язані з будовою й експлуатацією автомобілів або типовими реальними випадками, які трапляються у водіїв із недостатнім досвідом;

4) демонстраційні програми, що ілюструють технічні об'єкти (деталі, вузли та механізми), явища (наприклад, у двигунах різних типів), ситуації на дорогах з використанням правил дорожнього руху;

5) довідкові програми, які дозволяють швидко отримати додаткову інформацію.

Переконаний з власного досвіду, що в процесі впровадження інноваційних технологій у підготовку майбутніх майстрів виробничого навчання на заняттях із практичного водіння автомобіля значно якісно зросли рівень технічного і творчого мислення студентів; зацікавленість майбутньою професією; рівень критичного мислення (застосування знань у проблемних ситуаціях); самостійність у вирішенні продуктивних завдань.

Упровадження інноваційних технологій допомагає краще оцінити здібності й знання майбутнього майстра виробничого навчання, спонукає до пошуку нових, нетрадиційних форм і методів навчання, стимулює його професійний ріст і подальше освоєння нових методів. Інноваційні технології навчання передбачають розвиток підприємницьких моделей поведінки, активної життєвої позиції, цілеспрямованості, впевненості в собі, навичок раціонального використання часу, власних внутрішніх ресурсів. Вони дають змогу диференціювати й індивідуалізувати процес навчання, формують внутрішню мотивацію до активного сприйняття, засвоєння та передачі інформації, комунікативних якостей, активізують розумову діяльність [4, с. 34].

Література

1. Кравченко Г. Ю. Інноваційний процес у сучасній школі. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Зб. наук. пр.* /За заг. ред. В.І. Євдокимова, О. М. Микитюка. Харків, 2002. Вип. 17. С. 18-21.
2. Ніколаєнко С.М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. Київ: Книга, 2007.
3. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007.
4. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шестопалюк О. В. Теорія і методика професійного навчання: навчальний посібник (видання друге, доповнене). Вінниця: ТОВ «Компанія «Зоря». 2007. 164 с.

Москаленко Ігор Миколайович,
викладач фізичного виховання, фізичної культури Відокремленого
структурного підрозділу «Професійно-педагогічний
фаховий коледж Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка»

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Наразі склалося чимало освітніх концепцій і технологій, що прийшли на зміну традиційним. Сучасні технології та методики освітнього процесу застосовуються на заняттях із фізичного виховання у закладах вищої освіти. Завдяки цьому досягається розвиток фізичних здібностей і пробуджується інтерес у студентів до занять фізкультурою: здобувачі освіти усвідомлюють, що відповідна фізична підготовка для майбутньої професії у край необхідна.

Сучасне суспільство всіляко зацікавлене в якісній підготовці молодого покоління до продуктивної праці. Уся система навчання й виховання, що існує у закладах вищої освіти, здебільшого спрямована на підготовку студентської молоді до обраного фаху. Але повноцінне використання професійних знань та вмінь можливе лише за умови, якщо молоді фахівці фізично здорові та працездатні, чого можна досягти завдяки регулярним спеціально організованим у виші заняттям фізичною культурою і спортом. Необхідні для професійної підготовки фізичні якості й рухові навички формуються й удосконалюються в процесі поєднання професійного навчання із спеціальною професійно-прикладною фізичною підготовкою, що організовується відповідно до вимог щодо обраного фаху. Для багатьох професій вагоме значення мають такі якості, як досконала сенсомоторна (зорово-рухова) координація, здатність до широкого розподілу й швидкого переключення уваги, швидкість мікродій, розвиток навичок правильної ходьби й постави тощо.

З урахуванням розвитку професійно важливих якостей особистості повинні добиратися й освітні технології, що сприятимуть удосконаленню рухових якостей студентів, дотриманню ними здорового способу життя, підвищенню мотивації до занять фізичною культурою та спортом, формуванню стійкої мотивації щодо збереження здоров'я, усвідомленню значення фізичної підготовленості до майбутньої професійної діяльності.

Використання інноваційних технологій розширює руховий досвід; удосконалює навички життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності; формує практичні навички для самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку; допомагає розвитку творчої особистості, удосконаленню та підвищенню особистого результату.

Використання мультимедійних технологій дозволяє посилювати інтелектуальні можливості студента, впливаючи на його пам'ять, емоції,

мотиви, інтереси, створює умови для перебудови структури його пізнавальної та продуктивної діяльності.

Безпосередньо на заняттях із фізичного виховання застосовують мультимедіа для:

1. Розроблення презентацій із видів спорту, використання яких на заняттях дозволяє детальніше й наочно подавати теоретичний матеріал, що робить процес освіти найбільш ефективним. За допомогою презентацій можна доступно пояснити правила спортивних ігор, тактичні дії гравців, цікаво подати історичні події, біографії спортсменів.

2. Проведення занять із музичним супроводом. На різних етапах практичного заняття музика виконує специфічні функції: у підготовчій частині вона налаштовує на навчальний процес; в основній (особливо під час виконання силових вправ) – задає ритм і темп; наприкінці заняття сприяє швидшому зняттю втоми й ефективному відновленню. Під час виконання вправ музика створює також той емоційний фон, що стимулює бажання виконувати рухи якнайкраще, повніше.

3. Перегляду та аналізу відео зі спортивних змагань. Перегляд відеозаписів дозволяє спортсменам краще вивчити суперників, побачити свої помилки, проаналізувати їх із метою уникнення аналогічних під час наступних змагань.

4. Презентації доповідей здобувачами вищої освіти на студентських конференціях (секція фізвиховання). Здоров'язбережувальні технології є стрижнем усіх педагогічних технологій, спрямованих на зміцнення й відтворення здоров'я учасників освітнього процесу.

Поняття «здоров'язберігальні технології» об'єднує всі напрями діяльності освітнього навчального закладу щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я, а саме:

- створюють безпечні умови для навчання;
- спрямовані на вирішення завдань щодо зміцнення фізичного здоров'я й підвищення його потенціалу (ресурсів);
- сприяють посиленню мотивації до дотримання здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я та здоров'я родини;
- спрямовані на забезпечення рухової активності та розвиток фізичних якостей.

Групові (колективні) технології – це організація фізичного виховання, за якої навчання певним вправам відбувається в процесі спілкування між студентами в групах (взаємонавчання). Маючи досить потужну спонукальну силу, групові технології навчання здатні оптимізувати навчальний процес, зробивши його більш ефективним. Використання групових технологій під час навчання спортивних ігор дозволяє збільшити моторну щільність занять, активізує пізнавальну діяльність студентів, покращує емоційний фон заняття.

Використання інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) у позанавчальній діяльності та на заняттях робить предмет «Фізична культура» сучасним. Вони дозволяють вирішити проблему пошуку та зберігання інформації, планування, контролю й управління заняттями фізичною

культурою, діагностики стану здоров'я та рівня фізичної підготовленості студентів.

Використання інтерактивних технологій на заняттях із фізичного виховання сприяє створенню атмосфери доброзичливості й порозуміння. У здобувачів освіти зникає почуття страху, вони стають розкутими, упевненими у своїх силах, налаштовуються на успіх, виявляють здатність до творчості.

Останнім часом як інтерактивної технології використовують так звані квести (від англ. Quest – пошук) – педагогічні технології, що поєднують елементи й мозкового штурму, і тренінгу, і гри. Спортивний квест – це нетрадиційна форма заняття, що сприяє розвитку спортивно-пізнавального інтересу здобувачів освіти й підвищує емоційно-психологічний настрій на заняттях фізичного виховання під час виконання основних спортивних вправ. Оскільки в ході таких занять створюється невимушена атмосфера, вони подобаються студентам більше, ніж звичайні заняття з чіткою структурою і встановленим режимом роботи.

Використання методу колового тренування надає можливість комплексно впливати на розвиток рухових якостей. Систематичні заняття за такою методологією сприяють вихованню самостійності, наполегливості, цілеспрямованості та інших морально-вольових якостей. До переваг методу належить і можливість чітко керувати великою групою студентів й організувати самостійні заняття.

Метод використання нестандартного устаткування і тренажерних пристроїв значно підвищує моторну щільність заняття, робить його емоційно насиченим, ефективнішим. Застосування тренажерів дає змогу за короткий час розв'язати проблему розвитку рухових якостей, передбачених навчальною програмою, здійснити фізичну й технічну підготовку. Майбутній сучасний фахівець повинен знати, уміти й головне – реалізувати свої професійні навички на практиці, бути загартованою, фізично культурною людиною. Поетапно організована інноваційна система фізичного виховання з використанням нетрадиційних форм і методів та різних технологій забезпечує досягнення цієї мети.

Література

1. Лясота Т. І. Інноваційні підходи та засоби фізичної культури. *Актуальні проблеми фізичної культури, спорту та здоров'я людини: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 листопада 2015 р.* Чернівці, 2015. С. 197–200.

2. Миронова Г. Л., Джолиев И. М., Каримов Н. М. Формирование культуры личности выпускника аграрного университета с использованием средств физической культуры и спорта. *Аграрный вестник Урала*, 2013. № 9. С. 71–73.

3. Москаленко Н. Педагогічні інновації у фізичному вихованні. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 2009. №1. С.19–22.

4. Ульянова І. С. Нові інноваційні технології у фізичному вихованні школярів. *Молодий вчений*. 2015. №10.1. С. 42–49. URL <https://moluch.ru/archive/90/18693/>.

Приходько Наталія Анатоліївна,
викладач біології та географії Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ГЕОГРАФІЇ

Докорінна перебудова економіки й соціальних умов життя нашого суспільства характеризується новою, особистісно орієнтованою парадигмою, що сформувалася в результаті переорієнтації суспільної свідомості на пріоритет загальнолюдських цінностей. Поряд із засвоєнням спеціальних знань і досягненням належного рівня розвитку професійних здібностей необхідною умовою відповідності особистості спеціаліста щораз вищим вимогам професійної діяльності стають долучення до культури, засвоєння системи соціальних і гуманістичних цінностей. Наслідком цього процесу є пошук нових форм та змісту навчального процесу, що більшою мірою відповідає цілям освіти й виховання в сучасних умовах.

Освіта завжди пов'язана з самовизначенням особистості, вона є постійним важким і тернистим шляхом, що веде від повного підкорення чужій думці до самовизначення. Завдяки освіті індивід перетворюється на ціннісну особистість у повному розумінні цього слова. Системою нормативно-правових освітніх документів передбачено, що період студентства – це один із найвідповідальніших періодів становлення особистості, її морального, духовного, компетентнісного вдосконалення, який передбачає усвідомлення сенсу життя і його цілей. Держава визначає юнацтво часом формування у фахівця власних переконань, уміння самостійно будувати життєвий шлях, доцільно обирати й застосовувати технології саморозвитку. Підґрунтям цих процесів стає глибоке усвідомлення й використання загальнолюдських і професійних цінностей як основних орієнтирів життя молодій людині. Тому існує проблема формування високої якості фахівців, їхнього професіоналізму, заснованого на відповідних цінностях.

Головною метою педагогічної діяльності стає формування гуманістичних цінностей: людяності; совісті й моральності; віри в людину; доброти та альтруїзму; ввічливості й толерантності; працелюбності та бажання бути корисним. Педагогічний процес ґрунтується на принципах розвитку гуманістичних ціннісних орієнтацій та передбачає вирішення низки завдань [1, с.141].

Спрямованість особистості студента і його діяльності, яка формується в процесі освіти, зумовлює майбутнє становище як людської цивілізації в цілому, так і спосіб існування конкретної людини в подальшому. Між тим нові умови й завдання, що стоять перед вищою школою, вимагають створення нової системи виховання, у центрі якої має бути основна мета – формування професійних гуманістичних цінностей особистості педагога.

Формування цілісної самобутньої особистості майбутнього майстра виробничого навчання, його творчої індивідуальності на заняттях географії здійснюється шляхом налагодження між студентами взаєморозуміння, поваги і підтримки, що сприяє засвоєнню норм спілкування на гуманістичних засадах у навчанні й вихованні.

Під час вивчення курсу «Географія: країни та регіони» відбувається сприйняття й утвердження гуманістичного мислення, яке базується на розумінні майбутнім педагогом суспільно-економічних і політичних трансформацій, що відбуваються в соціумі, розумінні й сприйнятті тих змін, що відбуваються в особистостях вихованців, їхніх цінностей, потреб, мотивів, що спонукає до переосмислення своїх дій і виявляється в діалозі, співпраці, партнерстві, повазі, забезпечує вдосконалення педагогічного процесу.

У процес підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання з географії в умовах вищого навчального закладу впроваджуються інтерактивні технології, технології розвитку критичного мислення та проблемного навчання. Під час занять студенти моделюють використання технологій у конкретних навчальних ситуаціях, аналізують методичні особливості їх застосування, а також переваги й недоліки. Цьому сприяють рольові ігри та навчально-пошукова діяльність.

У процесі практичної роботи зі студентами переконуємося, що розвиток гуманістичної професійної спрямованості майбутнього майстра виробничого навчання забезпечує гуманізація процесу підготовки на практико-орієнтованих заняттях із географії. Формуючи гуманістичну спрямованість особистості, потрібно звертати увагу на провідні концепти педагогіки: ставлення до дитини як до найвищої цінності, визнання її права на свободу й щастя, вільний розвиток і вияв своїх здібностей, реалізацію творчих можливостей задля себе й оточення, віру в себе. Майбутні педагоги вчаться сприймати й оцінювати не тільки позитивні якості вихованця, а цілісну особистість у змодельованому середовищі, коли її люблять, поважають її гідність, підтримують. Педагог повинен завжди ставити перед вихованцем посилені й правильно сформульовані вимоги з метою його подальшого розвитку.

Нині природнича освіта набуває вагомого значення для розвитку та виховання людини сьогодення, де особливе значення має становлення основ сучасного, екологічно орієнтованого світогляду майстра виробничого навчання [2, с.56].

Реалізація завдань гуманістичної спрямованості підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання в процесі вивчення географії та використання інтерактивних методів навчання дозволять підвищити мотивацію студентів до реалізації власного життєвого проекту – педагогічної діяльності на основі гуманістичних цінностей.

Література

1. Александрова О. Ф. Модель формування гуманістичних цінностей у фаховій підготовці майбутнього вчителя. *Вісник Запорізького національного університету*. № 2, 2010. С. 139–144. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/ped_2010_2/139-145.pdf (дата звернення: 24. 10.2020).

2. Калініченко Н. А. Гуманістична спрямованість підготовки майбутніх учителів природничих наук. *Наукові записки. Сер. : Педагогічні науки*. 2018. Вип. 171. С. 54–59. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/171/11.pdf> (дата звернення: 24.10.2020).

Свєрюкова Валентина Єгорівна,
викладач спецдисциплін Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТРУЮВАННЯ І МОДЕЛЮВАННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ»

Відомо, що одним із перевірених і надійних шляхів залучення здобувачів освіти до творчої діяльності є організація гурткової роботи. Але способи залучення студентів молодших курсів до роботи в конструкторські бюро та технічні гуртки часто не досягають бажаних результатів.

Дослідження засвідчують, що значний вплив на розвиток творчої активності студентів має результативність творчої праці. Якщо здобувачі освіти виконують роботу, яка їм не до снаги, або занадто проста, яка не потребує розумової діяльності, то вони не виявляють до неї особливої цікавості, працюють пасивно. З огляду на це дуже важливо так спланувати роботу студентів, щоб кожен одержував завдання відповідно до його можливостей і здібностей [1].

Інноваційне (лат. *innovation* – оновлення, зміна) навчання – зорієнтоване на динамічні зміни в навколишньому світі; навчальна і освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку форм мислення, творчих здібностей, високих соціально адаптованих можливостей особистості [2].

Вплив набутих студентами знань і вмінь у процесі провадження індивідуального підходу в навчанні на підвищення якості засвоєння ними низки спецдисциплін встановлювався шляхом систематичного спостереження за ними протягом всього періоду навчання в коледжі. Також було встановлено, що набутий студентами досвід самостійної творчої праці в процесі розв'язування технічних задач, конструювання й розроблення технічної документації, роботи з науковою і технічною літературою дозволяє їм значно підвищити успішність [3].

У процесі проведення експерименту також було встановлено, що творчість та активність студентів у навчанні впливає і на формування якостей їх особистості. У молоді виявляється допитливість, захопленість, прагнення до творчих досягнень. Вони набувають навичок аналізувати, висувати гіпотези, бачити протиріччя, долати інерцію мислення тощо.

Головна особливість цього підходу – активізувати навчання, зорієнтувавши його на дослідницькі, творчі пошуки, надати студентові ініціативу в організації

своєї пізнавальної діяльності [1].

Під час підготовки майстрів виробничого навчання швейного профілю звертаємо увагу на активні форми навчання та індивідуальний підхід. Також з метою підвищення ефективності навчального процесу були розроблені індивідуальні технологічні завдання, виконання яких охоплює аналіз, планування та контроль процесу виготовлення виробів.

Експериментальною базою або майданчиком стала дизайн-студія «Від малюнка до готового виробу», якій передувала робота: розроблення структури та змісту програми, що відповідали загальновідомим дидактичним принципам: доступності, науковості, наочності, зв'язку теорії з практикою, актуальності, урахування вікових та індивідуальних особливостей студентів, їхніх інтересів і можливостей. На основі програми було складено план із визначенням основних назв розділів і тем, розкрито поняття змісту практичної діяльності, методичного забезпечення й обладнання. Ураховано побажання й пропозиції членів дизайн-студії, що висловлювалися під час обговорення на засіданнях.

Відбір членів дизайн-студії відбувається на конкурсній основі. До участі запрошуються відповідальні студенти, які схильні творчо мислити. Система, за якою розроблено програму діяльності дизайн-студії, є проєктно-технологічною, творчою за змістом діяльності, кінцевим результатом якої є виготовлений виріб.

Процес виготовлення моделі передбачає використання складних технологічних операцій.

Змістом програми дизайн-студії передбачається виготовлення плечового та поясного швейного виробу. Студенти будують базову основу та на її основі виконують моделювання бажаної моделі.

Студенти оволодівають новою термінологією всіх видів робіт, вчаться виконувати вузлову обробку, готувати виріб до примірок.

Творча форма роботи реалізується через завдання розробити модель одягу, оздобити його. Це одна з основних форм організації творчої діяльності студентів. Не всі здобувачі освіти мають художній смак, у небагатьох сформовані вміння творчо мислити в конкретних трудових прийомах. Студенти, які мають творчі здібності, але перебувають в однакових умовах навчання, мислять по шаблону. Моделі, створені ними, позбавлені оригінальності. З метою індивідуалізації навчання відповідно до творчих здібностей і рівня підготовки кожного студента ми використовуємо принцип добору моделі на прикладі моделей-аналогів. У таких умовах студент із слабкою уявою методом добору може уявити низку моделей-аналогів, із яких обере найбільш вдалу. Такий принцип добору моделей дає змогу здобувачам освіти творчо мислити, не копіювати модель у свого сусіда.

Використання інноваційних педагогічних технологій допомагає розвивати навички творчого мислення студентів, їхні здібності й можливості, дозволяє застосовувати ці ж технології в їхньому повсякденному житті.

Література

1. Шляхова Г. Трудове навчання, як засіб розвитку творчих здібностей учнів. *Трудове навчання*, 2009. №8. С.8 – 13.

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 200 с.
3. Горонескуль Т. Проектний підхід до інноваційного розвитку гімназистів. *Трудове навчання*, 2009. №3. С. 3 – 7.
4. Бланк А.Ф. Практическая книга по моделированию женской одежды: Учеб. пособ. для проф. учеб. заведений. 4-е изд. Москва: Легпромбытиздат, 1992.

Сидоренко Оксана Миколаївна,
викладач історії вищої кваліфікаційної категорії Відокремленого
структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий
коледж Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка»

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО ТА МУЛЬТИМЕДІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Сучасне життя досить складно уявити без використання комп'ютерної техніки. В умовах значного зростання кількості нової інформації традиційний навчально-методичний супровід не спроможний забезпечити виконання таких освітніх завдань, як оновлення змісту освіти, активізація процесу розвитку творчих здібностей, умінь та навичок здобувачів освіти, застосування набутих знань для розв'язання нетрадиційних завдань.

Стрімкий розвиток інформаційних і комунікаційних технологій наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. призвів до значної перебудови інформаційного середовища сучасного суспільства, що знаходить своє відображення і в освіті. Перехід системи освіти на якісно новий рівень без її інформатизації стає просто неможливим.

Особливо важливим є те, що сучасні комп'ютерні технології у поєднанні з новітніми освітніми стають ефективними для підготовки здобувачів освіти з визначеним набором освітніх компетенцій, що мають підготувати майбутніх майстрів виробничого навчання до роботи в сучасному інформаційному суспільстві.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є створення навчальних презентацій, які на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій є одним із найефективніших методів представлення та вивчення будь-якого матеріалу. Мультимедійні презентації дозволяють підійти до процесу навчання творчо, урізноманітнити способи подачі матеріалу, поєднати різні організаційні форми проведення занять із метою отримання високого результату при мінімальних витратах часу на навчання.

Інформативність електронних презентацій є набагато вищою, ніж традиційних, завдяки мультимедійності – наявності не лише тексту і графіки, але й анімації, відео та звуку. Мультимедійні презентації надають можливість здійснювати віртуальну взаємодію користувача з об'єктами або процесами

пізнання, які відображаються на екрані. Іншими словами, використання мультимедіа-презентацій дозволяє створювати інформаційний і візуальний образ об'єкта, який досліджується [1, с. 73].

Використання презентацій дозволяє викладачеві зручно й ефективно візуалізувати статичну й динамічну інформацію, самостійно готувати завдання, добирати навчальний матеріал, що відповідає змісту конкретної теми з історії. У традиційному навчанні підготовка до заняття викликає низку труднощів. Щодо цього треба відзначити, що підготовлені й методично продумані слайдові презентації – це найкращий вид унаочнення (карти, таблиці, схеми, фото, документи, завдання, шаблони виконання завдань), який не потребує матеріальних затрат та може швидко змінюватися за бажанням викладача.

Інформаційні технології в сукупності з правильно підібраними технологіями навчання створюють необхідний рівень якості, варіативності, диференціації та індивідуалізації освітнього процесу [2, с. 187].

Отже, сучасний педагог зобов'язаний уміти працювати з сучасними засобами навчання хоча б для того, щоб забезпечити одне з найголовніших прав – право на якісну освіту.

Література

1. Баханов К. О. Навчання історії в школі: інноваційні аспекти. Харків : Основа, 2015. 196 с.
2. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: навч.-метод. посіб. Київ : АСК, 2014. 192 с.

Синиця Дмитро Олександрович,
викладач фахових дисциплін Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в освіті зумовило швидкий розвиток дистанційного навчання як у чистому вигляді, так і у форматі змішаного навчання. Змішане навчання – це освітній процес, що передбачає використання асинхронного і синхронного дистанційного навчання під час стаціонарного навчання студентів. Така форма роботи зручна для організації ефективної самостійної роботи здобувачів освіти, а особливо тих, які навчаються за індивідуальним планом.

У дослідженнях Б. Джонсона, С. Желнової, Ю. Капустіна, В. Кухаренко, М. Мохової, М. Нікітіної, Н. Рашевської, Н. Сиротенко, О. Спіріна, Ю. Триуса, Г. Чередніченко та ін. обґрунтовується необхідність та ефективність застосування технологій змішаного навчання в процесі професійної підготовки фахівців різного профілю, а також розглядаються психолого-педагогічні особливості, можливості та переваги такої форми навчання.

Процес вивчення навчальних дисциплін у закладах вищої освіти передбачає, окрім запланованих контактних годин (лекційні, семінарські, практичні, лабораторні заняття, консультації), ще й значну кількість часу, що відведена на самостійну роботу студентів (до 50%). Тому організація самостійної навчальної роботи здобувачів освіти була й залишається на сьогодні актуальною психолого-педагогічною проблемою. Адже самостійна навчальна діяльність є першоосновою особистісного розвитку, евристичної та креативної самореалізації, набуття інформаційної, практично-діяльнісної та професійної компетентностей. Під час організації самостійної роботи студентів виникає ціла низка проблем. Зокрема, низька мотивація; складність урахування індивідуальних особливостей кожного студента; складність контролю якості виконання завдань на етапі їх підготовки; необ'єктивність викладача в процесі оцінювання студентських робіт та неадекватність сприйняття своєї оцінки студентом тощо. Зважаючи на це постійно відбувається пошук шляхів удосконалення організації самостійної роботи студентів.

Проблема ефективної перевірки самостійної роботи студентів та її оцінювання спонукала до створення інтегрованого дистанційного курсу з дисципліни, який складався з тем, які було відведено на самостійне опрацювання. Це дало змогу раціоналізувати використання навчального часу як студентам, так і викладачеві, а також об'єктивно, ефективно та вчасно оцінити роботу кожного здобувача освіти. Окрім того, дистанційний курс мав на меті посилення навчальної мотивації, розвиток здібностей і навичок навчання та самонавчання, що досягається розширенням і поглибленням навчальних технологій, прийомів.

Інтегрований дистанційний курс із дисципліни був розроблений у відкритій системі дистанційного навчання Moodle, яка є програмним комплексом для організації дистанційної освіти в мережі Інтернет. За її допомогою можна розв'язати практично всі завдання навчання, зокрема: викладач має змогу представити навчально-методичне забезпечення дисципліни в структурованій формі, здійснювати швидкий інтерактивний облік і контроль роботи студентів, встановлювати потрібні терміни виконання завдань, використовувати аудіо- та відео- навчальні матеріали, проводити тестовий контроль студентів із застосуванням різнотипних питань. Автоматизована система рейтингової оцінки самостійної роботи дозволяє об'єктивно оцінювати результати роботи кожного студента. Система Moodle дає змогу змінити, розширити, доповнити та корегувати навчально-методичні матеріали дисципліни. Викладач має можливості для науково-методичних розробок за власним вибором, послідовністю та темпом, а також за власним бажанням може залучити майбутніх фахівців до формування та доповнення розроблених ним навчально-методичних матеріалів. Варто також зазначити, що програмне забезпечення зазначеної системи захищене від несанкціонованого доступу, змін та пошкодження (знищення).

З'ясуємо, які переваги надає студентам навчання в дистанційному курсі. По-перше, навчально-методичний матеріал логічно структурований і комплектований, що покращує умови для самостійного опанування дисципліни

(у нашому випадку окремого блоку дисципліни). Для самоконтролю є можливості самоперевірки у вигляді тестування. Оцінювання виконання завдань здійснюється здебільшого автоматично, тобто усувається людський фактор і несправедлива, суб'єктивна оцінка з боку викладача. Студент може залучатися до діяльності, пов'язаної з участю та допомогою викладачеві щодо забезпечення навчального процесу. Розширені Інтернет-ресурси дозволяють поглибити знання з навчальної дисципліни. Окрім того, для опанування навчального матеріалу майбутній фахівець може вибирати зручний для нього час та темп роботи.

Література

1. Карпенко М. М. Розвиток дистанційного навчання як відповідь на сучасні виклики для України. *Стратегічні пріоритети*. 2014. № 4 (33). URL: <http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/18-1435918091.pdf>.
2. Коровайченко Ю. Дистанційне навчання – це сучасно. *Освіта України*, 2013. 17 червня. С. 6
3. Гуревич Р. С. Використання сучасних технологій навчання у ВНЗ. Теорія і практика управління соціальними системами. 2014. № 2. С. 3-10.

Сорока Оксана Леонідівна,

викладач української мови та літератури, зарубіжної літератури вищої кваліфікаційної категорії Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

СТОРИТЛІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ЛІТЕРАТУРИ

Вивчення літератури в закладах фахової передвищої освіти має на меті формування компетентного читача; підвищення загальної освіченості молодого громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння прилучатися через художню літературу до фундаментальних цінностей, культури; сприяє розширенню культурно-пізнавальних інтересів, збагаченню внутрішнього світу молоді людини, розвитку творчих здібностей, особистісному формуванню громадянина з активною життєвою позицією, здатного до саморозвитку. Зміни сучасної системи освіти ґрунтуються на реалізації компетентнісного підходу.

Однією з найважливіших компетенцій, що формується в закладах освіти, є комунікативна – «уміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. Усвідомлення ролі ефективного спілкування» [2, с. 11]. Однак у поняття комунікативної компетенції входить не тільки оволодіння

необхідними мовними та мовленнєвими знаннями, а й практичне їх використання, необхідне для формування соціально активної сучасної особистості. Сьогодні більш значущими стають цифрові технології, а, відповідно, традиційна книга й реальне, «живе» спілкування витісняється. Отже, традиційні шляхи формування комунікативної компетентності мають бути оновлені.

Сторітеллінг (story – історія; telling – розповідати) – це ефективний метод донесення інформації до аудиторії шляхом створення смішних, зворушливих або повчальних історій із реальними або вигаданими персонажами. Через цей прийом можна ефективно донести інформацію до аудиторії, мотивувати її на певні вчинки; аналізувати, порівнювати вже вивчений матеріал із новим; збагачувати й розвивати мовлення, творчі здібності, уяву та увагу студентів; запобігати конфліктам; сприяти самопізнанню. Цей метод сьогодні активно використовується у багатьох сферах сучасного життя: бізнесі, рекламі, практичній психології, маркетингу, ораторській майстерності, освіті тощо.

Методичні поради сторітелерам:

- сторітелер має «відчувати» аудиторію. Ця розповідь має бути саме для обраного кола слухачів, з урахуванням їх вікових, соціальних та освітніх особливостей;

- історія повинна мати ідею, яку необхідно зробити очевидною для слухачів;

- у вигаданій історії має простежуватися авторська позиція, сторітелер повинен висловити особисте ставлення до оповідання так, щоб це вплинуло на слухачів;

- у цій історії має бути такий яскравий художній образ, щоб він запам'ятовувався слухачам мимоволі;

- обов'язково повинен бути персонаж (людина, істота, установа, предмет, почуття, символ);

- історія повинна мати фабулу, з головним персонажем мають відбуватися дії, зміни – це дуже важливо. Без цього це буде розповідь, але не історія;

- історія впливає на людину лише тоді, коли вона може співпереживати, підсвідомо уявляючи себе на місці того чи іншого (бажано – головного) персонажа.

Тобто, викладення фактів – це ще не історія [1, с.189].

Розрізняють такі види сторітелінгу:

- пасивний – розповідь (історію) продукує педагог або активний – розповідь продукують студенти. Вибір одного чи іншого варіанта залежить від теми та мети заняття, а також від особистих побажань педагога. Пасивний сторітелінг оптимально підходить для початку вивчення нової теми, а от активний – оптимальний варіант для закріплення знань. Здобувачі освіти будуть створювати історії самостійно, а викладач – спрямовувати їх.

- культурний – розповідає про цінності, моральність та вірування;

- соціальний – розповідь людей один про одного (можна розповідати історії з життя відомих людей, що може стати для них прикладом для вирішення певної життєвої ситуації);

- міфи, легенди – вони відображають культуру й нагадують нам, чого в житті треба уникати, аби бути щасливим;
- jump story – всі полюбляють слухати історії про містичних істот, коли неочікуваний кінець змушує підстрибнути на стільці від страху; такі історії допомагають подолати власні страхи;
- сімейний – сімейні легенди зберігають історію наших родин, ці історії передаються від покоління до покоління та мають повчальний характер;
- особистий – особисті історії розповідають про власний досвід та переживання. Це важливий вид сторітелінгу, оскільки подібні історії допомагають зрозуміти себе і почати розвиватися.

Хоча основною формою сторітелінгу є власне розповідь (в усній або письмовій формі), але в умовах сьогодення, коли молоде покоління має «кліпове» мислення, існують й інші форми: комікси, ейдос-конспекти, меми, блоги тощо. Ефективно на заняттях літератури використовується прийом написання історії за поданим початком, яку має продовжити кожен студент, дописуючи якусь її частину почергово.

Навчальна програма з української та зарубіжної літератури для закладів фахової передвищої освіти передбачає вивчення кращих зразків художніх творів від періоду античності до сьогодення. Аналізуючи на заняттях той чи інший твір, стає зрозуміло, що інформаційно-комунікативний простір, у якому живе сучасна молодь, далекий від реалій життя письменників, і тому студенти не до кінця усвідомлюють причини та мотиви поведінки й авторів, і персонажів. Так, наприклад, на вивчення творчості Лесі Українки відведено декілька занять, а її легендарна постать і дотепер викликає зацікавлення, про що свідчать різні домисли, які не мають жодного відношення до справжнього життя письменниці. Тож, за допомогою пасивного сторітелінгу викладач може подати навчальний матеріал так, щоб «оживити», «осучаснити» біографію поетеси, підкреслити її особисті переживання; описати в доступній формі симптоми її хвороби; показати, у чому звияжність, героїзм та сила слабкої жінки.

Вивчаючи творчість Вільяма Шекспіра (студенти вже вивчали його твори в школі), можна використати прийом активного сторітелінгу, оскільки основні факти біографії їм вже відомі, а роль викладача полягає в тому, щоб внести своєрідну «родзинку» в оповідь, додавши історію про так зване «шекспірівське» питання, «кандидатів на Шекспіра».

Готуючись до такого заняття, параграфа шкільного підручника буде недостатньо, але побудована таким чином розповідь справить враження на здобувачів освіти і, безперечно, запам'ятається. Сприймання особистості митця як звичайної людини дозволить краще зрозуміти мотиви його поведінки, причини написання того чи іншого твору, тематику та проблематику програмового матеріалу, і буде стимулювати до читання художньої літератури, вивчення біографій письменників, а відтак – і до розуміння суспільно-політичних подій епохи. Така інформація буде корисною і під час підготовки до ЗНО.

Прийом сторітелінгу ефективний під час вивчення літератури на всіх етапах заняття. Він допомагає не лише ефективно запам'ятати теоретичний матеріал, а

й розвивати навички усного та писемного мовлення, пізнавальну активність, критичне та творче мислення майбутніх майстрів виробничого навчання, що стануть у пригоді в подальшому житті та професійній діяльності.

Література

1. Гич Г. М. Сторителінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського*. 2015. № 4 (51). С. 188–191.

2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / Міністерство освіти і науки України; заг. ред.: Грищенко М. Київ, 2016. 36 с. URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch2016/konczepczya.html>, с. 11

Усок Олена Вячеславівна,

викладач української мови та літератури, вищої кваліфікаційної категорії Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ОНЛАЙН-СЕРВІС ЯК ОДИН ІЗ УНІКАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ПОКРАЩЕННЯ РІВНЯ МОВНОЇ ПИСЕМНОЇ ГРАМОТНОСТІ В МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Наразі дуже є актуальною проблема мовної грамотності. Україні вкрай потрібні якісно підготовлені фахівці, професіоналізм яких засвідчуватиме мовно-комунікативна компетентність, що полягає у знанні граматики, лексики, стилістики української мови. Майбутні майстри виробничого навчання, викладачі професійного навчання мають усвідомити, що будь-які текстові матеріали, подані ними, повинні бути грамотними.

Дедалі більше стають популярними онлайн-інструменти й онлайн-сервіси, що допоможуть швидко й ефективно, а головне – якісно оформити текст, усунувши орфографічні, пунктуаційні, лексичні, стилістичні, морфологічні, синтаксичні помилки й заощадити час на перевірку.

Отож, щоб уникнути недоліків в україномовному тексті, здобувачам освіти варто навчитися успішно оперувати такими онлайн-інструментами [2]:

– <http://onlinecorrector.com.ua/>. Виправляє різні види помилок шляхом завантаження доповнення Online Corrector для служби Google Документи;

– <http://translate.meta.ua/ua/orthography/> («Перевірка орфографії»), <https://languagetool.org/uk/>, <http://uareferats.com/index.php/speller>. Робота сервісів полягає у використанні орфографічних словників;

– <https://advego.ru/text/3MZekTvfq4> – «Багатомовна перевірка орфографії онлайн», що, крім орфографії, перевіряє ще й семантику й унікальність тексту;

– <https://pravopisanie.online.ua/> – онлайн-інструмент, що допомагає перевірити правопис трьома мовами (українською, російською, англійською), а також надає послугу перекладу.

Звичайно, що, крім переваг у використанні онлайн-інструментів, є й певні недоліки. Наприклад, те, що вони не в змозі виправити пунктуаційні, стилістичні, морфологічні й лексичні помилки.

Тому для майбутніх майстрів виробничого навчання, викладачів професійного навчання стануть у пригоді веб ресурси, як-от [2]:

– словники («Словники України on-line» <http://corp.ulif.org.ua/dictua/>, російсько-український словник <https://r2u.org.ua/> та російсько-український словник сталих виразів <http://stalivyrazy.org.ua/>);

– <http://slovotvir.org.ua/> («Словотвір»). Перекладає / вживає запозичені слова;

– <http://nepravylnopravylno.wikidot.com/> (Довідник з українського слововживання М. Волошак), що у змозі підвищити грамотність і культуру мовлення;

– <http://webpen.com.ua/> (Тренажер із правопису української мови) – унікальна вебтехнологія, що допомагає ефективно засвоїти граматику української мови та вдосконалити навички правопису;

– <https://ukr-mova.in.ua/perevirka-tekstu> («Мова – ДНК нації») – вебресурс, що й виправляє орфографічні помилки в тексті, і шляхом тренувальних вправ запобігає іншим видам помилок.

Також серед безкоштовних онлайн-сервісів для роботи з українськими текстами можна виокремити перший в українській лексикографії словник-довідник, присвячений написанню слів і номінативних словосполучень з великої чи малої літери <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/> («Велика чи мала літера?») [1].

Отже, покращення у здобувачів освіти мовної писемної грамотності засобами онлайн-сервісів зумовлено нагальною потребою суспільства в компетентних педагогах професійної школи – майстрах виробничого навчання, викладачах професійного навчання, які володіють високим рівнем грамотності, у тому числі й інформаційно-комунікаційним, максимально використовуючи свої знання й поглиблюючи їх за допомогою онлайн-сервісів.

Література

1. 14 безкоштовних онлайн-сервісів для роботи з українськими текстами. URL: <https://learnlifelong.net/14-bezkoshtovnyh-onlajn-servisiv-dlya-rob/>

2. Усата О. Ю., Усата В. В. Онлайн-інструменти перевірки правопису у процесі формування комунікативної компетентності студентів. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/25782/1/%D0%A3%D1%81%D0%B0%D1%82%D0%B0%20%D0%9E.%20%D0%AE..pdf>

Федотенко Людмила Григорівна,
викладач англійської мови Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ ПРОЄКТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Процеси глобалізації і входження України в Європейське співтовариство викликало потребу в реорганізації процесу здобуття фахової передвищої освіти відповідно до рівнів міжнародних стандартів навчання і виховання конкурентоспроможних фахівців, здатних орієнтуватися у багатомірному економічному просторі, постійно працювати над власним професійним і культурним рівнем, тому що існує тісний зв'язок між економічним зростанням і якісною підготовкою саме таких спеціалістів – майбутніх майстрів виробничого навчання. Якість навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти, виявлення їх самостійності в розв'язанні складних завдань, формуванні рис та вмінь, необхідних у майбутній професійній діяльності, вимагає володіння іншомовною професійною комунікативною компетентністю, яка передбачає не тільки обсяг знань за фахом, але й здатність здійснювати іншомовне спілкування з фахівцями інших країн, виконувати професійну діяльність в умовах іншомовного професійно-орієнтованого середовища [1].

Майбутній майстер виробничого навчання має виробити вміння орієнтуватися в потоці різноманітної інформації, необхідної для підвищення свого професійного зростання, знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, застосовувати на практиці відомості, отримані в словесній чи іншій формі як рідною, так і англійською мовою – міжнародною мовою спілкування, що дає можливість людям з різних країн розуміти одне одного, виконувати спільні завдання, обмінюватися знаннями та досвідом [2].

Для удосконалення навичок самостійної навчальної діяльності, розвитку інтелектуальних, творчих здібностей здобувачів освіти, всебічного ознайомлення з майбутньою спеціальністю, здатності мобілізувати свої потенційні можливості, найрезультативнішим методом є проєктна діяльність. Проєктна діяльність передбачає опертя на творчість, заохочення здобувачів освіти до технологічної, інформаційної та пошуково-дослідницької діяльності; дозволяє інтегрувати різні навчальні дисципліни, використовувати різні режими роботи, організувати навчання в співпраці, є засобом формування професійної компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання.

Проєктна діяльність – вид роботи (переважно в групах), метою якої є підготовка кінцевого продукту англійською мовою – альбому, словника професійних термінів, подання інформації тощо. Мета цього виду роботи – надати здобувачеві освіти можливість виконати незалежну роботу, побудовану

на знанні мови та компетенціях, здобутих упродовж певного періоду вивчення теми. Проектні роботи ідеальні для різнорівневих груп, оскільки кожне завдання може бути виконане здобувачами освіти, що мають різний рівень підготовки. У процесі проектної діяльності вони реально спілкуються між собою і з навколишнім світом англійською мовою [3].

Практична мета виконання певної проектної роботи може базуватися на удосконаленні різних умінь та навичок. Деякі роботи вимагають більше практики усного мовлення, інші – більше спрямовані на розвиток навичок письма чи вимагають застосування певних артистичних здібностей. Одні завдання більше підходять для індивідуальної роботи, інші – для роботи в парах або малих групах. Дуже важливо допомогти студентській молоді обрати завдання й такі методи його виконання, щоб вона почувалася максимально комфортно.

Проектна робота мотивує. Працюючи над проектом, здобувачі освіти проводять невелику дослідницьку роботу з теми, яка їх цікавить. Вони займають активну позицію під час здійснення проектної роботи. Виконуючи проект часто щось вирізають, зафарбовують, про щось пишуть, шукають інформацію з літературних джерел, спілкуються з іншими людьми, знаходять ілюстрації – можливо, навіть, роблять аудіо- чи відеозаписи. Здобувачі освіти, маючи різний рівень мовленнєвого розвитку, можуть виконати свій власний проект – великий чи малий, простий чи складний – і зможуть пишатися ним. Наприклад, деякі з них можуть гірше знати іноземну мову за інших, але це не заважатиме їм у процесі виконання проекту виявити здібності до проектування чи ілюстрування своєї роботи або знайти оригінальний підхід до її презентації.

Ключем до успіху проектної роботи є чітка підготовка й організація.

Здобувачі освіти повинні навчитися самостійно знаходити потрібну інформацію і звертатися за допомогою до викладача тільки у тих випадках, коли вони самі не можуть знайти відповідь на запитання. Вони також мусять навчитися планувати свої дії й самостійно вирішувати, які матеріали їм знадобляться для виконання завдань проекту і де вони їх можуть знайти.

Метод проектів є однією з технологій, яка забезпечує особистісно-орієнтований напрям навчання та виховання, оскільки він практично охоплює інші сучасні технології, наприклад, навчання у співробітництві. На відміну від інших технологій (комунікативно-рольова ситуативна і лінгвістично орієнтована діяльність), проектна методика дає викладачеві можливість залучити майбутніх майстрів виробничого навчання до реального спілкування, найбільш насиченого іншомовними контактами, яке базується на дослідницькій діяльності, співпраці, реальних результатах своєї роботи [3].

Проектна діяльність є важливим складником формування професійної компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання у процесі вивчення англійської мови.

Література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. доктор пед. наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с .

2. Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції «Впровадження компетентнісного підходу у процесі підготовки майбутніх фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст». Зб. наук. пр. / Редкол.: С.І. Михайлов (голова) та ін. Ірпінь, 2018. 148 с.

3. Сисоєва С. Особистісно зорієнтовані технології: метод проектів. Київ : Плеяди, 2005. №9-10. С. 25-28.

Фокін Олександр Володимирович,

викладач фахових дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Науковцями і практиками визнано, що отримання знань, формування вмінь і навичок, розвиток особистісних якостей, набуття певних компетентностей особистості студента є найефективнішими, якщо в освітньому процесі використовують інтерактивні форми й методи.

За допомогою інтерактивних технологій студенти мають змогу:

- аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу й у такий спосіб зробити засвоєння знань доступнішим;
- навчитися формулювати власну думку, правильно її висловлювати;
- доводити власну позицію, аргументувати й дискутувати;
- навчитися слухати іншу людину, поважати альтернативну думку;
- моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати власний соціальний досвід через залучення до різних життєвих ситуацій, їх моделювання;
- учитися будувати конструктивні взаємини в групі, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути діалогу та консенсусу;
- розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт.

Дослідження, проведені Національним тренінговим центром (штат Меріленд, США) у 1980-х роках, засвідчує, що інтерактивне навчання уможливорює різке збільшення відсотка засвоєння матеріалу, бо впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття та волю. Результати цих досліджень зображено на схемі «Піраміда навчання».

Як бачимо, найменших результатів можна досягти за умов пасивного навчання (лекція – 5 %, читання – 10 %, зорове і слухове сприймання – 20 %, демонстрація – 30 %), а найбільших – інтерактивного (групова дискусія – 50 %, практичні вправи – 75 %, навчання інших або негайне застосування знань – 90 %). Це середньостатистичні дані, тому в конкретних випадках результати можуть різнитися, але в середньому таку закономірність може простежити кожен педагог.

Піраміда навчання

Відокремлюють такі принципи інтерактивного навчання:

– *принцип активності*. Для досягнення поставлених цілей кожен студент має брати активну участь у процесі спілкування й активно взаємодіяти з іншими;

– *принцип відкритого зворотного зв'язку*. Забезпечення можливості висловлення учасниками групи думок, ідей чи заперечень щодо поставлених завдань. Саме завдяки активному використанню зворотного зв'язку учасники групи дізнаються, як інші люди сприймають їхню манеру спілкування, стиль мислення, особливості поведінки;

– *принцип експериментування*. Забезпечення активного пошуку студентами нових ідей і шляхів щодо вирішення поставлених завдань. Цей принцип дуже важливий і як зразок стратегії поведінки в реальному житті, і як поштовх до розвитку творчості й ініціативи особистості;

– *принцип довіри у спілкуванні*. Спрямовано на спеціальну організацію групового простору в ході проведення занять із виробничого навчання. Зазвичай використовується в роботі прийом розташування студента й викладача по колу обличчям один до одного, для того щоб змінити у здобувачів освіти стереотипну установку й уявлення про те, як потрібно проводити й організувати заняття і яку роль у них має відігравати педагог;

– *принцип рівності позицій*. Він означає, що викладач не прагне нав'язати студентам свої думки, а діє разом та нарівні з ними. Водночас кожен здобувач освіти має змогу побувати в ролі організатора, лідера.

Огляд інтерактивних методів викладання виробничого навчання.

Подано детальніший опис деяких методів, що забезпечують активну участь і взаємодію учасників одне з одним і з педагогом зокрема:

- відпрацювання навичок;
- робота у групах;
- інтерактивні презентації;
- дискусії;
- мозкові штурми;
- рольові ігри;
- аналіз історій і ситуацій.

Відпрацювання навичок охоплює такі етапи:

- докладне пояснення учасникам алгоритму дій;
- демонстрування прикладу, як виконувати ці дії;
- відпрацювання запропонованої послідовності дій у парах (малих групах);
- демонстрування однієї-двох пар/груп (за бажанням);
- підтримка, констатація успіхів учасників;
- закріплення досвіду в домашніх завданнях, під час наступних занять.

Першим кроком у процесі набуття навичок є докладне пояснення студентам суті навички, виклад ситуацій, де вона може застосовуватися.

Продемонструвати навичку може викладач або підготовлені майстри виробничого навчання, інколи їх може замінити відеодемонстрація.

Після того, як навичка озвучена й унаочнена, інші учасники повинні отримати можливість почергово її відпрацювати. Це можна зробити в парах, трійках чи малих групах, щоб кожен учасник устиг повправлятися.

Після виконання вправи педагог пропонує студентам доброзичливо й підбадьорливо зазначити сильні та слабкі моменти, помічені в процесі відпрацювання навички. Викладач також бере участь в обговоренні та, як правило, завершує його, доповнює й підсумовує висновки учасників.

Для закріплення навички можна дати завдання застосовувати вміння впродовж наступного тижня в різних ситуаціях й проаналізувати свої дії та їх результати.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004.

2. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. Київ: А.С.К., 2004.

3. Шевчук П., Фенрих П. Інтерактивні методи навчання: навч. посібник. Щецін: WSAP, 2005.

Шевченко Людмила Миколаївна,

учитель інформатики навчально-виховного комплексу:
спеціалізована школа І-ІІ ступенів-ліцей
Шосткинської міської ради Сумської області

УПРОВАДЖЕННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бурхливий розвиток цифрових технологій зумовив розвиток віртуального вирішення повсякденних проблем людини, тобто за допомогою Інтернету, а також різноманітних гаджетів, що надають можливість постійно перебувати в режимі онлайн і поєднувати існування в реальному фізичному світі з віртуальною взаємодією. Формування нової віртуальної реальності за допомогою цифрових технологій є головним викликом сучасності й

обумовлює напрям актуальних трансформацій практично в усіх сферах життя сучасної людини.

Освіта, як і багато інших сфер людської діяльності, виявилася залученою до процесу трансформації, викликаного необхідністю відповідати реаліям сучасності й активно освоювати можливості цифрової реальності. Цифрове суспільство висуває свої вимоги до професійної підготовки фахівця. Випускник повинен не тільки набути навичок, необхідних для входження на технологічніший і конкурентніший ринок праці, а й постійно вдосконалювати ці навички та здобувати нові, навчаючись протягом усього життя [2].

Цифрова трансформація освітнього процесу – це насичення фізичного простору освітньої установи електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та впровадження педагогічних технологій на засадах використання інформаційно-комунікаційних, хмарних технологій та технологій доповненої й віртуальної реальності [1].

Хмарні технології є одним із інструментів цифрової трансформації освіти та уможливають створення хмаро орієнтованого освітнього середовища. Водночас традиційні способи надання освітніх послуг не втратили своєї актуальності, вони продовжують залишатися затребуваними, але в епоху домінування цифрових технологій набувають нових рис, що пов'язано з можливістю організації освітнього процесу за допомогою хмарних технологій.

Формування та використання хмаро орієнтованого освітнього середовища досліджували С. Литвинова, Ю. Триус, М. Шишкіна. Проблеми використання хмарних технологій в освітньому процесі висвітлені в працях Н. Бахмат, А. Газейкіної, Ю. Дюлічевої, І. Іванова, М. Кадемія, В. Кобися, Н. Морзе, Л. Рождественської, З. Сайдаметової та інших дослідників [3].

Аналіз літератури дозволяє зробити висновок про те, що успішність сучасного освітнього процесу визначає орієнтованість на знання та використання цифрових технологій, зокрема активне використання мережі Інтернет. Тому застосування хмарних технологій в освітньому процесі закладами вищої освіти є перспективним напрямом підвищення ефективності навчання та необхідною умовою ефективного спілкування в процесі спільної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти. Основний принцип хмарних технологій полягає в тому, що інформація зберігається й обробляється засобами вебсервера, а результат даних обчислень надається користувачеві за допомогою веббраузера. Користувачі отримують можливість створювати й редагувати текстові документи, математичні таблиці, прості векторні зображення, редагувати графічні файли, створювати й демонструвати комп'ютерні презентації, використовувати дисковий простір провайдера для зберігання резервних копій даних. В освітньому процесі зручно використовувати хмарні технології від компаній, які надають набір сервісів, придатних для створення хмаро орієнтованого освітнього середовища. Наприклад, прості у використанні сервіси від компанії Google надають широке коло можливостей як для здобувачів вищої освіти, так і для викладачів. Хмарні технології дозволяють здійснювати спільну роботу з документами, проводити опитування і тестування, організувати електронний документообіг.

Хмарні технології в освіті мають низку переваг: дозволяють економити на придбанні, підтримці, модернізації програмного забезпечення (ПЗ) та устаткування; автоматично виділяють необхідні ресурси залежно від потреб програми, провайдер послуг здійснює технічне обслуговування та оновлення ПЗ; користувач може працювати з будь-якої точки на планеті, де є доступ до мережі Інтернет; дозволяють економити дисковий простір і знижують потреби в приміщеннях; створюють відкритість освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу.

Застосування хмарних технологій в освітньому процесі підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти є однією з найперспективніших інновацій в системі освіти, оскільки, крім зниження витрат на інформаційну інфраструктуру, вони дозволяють створювати, поширювати й використовувати в освітньому середовищі сервіси, які зможуть забезпечувати підвищення якості освіти.

Література

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. Матеріали методолог. семінару. Київ. 2019. С.20-26.
2. Ковальчук В., Сорока В. Розвиток цифрової компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання. *Професійна педагогіка*. 2020. С. 96 - 103.
3. Шевченко Л. М. Хмарні технології та перспективи їх використання у професійній підготовці вчителів. *Збірник наукових праць «ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»*. 2017. С. 259–263.

Шилко Сергій Олексійович,

завідувач відділення технологічної освіти Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРАКТОРИ» В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Сьогодні в умовах карантину у світі набирають популярності інтерактивні дистанційні методи навчання, в основі яких – цілеспрямована та контрольована інтенсивна самостійна робота студента, який за розкладом занять може навчатися з викладачами та під керівництвом досвідчених педагогів у зручному для себе місці, не відвідуючи університет.

Наразі дистанційні освітні технології розглядають як такі, що реалізуються здебільшого із застосуванням інформаційних і телекомунікаційних технологій за опосередкованої (на відстані) або не повністю опосередкованої взаємодії суб'єкта навчання з педагогічним працівником.

Не є винятком і наш Відокремлений структурний підрозділ «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка», де приділяється постійна увага підвищенню якості надання освітніх послуг і впровадженню сучасних

інноваційних методів традиційного й інтерактивного навчання за допомогою інтерактивних методів і різних програм (відеоконференції на базі платформи Zoom, а також Viber, Classroom тощо).

У таких надзвичайних умовах зростає роль і місце дистанційної форми навчання та використання сучасних інформаційних інноваційних технологій.

Дистанційна форма навчання введена в дію наказом Міністерства освіти і науки України у зв'язку із запровадженням усеукраїнського карантину. Отож, такий освітній процес є однією з нових реальностей сучасної освіти, що відбувається у складних умовах.

Під час проведення занять із фахових дисциплін за дистанційною формою навчання студенти відкривають доступ до нетрадиційних джерел інформації, завдяки чому підвищується ефективність їхньої самостійної роботи, надаються абсолютно нові можливості для творчості, закріплення різних професійних навичок. А викладачі, застосовуючи концептуальні й математичні моделювання явищ і процесів, у змозі реалізовувати принципово нові форми й методи навчання.

Дистанційне навчання може й повинно зайняти своє місце в системі освіти, оскільки правильна його реалізація забезпечить якісний освітній процес, що відповідатиме вимогам сучасного суспільства.

Отже, інноваційне навчання – це процес, що оновлює навчальну систему та унеможливує пасивність студентів під час занять. Новітні методи допомагають установити партнерські взаємовідносини між викладачем та здобувачами освіти, що позитивно впливає на процес засвоєння інформації та формування соціокультурної компетентності.

Під час карантину можливо та потрібно продовжувати процес навчання за допомогою інноваційних методів, використання яких в умовах унесвітньої пандемії є необхідним елементом освітнього процесу, що сприяє формуванню у здобувачів освіти глибоких теоретичних знань, практичних навичок, стимулює конструктивно-критичне мислення, пробуджує інтерес і мотивацію.

Шутко Олександр Георгійович,
завідувач навчально-методичною лабораторією Відокремленого
структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий
коледж Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка»

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Якісна підготовка кваліфікованих робітників потребує творчого підходу викладачів та майстрів виробничого навчання до вибору змісту, форм, методів і засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій, що мають бути зорієнтованими не лише на передачу готових знань, а й відобразити ідеї розуміння та визнання чужого погляду на проблему, повагу до особистості,

організації співпраці та самовираження в діяльності, у творчості, тобто на формування комплексу особистісних якостей здобувачів освіти.

Розвиток сучасної техніки та виробництва неможливий без висококваліфікованих робітничих кадрів, яких готує професійно-технічна освіта. Оновлення змісту підготовки в навчальних закладах є основою стратегічних завдань, визначених Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття»). Це зумовлює необхідність реалізації Концепції професійної освіти, законів України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні тощо. Сучасний етап розвитку професійно-технічних навчальних закладів пов'язаний із необхідністю розв'язання проблеми щодо підвищення інтелектуального рівня пізнавального і творчого потенціалу здобувачів освіти. Пошук засобів для розвитку пізнавальних і творчих здібностей, підвищення ефективності навчання є проблемою загальною для багатьох країн.

Сучасний освітній простір характеризується новою парадигмою освіти. На нашу думку, вона заснована на індивідуалізації та диференціації освіти, варіативності й альтернативності освітніх систем, прогностичності й адаптованості до змінних умов соціально-економічного середовища, інтересів і здібностей тих, хто навчається. Відповідно до цієї парадигми освіта повинна сприяти розвитку людини у процесі розвивального способу життя, будуватися на діагностиці розвитку особистості, перейти до виховання культури людської гідності.

Сучасні світові стандарти в галузі освіти передбачають підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних інтегрувати теоретичні знання і практичні вміння в цілісну систему, володіти новими технологіями тощо.

Розвиток освіти багато в чому визначає стан майбутнього суспільства, культури й особистості. «Освіта формує людину, озброює її знаннями, виховує громадянські якості, вміння думати й працювати, спілкуватись і відпочивати, жити суспільним чином і водночас бути індивідуально неповторною особистістю» [1, с. 11].

У пошуках нового підходу до проблеми активного навчання студентів ми зупинилися на концепції поетапного формування розумових дій.

Провідна ідея цієї концепції полягає в тому, що, урахувавши важливий принцип психології – єдності пізнання і діяльності (Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв), її автори (П. Я. Гальперін, Н. Ф. Талізін) розглядають засвоєння знань як процес, у результаті якого, виконуючи певні дії (проходячи через етапи зовнішньої матеріальної або матеріалізованої діяльності, через форми зовнішнього і внутрішнього мовлення) шляхом інтеріоризації людина вчиться мислити. Тобто засвоєння знань відбувається тільки в результаті виконання тими, хто навчається, певної системи дій, тобто їхньої особистої діяльності, тому метод, що впливає з такої концепції, називається діяльним.

Використання наочності під час лекції збільшує запам'ятовування матеріалу від 14% до 38%. Експеримент, проведений американськими дослідниками, засвідчив, що використання візуальних засобів під час вивчення слів на 200 відсотків поліпшує результати. Крім того, така презентація

матеріалу забирає на 40 відсотків менше часу, підсилює виклад усного матеріалу. Наочність варта не лише сотень слів, а й утричі ефективніша за одні лише слова.

Якщо ж до роботи залучається слухова й зорова пам'ять, є більше шансів задовольнити потреби різних здобувачів освіти. Однак використання лише зорової та слухової пам'яті недостатнє.

Понад 2400 років тому Конфуцій сказав:

Те, що я чую, я забуваю.

Те, що я бачу, я пам'ятаю.

Те, що я роблю, я розумію.

Ці три прості твердження обґрунтовують необхідність використання активних методів навчання. Дещо змінивши слова великого китайського педагога, можна сформулювати кредо інтерактивного навчання:

Те, що я чую, я забуваю.

Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю.

Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти.

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок.

Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром.

Слово «інтерактив» прийшло до нас з англійської від слова «inter» – взаємний і «act» – діяти. Отже, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, що має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують із приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють.

Викладач під час інтерактивного навчання виступає організатором освітнього процесу, консультантом, фасилітатором, який ніколи не «замикає» навчальний процес на собі, головним у якому є зв'язки між студентами, їхня взаємодія і співпраця. Результати освітнього процесу досягаються взаємними зусиллями учасників процесу навчання, студенти беруть на себе відповідальність за його результати.

Нагромаджений уже сьогодні в Україні та за кордоном досвід переконливо свідчить, що інтерактивні методи сприяють інтенсифікації й оптимізації навчального процесу та дозволяють студентам:

- зробити засвоєння знань більш доступним;
- навчитись формулювати власну думку, правильно її висловлювати, доводити свій погляд на проблему, аргументувати й дискутувати;
- навчитися слухати інших, поважати альтернативну думку; моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати власний соціальний досвід через пережите особисто;

- учитися будувати конструктивні відносини у групі, визначати своє місце в ній, уникати конфліктів, розв'язувати їх, знаходити компроміси, прагнути до діалогу;
- аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу;
- знаходити спільне розв'язання проблеми;
- розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт.

Література

1. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ : Грамота, 2003. 216 с.
2. Панченков А., Пометун О., Ремех Т. Навчання в дії: як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: Метод. посіб. Київ : А.П.Н., 2003. 72 с.
3. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / Під ред. Сисосвої С. О. Київ, 2001.
4. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
5. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. Київ : АПН, 2002. 135с.

Щипська Тетяна Петрівна,

старший викладач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗП(П)ТО ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним із важливих завдань системи професійної (професійно-технічної) освіти (П(П)ТО) є підготовка компетентного, гнучкого, конкурентоспроможного фахівця, який здатний досягати визначених цілей у різних соціокультурних ситуаціях. Ключовими моментами у формуванні якостей кваліфікованого робітника є консультативна допомога педагога та інноваційні технології навчання професії.

Поняттям «інновація» позначають нововведення, новизну, зміну, ведення чогось нового. Щодо педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, форми і методи освітньої діяльності.

Інноваційне навчання зорієнтоване на динамічні зміни в навколишньому світі. Це навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Упровадження дидактичних інноваційних форм навчання означає процес і результат освітньої діяльності, що стимулює новаторські зміни у сфері професійної підготовки учнів.

Інноваційний розвиток нашого суспільства, підвищення вимог до підготовки робітничих кадрів в Україні вимагають істотної модернізації системи професійної освіти, насамперед навчального процесу.

Сучасний кваліфікований робітник має бути всебічно розвинутим, технічно освітеним, культурним; володіти високою професійною майстерністю. Застосування інноваційних технологій забезпечує якість знань, ефективність організації педагогічного процесу, сприяє вдосконаленню самостійної роботи учнів, перетворенню набутих знань на кваліфікаційні вміння та навички, формуванню професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників.

У процесі підготовки професійно компетентного робітника, який відповідає вимогам сучасного ринку праці та розвитку виробничої сфери, необхідно сформувати [3, с. 48]: професійно важливі якості учня як активного суб'єкта змін та інновацій, здатного до самостійної ініціації та реалізації інноваційної виробничої діяльності; вміння працювати в умовах модернізації виробничих технологій та обладнання, діяти у нових, незвичних професійних ситуаціях, використовувати нові способи вирішення професійних проблем; готовність до оволодіння новітніми виробничими технологіями відповідної виробничої сфери; здатність до розвитку компетентностей шляхом неформальної та інформальної освіти, мотивацію до подальшого кар'єрного зростання.

Такі вимоги до кваліфікації сучасного робітника обумовлюють необхідність проведення реформ для забезпечення якості професійно-технічної освіти шляхом формування змісту навчання на компетентнісній основі, впровадження системи забезпечення якості освіти, модернізації освітнього середовища [2].

На сьогодні в системі вітчизняної П(ПТ)О функціонують дві основні моделі уроків, за якими здійснюється професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників: традиційна та інноваційна [4, с. 193].

Інноваційна модель уроку зорієнтована на формування професійних, загальнопрофесійних (базових) і ключових компетентностей. Упровадження державних стандартів П(ПТ)О, що розроблені на компетентнісній основі, дозволяють визначити результати навчання на інноваційному уроці в контексті здобутих компетентностей.

Традиційний та інноваційний уроки в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) розрізняються за такими показниками: цілі освітнього процесу; зміст, форми та методи навчання; тип інформаційної комунікації; функції педагога на уроці; рівень контролю за процесом навчання; навчально-методичний супровід уроку; результати освітнього процесу.

Наприклад, проведення уроку виробничого навчання за інноваційною моделлю буде ефективним під час вивчення складних технологічних процесів, виконання комплексних навчально-виробничих робіт і формування вмінь працювати в нетипових виробничих ситуаціях.

На сьогодні все актуальнішим стає використання в навчанні прийомів і методів, які формують уміння самостійно здобувати знання, збирати необхідну інформацію, висувати гіпотези, робити висновки. Такі методи навчання орієнтовані на формування професійних, загальнопрофесійних і ключових

компетентностей у здобувачів освіти (наочні, практичні, інтерактивні, проблемні, кейс-метод, евристичні методи розвитку творчих здібностей, пошукові, метод вебквест тощо).

За інноваційною моделлю уроку здобувачі освіти можуть бути співдоповідачами педагога та представити інформацію щодо застосування новітніх технологій виробництва за темою уроку у вигляді мініпрезентацій; за результатами випереджувальної самостійної роботи можуть підготувати проєкт за темою уроку та самостійно провести викладення нового навчального матеріалу.

Ознайомлення з новим навчальним матеріалом можна проводити у вигляді «майстер-класів», які проводять запрошені представники виробництва. Інформаційно-комунікаційні технології на цьому етапі дозволяють продемонструвати технологічний процес у відеоформаті, обговорити покрокове виконання робіт, проаналізувати типові помилки та обговорити методи їхнього попередження.

Для закріплення нового навчального матеріалу за інноваційною моделлю уроку здобувачам освіти можна запропонувати певні виробничі або проблемні ситуації та визначити практичні прийоми щодо їх усунення в типових і нестандартних умовах: застосувати елементи ділової або рольової гри для розвитку професійних умінь приймати рішення в невизначених умовах; провести «мозковий штурм» для вирішення професійно важливих проблем за темою уроку. З метою розвитку мислення учнів доцільним є проведення навчальних тренінгів, які можуть містити систему практичних вправ різного рівня складності: пробні, тренувальні завдання із використанням інструкційно-технологічної документації, вправи творчого характеру, що передбачають застосування певних прийомів праці за новим алгоритмом. Ефективною формою організації навчальної діяльності здобувачів освіти на цьому етапі треба вважати індивідуальну або у малих групах.

Широкого застосування в навчальному процесі набули інформаційні технології, які активно сприяють засвоєнню інформації і отриманню знань учнями. Інформаційні технології сприяють візуалізації сказаного педагогом під час пояснення нового навчального матеріалу. Саме цим вимогам відповідають мультимедійні презентації, що можуть широко використовуватися в навчальному процесі. Мультимедійна презентація передбачає синтез різноманітних видів інформації: текстової, аудіо-, відео-, графічних зображень, анімації тощо – в одному програмному продукті.

Професійні вміння та креативне мислення у майбутніх фахівців допомагають формувати комп'ютерні тестові програми контролю, фрагменти навчальних відеофільмів. Відеоматеріали легко поєднуються з різними видами роботи: індивідуальною, парною, груповою, колективною, а також формами роботи: відеотренінг, аналіз прикладів та життєвих ситуацій, робота з кейсами, творчі й аналітичні завдання, вправи, інтерактиви, дискусії, обговорення, мозковий штурм, запитання/відповіді, рефлексія, написання анотацій, есе, статті та інше.

В Україні на сьогодні здійснюється потужна діяльність із запровадження інноваційних технологій навчання в систему П(ПТ)О. Проводиться системна діяльність із розвитку фахової та науково-методичної компетентності педагогів, здійснюється розроблення сучасного методичного забезпечення професійної освіти. Постійне проведення методичних семінарів, форумів, конкурсів, виставок та інших форм методичної роботи сприяє продукуванню нових педагогічних ідей, технологій, узагальненню та поширенню передового педагогічного досвіду.

Література

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/monproponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-koncepciyi-realizaciyiderzhavnoyi-politiki-u-sferi-profesijnoyi-osviti-suchasna-profesijna-osvita-naperiod-do-2027-roku>.
2. Постанова КМ України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 509 від 12.06.2019 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
3. Сілаєва І. Є. Інноваційна модель уроку виробничого навчання : навч.-метод. посіб. Біла Церква : БІНПО ДВНЗ УМО НАПН України, 2018. 66 с.
4. Сілаєва І. Є., Шевчук С. С., Заславська С. І. Методика професійного навчання : метод. посіб. Донецьк : ІПО ІПП УМО, 2013. 292 с.

Базиль Сергій Михайлович,
аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ВИКОРИСТАННЯ SMART STUDIO У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Цифровізація всіх сфер діяльності людини вимагає від майбутніх фахівців знань, умінь та навичок роботи з комп'ютерним обладнанням, спеціалізованим програмним забезпеченням, яке використовується у професійній діяльності. Професійна діяльність сучасного майстра виробничого навчання передбачає вміння працювати з різними видами матеріалів, деталей, обладнань, їх кресленнями, технічною документацією, розрахунками тощо.

Для вирішення професійних завдань в освітньому процесі закладів вищої освіти під час підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання передбачений широкий спектр дисциплін інформаційного спрямування, які розглядають такі види програмного забезпечення:

– програмне забезпечення загального призначення (наприклад, текстові редактори: Microsoft Word, Libre Office Writer; електронні таблиці: Microsoft Excel, Libre Office Calc; бази даних: Microsoft Access, Libre Office Base; програми створення презентацій: Microsoft PowerPoint, Libre Office Impress тощо);

– програмне забезпечення спеціального призначення (наприклад: графічні редактори та програми дизайну: Adobe Photoshop, CorelDraw, Gimp, Inscapе, Adobe InDesign, Adobe Illustrator тощо; системи автоматизованого проєктування: AutoDesk Autocad, SolidWorks, Ascon 3D Компас, FreeCad, LibreCad тощо; математичні системи інженерних і технічних розрахунків: MathCad, MatLab, Maple, Mathematica, Maxima, SMath Studio Desktop, SMath Studio Cloud тощо);

– програмні ресурси та сервіси глобальної мережі Інтернет тощо.

Одним із інструментів освітнього процесу є використання на заняттях математичних систем. Математичні системи (пакети) – це складний комплекс програм, що призначений для автоматизації математичних, технічних, інженерних розрахунків. Можна вважати, що розвиток математичних систем відбувався паралельно з розвитком засобів обчислювальної техніки. Починаючи з 80-х років XX століття, було створено такі математичні пакети: MathCad, MatLab, Формула тощо [1].

Сьогодні на сучасному ринку існує велика кількість математичних систем, які вирішують різні розрахункові завдання. До них можна віднести некомерційний аналог математичної системи MathCad – програму SMath Studio Desktop або її онлайн-версію SMath Studio Cloud.

SMath Studio Desktop – пакет для розрахунку, спрощення математичних виразів побудови графіків функцій тощо. Інтерфейс програми (рис. 1) схожий на математичний пакет MathCad.

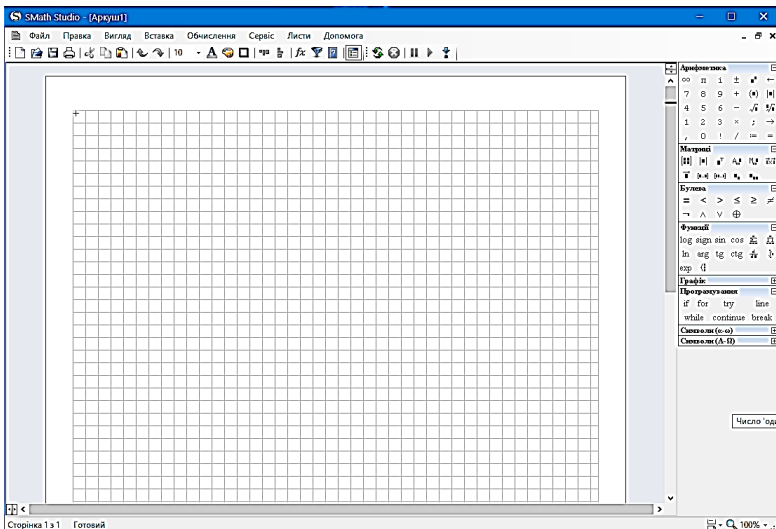

Рис. 1 Інтерфейс математичної системи SMath Studio Desktop

SMath Studio Cloud є онлайн-версією безкоштовного пакету SMath Studio Desktop (рис. 2). Сервіс підтримує багато функцій для математичних обчислень та аналізу, також є можливість завантаження файлів (*.sm, *.smz і *.xmcd), зберігання розрахунків та друку [2].

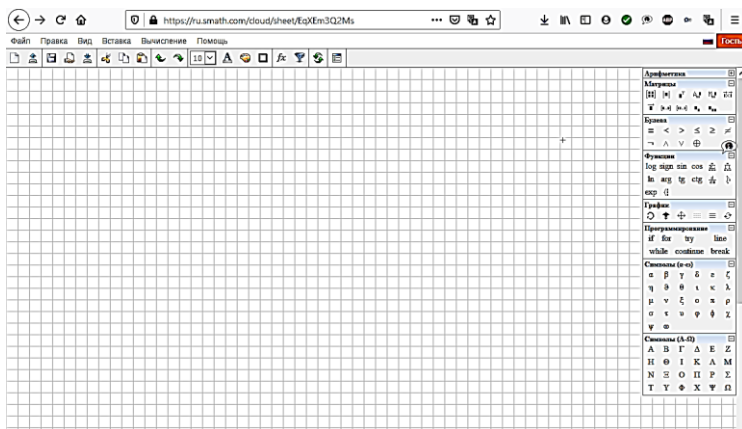

Рис. 2 Вкладка браузера математичної системи SMATH Studio Cloud

З огляду на вище зазначене можемо зробити висновки, що використання математичної системи Smath Studio під час професійної підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання є доречним, оскільки означена математична система безкоштовна і є аналогом MathCad. Вона також має певні переваги у функціоналі, не потребує ліцензії і тому може бути використана в освітньому процесі та в майбутній професійній діяльності.

Література

1. Математичні пакети, які можуть допомогти. URL: https://wiki.cuspu.edu.ua/index.php/Математичні_пакети_які_можуть_допомогти (дата звернення: 12.01.2020).
2. Офіційний сайт SMATH Studio Cloud. URL: <https://ru.smath.com/cloud/> (дата звернення: 22.09.2020).

Бикова Тетяна Борисівна,

аспірантка кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ
ім. О. Довженка, викладач ВСП «Професійно-педагогічний
фаховий коледж Глухівського НПУ ім. О. Довженка»

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ: НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ

Змішане навчання як визнане педагогічне явище існує близько 15 років. В. Бабенко, О. Бабенко, Л. Данькевич, О. Мусійовська, М. Умрик та інші, розглядаючи його як перспективний напрям у вітчизняній освітній практиці, у 2009 році провели низку досліджень. Теоретичні та практичні аспекти використання змішаного навчання є основою дисертації Н. Рашевської [6], захищеної у 2011 році. Своєю концептуальністю вирізняється монографія 2016 року «Теорія та практика змішаного навчання» [5]. Наукові розвідки проблеми запровадження змішаного навчання на різних рівнях освіти в Україні та світі

тривають [1]. Проблема його популяризації у вітчизняних закладах освіти є актуальною.

Для забезпечення позитивного ставлення викладачів та студентів до змішаного навчання як педагогічної інновації необхідно реалізувати процеси розв'язку та закріплення специфічних навичок, освоєння нових моделей поведінки, зміни ставлення до виконання завдань тощо. Погоджуємося з позицією В. Ковальчука та С. Федотенка, що задля цього доцільно скористатися можливостями тренінгу як активного методу навчання [3, с.427; 4].

З огляду на зазначене в процесі реалізації професійної підготовки майстрів виробничого навчання із застосуванням змішаного навчання у Відокремленому структурному підрозділі «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» з метою створення ситуації успіху було ініційовано проведення тренінгу для викладачів і студентів «Змішане навчання: на шляху до успіху». Реалізація тренінгових занять передбачала поєднання очних зустрічей і дистанційної діяльності за сценаріями змішаного навчання.

Основними завданнями тренінгу є: проінформувати викладачів та студентів про змішане навчання як спосіб адаптації технології електронного навчання до умов очної форми здобуття освіти; розширити їх компетентності щодо використання доступних засобів змішаного навчання; вибудувати ефективну стратегію спільної діяльності щодо реалізації змішаного навчання у процесі професійної підготовки.

Особливістю тренінгу є те, що студенти та викладачі є рівноправними учасниками. Вони перебувають в однакових умовах, їм запропоновано виконання однакових завдань, думки учасників тренінгу однаково враховуються. Окрім того, у процесі тренінгу досвідчені викладачі та майбутні педагоги залучаються до інтерактивної діяльності (вправи на знайомство, зняття напруженості, згуртування для подальшої творчої праці); робота в групах та мікрогрупах (проблемне навчання, «ажурна пилка», групова творча діяльність) тощо.

З метою інформаційної підтримки учасників тренінгу було створено однойменний дистанційний курс-ресурс у середовищі Moodle. Його структуру утворюють інформаційні форуми, форуми для презентації та обговорення результатів діяльності, форум взаємодопомоги, вхідна і вихідна анкети, інформаційні блоки, блоки завдань.

У процесі проведення тренінгу було виявлено такі факти:

1. Учасники освітнього процесу не завжди об'єктивні в процесі самооцінювання. Здебільшого викладачі схильні переоцінювати, а студенти недооцінювати свої здатності.
2. Як викладачі, так і студенти однаково не готові витратити багато власного часу для самопідготовки.
3. За умови, що діяльність є не тільки корисною, а й цікавою, її продуктивність значно зростає.
4. Матеріальні заохочення є важливими в процесі мотивації.

Однак, незважаючи на труднощі та проблеми, змішане навчання було визначено учасниками тренінгу як актуальне та неминуче явище сучасного освітнього процесу. Особливого значення воно набуває у зв'язку з розвитком цифрового середовища та глобальної мережі [2].

Література

1. Бикова Т.Б., Іващенко М.В. Порівняльно-педагогічний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду впровадження змішаного навчання в освітній процес. *Проблеми освіти*. 2019. Вип.93. С. 208-224
2. Бикова Т.Б., Ковальчук В.І. Застосування змішаного навчання у професійній підготовці майбутніх майстрів виробничого навчання швейного профілю. *Psychology and pedagogy as sciences of formation and development of modern personality: conference proceedings*. Wloclawek: Izdevnieciba «Baltija Publishing» Republic of Poland, 2019. P. 70-74.
3. Ковальчук В. І., Федотенко С. Р. Інноваційні технології навчання – основа модернізації професійної освіти. *Молодий вчений*, 2018. №12. С. 425-429.
4. Ковальчук В. І. Створення сприятливого навчального середовища. Тренінги / за заг. ред. В. Ковальчука. Київ: Шк. світ, 2011. 128 с.
5. Кухаренко В.М., Березенська С.М., Бугайчук К.Л., Олійник Н.Ю., Олійник Т.О., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г., Столяревська А.Л. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / ред. В. М. Кухаренко. Харків : Міськдрук, 2016. 284 с.
6. Рашевська Н. В. Мобільні інформаційно-комунікаційні технології навчання вищої математики студентів вищих технічних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.10. Київ, 2011. 305 с.

Добруха Марина Миколаївна,
аспірантка Інституту професійно-технічної освіти
НАПН України

ПРОБЛЕМИ НА ШЛЯХУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Ринок праці потребує все більшої зміни та перегляду старих принципів і засобів навчання, що неодмінно змушує педагогів обирати: змінювати себе і свій підхід до викладання чи залишитися в минулому і цим позбавити учнів якісної освіти, яка в майбутньому їм дорого коштуватиме. З огляду на це у вітчизняних закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) почали впроваджувати елементи дуальної форми навчання в професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників. Така форма навчання передбачає розподіл годин у співвідношенні 30 % – теорії, до 70 % –практики. Отже, виникає необхідність оптимізації теоретичної підготовки в ЗП(ПТ)О. Крім того, ситуація, у якій опинилася сучасна освіта, засвідчила, що саме дистанційне навчання є провідною формою організації теоретичного навчання

в ЗП(ПТ)О, що потребує високого рівня «цифрової грамотності» від майстрів виробничого навчання та викладачів.

До цифрових технологій в освіті звертаються як науковці, так і педагогічні працівники. До цього часу відбулася певна поляризація поглядів на них. Одні вважають, що «цифра» є провідником до повного і всебічного вивчення та засвоєння матеріалу учнями, а педагогам вона обіцяє полегшення їхніх титанічних зусиль. Іншим здається, що такий надсучасний підхід може взагалі позбавити роботи викладачів, а учнів – можливості міркувати самостійно, тобто суттєво знизить якість і значущість освіти в цілому, оскільки сам по собі комп'ютер не спроможний перетворювати інформацію в знання. Варто зауважити, що цифрові технології в навчанні розглядають як сучасне дистанційне навчання (із використанням останніх моделей гаджетів, комп'ютерних програм, інтернет-ресурсів, електронних підручників тощо), оснащення викладацьких приміщень допоміжними пристроями (стаціонарними комп'ютерами, мультимедійними дошками, телевізорами з високим розширенням екрану, а в недалекому майбутньому і 3D-окулярами тощо). Отже, вимоги сучасного суспільства потребують базової зміни підходу до навчання, що, у свою чергу, викликає певні труднощі для більшості його учасників.

На сучасному рівні «стосунків» між суб'єктами освітнього процесу та цифровими технологіями виявлено низку проблем, а саме:

- низьке матеріально-технічне забезпечення ЗП(ПТ)О, зокрема відсутність потужної мережі Інтернет, необхідного для цього обладнання та достатньої кількості сучасних цифрових засобів навчання;

- недостатня свідомість суб'єктів освітнього процесу: з боку учнів вона виявляється під час проходження ними поточного контролю та виконання завдань; із боку педагогічних працівників – викладання та пояснення інформації в дистанційній формі;

- складність дистанційного навчання учнів та засвоєння ними практичних навичок за відсутності безпосереднього спілкування з майстром виробничого навчання в майстерні з використанням потрібного приладдя.

Виходячи з наведених вище тезово-визначених проблем, складається загальна картина ситуації стосунків «ЗП(ПТ)О vs цифрові технології навчання», яка засвідчує, що без зусиль і бажання, без забезпечення фінансування та без конформізму до осучаснення системи професійної освіти просуватися цим шляхом неможливо або надзвичайно складно.

Для ефективного використання цифрових технологій у ЗП(ПТ)О доцільно запровадити такі заходи:

- розвивати цифрову культуру в суб'єктів освітнього процесу для підтримки безпечного освітнього середовища ЗП(ПТ)О;

- розробити спеціальні курси для підвищення цифрової грамотності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О та забезпечити безперервне вдосконалення ними навичок користування новітніми цифровими технологіями;

– здійснювати обов’язкову психологічну підтримку педагогічних працівників старшого віку, які мають особливі труднощі з подолання «страху» перед новітніми технологіями;

– оновлювати зміст навчального предмета «Інформаційні технології» з акцентом на конкретні потрібні в навчанні навички використання цифрових технологій;

– збалансовувати цифрову теорію та реальну практику, що залишається основною під час навчання в ЗП(ПТ)О.

Варто враховувати, що такий «цифровий підхід» і все пов’язане з ним вимагає чималу кількість часу, який у працівників ЗП(ПТ)О зайнятий «мавпячим трудом» з виконання незлічених звітів та інших паперів, а в учнів – письмовим домашнім завданням.

Отже, реалії сьогодення вимагають від нас змін як у нашій свідомості, так і в навколишньому світі. Якщо брати за основу формулу «гаджети = успіх в навчанні = гарне майбутнє», то стає, безумовно, важливим упровадження і підтримка в ЗП(ПТ)О цифрових технологій навчання. Ці технології і результати їхнього використання в освітньому процесі ЗП(ПТ)О сприятимуть його осучасненню й оптимізації, а також мотивації учнів до навчання. Адже покоління Z (діти народжені після 1995 року) краще за інших сприймає цифрові технології в навчанні, тобто гаджет для них вже не лише «дитяча забавка» для розваг, а й потужний інформаційний інструмент, що інколи краще за викладача чи майстра допомагає розібратися в питаннях у навчанні. Тут важливо витримати баланс між цифровими технологіями, що допомагають засвоювати важливу інформацію, і тими, що від неї відволікають. Водночас педагогічні працівники повинні володіти інформаційними технологіями; бути здатними формувати в майбутніх кваліфікованих робітників інформаційно-цифрову компетентність; створювати необхідні умови для безпечної праці та успішного навчання учнів.

Отже, упровадження цифрових технологій в закладах професійної (професійно-технічної) освіти забезпечить модернізацію освітнього середовища, що уможливить інноваційність, доступність, прозорість, гнучкість і відкритість освітнього процесу. Утім наш шлях у цій сфері доволі тернистий, бо цифрові технології навчання, окрім проблем щодо їх запровадження в ЗП(ПТ)О, мають ще інші недоліки, які теж треба долати, бо вони викликані самою специфікою технологій. Але якщо ви знайдете шлях, на якому немає перешкод, як вважав Ернесто Че Гевара, то цей шлях, ймовірно, нікуди не веде.

Дорогань Андрій Андрійович,
аспірант кафедри педагогіки Криворізького державного
педагогічного університету

МОНІТОРИНГ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ

Науково-дослідницька діяльність студентів є невіддільним складником освітнього процесу в закладі вищої освіти, значущим чинником їх професійної й особистісної самоактуалізації. Саме тому питання продуктивності, критерії й показники ефективної організації науково-дослідницької діяльності студентів є тими проблемами професійної освіти, що постійно постають і потребують вирішення з точки зору оновлення інструментарію та підходів до управління нею. Тим часом з'ясовано, що сьогодні цей процес будується на системній основі та орієнтується на застосування технологій педагогічного моніторингу.

Педагогічний моніторинг загалом можна визначити як процес і результат вимірювання й оцінювання, що дає змогу об'єктивно й достовірно проаналізувати перебіг досліджуваної педагогічної системи, зробити науково обґрунтоване прогнозування напрямку її розвитку (Г. Єльнікова, Л. Кондрашова, О. Лаврентьева, В. Староста та ін.) [3].

Застосовуючи педагогічний моніторинг до вивчення особливостей організації науково-дослідницької діяльності майбутніх інженерів-педагогів, зауважимо, що цей феномен за сутністю розглядається дослідниками (Б. Андрієвський, Р. Атанов, В. Майборода, О. Малихін, Ю. Скиба, Г. Цехмістрова, Д. Чернілевський, О. Ярошенко та ін.) як процес цілеспрямованого пошуку студентами академічно зорієнтованої та практично спрямованої професійно значущої інформації, а за змістом – як складний системний об'єкт, до компонентів якого й можуть бути застосовані моніторингові процедури [1, с. 8-9].

Науково-дослідницька діяльність студентів спрямовується на створення ними нового об'єктивного, системно-організованого й обґрунтованого знання, що охоплює професійні, загальнокультурні й соціокультурні аспекти. Із огляду на форму перебігу цього процесу науковці розрізняють внутрішню та зовнішню структуру системи науково-дослідницької діяльності студентів [1, с. 8-9].

Зовнішня структура віддзеркалює систему організації науково-дослідницької діяльності студентів у закладі вищої освіти та функції кожного суб'єкта (студентів, викладачів, наукових об'єднань, відділів закладу й партнерських організацій тощо) і того чи іншого структурного підрозділу закладу, об'єднань регіонального, всеукраїнського й міжнародного рівнів. Для майбутніх інженерів-педагогів доцільною підсистемою у зовнішній структурі науково-дослідницької діяльності є різноманітні професійні наукові об'єднання, зокрема науково-дослідні виробничі лабораторії, галузеві науково-дослідницькі організації, професійні спілки та відповідні наукові заходи, які ними проводяться.

Предметом педагогічного моніторингу має бути: рівень науковості й проблемності навчально-дослідницької діяльності студентів як такої, що інтегрована в зміст професійної підготовки загалом та кожної навчальної дисципліни зокрема, кількість і продуктивність первинних, факультетських, загальноуніверситетських, професійних наукових об'єднань, ступінь залученості до їх діяльності студентів, кількість і рівень проведених наукових заходів, публікаційна активність здобувачів освіти, професійна й академічна мобільність. Урешті-решт моніторинг має виявити якість і рівень функціонування дослідницького середовища та ступінь причетності до нього майбутніх інженерів-педагогів.

Внутрішня структура охоплює ті психічні утворення студентів, що вможливають їх залучення до науково-дослідницької діяльності до того чи іншого організаційного рівня. Педагогічний моніторинг має досліджувати ступінь, вираженість та спрямованість пізнавальних і професійних потреб та інтересів майбутніх інженерів-педагогів, ціннісні орієнтації в організації науково-дослідницької діяльності (зادля власної професіоналізації, реалізації здібностей, отримання статусу, кар'єрного просування тощо), рівень мотиваційної, методологічної й практичної готовності (предметні й методологічні знання, дослідницька компетентність). Отже, такий моніторинг з'ясовує рівень розвиненості майбутніх інженерів-педагогів як суб'єктів науково-дослідницької діяльності.

До інструментів педагогічного моніторингу організації науково-дослідницької діяльності майбутніх інженерів-педагогів належать: опитування, тестування, контент-аналіз навчальних планів і програм, наукової продукції викладачів та студентів, інших членів дослідницького середовища; діагностичні контрольні роботи, ситуаційні завдання, експертна оцінка, процесуальне й презентаційне портфоліо.

Технологічна схема моніторингу організації науково-дослідницької діяльності майбутніх інженерів-педагогів має ґрунтуватися на низці методологічних підходів. Це, передусім, гуманістичний підхід (упевненість і віра в можливості студентів, їх дослідницький потенціал та систему цінностей), системний підхід (вивчення й відстеження напрямку розвитку всіх компонентів досліджуваної системи); цільовий підхід (відстеження, діагностика, облік і контроль з метою вдосконалення рівня організації науково-дослідницької діяльності студентів); процесуальний підхід (орієнтація не лише на кінцеві показники, а й оцінку стану процесу та внеску в нього кожного суб'єкта); акмеологічний підхід (оцінка з точки зору потенціальних можливостей студентів і викладачів; комплексний підхід (контроль, перевірка, облік, оцінювання, накопичення та аналіз якісних, кількісних і статистичних показників) [3].

Педагогічний моніторинг науково-дослідницької діяльності майбутніх інженерів-педагогів має відбуватися поетапно. На першому діагностично-вихідному етапі уточнюються критерії, показники та індикатори ефективної організації науково-дослідницької діяльності, проєктуються моніторингові процедури, відбираються методи і прийоми. На другому, установочному або

підготовчому етапі, виходячи з результатів вихідної діагностики, визначаються цілі та завдання науково-дослідницької діяльності та моніторингу кожної її системи, формується програма моніторингу. На третьому змістово-діяльнісному етапі реалізуються процедури та обробляються дані, здійснюються облік та накопичення результатів моніторингу, контроль за станом і динамікою, корегуються окремі аспекти системи науково-дослідницької діяльності. На четвертому оцінно-прогностичному етапі отримані результати узагальнюються в формі схем, зведених таблиць, наочних графіків, діаграм, гістограм; складається змістова характеристика стану у вигляді педагогічного діагнозу та проєктуються напрями подальшого розвитку науково-дослідницької діяльності студентів [2, с. 166].

Моніторинг науково-дослідницької діяльності студентів не повинен базуватися лише на формальних показниках, пропонуваніх керівними органами освіти, оскільки в цьому випадку залишаються поза увагою важливі характеристики цієї діяльності, що в подальшому може спричинити зниження рівня її організації.

Література

1. Завальнюк О. С. Педагогічні умови організації науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів географії в процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... к-та пед. наук; спец: 13.00.04; Льотна академія Національного авіакосмічного університету. Кропивницький, 2020, 20 с.
2. Лаврентьєва О.О. Моніторинг якості виховної роботи. Методика організації виховної роботи у сучасній школі : навч. посіб. / Л. В. Кондрашова, О. О. Лаврентьєва, Н. І. Зеленкова. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. С. 164-183.
3. Староста В. Педагогічний моніторинг та педагогічна діагностика: сутність і взаємозв'язок понять. Науковий вісник МНУ імені В.О.Сухомлинського. Педагогічні науки. 2017. № 4 (59), грудень. С. 499-503.

Зайка Артем Олексійович,

аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ЦІЛІСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Глобальна цифровізація суспільства має значний вплив на підвищення вимог до випускників системи професійної освіти. Відбувається оновлення нормативних документів, які встановлюють вимоги до підготовки здобувачів освіти, та зорієнтованість на підготовку фахівців, які мають ефективно функціонувати в цифровій економіці. Європейський парламент і Рада Європейського Союзу схвалили Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя, де цифрова компетентність названа однією з головних для навчання впродовж життя.

Трансформаційні процеси, що пов'язані з європейською інтеграцією та економічною стратегією Україна – 2030Е, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки України та передбачають модернізацію системи професійної освіти для підготовки висококваліфікованих фахівців. А вже у період переходу до «Індустрії 4.0» чимало роботодавців відзначають низький рівень підготовки сучасного фахівця до роботи з використанням цифрових технологій.

З огляду на це майстри виробничого навчання повинні володіти цифровою компетентністю на високому рівні та підготувати здобувачів освіти, ефективно використовувати цифрові технології, здоров'язбережувальні елементи у своїй діяльності, креативно мислити, вміти планувати й реалізовувати особистісний та професійний розвиток. Підготовка майбутнього майстра виробничого навчання сільськогосподарського профілю з високим рівнем цифрової компетентності є необхідним складником його фахової підготовки, адже дозволить виконувати йому професійні обов'язки більш ефективно, поєднуючи вимоги ринку праці та цифрового суспільства [1].

Такі вимоги суспільства корелюються з вимогами держави та задекларовано в Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 р. У документі зазначено, що метою підготовки майбутнього майстра виробничого навчання є формування та розвиток загальних і професійних компетентностей для набуття здобувачем освіти теоретичних знань, вмінь і навичок та практичних компетентностей, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків; підготовка здобувачів вищої освіти до застосування цифрових технологій у професійній діяльності та подальшого навчання впродовж життя [2].

З одного боку, держава ставить завдання підготувати фахівців, у яких сформована цифрова компетентність на високому рівні. З іншого боку, рівень цифрової компетентності не повною мірою відповідає цим вимогам. Отже, виявляються суперечності між рівнем підготовки здобувачів освіти й вимогами держави та суспільства до фахівців, умотивованих на подальший розвиток цифрової компетентності.

Майстер виробничого навчання повинен розвивати цифрову компетентність за 5-ма напрямками [3]:

- Педагог у цифровому суспільстві (розуміння ролі та ступеня впливу інформації на життя людини й суспільства; уміння шукати та знаходити потрібну інформацію на різних цифрових ресурсах; розуміння надійності джерел і правдивості даних, небезпек в цифровому просторі).

- Професійний розвиток (розуміння відмінності цифрових комунікацій від живого спілкування; уміння використовувати сучасні засоби комунікації (соціальні мережі, месенджери); усвідомлення наявності особливої етики і норм спілкування в цифровому середовищі).

- Використання цифрових ресурсів (розуміння технологічних трендів; готовність працювати з новими і сучасними технологіями (додатками, гаджетами); розуміння користі технологічних інновацій як для розвитку суспільства, так і себе особисто).

– Навчання та оцінювання (розуміння технічних складників комп'ютера та моніторингу якості освітнього процесу; легкість у використанні цифрових пристроїв незалежно від платформи чи інтерфейсу; розуміння «призначення» комп'ютера в освітньому процесі та способів його використання).

– Формування цифрових компетентностей здобувачів освіти (розуміння різноманіття цифрових технологій в галузі інформаційних даних, цифрової комунікації, створення цифрових ресурсів, розв'язування проблем; вміння знаходити дані й ресурси в цифровому освітньому середовищі; організувати, опрацьовувати, аналізувати та інтерпретувати дані; порівнювати і критично оцінювати правдивість інформаційних даних та надійність їх джерел; критичне ставлення до інформаційних повідомлень, захист особистих даних і конфіденційності в цифрових середовищах; захист себе й інших від можливих небезпек у цифрових середовищах).

Цифрова компетентність охоплює різні сфери життєдіяльності. Кожній сфері відповідає певний вид цифрової компетентності та вимагає також його удосконалення [4]:

– інформаційна компетентність, що пов'язана з сукупністю знань, умінь і способів пошуку, осмислення інформації, а також створення інформаційних об'єктів;

– комунікаційна компетентність, що пов'язана з сукупністю знань, умінь і способів створення ефективних професійних взаємин в майбутньому колективі, з керівництвом, із замовниками, самовизначенням у суспільстві;

– функціональна компетентність, що пов'язана з сукупністю знань, умінь і способів використовувати освітні засоби (хмарні технології, Інтернет, LMS Moodle), у тому числі програмні для вирішення професійних завдань;

– споживча компетентність, що пов'язана з сукупністю знань, умінь і способів вирішень повсякденних завдань за допомогою цифрових технологій, спрямованих на задоволення потреб.

Отже, для забезпечення підготовки майбутніх фахівців, які будуть здатні до ефективного використання своїх професійних обов'язків в умовах мінливого ринку праці, освітній процес має бути спрямований на формування цифрової компетентності.

Література

1. Kovalchuk V. I., Sheludko I. V. Implementation of digital technologies in training the vocational education pedagogues as a modern strategy for modernization of professional education. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Biologiae Pertinentia*, no. 9, pp. 122-138, 2019.

2. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року від 12 червня 2019 р. № 419-р/ Урядовий портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80?lang=en> (дата звернення 22.09.2020).

3. Міністерство освіти і науки України (2019, Січ. 15). Наказ № 38, Опис цифрової компетентності педагогічного працівника. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Morze.pdf>. (дата звернення 16.09. 2020).

4. DigComp 2.1 The Digital Competence Framework for Citizens, 2017. [Online]. Available: [https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106281/web-digcomp2.1.pdf_\(online\).pdf](https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106281/web-digcomp2.1.pdf_(online).pdf). Accessed on: September 22, 2020.

Максимович Олександр Миколайович,
аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МАЙСТРОМ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Об'єктивне прискорення науково-технічного й соціального прогресу, кризові економічні, екологічні, демографічні, політичні та інші явища, що виникли в сучасному світі, неминуче позначаються на системі освіти, загострюють протиріччя й труднощі формування молодого покоління. Успіх навчально-виробничого процесу, ефективність кожного уроку виробничого навчання передусім залежить від майстра виробничого навчання, рівня його підготовленості, кваліфікації та педагогічної готовності.

Основні завдання, які постають перед майстром виробничого навчання:

- оптимізація уроків виробничого навчання в навчальних майстернях;
- застосування інноваційних методів навчання;
- упровадження інноваційних виробничих технологій у навчально-виробничий процес [5].

На уроках виробничого навчання рекомендується широко використовувати інноваційні технології. Це уроки-ігри, уроки-екскурсії, творчі лабораторії майстрів, майстер-класи, круглі столи, роботи за проектними методиками для здійснення пошуково-дослідницької діяльності учнів.

Конкуренція на сучасному ринку праці вимагає від робітника не лише глибоких теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а й швидкої модернізації, креативності, постійного оновлення власного досвіду у виробничій сфері. Саме тому майстрам виробничого навчання необхідно постійно опановувати нові технології, розвивати власне мислення, удосконалювати вміння та навички, щоб заохочувати до активної виробничої діяльності учнів – не як виконавців поставлених завдань, а як творчих особистостей, здатних до активного пошуку й втілення інноваційних технологій виробництва.

Майстер виробничого навчання повинен будувати освітній процес на засадах взаємної поваги і партнерства здобувачів професійної освіти та адміністрації, педагогічних (науково-педагогічних) та інших працівників,

забезпечувати органічне поєднання в освітньому процесі теоретичного та практичного навчання, дослідницької та інноваційної діяльності.

Приймаючи рішення про впровадження в освітній процес стороннього педагогічного досвіду та інновацій, майстер повинен бути впевненим, що його рішення будуть відповідати освітнім вимогам, визначеним нормативними документами.

З огляду на це пріоритетним напрямом у системі професійної освіти є всебічне вдосконалення професійної майстерності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти, пошук та впровадження нових форм і методів навчання, покращення якості всіх його елементів та максимальне розкриття потенціалу кожного учня [3].

Важливим аспектом інноваційної діяльності майстра виробничого навчання є постійне підвищення свого професійного й загальнокультурного рівня та педагогічної майстерності, що є запорукою подальшого ефективного функціонування закладів освіти в умовах мінливості ринку праці.

В умовах ринкової економіки підготовка сучасного робітника повинна відповідати цілій низці вимог, що спрямовуються на розвиток у нього вміння самостійно виконувати й оновлювати знання, ставити проблеми, творчо мислити, приймати оригінальні рішення в нестандартних ситуаціях, бути соціально-активною особистістю тощо.

Головним завданням майстра виробничого навчання зокрема та системи освіти в цілому є якісна професійна підготовка кваліфікованих робітників для різних галузей економіки з урахуванням потреб ринку, що забезпечується впровадженням інноваційних технологій навчання та застосуванням сучасних виробничих технологій у професійній підготовці робітничих кадрів [6].

Отже, інноваційні технології навчання – шлях до підвищення якості освіти, зацікавленості учнів у навчанні. Вони дають змогу диференціювати та індивідуалізувати освітній процес, формують внутрішню мотивацію до активного сприйняття, засвоєння та передачі інформації, сприяють формуванню комунікативних якостей учнів, активізують розумову діяльність. Майбутнє професійно-технічної освіти за інноваційними технологіями навчання.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»: чинне законодавство станом на 18 грудня 2019 року: Офіц. текст. Київ: Верховна Рада України. 2019. 170 с.
2. Закон України «Про освіту»: чинне законодавство станом на 5 вересня 2017 року: Офіц. текст. Київ: Верховна Рада України. 2017. 380 с.
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту»: чинне законодавство станом на 06 червня 2019 року: Офіц. текст. Київ: Верховна Рада України. 2019. 119 с.
4. Лузан П. Г., Манько В. М., Нестерова Л. В., Романова Г. М. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну

підготовку кваліфікованих робітників: монографія. Київ: НВП Поліграфсервіс, 2014. 216 с.

5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах»: чинне законодавство станом на 10 липня 2015 року: Офіц. текст. Київ: Міністерство освіти і науки України.

6. Палига О. В., Притула І. А., Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти. Васильків, 2015. 22 с.

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 р. № 1341. Київ.

Однороз Галина Володимирівна,
аспірантка Інституту професійно-технічної освіти
НАПН України

ПОЄДНАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Поняття «інновація» походить від англійського «innovation», що трактується як нововведення, ідея, продукт, технологія, яка є кінцевим результатом інноваційної діяльності. На відміну від «новації» – потенційно можливої зміни, інновація – зміна впроваджена, реалізована.

У системі професійної освіти інноваційні технології охоплюють розроблення нових дидактичних і методичних концептуальних засад освіти. Застосування інноваційних технологій навчання підвищують якість і ефективність навчання, стимулюють мотивацію до самостійної пізнавальної діяльності майбутнього кваліфікованого робітника.

Існує багато інноваційних технологій навчання: інтерактивні, проектні, дослідницькі, тренінгові, ігрові, модульного та контекстного навчання, технології критичного мислення, проблемного навчання, кейс-стаді тощо. Не має ідеальної або універсальної навчальної технології. Не можна використовувати лише одну технологію, оскільки кожна технологія відповідає поставленій меті. Ми наголошуємо на тому, що не можна використовувати в освітньому процесі лише інноваційні технології. Ефективність професійної підготовки майбутнього кваліфікованого робітника досягається завдяки поєднанню традиційних та інноваційних педагогічних технологій навчання, які взаємодоповнюють одна одну.

Інтерактивні технології – це така організація процесу навчання, яка побудована на взаємодії учня з освітнім середовищем; що ґрунтується на психології людських взаємовідносин; навчання, сутність якого полягає в

організації спільного процесу пізнання, коли знання здобуваються через діалог, полілог учнів між собою і викладачем [1, с. 37].

У процесі застосування інтерактивних технологій моделюють реальні життєві або професійні ситуації, пропонують проблеми для спільного вирішення, застосовують рольові ігри. Таке навчання ефективно впливає на підготовку майбутнього кваліфікованого робітника, формує його власну думку, вміння працювати в колективі, самостійність, вміння приймати рішення в складних життєвих та професійних ситуаціях.

Вітчизняні вчені [2, 3] класифікують інтерактивні технології навчання на чотири групи залежно від мети заняття та форм організації навчальної діяльності:

- технології кооперативного навчання;
- технології колективно-групового навчання;
- технології ситуативного моделювання;
- технології опрацювання дискусійних питань.

Технології кооперативного навчання – це форми організації навчання в малих групах, об'єднаних спільною навчальною метою, що сприяють формуванню вмінь і навичок спільної діяльності, розвитку здатності до спілкування, створюють атмосферу співробітництва. Педагог виконує роль організатора, консультанта. Така модель легко й ефективно поєднується з традиційними формами та методами навчання і може застосовуватися на різних етапах. До методів кооперативного навчання відносять такі: робота в парах, робота в малих групах, ротатійні трійки, «два-чотири-всі разом», «карусель», «акваріум».

Технології колективно-групового навчання передбачають одночасну спільну (фронтальну) роботу всієї навчальної групи, де відбувається обговорення певної теми або проблеми, а кожен учасник висловлює свою думку, точку зору, позицію. Педагог повинен заохочувати всіх до рівної участі в дискусії. Така модель дає можливість ґрунтовніше працювати над формою висловлювання власних ідей, долати стереотипи, вільно висловлювати свою думку, відпрацьовувати вміння говорити коротко, лаконічно, але по суті, розвиває творчі здібності, вміння аналізувати та приймати самостійні/колективні рішення. До методів колективно-групових технологій навчання відносяться такі: обговорення проблем в загальному колі, «мікрофон», «незакінчені речення», «мозковий штурм», «навчаючись – учу», «ажурна плитка», «аналіз ситуації», «дерево рішень».

Технології ситуативного моделювання передбачають побудову навчального процесу за допомогою залучення учня до гри. Гра, у свою чергу, підпорядковується дидактичній меті і наближується до поняття «симуляція, імітація». Ігрова модель, окрім дидактичної мети, покликана реалізувати такі цілі: розвиток творчої уяви, можливість самовизначення, забезпечення контролю вираження емоцій, розвиток навичок співробітництва в соціальному аспекті, надання можливості висловлювати свої думки, розвиток критичного мислення та емоційного інтелекту. Педагог виступає інструктором

(ознайомлення з правилами гри, консультація), суддею (коректування і поради з розподілу ролей), тренером (підказки для прискорення гри), ведучим (організатор обговорення). До методів ситуативного моделювання належать симуляції або імітаційні ігри, рольові ігри, ділові ігри.

Технології опрацювання дискусійних питань передбачають обмін думок між учасниками, використання різних технологій проведення дискусій, адже дискусія – важливий засіб пізнавальної діяльності учнів. Ця технологія сприяє розвитку критичного мислення, дає можливість визначити власну позицію, формує навички відстоювання своєї думки, розвиває вміння оперувати аргументами, зважати на думки інших, краще їх розуміти, формує власний погляд на світ, поглиблює знання з обговорюваної проблеми. Технології опрацювання дискусійних питань реалізуються через такі методи: «метод прес», «займи позицію», «зміни позицію», «неперервна шкала думок», «дебати», «дискусія в стилі ток-шоу», «оцінювальна дискусія».

Застосування інтерактивних технологій вимагає від викладача попередньої ретельної підготовки, зміни підходів до навчання, що призводить до зміни атмосфери під час заняття. Підготовка до використання інтерактивних технологій повинна сприяти самоорганізації, самоосвіті, самовихованню, самовдосконаленню, саморозвитку; стимулюванню розумової та соціальної активності, що спрямовується на побудову «адекватного образу успішного професійного майбутнього з виявленням та актуалізацією власних професійних ресурсів, їх корегуванням спочатку в умовах інтерактивного навчання, а в майбутньому – у професійній діяльності» [4, с. 186].

Інтерактивні технології навчання відіграють важливу роль у сучасній професійній освіті. Їх перевага полягає в тому, що учень стає активним учасником освітнього процесу, збільшується кількість учнів, які свідомо засвоюють матеріал; зростає їх інтерес до навчання, отримання знань; окрім професійних знань, умінь та навичок, розвиваються особистісні якості учнів, які так необхідні для ефективної соціальної взаємодії та успішної професійної діяльності.

Література

1. Сисоева С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
2. Інтерактивні технології: теорія і методика : посібник для викладачів ПТУ / Пометун О. І. та ін. Умань-Київ, 2008. 94 с.
3. Пометун О. І, Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ, 2004, 192 с.
4. Інноваційні педагогічні технології : посібник / за ред. О. І. Огієнко. Київ, 2015. 314 с.

Карась Олена Дмитрівна,
аспірантка кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

У сучасному інформаційно-комунікаційному суспільстві відчуваємо потребу в фахівцях з іншою типологічною структурою особистості, які були б спроможні до саморозвитку та самовизначення в різноманітних складних ситуаціях, могли б чітко визначати свою роль у професійній діяльності, мали б високий рівень мовленнєвої культури, були відкритими до переймання професійного досвіду інших та психологічно готовими до виконання професійної діяльності й використання освітніх нововведень.

Отже, система професійної освіти потребує радикальних змін в освітньому процесі, використання інноваційних технологій, методів і засобів навчання, які сприяли б формуванню мовленнєвої культури майбутніх бакалаврів професійного навчання, зокрема фахівців документознавчої сфери.

Дослідженням інноваційних технологій у підготовці здобувачів вищої освіти займається низка науковців, зокрема А. Арістова, О. Балагура, Х. Бахтіярова, С. Волобуєва, І. Дичківська, М. Клименко, С. Старовойт, В. Ципко та інші.

Термін «innovation» у перекладі з англійської означає нововведення. У педагогічній сфері – це зміни в освітньому процесі з метою його вдосконалення та покращення.

Інноваційні технології навчання «стимулюють новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі; зорієнтовані на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку творчих здібностей, різноманітних форм логічного та образного мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми» [1, с.18].

У практиці навчально-виховної діяльності сучасного закладу вищої освіти використовуються такі інноваційні технології навчання: диференційоване, проблемне, контекстне навчання, ігрові технології навчання, інформаційні технології, кредитно-модульна технологія, особистісно-орієнтоване навчання тощо.

Сьогодні найбільшій актуальності набули інформаційно-комунікаційні технології у формуванні мовленнєвої культури майбутніх бакалаврів професійного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що проблемі використання ІКТ у професійній підготовці майбутніх педагогів присвячені дослідження В. Бикова, Р. Гуревича, О. Дубасенюка, М. Жалдака, В. Заболожного, Т. Коваль, Р. Кухарчука, Н. Морзе, Є. Полат, О. Сліванівського, О. Спіріна, І. Трайнева, А. Хугорського та інших.

Послугування інформаційними технологіями в освітньому процесі закладу вищої освіти сприяє підвищенню якості професійної підготовки майбутніх педагогів, розвитку та становлення їхньої мовленнєвої компетентності.

До сучасних інформаційних технологій, які застосовують викладачі в процесі формування мовленнєвої культури, відносимо електронні та гібридні бібліотеки, електронні підручники та посібники, мультимедійні електронні освітні ресурси, довідково-пошукові системи Інтернет, сервіси Google Forms, Google Classroom, Google Meet, Zoom та інші. Використання цих технологій в освітньому процесі тепер є невіддільним складником життя, а відтак соціалізації особистості майбутніх бакалаврів професійного навчання, а не лише прагненням освіти відповідати сучасним вимогам.

Добираючи інформаційні технології навчання, потрібно чітко визначити їхні дидактичні функції для відповідного заняття, необхідний та достатній обсяг навчальної інформації, її відповідність змісту заняття, можливі форми поєднання зі словом викладача. Заняття з мовленнєвої культури з використанням ІКТ допомагають майбутнім фахівцям правильно аналізувати загальні та професійні комунікативні ситуації, оцінити свою мовленнєву культуру та культуру інших людей, оволодіти нормами мовленнєвого етикету та правилами поведінки на роботі та в суспільстві.

За твердженням І. Войцехівської, «одним із аспектів роботи на заняттях з української мови є тематична єдність вправ, на основі яких організовується взаємопов'язане навчання мови і мовлення» [2, с.5]. Пропонуємо організувати заняття відповідно до тематики тієї чи іншої спеціалізації з професійної освіти. Наприклад, для самостійної роботи студентів спеціальності 015.05 Професійна освіта (Документознавство) доцільним та корисним буде перегляд відеороликів «Електронний документообіг – альтернатива паперовому», «Документування управлінської діяльності закладу освіти» та ін. Користуючись послугами мережі Інтернет, студент вчиться вибирати з великої кількості інформаційних джерел потрібну інформацію, аналізувати та систематизувати її.

Інформаційний сервіс Google Forms допомагає здійснювати процедуру діагностики сформованості мовленнєвих компетенцій студента у формі тестування. «Рационально організований контроль дає викладачеві можливість аналізувати свою діяльність, своєчасно помічати недоліки, шукати шляхи їх усунення, планувати індивідуальну роботу зі студентами. Програмовий контроль не лише забезпечує економію навчального часу, але й значно полегшує роботу викладача, який одержує вже готові, опрацьовані комп'ютером результати самоконтролю» [2, с.5].

Отже, сучасні інформаційні засоби як один із різновидів інноваційних технологій підвищують мотивацію у вивченні мови на всіх її рівнях, забезпечують індивідуалізацію, інтерактивність навчання, дають змогу бакалаврам професійного навчання сформувати високий рівень мовленнєвої та професійної культури, удосконалюють практичні вміння послуговуватися комп'ютерною технікою, сприяють самореалізації й самоствердженню майбутніх спеціалістів.

Література

1. Арістова А. В., Бахтіярова Х. Ш., Волобуєва С. В. та ін. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів. Київ : НТУ, 2017. 172 с.
2. Войцехівська І. С. Інформаційні технології у формуванні мовленнєвої компетенції майбутніх спеціалістів. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 6. С. 2–7.

Філатенко Тетяна Іванівна,
аспірант кафедри професійної освіти Криворізького
державного педагогічного університету,
викладач хімії Криворізького медичного коледжу

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Smart-освіта надає нові можливості викладачам, студентам, а також усім, хто зацікавлений в отриманні знань. За допомогою smart-технологій здобувач вищої освіти взаємодіє із програмною системою, обирає та аналізує ту інформацію, яка йому потрібна, що спонукає його до навчання.

Дослідження наукових праць вітчизняних і закордонних авторів щодо smart-підходів у навчанні засвідчує, що під smart-освітою розуміють навчальний процес з використанням технологічних інновацій та Інтернету, який надає слухачам можливість придбання професійних компетенцій на основі системного багатовимірного бачення і вивчення дисциплін, з урахуванням їх багатоаспектності і безперервного оновлення змісту [1].

Сучасне інформаційне суспільство швидкими темпами трансформується у smart-суспільство, тому активно впроваджуються для використання в навчанні такі електронні гаджети: ноутбук, планшет, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка, смартфони, інтерактивні дошки.

Для продуктивної роботи використовуємо сервіси G Suite for Education від компанії «Google», а саме додатком Google Classroom. На заняттях хімії активно працюємо з онлайн-інструментом Google Meet, який є безкоштовним для користувачів, які мають обліковий запис Google або Gmail. Кожне заняття можна створювати нову Meet зустріч і додавати до 100 учасників. Для візуалізації інформації під час заняття можна на весь екран додавати презентацію й коментувати будову молекули речовини, конфігурацію зв'язків, стани гібридизації, поетапний запис хімічних властивостей речовини. Аналогічно використовуємо відеоматеріал, який опрацьовують всі учасники Meet зустрічі, викладач надає коментарі, пояснення. Заняття з мультимедійною та відеопідтримкою використовується для підсилення наочності, де викладач є джерелом інформації та головним учасником навчального процесу.

Сучасним видом викладу матеріалу за допомогою інтерактивного обладнання (інтерактивна дошка SMART Boards) є презентація, яка

створюється учасниками заняття. На інтерактивних дошках SMART Boards можна писати спеціальним маркером, демонструвати навчальний матеріал, робити письмові коментарі над зображенням на екрані. Позитивним є те, що легко можна під'єднатися до інтернету та, наприклад, виконувати завдання, вправи на онлайн-сервісі LearningApps [4].

Сьогодні стоїть важливе завдання перед освітою – це створення стійкої мотивації здобувачів освіти до отримання знань, пошуку нових форм, засобів та інструментів засвоєння цих знань за допомогою сучасних SMART технологій [2].

Література

1. Ямшинська Н.В. Smart технології в освіті. *Multidisciplinary scientific edition international academy journal. Web of Scholar.* 2(11), March 2017 С. 20-23
2. Гінкул А., Магурян Я. SMART-освіта та особливості її впровадження в Україні //ІІІ Міжнародна науково-методична конференція SMART-Освіта: ресурси та перспективи. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ=/4ce2164e98881e82955393871be6013d.pdf>
3. Методика застосування технології SMART Board у навчальному процесі : навчальний посібник / Г.Ф. Бонч-Бруєвич, В.О. Абрамов, Т.І. Косенко. Київ : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. 102 с.
4. Мокрицька О.В. Smart-технології в освіті. URL: <https://naurok.com.ua/dopovid-smart-tehnologi-v-osviti-201316.html>

Чорнобай Богдан Володимирович,
аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У закладах фахової передвищої освіти готують фахівців спеціальності 208 «Агроінженерія», яка стала однією з провідних на підприємствах сільськогосподарського виробництва. Наявність високої кваліфікації агроінженера, його професійна компетентність та професіоналізм тісно пов'язані з якістю освіти, яка, у свою чергу, вимагає оновлення змісту, урахування державних вимог щодо її якості й обсягу на рівні досягнень науки, техніки, технології й світового досвіду. На нашу думку, важливе значення на сьогодні має також розроблення новітнього науково-методичного забезпечення освітнього процесу, введення в освітнє середовище передвищих навчальних закладів інноваційних технологій.

Поняття «професійна компетентність» у психолого-педагогічній літературі трактується як сукупність знань, умінь і навичок, що визначають результативність праці; єдність теоретичної та практичної підготовки студентів; поєднання знань із професійно значущими особистісними якостями; система знань та вмінь педагога, що виявляється під час вирішення на практиці

професійно-педагогічних завдань; система знань і вмінь, на основі яких формуються творчий потенціал учителя та будується його діяльність [2, с. 110].

Відзначимо, що поняття «компетентність» у трактуванні представниками Ради Європи є «... загальною здатністю, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, які індивід набув у процесі навчання. Водночас компетентності не можуть бути зведені до фактичних знань; бути компетентним не є у всіх випадках синонімом бути вихованим або освіченим» [3].

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначено термін «професійна компетентність» та досліджені особливості її формування в процесі навчання. Грунтуючись на дослідженнях сутності та змісту фахової компетентності агроінженера, визначаємо, що їх фахова компетентність – це здатність успішно використовувати набуті в процесі професійної підготовки фахові знання, вміння, навички, досвід і професійно важливі якості у фаховій діяльності; реалізовувати посадові компетенції, швидко адаптуватися до мінливих виробничих умов, опановувати нову техніку й технології в агропромисловому виробництві, об'єктивно оцінювати виробничі завдання та продуктивно їх виконувати.

Поняття «формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів» визначаємо як цілеспрямований процес набуття здобувачами освіти комплексу професійних знань, умінь, навичок та особистісних якостей, що в перебігу навчання інтегруються у властивість особистості, необхідну для виконання професійних функцій агроінженера в системі аграрного виробництва.

Варто відзначити, що проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців-аграрників знайшла своє вирішення в низці кандидатських і докторських дисертацій. Зокрема, у науковій розвідці В. Лозовецької розроблено теоретико-методологічні основи професійної підготовки молодшого спеціаліста сільськогосподарського виробництва. Автор обґрунтувала систему професійних умінь молодшого спеціаліста як засіб реалізації змісту навчання, розробила комплекс навчально-виробничих задач та обґрунтувала вимоги до їх складання. Важливим є те, що В. Лозовецька вперше розробила узагальнювальні завдання діяльності майбутнього молодшого спеціаліста щодо посад на виробництві та побудувала моделі професійної компетентності цих фахівців.

Учені обґрунтували педагогічні умови цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх аграрників у процесі вивчення спеціальних професійних дисциплін, зокрема:

- визначення професійних умінь щодо кожної конкретної дисципліни; систематичне розкриття суті змісту та практичного значення нововведених і розвиток вже сформованих техніко-технологічних понять;
- виділення головних (значущих) понять, які розкривають суть технологічних процесів, машин та обладнання, що вивчаються;
- активізація розумової і професійно-пізнавальної діяльності студентів, яка досягається шляхом постановки та вирішення студентами різного типу виробничо-технічних завдань проблемного характеру, широкого застосування різноманітних методів імітації майбутньої професійної діяльності для розвитку

пізнавальної самостійності, творчого мислення майбутніх фахівців з механізації сільського господарства;

– визначення і доведення кожному студентові дослідно-виробничого завдання на період проходження ним виробничої практики;

– застосування сучасних методів і способів проектування виробничих та технологічних процесів, нових конструктивно-функціональних схем машин та обладнання [1, с. 98].

Багато вчених-дослідників працювали над педагогічними умовами формування професійної компетентності. Ми дотримуємося думки, що потрібно класифікувати умови формування професійної компетентності та виділити серед них головні, які будуть відповідати сучасним реаліям освіти для досягнення найвищих результатів. Для класифікації умов формування професійної компетентності потрібний більш ґрунтовний аналіз теми. Викладений матеріал не вичерпує всіх аспектів теми дослідження.

Література

1. Манько В. М. Теоретичні та методичні основи ступеневого навчання майбутніх інженерів-механіків сільськогосподарського виробництва : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2005. С.40

2. Павлюк Є. О. Професійна компетентність як складова професійної діяльності майбутніх тренерів-викладачів. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. Хмельницький, 2014. С. 9. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znpnarv_ppn_2014_2_12.pdf

3. Манишина Л. М. Модульно-рейтингова технологія викладання у вищих навчальних закладах. Тернопіль : ТДПУ, 2000. 48 с.

Акопян Руслан Гарнікович,

магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким темпом розвитку технологій, що, у свою чергу, вимагає від фахівців різних галузей нових навичок у професійній діяльності. Глобалізаційні процеси, що відбуваються у світі, впливають на всі сфери життєдіяльності людини. Зміни на ринку праці настільки стрімкі, що система освіти не завжди встигає на них реагувати, що спричиняє невідповідність навичок, які отримують випускники закладів вищої освіти, запитам сучасності. Визначальними факторами позитивних змін у вищій освіті є розвиток технологій та урбанізація, що

окреслюють «правила гри» для всіх учасників освітнього ринку, спонукаючи їх до впровадження новітніх освітніх моделей, методик, технологій тощо [1, с. 367].

Проблема формування комунікативних умінь і навичок студентів нині набуває особливого значення, оскільки саме від рівня їх розвитку залежить становлення професійної компетентності майбутнього фахівця. Вища освіта вимагає не тільки пояснення студентові фактів, явищ, процесів, розуміння та інтерпретацію отриманої інформації, а насамперед – уміння на практиці використовувати набуті знання, тобто орієнтацію зроблено не на процес навчання, а на результат освітнього процесу – готовність випускника до подальшої професійно-комунікативної діяльності [2].

Уміння спілкуватися дозволяє фахівцям взаємодіяти з іншими людьми, адекватно інтерпретувати отриману інформацію й правильно її передавати. Студентам необхідно навчитися слухати співрозмовника, висловлювати й аргументувати свою точку зору, вирішувати завдання. Комунікативні вміння важливі як для соціальної реалізації особистості, так і для психологічного задоволення.

Ефективність професійної діяльності залежить від багатьох факторів, серед яких – успішна комунікативна діяльність фахівця як основа продуктивних взаємин, досягнення взаєморозуміння й реалізації цілей і завдань професійної діяльності й всієї життєдіяльності, як спосіб самовдосконалення, самореалізації та подолання особистісних криз.

Комунікативна діяльність в найширшому сенсі є соціальним процесом устанавлених зв'язків і відносин між людьми на основі обміну різними видами діяльності, продуктами й результатами діяльності, інформацією, ідеями, цінностями, тобто є системно-інтегративною, що особливо виразно виявляється в освіті й професійно-педагогічній діяльності.

Комунікативна діяльність – складна багатоканальна система взаємодії й взаємин суб'єктів педагогічного процесу, що охоплює взаємоприйняття, живий обмін з метою отримання інформації, вироблення єдиної стратегії, спілкування, зміни позицій, прийняття рішень, подолання конфліктів, які визначаються потребами освітньої діяльності [3, с. 89-92].

Розвиток комунікативності майбутнього викладача – складний багатокомпонентний процес, у якому головне – це формування гуманістичного комунікативного ядра особистості, що передбачає досягнення такого рівня відображення будь-якої людини, ставлення до неї і поведінки, коли вона сприймається як найбільша цінність [4, с. 126].

З метою підвищення ефективності професійно-педагогічної підготовки студентів особливої актуальності набуває пошук продуктивних технологій розвитку комунікативних навичок студентів – майбутніх викладачів у процесі навчання в сучасному ЗВО.

В. Ковальчук пропонує використовувати в підготовці педагогів професійного навчання технології, які, на нашу думку, сприятимуть розвитку комунікативних навичок [5]:

Інформаційні технології спрямовані на опанування новими засобами пошуку, застосування та перероблення навчальної або наукової інформації, а

саме засобами комп'ютерної техніки, Інтернету, аудіо- та відеотехніки. Інформаційні технології сприяють формуванню особливого інформаційного середовища в закладі освіти, інтенсифікують комунікативні зв'язки суб'єктів освітнього процесу, доповнюють безпосереднє спілкування через сучасні засоби. Сучасні інформаційні технології дозволяють отримувати освіту з будь-якого місця.

Робота в команді (коучинг) – спільна діяльність студентів в групі під керівництвом лідера, спрямована на розв'язання загального завдання, синергійність досягнення результатів індивідуальної роботи членів команди з розподілом відповідальності та повноважень. Коучинг надає можливість проводити цілеспрямовані бесіди, які допомагають визначити цілі та розробити план розвитку, а також забезпечують підвищення рівня майстерності. Як результат, професійна навчальна діяльність може стати більш персоналізованою, розсудливішою, спільною та цілеспрямованою.

Case study полягає у використанні конкретних випадків для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень для гіпотетичних або реальних ситуацій.

Гра спонукає студента до вияву «надситуативної активності», коли він виходить за межі того, що об'єктивно вимагає від нього певна роль, і на основі ініціативно-творчого підходу продукує нові ідеї, способи вирішення професійних завдань тощо.

Тренінг сприяє розкриттю та вдосконаленню особистісного потенціалу, коригуванню засобів взаємодії вербального та невербального самовираження. Цей метод оснований на актуалізації професійних знань і вмінь, рефлексуванні особистих соціально-перцептивних здібностей, формуванні почуттів, емоцій, підвищенні компетентності у сфері ділового та міжособистісного спілкування. Передбачає моделювання ситуацій з метою розвитку або закріплення певних навичок, засвоєння нових моделей поведінки, зміни ставлення до виконання завдань тощо.

Діяльність педагога ЗВО з розвитку комунікативних навичок у студентів повинна враховувати умови ефективності відбору і впровадження технологій в освітній процес: необхідно враховувати вимоги, що висувуються до сучасних фахівців, організувати діагностичну діяльність із вивчення комунікативних навичок у студентів, оволодіти навичками застосування та адаптації освітніх технологій, знати їх зміст.

Важливо створити сприятливе середовище, яке забезпечить розвиток творчого потенціалу, самореалізацію особистості, формуватиме готовність до особистісного самовдосконалення, провадження співтворчості в межах гуманістичної парадигми [6].

Література

1. Ковальчук В. І. Вплив глобалізаційних процесів на освітню систему. *Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України: зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф.*, Київ, 28 жовтня 2016 р. / за заг.ред. В. В. Олійника. Київ: УМО НАПН України, 2016. С. 367–370.

2. Дробязко Ю. І. Співробітництво викладача і студента в процесі формування комунікативних умінь та навичок. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/tu/node/1058/>

3. Аухадеева Л.А. Коммуникативная культура студентов педагогического вуза. Москва: ВИНТИ, 2006. 224 с.

4. Бодалев А.А. Психология общения. Москва; Воронеж: МОДЭК, 2002. 265 с.

5. Ковальчук В. І., Федотенко С. Р. Інноваційні технології навчання – основа модернізації професійної освіти. *Молодий вчений*. 2018. №12. С. 425-429.

6. Ковальчук В.І. Створення сприятливого навчального середовища. Тренінги / за заг. ред. В. Ковальчука, упорядкування Л. Галіцина. Київ: Шк. світ, 2011. 128 с.

Бірюков Ярослав Геннадійович,

магістрант кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:

Ігнатенко Ганна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД УПРОВАДЖЕННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Перехід до інформаційного суспільства вносить свої зміни в усі сфери життєдіяльності людини, зокрема й до галузі освіти.

Нині майбутній фахівець передусім має бути мобільним, повинен уміти своєчасно, швидко приймати рішення у нестандартних ситуаціях. Вирішення цієї проблеми, у першу чергу, залежить від змісту й методики організації освітнього процесу. Це зумовило необхідність звернення до сучасних інтерактивних методів навчання, зокрема кейс-методу.

Багатий досвід використання кейс-методу накопичено за кордоном у процесі професійної підготовки педагогів.

Більшість досліджень проблеми використання кейс-методу в педагогічній науці присвячено викладанню економічних дисциплін (Г. Багієв, Н. Боталова, В. Давиденко, О. Маргвелашвілі, Е. Михайлова, В. Наумов, О. Сидоренко, О. Смолянинова, Ю. Сурмін, Ю. Фіногенова, В. Чуба, П. Шеремета) та гуманітарних дисциплін (іноземної мови – І. Луцик, педагогіки – Т. Кошманова, етики – О. Лапузіна).

Також відзначимо багатоаспектне вивчення проблем використання інтерактивної кейс-технології такими науковцями, як Т. Герлянд, К.Ковальов, В. Ковальчук, В. Ковальов, П. Лузан, П. Манько, Л. Нестерова, О. Слатвінська, О. Шевченко, М. Шимановський та ін.

Науковці підкреслюють, що використання кейс-методу сприяє розвитку дослідницьких, комунікативних і творчих навичок.

Кейс-метод або метод кейсів (case від латинського *casus* – заплутаний незвичний випадок та від англ. *case* – випадок, обставини, або портфель; *case study* – вивчення проблеми), метод ситуативного аналізу – метод активного проблемно-ситуативного аналізу, оснований на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань-ситуацій (кейсів), які тісно пов'язані з реальними життєвими ситуаціями [1].

Звернення до цього методу як науковців, так і педагогів-практиків пояснюється, у першу чергу, тим, що його ключовими моментами є командна робота й максимальне наближення освітнього процесу до практики.

Науковці відносять кейс-метод до інтерактивних професійно-орієнтованих методів навчання.

Метою кейс-метода є ефективне поєднання теоретичної підготовки та формування практичних умінь і навичок:

- критичного й аналітичного мислення;
- практичного досвіду щодо використання знань і вмінь як у типових, так і в нестандартних змодельованих професійних ситуаціях;
- аналізу альтернативних рішень в умовах невизначеності й багатоваріантності;
- співпраці, партнерських взаємовідносин та продуктивної роботи в команді, інтересу й позитивної мотивації до навчання та майбутньої професії [1, 2, 3].

Метод *case-study* відносять до одного з «провідних» активних методів навчання. Окреслимо переваги методу *case-study*, на які звертають увагу науковці:

- використання принципів проблемного навчання – формування навичок вирішення реальних проблем, можливість роботи групи на єдиному проблемному полі; водночас процес навчання імітує механізм ухвалення рішення в житті, він більш адекватний життєвій ситуації, ніж заучування термінів з подальшим переказом, оскільки вимагає не тільки знань і розуміння термінів, але й умінь оперувати ними, вибудовуючи логічні схеми вирішення проблеми, аргументувати свою думку;
- формування навичок роботи в команді в майбутніх педагогів професійного навчання (*Team Job Skills*);
- вироблення навичок простих узагальнень;
- формування навичок презентації;
- формування навичок прес-конференції, умінь формулювати питання, аргументувати відповідь [2].

За допомогою кейс-методів викладач навчає студентів аналізувати та розробляти програми дій, що дозволить їм у майбутньому виважено діяти в реальній ситуації.

Основними шляхами використання кейс-технології у процесі професійного навчання майбутніх педагогів професійного навчання є такі:

- використання нетрадиційних організаційних форм, що побудовані на основі залучення студентів до розв'язання проблемних ситуацій: проблемна лекція; лекція прес-конференція; інтерактивна лекція тощо;

- запровадження під час практичних (лабораторних) занять кейс-технології, що передбачає залучення студентів до розв’язання професійно-важливих ситуацій як педагогічних, так і виробничих;
 - залучення студентів до освітнього процесу для самостійного виконання завдань, побудованих за кейс-технологією;
 - визначення завдань для курсових робіт (проектів) з розробкою методики впровадження інтерактивних технологій;
 - проведення тренінгу перед проходженням практик [4, 5].
- Отже, в умовах сьогодення кейс-метод є ефективним засобом формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання.

Література

1. Ожегова Л. А. Метод case studies как эффективная форма обучения студентов географических специальностей. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «География»*. Том 25 (64), 2012. №4. С.87-96.
2. Ковальова К., Ковальов В. Методологічні аспекти методу case-study при викладанні економічних дисциплін. *Вища школа: проблеми економічної освіти*. 2010. № 2. С. 68 – 75.
3. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко К. В. Формування самостійності як професійно-важливої якості особистості майбутнього викладача професійного навчання засобами кейс технології. *Хуманитарни Балкански изследвания*. №4, 2018. С. 40 – 42.
4. Ковальчук В. І. Технологія навчання дорослих на основі особистісно орієнтованого підходу: тренінг. Київ, 2009. 136 с.
5. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. Роль кейс-технології у формуванні методичної компетентності майбутніх викладачів закладів професійної освіти. *Innovates and information technologies in education. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology Monograph*. 18. s. 276-287.

Демченко Михайло Сергійович,

магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розвиток сучасної освітньої системи в Україні характеризується оновленням усіх її компонентів, модернізацією змісту освіти, методів освітньої роботи, широким запровадженням в освітню сферу сучасних цифрових технологій, зміцненням зв’язків між закладами освіти, суспільством і ринком праці. Зміни зумовлені розвитком технологій, глобалізацією світового економічного та культурного простору. Потреба інтеграції України у світовий економічний простір, реінтеграції у світове культурне середовище зумовлюють

необхідність ретельного, систематичного, об'єктивного вивчення міжнародного досвіду розвитку освіти, його співставлення з вітчизняним, пошук шляхів запровадження кращих педагогічних надбань людства у практику вітчизняної вищої освіти, прогнозування можливих тенденцій розвитку вітчизняної та світової освітніх систем [1].

Наразі актуальності набуває проблема громадянського виховання молоді, залучення її до участі в різних формах соціального, культурного, економічного та політичного життя суспільства. Це зумовлює нову модель поведінки й мислення [2].

Система освіти має провідну роль у процесах формування свідомої громадянської позиції молоді людини, її світогляду, вміння приймати самостійні рішення, брати участь у самоврядуванні тощо. З огляду на це наразі актуальним постає питання пошуку оптимальних освітніх технологій, методів і засобів формування громадянських компетентностей. У сучасних умовах глобалізації така можливість найкращим чином виявляється у плідній співпраці з іншими країнами, які мають позитивний досвід громадянського виховання

Нова епоха розвитку вітчизняної освіти характеризується пошуком оптимальних способів реалізації компетентнісного підходу до навчання у закладах вищої освіти, що зумовлено соціально-політичним контекстом освіти. Проте на практиці відхід вищої школи від усталеної парадигми мислення та дій відбувається досить повільно. епоха інформаційної революції й штучного інтелекту зумовили необхідність критичної переоцінки усталених практичних основ педагогічної діяльності, перегляду традиційних підходів до підготовки майбутніх фахівців, зокрема й педагогічних спеціальностей. Підготовка сучасного фахівця на засадах компетентнісного підходу зумовлена низкою вимог, а саме: реформуванням вітчизняної системи освіти відповідно до міжнародних норм, стандартів та здобутків національної освіти; створенням моделі сучасного європейського спеціаліста та умов його розвитку й самореалізації; визначенням переліку ключових компетентностей, компетенцій; формуванням фахівця з урахуванням вітчизняного й зарубіжного досвіду [3].

Поняття «компетентність» може використовуватися в різних значеннях, зокрема і як синонім до слова «здатність». Більш технічне тлумачення трапляється в професійній підготовці та освіті, а саме: здатність відповідати на комплексні вимоги в різних контекстах. У нашому дослідженні термін «компетентність» означає здатність мобілізувати й активізувати відповідні цінності, ставлення, навички, знання та/або розуміння, щоб ефективно та належним чином відповідати на вимоги, виклики і можливості, що існують у визначеному контексті [4].

Основоположним поняттям в контексті нашого дослідження є громадянська свідомість – це ставлення до спільноти або соціальної групи, до якої належить людина і яка є більшою за найближче її оточення (сім'я та друзі). Це передбачає відчуття належності до цієї спільноти, усвідомлення інших людей у

громаді, наслідків дій щодо них, солідарність з іншими членами громади та почуття громадянського обов'язку [4].

Громадянська компетентність як одна з ключових компетентностей особистості охоплює її здатність до політичного аналізу й судження, пошуку й усвідомлення інформації, використання медіа-засобів і комунікації для участі в публічних дискусіях і процесах, демократичного ухвалення рішень, дії [5].

Т. Смагіна зауважує, що компетентність людини в громадянській сфері кореспондує її громадянську відповідальність, вміння спільно з іншими виробляти рішення й реалізовувати його, виявляти толерантність, гармонійно поєднувати особисті інтереси з потребами окремої корпорації та суспільства, брати участь у функціонуванні демократичних інститутів, виявляти потребу в актуалізації й реалізації свого особистісного потенціалу [6, 39–40].

Ю. Підлесна окреслює громадянську компетентність як єдність знань, навичок і вмінь, обумовлених станом розвитку громадянського суспільства та характером його взаємодії з державою [7, с. 9–10]. О. Пометун під громадянською компетентністю як ключовою розуміє здатність, спроможність людини активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки для розвитку демократичного суспільства [8, с. 18].

У 2018 році Європейським парламентом і Радою ЄС схвалено Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя. Відповідно в документі оновлено перелік і назви ключових компетентностей до якого ввійшла громадянська компетентність (Civic competence). Громадянська компетентність – це здатність діяти як відповідальні громадяни та повною мірою брати участь у соціальному житті. У її структурі – знання, вміння, навички та ставлення, зокрема:

- розуміння базових ідей, пов'язаних із індивідуумами, групами, організаціями, суспільством, економікою та культурою;
- усвідомлення цілей, цінностей та політики соціальних і політичних рухів, а також сталого розвитку, зокрема кліматичних і демографічних змін на глобальному рівні та їхніх основних причин;
- усвідомлення різноманітності та культурної самобутності різних суспільств і народів;
- здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми в суспільних інтересах, зокрема щодо сталого розвитку суспільства (навички критичного мислення і конструктивної участі в діяльності громади та у прийнятті рішень на всіх рівнях – від місцевого і національного до європейського та міжнародного);
- повага до прав людини, що передбачає бажання брати участь у демократичному ухваленні рішень на всіх рівнях, підтримання соціальної та культурної різноманітності, гендерної рівності, соціальної згуртованості, готовності поважати приватність інших людей та брати на себе відповідальність за навколишнє середовище;
- інтерес до політичних і соціально-економічних подій та міжкультурного спілкування [9].

Отже, головне завдання закладу вищої освіти – створити сприятливе освітнє середовище для розвитку громадянської компетентності та реалізації особистісних потреб молоді [10].

Література

1. Zhuravska N.S., Kovalchuk V.I. Globalization as factor of influence on educational development. *Scientific development and achievements*. London: Sciemcee Publishing London, 2018. С. 235–244.
2. Ковальчук В. І. Виховання громадянської свідомості молоді в контексті освітніх реформ: досвід США. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2015. Вип. 2. Т. 5. С. 102–105.
3. Ковальчук В. І., М. В. Федченко Впровадження компетентнісно-орієнтованого підходу в професійному навчанні студентів педагогічних спеціальностей. *Молодий вчений*. 2018. №11. С.675-678.
4. Компетентності для культури демократії. URL: <https://rm.coe.int/version-ukrainienne-240418/16807c886e>.
5. Овчарук О. В. Характеристики освіти для демократичного громадянства : європейський контекст. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/1103/?refresh.>]
6. Смагіна Т. М. Формування громадянської компетентності учнів у процесі навчання правознавства: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання». Київ, 2007. 267 с.
7. Подлесная Ю. Е. Гражданская компетентность в современном обществе: политологические аспекты формирования и развития : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. полит. наук: спец. 23.00.02 «Политические институты, процессы и технологии». Москва, 2006. 22 с.
8. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики* / [За заг. ред. О. В. Овчарук]. Київ : К.І.С., 2004. С. 66–72.
9. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.
10. Ковальчук В.І. Створення сприятливого навчального середовища. Тренінги. / за заг. ред. В. Ковальчука, упорядкування Л. Галіцина Київ: Шк. світ, 2011. 128 с.

Матвієнко Дмитро Євгенович,
магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ

Процес реформування сучасної системи освіти, розвиток професійної компетентності сучасного педагога не можливий без впровадження у підготовку інноваційних педагогічних технологій, які можуть не лише забезпечити доступність та ефективність освіти, індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу, а й в змозі підготувати молодь до життєдіяльності у сучасному цифровому суспільстві. Саме інноваційні педагогічні технології є найважливішим ресурсом у модернізації підготовки сучасного педагога професійного навчання.

За допомогою сучасних інноваційних технологій забезпечується можливість досягнення ефективного результату в розвитку особистісних якостей в процесі засвоєння знань, умінь, навичок. Проте, незважаючи на наявність у науковому дискурсі величезної кількості праць з проблем новітніх інноваційних педагогічних технологій та особливостей їх впровадження у практику викладання фахових навчальних дисциплін, не вирішеною залишається проблема змістового наповнення самої дефініції «інноваційні технології навчання».

Необхідність внесення інноваційних змін в професійну підготовку майбутніх педагогів професійного навчання обумовлена тим, що сьогодні від майбутніх керівників і працівників потрібні не тільки глибокі знання, а й уміння в мінливих ситуаціях здобувати нові знання та використовувати їх для проектування власної діяльності і діяльності підлеглих. Все це диктує необхідність пошуку найбільш ефективних форм, методів і технологій навчання.

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану. Тобто інноваційні технології - об'єктивно нові технології як результат педагогічної творчості, або ж відомі освітні технології, що застосовуються в нових умовах.

Крім актуальності та перспективності, інноваційна діяльність педагогічного колективу має спрацьовувати на конкретний кінцевий результат, адже в процесі роботи над проблемою створюються оптимальні умови для професійного й методичного зростання кожного педагогічного працівника, підвищення творчого потенціалу педагогічного колективу в цілому, а в кінцевому результаті – на вдосконалення навчально-виховного процесу і, як наслідок, підвищенні якості підготовки кваліфікованих спеціалістів.

Література

1. Ковальчук В.І. Впровадження інноваційних технологій навчання у процесі професійної підготовки студентів закладів вищої освіти / В.І. Ковальчук, А.В. Щербак // Молодий вчений. – 2018. – № 3. – С. 543-547.
2. Ковальчук В. Ефективний урок: технології, структура, аналіз / В.Ковальчук. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 59–60.
3. Ковальчук В. І. Інноваційні технології навчання – основа модернізації професійної освіти [Текст] / В. І. Ковальчук, С. Р. Федотенко // Молодий вчений. – 2018. – №12. – С. 425-429.

Новик Артем Сергійович,
магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Освіта як один із найважливіших соціальних інститутів не тільки відображає стан суспільства, а й безпосередньо впливає на тенденції його розвитку. Від стану справ у галузі освіти значною мірою залежить майбутнє країни. У свою чергу, зміни в системі суспільних відносин активно впливають на освіту, вимагають від неї мобільності й адекватної реакції на вимоги нового історичного етапу.

Серед загальнонаціональних проблем, які потребують нагального розв'язання, у Концепції розвитку педагогічної освіти загострюється увага на дисбалансі «між суспільним запитом на висококваліфікованих педагогічних працівників, перспективами розвитку суспільства, глобальними технологічними змінами та наявною системою педагогічної освіти, а також рівнем готовності/ спроможності сучасних педагогічних працівників до сприйняття та реалізації освітніх реформ в Україні» [1].

У системі завдань підготовки фахівців освітньої галузі особливої уваги заслуговує питання становлення педагогів професійного навчання. Соціально-економічні, культурологічні, науково-технічні, техніко-технологічні тенденції розвитку професійної освіти визначають вектор орієнтації цілей навчання на формування загальних і професійних компетентностей здобувачів освіти, визнання принципів, що забезпечують використання на практиці сучасних педагогічних технологій, наповнення змісту навчання відповідно до логіки професійно-педагогічної діяльності.

Підготовка педагогів професійного навчання спрямована на створення єдиного освітнього простору, інтеграцію наукової, методичної, навчальної та технологічної діяльності, забезпечення взаємозв'язку педагогічних, професійно-технологічних, техніко-технологічних знань. Одним із провідних

принципів організації і формування змісту вищої освіти на сучасному етапі є компетентнісний підхід, який спрямовує педагогів на підвищення результатів освітнього процесу через перманентне вдосконалення суб'єкт-суб'єктної взаємодії всіх його учасників.

У контексті дослідження змісту та значення компетентнісного підходу В. Курок, Н. Литвинова зауважують, що в процесі модернізації вищої освіти професійна компетентність має постійно вдосконалюватися та розвиватися, тому виникає потреба в перегляді критеріїв і методів оцінювання, переосмисленні поглядів на структуру, організаційні форми, зміст підготовки майбутніх фахівців відповідно до сучасних соціальних запитів [2, с. 32].

Застосування компетентнісного підходу створює сприятливі умови для високопрофесійної підготовки конкурентоздатних фахівців із усіх галузей економіки в інтеграції з наукою і практикою виробництва. За таких умов невіддільним компонентом професійної освіти майбутніх педагогів професійного навчання має стати розвиток технічної компетентності.

В описі шостого рівня Національної рамки кваліфікацій (перший цикл вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти) зазначається, що в процесі вищої освіти відповідальність і автономія бакалавра з-поміж іншого має виражатись уміннями управляти складною технічною, проектною або професійною діяльністю, здатністю брати на себе відповідальність за ухвалення рішень у непередбачуваних робочих або навчальних умовах [0].

В контексті нашого дослідження було проаналізовано освітньо-професійні програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ЗВО, які готують фахівців, здатних здійснювати освітню діяльність із професійної підготовки технічних фахівців, кваліфікованих робітників (відповідно до ДК 003:2010) підприємств, установ та організацій сфер, пов'язаних із технологією виробництва і переробки продуктів сільського господарства, зокрема Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Херсонського державного університету, Подільського державного агротехнічного університету.

Варто зауважити, що кожна освітньо-професійна програма має свої особливості, обумовлені принципом самостійності, незалежності й відповідальності закладу вищої освіти в прийнятті рішень щодо розвитку академічних свобод та організації освітнього процесу, визначеного Законом «Про вищу освіту» [4]. Закономірно, що в інформаційному блоці ОПП про працевлаштування випускників з професійною кваліфікацією «Педагог професійного навчання» передусім зазначаються посади в галузі освіти: викладач професійного навчально-виховного закладу, викладач закладів професійно-технічної, фахової передвищої освіти, учитель закладів загальної

середньої освіти, інші фахівці в галузі освіти: вихователь закладів професійно-технічної освіти, інструктор виробничого навчання, інструктор виробничого навчання робітників масових професій, інструктор з навчання практичній їзді, лаборант (освіта), майстер виробничого навчання водінню, майстер навчального полігону, майстер навчального центру. Майже в усіх освітньо-професійних програмах зазначається, що в галузі технологій виробництва і переробки продуктів сільського господарства випускники ЗВО є технічними фахівцями механіки і можуть обіймати посади механіка (механіка дільниці, цеху, виробництва, з ремонту транспорту, механіка-налагоджувальника), техніка з автоматизації виробничих процесів, техніка-механіка сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва, техніка з механізації трудовітських процесів.

Отже, компетентнісний підхід є способом досягнення нової якості освіти. Він визначає напрям зміни освітнього процесу, пріоритети, змістовний ресурс розвитку. Відмінність компетентного фахівця від кваліфікованого полягає в тому, що перший не тільки володіє певними знаннями, вміннями, навичками, а й здатний реалізувати й постійно впроваджує їх у роботі. Результати аналізу нормативно-законодавчих документів, наукових джерел, власне бачення проблеми дослідження дають можливість стверджувати, що сучасні вимоги суспільства щодо підготовки молодого покоління обумовлюють необхідність перегляду змісту професійної освіти. За таких умов важливим складником процесу підготовки майбутніх педагогів професійного навчання є розвиток їхньої технічної компетентності.

Література

1. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

2. Курок В. П., Литвинова Н. В. Динаміка розвитку компетентнісного підходу в навчанні майбутніх інженерів-педагогів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер. : Педагогічні науки. 2012. Вип. 20. С. 30 – 33.

3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. Кабінет Міністрів України; постанова, опис від 23.11.2011 № 1341. Дата оновлення: 23.11.2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.

4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 01.01.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Онопрійча Сергій Вікторович,
магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник:
Росновський Микола Григорович,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент
кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського
виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ ДЛЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Реформування аграрного сектора економіки в нашій країні висуває низку суттєвих вимог до підготовки робітничих кадрів для наявних та новостворених фермерських господарств. Для цих агроформувань потрібні уже зовсім не ті робітничі й управлінські кадри, яких готували в умовах радянської системи освіти. Для умов сьогодення потрібен не лише працівник, який буде виконувати свої обов'язки за попередньо розробленими інструкціями, а професіонал, який у свою діяльність внесе елементи ініціативи та творчості, що буде суттєво сприяти підвищенню продуктивності праці в аграрній сфері.

Нами були проаналізовані основні організаційні та методичні аспекти підготовки кваліфікованих робітників для фермерських господарств у сучасних умовах. Було встановлено, що на сьогодні основною організаційною формою підготовки в системі професійно-технічної (професійної) освіти кваліфікованих робітників для фермерських господарств є урок отримання нових знань із використанням сучасних інформаційних технологій.

Уроки теоретичного навчання мають на меті формування в учнів науково-технічних знань, інтелектуальних умінь, які необхідні для майбутньої професійної діяльності. Залежно від основних дидактичних цілей розрізняють такі основні типи уроків теоретичного навчання в ПТНЗ, як засвоєння нових знань, умінь і навичок; закріплення і вдосконалення знань і умінь; повторювально-узагальнюючі; контрольньо-перевірочні; комбіновані уроки.

Було детально розглянуто методичні засади підготовки кваліфікованих робітників для вказаних господарств. Серед них розглядалися такі питання, як зміст окремих блоків навчального плану підготовки майбутнього робітника фермерського господарства; компетентності, якими він повинен володіти; переваги модульного навчання; форми контролю знань; правила складання контрольних тестів тощо.

Встановлено, що характерною рисою сучасного аграрного виробництва є його залежність від якісного складу робочої сили та ефективності її використання. Виробництво аграрної продукції все більше потребує як від управлінських, так і від робітничих кадрів тих якостей, які не формувалися в умовах колгоспної системи господарювання.

Ми встановили, що сучасний роботодавець системи агропромислового комплексу буде зацікавленим у працівниках, які будуть мати такі професійні компетентності:

- висока професійна майстерність;
- здатність приймати самостійні рішення;
- відповідальність за якість отриманої продукції;
- знання сучасної сільськогосподарської техніки, технологічних процесів, організації виробництва та ін.

Під час виконання магістерського дослідження були розглянуті питання народногосподарського значення, біологічних особливостей озимих зернових культур та розроблена механізована технологія їх вирощування для фермерського господарства. Проаналізована технологія вирощування озимих зернових культур, зроблений вибір енергетичних засобів та сільськогосподарських машин для проведення механізованих робіт щодо вирощування цих культур.

Розроблений для системи професійної (професійно-технічної) освіти план-конспект уроку на тему: «Механізована технологія вирощування і збирання озимих зернових культур» та здійснена експериментальна перевірка проблеми засвоєння майбутніми робітниками фермерських господарств означеної теми.

Рей Алькорн Олександрович,
магістрант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

Трансформація суспільних і економічних відносин у сучасному глобалізованому світі спричиняє структурні зміни на ринку праці. Посилення конкуренції, розвиток економіки знань, цифрових технологій, зміни в змісті й формах праці потребують оновлення системи регулювання ринку праці [1, с. 4].

В умовах цифрової економіки актуалізується потреба формування цифрової компетентності фахівця. Сьогодні розвиток цифрового середовища та глобальної мережі охоплює практично всі сфери життя. Орієнтиром, зокрема у прийнятті на роботу, є володіння людиною цифровими навичками, які дають можливість швидко й ефективно виконувати поставлені завдання, бути успішною та використовувати потенційні можливості. З огляду на це особливого значення в системі освіти набуває питання, як забезпечити освітній процес відповідними навчально-методичними засобами та навчальними програмами, щоб школа, університет, викладач і система підвищення кваліфікації викладачів відповідала сучасним глобальним і національним викликам й надавала сучасну підтримку в сфері цифрових технологій, розвивала та формувала сучасні цифрові компетенції [2].

Цифрову компетентність розглядають як впевнене, критичне й відповідальне використання цифрових технологій для навчання, професійної діяльності та участі в житті суспільства. Її складниками є цифрова та інформаційна грамотність, комунікація та співпраця, створення цифрового контенту, кібербезпека та розв'язання проблем.

Цифрова компетентність передбачає наявність певних знань, умінь, навичок:

- знання про можливості цифрових технологій у спілкуванні, творчості та інноваціях;
- знання базових функцій та використання різних пристроїв, програмного забезпечення та цифрових мереж;
- знання правових та етичних принципів, пов'язаних із використанням цифрових технологій;
- уміння використовувати цифрові технології для підтримки творчості, активного громадянства та соціальної інтеграції, співпраці з іншими людьми для досягнення особистих, соціальних або комерційних цілей;
- навички використання, доступу, фільтрування, оцінки, створення, програмування та обміну цифровим змістом;
- вміння захищати інформацію, зміст, особисті дані, а також ефективно взаємодіяти з програмним забезпеченням, пристроями, штучним інтелектом або роботами.

Взаємодія з цифровими технологіями та змістом передбачає відкрите та перспективне ставлення до їхньої еволюції. Водночас це потребує критичного аналізу обґрунтованості, надійності та впливу інформації і даних, які доступні через цифрові засоби, а також етичного, безпечного та відповідального підходу до використання цих інструментів [3].

У підготовці майбутніх педагогів професійного навчання найпоширенішими є інноваційні дидактичні засоби навчання, які базуються на використанні персональних комп'ютерів, охоплюють широке коло програмного забезпечення навчального призначення. Серед програмного забезпечення навчального призначення варто виділити електронні навчальні курси, програмно-педагогічні засоби, електронний навчально-методичний комплекс, мережеві програми та контрольньо-діагностичні системи.

В. Ковальчук та М. Бирка виокремлюють інформаційні, дидактичні та технічні засоби навчання, які сприяють розвитку цифрової компетентності [4, с.31-52]

Цифрові технології активно впливають на процес навчання, оскільки змінюють схему передачі знань і методи навчання. Їх використання в освітньому процесі стимулює інтерес до навчальної діяльності, сприяє формуванню логічного та творчого мислення, загалом сприяє розвитку студентів та формуванню інформаційної культури. Технології дозволяють змінити формати навчання і викладання. Інформація стає сполучною ланкою між студентом і викладачем в процесі освіти, охоплюючи всі відомості або повідомлення, що передаються в тій чи іншій матеріальній формі. Освіта за

такої умови є організатором (способом) передачі інформації і розвитку студента [5].

Удосконалення системи освіти в Україні, перехід до Нової української школи є факторами, що вказують на необхідність нового педагогічного мислення. Прагнучи задовольнити потреби та умови ринку праці, творчі високоінтелектуальні та всебічно освічені викладачі шукають шляхи, методи та засоби розвитку цих якостей.

Окрім позитивних результатів розвитку цифрової компетентності учасників освітнього процесу, існує і соціальний ефект, який полягає в:

- забезпеченні безперервності освітнього процесу (денна, дистанційна форма навчання);
- забезпеченні вільного доступу до освіти для всіх, а також для тих, хто потребує інклюзивної освіти;
- можливості залучати людей із віддалених та депресивних районів до навчального процесу;
- забезпеченні безкоштовного доступу до освіти для осіб, які проживають на непідконтрольних територіях України.

Багато вчителів вже зрозуміли переваги цифрових технологій, відчули потребу втілити свої ідеї в конкретні навчальні посібники та розробки, а також свою безпорадність, недостатню компетентність та відсутність знань і навичок у галузі цифрових технологій [6].

У формуванні цифрової компетентності можемо окреслити три кола проблем, пов'язаних із можливостями використання цифрових технологій в освіті. Перша – через недостатній розвиток техніки використання цифрових технологій у конкретних освітніх галузях. Друга стосується використання цифрових технологій у дистанційній освіті. Третя пов'язана з досить послідовною думкою педагогів про негативні наслідки впливу цифрових технологій на здоров'я та культурний розвиток молоді.

У контексті цифровізації освіти лише постійний розвиток цифрової компетентності майбутніх педагогів професійного навчання дозволить їм оперативно та адекватно реагувати на всі зміни прогресивних умов їх професійної діяльності.

Література

1. Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання на засадах компетентнісного підходу : кол. монографія / за наук. ред. В. І. Ковальчука. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 194 с.

2. Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу : аналіт. зап. / В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук. Київ : НАДУ, 2019. 28 с.

3. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning [Electronic resource]. Available at: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.

4. Ковальчук В.І., Бирка М.Ф. Методичні рекомендації до курсу «Інформаційні технології» у ПТНЗ. Професія – «Кравець» (форма навчання – ТУ). Київ : ТОВ «Майстерня книги»; 2010. 136 с.

5. Ковальчук В. І. Використання цифрових технологій в професійній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції 22 березня 2019 р.* Київ : НАУ, 2019. С. 71–72.

6. Kovalchuk V. I., Sheludko I. V. Implementation of digital technologies in training the vocational education pedagogues as a modern strategy for modernization of professional education. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Biologiae Pertinentia.* 2019. №9. С. 122–138.

Чендакова Лариса Степанівна,

магістрантка кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тенденції розвитку професійної освіти й ринку праці висувають нові вимоги до фахової підготовки майбутніх педагогів професійного навчання. Саме на нове покоління педагогічних працівників покладається обов'язок підготовки для ринку праці кваліфікованих робітників. На сьогодні педагог повинен уміти впроваджувати сучасні освітні моделі, що забезпечать якість освіти в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Реальність сьогодення – застарілі навчальні плани, розроблені ще в часи домінування держпідприємств, які не відповідають вимогам ринку праці. Структура професійної підготовки, розроблена для обслуговування вже майже зниклих підприємств державної форми власності, не зазнає змін через відсутність прикладів успішної співпраці між роботодавцями та закладами освіти, які могли б заповнити наявний між ними розрив. Невідповідність між тим, чого навчають студентів у закладах освіти, і реальними вимогами роботодавців стає критичною проблемою. З огляду на це роботодавцям необхідно вкладати кошти в підвищення професійних компетентностей працівників, оскільки це є невіддільним складником розвитку бізнесу, впливає на рівень прибутковості. Однак актуальності набуває проблема впливу бізнесу на формування навчальних планів і програм підготовки фахівців [1].

Головною умовою успішності професійної діяльності педагога професійного навчання є його педагогічна майстерність – інтегративна професійна якість, сформована в процесі професійної освіти і педагогічної практики, що містить технологічний, професійний, ціннісний, психофізіологічний та інтенціональний компоненти, високий рівень розвитку

яких робить можливим досягнення з мінімальними зусиллями в мінімальні терміни запланованих результатів професійного навчання учнів [2; 3].

Система професійно-педагогічної підготовки майбутнього педагога професійного навчання покликана забезпечити реалізацію основних положень програми «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» шляхом критичного переосмислення досягнутого, а також його оновлення. Для цього необхідно використати все позитивне з раніше здобутого в науково-методичному арсеналі та поєднати з докорінним реформуванням концептуальних, змістовно-структурних і організаційно-педагогічних його основ. Педагог професійного навчання організовує і здійснює теоретичне навчання із загальнопрофесійних і спеціальних навчальних предметів, організує і проводить навчально-виховну роботу, здійснює організаційно-методичну діяльність у закладах освіти.

Педагог професійного навчання призначений для роботи на посаді викладача, майстра й інструктора виробничого навчання, асистента, молодшого наукового співробітника (наукового співробітника), методиста. В окремих випадках він може працювати на підприємствах і в науково-дослідних установах галузі на інженерних посадах. Згідно з функціональним призначенням педагог професійного навчання підготовлений для навчально-виховної, виробничо-технологічної, науково-дослідної та організаційно-управлінської діяльності в навчальних закладах початкової та середньої професійної освіти, навчально-виробничих комбінатах, у загальноосвітніх школах, а також у вишах, інститутах і факультетах підвищення кваліфікації, наукових установах, що дотичні до проблем освіти [4].

Для формування педагогічної майстерності в майбутніх педагогів професійного навчання ми пропонуємо використовувати активні методи навчання. Активне навчання передбачає від здобувачів вищої освіти не лише задоволення від участі в процесі навчання, а й чималу долю ризику, адже ми, обмінюючись своїми думками та досвідом, часто боїмося почути у відповідь критику чи помилитися. У багатьох із нас, хто перебував у системі традиційного навчання, вже склалися певні стереотипи поведінки: часто виникають емоційне напруження перед початком занять, немотивоване хвилювання, незадоволення. З огляду на це для викладача, який працює з аудиторією, вкрай важливо із самого початку створити атмосферу довіри та безпеки, довести, що учень перебуває серед друзів, людей доброзичливих та розумних, що він може почуватися вільним і сильним; запевнити його в тому, що поруч є викладач, який поважає та враховує його думки та бажання [5].

В. Ковальчук пропонує в професійній освіті використовувати інноваційні технології та методи навчання, зокрема інформаційні технології, роботу в команді (коучинг), Case8study, гру, проблемне навчання, контекстне навчання, навчання на основі досвіду (емпіричне навчання), тренінг, індивідуальне навчання, міждисциплінарне навчання, проєкту діяльність, випереджувальну самостійну роботу, комунікативні технології [6].

Використання інтерактивного навчання – не самоціль. Це лише засіб для досягнення тієї атмосфери в групі, яка найкраще сприяє співробітництву,

порозумінню й доброзичливості, надає можливості дійсно реалізувати особистісно-орієнтоване навчання.

Сучасні педагогічні технології активізують пізнавальну активність учнів, мотивують до розвитку, формують професійні та загальнопрофесійні компетентності.

У контексті розвитку педагогічної майстерності педагога професійного навчання необхідно врахувати цілеспрямований творчий розвиток особистості педагога, що є запорукою успішної продуктивної педагогічної діяльності в сучасному ЗП(ПТ)О. Загальний характер освітніх реформ в Україні пов'язаний насамперед із інноваційними тенденціями розвитку освіти. Модернізаційні процеси в галузі професійної (професійно-технічної) освіти зумовили потребу в удосконаленні вже використовуваних педагогічних технологій і виникненні нових, пов'язаних із орієнтацією на реалізацію сучасних концепцій освіти й виховання, визначених особистісно орієнтованою, синергетичною, культурологічною спрямованістю нової парадигми освіти. Сучасні педагогічні інновації спрямовані на створення умов формування й розвитку цілісної, творчої, вільної особистості, здатної до соціалізації, адаптації й самореалізації в суспільстві [7, с. 130]. Інноватика в педагогіці передбачає діалогічну взаємодію, співробітництво і співтворчість усіх учасників педагогічного процесу, активну творчу позицію педагога й учнів. На жаль, інноваційний розвиток професійної (професійно-технічної) освіти в сучасних умовах часто гальмується через недостатню готовність педагогічних працівників ЗП(ПТ)О до інноваційної освітньої діяльності, сприйняття і застосування інновацій у своїй роботі.

Література

1. Kovalchuk V. High education system challenges in the context of requirements of labour market and society. *Scientific letters of academic society of Michal Baludansky*. 2016. С. 88-90.
2. Ковальчук В.И. Результаты экспериментальной работы по развитию педагогического мастерства мастеров производственного обучения ПТУЗ в системе повышения квалификации. *Балтийский гуманитарный журнал*. 2014. № 4. С. 77-81
3. Ковальчук В. І. Розвиток професійної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у післядипломній освіті (теоретико-методичний аспект): монографія. Запоріжжя: ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2014. 396 с.
4. Професійний стандарт «Педагог професійного навчання». URL : <file:///D:/Documents/Downloads/1182%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>.
5. Ковальчук. В. І. Як стати майстерним педагогом: навчально-методичний посібник / гол. автор. : В. І Ковальчук, Л. М. Сергеева та ін. ; за заг. ред. Л. І. Даниленко. Київ : Етіс плюс, 2007. 184 с.
6. Ковальчук В. І., Федотенко С.Р. Інноваційні технології навчання – основа модернізації професійної освіти. *Молодий вчений*. 2018. №12. С. 425-429.

7. Колісник-Гуменюк Ю. І. Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у медичних коледжах : монографія. Львів : Край, 2013. 296 с.

Гевко Богдан Ярославич,
студент Криворізького державного педагогічного університету

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У процесі дослідження проблеми технічної творчості з'ясовано, що творчість характеризується як самостійна діяльність людини (суб'єкта) з постановки або вибору завдання, пошуку умов, способу його вирішення та створення соціально нового результату.

Результатом творчої діяльності студента може бути як суб'єктивне, так і об'єктивне нове знання, виріб, проєкт, пристрій чи макет. Суб'єктивно нове характеризує такий результат творчої діяльності студента, який є новим тільки для нього самого, а об'єктивно нове є таким, що має значущість для окремої галузі знань і суспільної практики. Ситуація суб'єктивно нової творчості виникає тоді, коли здобувач освіти, розпочинаючи розв'язання задачі, наприклад, технічної, не володіє достатньою інформацією (знаннями) про те, чи вирішувалася ця задача до нього та які рішення вже відомі. Водночас, як зауважив Ч.Ф. Якубов, «Об'єктивно нове є одночасно і суб'єктивно новим і характеризує ту соціальну новизну результату творчого процесу, що відповідає суспільним (громадським) потребам» [3, с. 7]. Прикладом об'єктивно нових творчих результатів є винаходи. Винахідницька діяльність – це вищий ступінь технічної творчості, для якої можна визначити такі головні риси:

– технічна творчість – це праця з матеріалізації наукових знань. Якщо продукт наукової творчості ідея, думка, що мають ідеальну форму, то продукт технічної творчості – матеріальний об'єкт або засіб для перетворення матеріального об'єкта;

– технічна творчість – специфічна форма інтелектуальної діяльності, яка спрямована на примноження розуміння про об'єктивний світ, тобто вона має гносеологічний характер;

– «результати творчої діяльності утворюють технічне довкілля суспільства, що слугує матеріальною основою життєдіяльності людей, у процесі якої найбільш повною мірою виявляється активність і початкові творчі здібності людини» [2, с. 27];

– у технічній творчості здійснюється суб'єктивна й об'єктивна ролі в діяльності людини.

Під охороною законодавства України перебувають такі результати технічної творчості, як винаходи, корисні моделі, раціоналізаторські пропозиції і промислові зразки. У цьому переліку охороноздатних об'єктів немає відкриття і знаків для товарів та послуг, оскільки перші є, зазвичай, результатом наукової творчості, а другі – належать до художньої.

Головна різниця між об'єктами технічної творчості полягає в рівні їх

новизни й суспільної корисності. Іншими словами, вони розрізняються мірою творчого потенціалу й прогресивності, закладених до їх змісту. Єдність і спільність соціологічних вимог полягає передусім у тому, що реалізація будь-якої з них дозволяє підвищити ефективність технічних засобів і людської праці. Водночас оцінювання тієї чи іншої вимоги визначається не абсолютною перевагою або вдосконаленням, а її значенням для реалізації певних функцій об'єкта техніки.

Варто наголосити на необхідності надання тих чи інших відносних перевагах у визначенні вимог до об'єкта з урахуванням його специфічної природи, умов функціонування, експлуатації або споживання. Увесь комплекс вимог не може бути практично задоволений у деяких випадках через відсутність у цьому сенсу (наприклад, під час створення штучного супутника Землі необхідно насамперед керуватися технічними, економічними й екологічними вимогами і водночас нехтувати вимогами фізіологічної, психологічної та естетичної функціональності, у інших випадках – зважати на те, що наявний (досягнутий) технічний рівень або економічна доцільність не дозволяють реалізувати повною мірою ту чи іншу вимогу (наприклад, вихід в атмосферу шкідливих газів у процесі двигунів внутрішнього згоряння).

Технічну творчість ми розглядаємо як процес, що характеризується сукупністю понять і визначень. Розглянемо провідні з них.

«Технічна потреба – це запит індивідуума або суспільства загалом на такі технічні засоби, які були б здатними задовольнити інтерес суспільства на етапі його розвитку» [1, с. 55]. Треба розрізнити дві форми відображення технічних потреб:

1. Індивідуальне усвідомлення технічної потреби в процесі творчої діяльності творців нової техніки, що є випереджальним відображенням технічної потреби, яка ще не стала предметом суспільної свідомості.

2. Відображення технічної потреби в суспільній свідомості, у так званому соціальному замовленні; ця форма віддзеркалює різні протиріччя між наявним рівнем техніки і новими соціально-економічними потребами суспільства в підвищенні обсягу виробництва, нових видів продукції тощо.

Якщо наявні технічні можливості (засоби) не відповідають технічним потребам, виникає *технічне протиріччя*, яке є обов'язковою умовою розвитку й удосконалення техніки. Дослідники всі можливі технічні протиріччя класифікують у такі групи:

- протиріччя між предметами праці й технічними засобами;
- протиріччя між технікою й людиною в процесі праці;
- внутрішні протиріччя в технічних системах.

На основі наявного технічного протиріччя виникає задача ситуацій, у результаті якої виокремлюється *технічна задача* – це сформульовані умови усунення технічного протиріччя для досягнення поставленої мети.

Технічна ідея – це принцип усунення технічного протиріччя, який виражений в ідеальній формі та на цей час не має матеріального втілення. Одні технічні ідеї виникають під час розв'язання технічної задачі, інші – до її розв'язання. Тому *технічне рішення* – це система засобів, які реалізують

технічну ідею, що спрямована на усунення технічних протиріч і задоволення технічних потреб.

Процес творчості – це пошук єдності форми й змісту у вирішенні технічної задачі. Іноді під час її розв’язання застосування студентом традиційних методів проектування не дає нових цікавих рішень. Тому важлива активізація його творчого пошуку в проектуванні, спрямованого на розвиток творчого проектного мислення й на інтенсифікацію процесу проектування. Творчість не варто трактувати як результат особливого дару й винятковості людини, осяяння зверху, ірраціональної інтуїції, екстрасенсорного сприйняття, багатого, розвинутого уявлення або логічного мислення. Проте, творчий процес зумовлюється наявністю визначених творчих здібностей у його суб’єкта.

Проблема розвитку здібностей – одна з психологічних і педагогічних проблем, що має велике теоретичне і практичне значення.

«Розвиток технічних здібностей – це динамічний, багатоступінчастий процес, спрямований на розвиток схильності до техніки й технічної творчості, технічного мислення, спостережливості, просторової уяви, зорової і моторної пам’яті, точності окоміру, технічної активності, які дають можливість людині порівняно легко і швидко засвоїти систему конструкторсько-технологічних знань, умінь і навичок» [4, с. 16].

Отже, організація технічної творчості студентів передбачає засвоєння ними основ і специфіки технічної творчості, розвиток їх творчих здібностей, формування вмінь здійснення поетапного проектування технічного об’єкта, здатності до оцінювання результатів.

Література

1. Педагогічна книга майстра виробничого навчання: Навч.-метод. посібник / Н.Г. Ничкало, В.О. Зайчук, Н.М. Розенберг та ін.: За ред. Н.Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 1994. С. 189-206.
2. Профессиональная педагогика: Учебник для студентов. Москва: Ассоциация «Профессиональное образование», 1997. С. 289-296.
3. Сафронова Г.Я. Техническое творчество – средство формирования профессионального мастерства учащихся ПТУ: Методические рекомендации. Москва: Просвещение, 1990. 79 с.
4. Техническое творчество учащихся: Учеб. пособие для студентов пединститутов и учащихся педучилищ по индустр.-пед. спец./ Под ред. Ю.С. Стоярова, Д.М. Комского. Москва: Просвещение, 1989. 223 с.

Наукове видання

ПІДГОТОВКА МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАЧА
ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ
ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Матеріали

IV Всеукраїнського науково-методичного семінару
5 листопада 2020 року

Підп. до друку 18.11.2020.

Формат 60x84/16. Умов. друк. арк. 13,25. Тираж 300 пр. Зам. №3334

Облік.-вид. арк. 14,87. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка.

41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24,
тел/факс (05444) 2-33-06.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №678 від 19.11.2001.

Видруковано в Глухівському національному педагогічному
університеті імені Олександра Довженка

41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24

Історія семінару

*I семінар,
1 квітня 2017 р.*

*II семінар,
1 листопада 2018 р.*

*III семінар,
1 листопада 2019 р.*

*IV семінар,
5 листопада 2020 р.*